

ความพึงพอใจของบัณฑิตต่อการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นด้านการฟังและการพูด
กับความสอดคล้องกับความต้องการของบริษัทญี่ปุ่นในประเทศไทย

นายธิตีสรณ์ แสงอุไร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาต่างประเทศ ภาควิชาภาษาตะวันออก
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2556

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the Graduate School.

THE GRADUATE'S SATISFACTION TOWARDS THE JAPANESE LISTENING AND SPEAKING
EDUCATION IN COMPLIANCE WITH THE REQUIREMENTS OF
THE JAPANESE-AFFILIATED COMPANIES IN THAILAND

Mr. Thitsorn Saeng-urai

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Japanese as a Foreign Language
Department of Eastern Languages
Faculty of Arts
Chulalongkorn University
Academic Year 2013
Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ความพึงพอใจของบัณฑิตต่อการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่น
	ด้านการฟังและการพูดกับความสอดคล้องกับ
	ความต้องการของบริษัทญี่ปุ่นในประเทศไทย
โดย	นายธิตติธรรม แสงอุไร
สาขาวิชา	ภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาต่างประเทศ
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรุฒิ จิราสมบัติ

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

.....คณบดีคณะอักษรศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประพจน์ อัครวิรุฬหการ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.กนกวรรณ เลหาบุรณะกิจ คตะตะกิริ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรุฒิ จิราสมบัติ)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัลยาณี สีสวรรณ)

อิติสรณ์ แสงอุไร : ความพึงพอใจของบัณฑิตต่อการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นด้านการฟังและการพูดกับความสอดคล้องกับความต้องการของบริษัทญี่ปุ่นในประเทศไทย. THE GRADUATES' SATISFACTION TOWARDS THE JAPANESE LISTENING AND SPEAKING EDUCATION IN COMPLIANCE WITH THE REQUIREMENTS OF THE JAPANESE-AFFILIATED COMPANIES IN THAILAND. อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : ผศ.ดร.วรวุฒิ จิราสมบัติ, 184 หน้า.

งานวิจัยนี้มีจุดประสงค์ 2 ประการคือ 1. เพื่อสำรวจความพึงพอใจของบัณฑิตระดับปริญญาตรีในด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่น 2. เพื่อสำรวจและวิเคราะห์ความสามารถภาษาญี่ปุ่นด้านการฟังและการพูดที่เป็นรูปธรรมของบัณฑิตระดับปริญญาตรีและความสอดคล้องกับความต้องการของบริษัทญี่ปุ่นในประเทศไทย ประชากรที่ใช้ศึกษาในงานวิจัยนี้ได้แก่บัณฑิตสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นจำนวน 372 คน ที่จบการศึกษาในปีการศึกษา 2553 และ 2554 และบริษัทญี่ปุ่นในฐานะผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 22 แห่ง ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ติดตามผล งานวิจัยนี้ใช้สถิติเชิงบรรยาย(ร้อยละและค่าเฉลี่ย) และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า 1. บัณฑิตมีความพึงพอใจหลักสูตรที่เน้นพัฒนาทักษะด้านการฟังและการพูดภาษาญี่ปุ่นโดยบัณฑิตให้ความเห็นว่าจำนวนวิชา การฝึกฝนระหว่างเรียน การบ้านหรือการฝึกฝนนอกห้องเรียนในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับทักษะด้านการฟังและการพูดการอยู่ในระดับพอดี ในขณะที่จำนวนวิชา การฝึกฝนระหว่างเรียน การบ้านหรือการฝึกฝนนอกห้องเรียนในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับคำศัพท์เฉพาะทางแต่ละสาขา การแปลและล่ามภาษาญี่ปุ่นอยู่ในระดับน้อย 2. จากการประเมินโดยชาวญี่ปุ่นที่ทำงานร่วมกับบัณฑิตพบว่าบัณฑิตสามารถใช้ทักษะการฟังและการพูดเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันได้อย่างดี เช่น การแนะนำตัวเอง การกล่าวคำทักทาย เป็นต้น แต่ในสถานการณ์ที่มีความซับซ้อนและเกี่ยวข้องกับการทำงานบัณฑิตยังไม่สามารถทำได้ดีเท่าที่ควร เช่น การฟังและการพูดในที่ประชุม หรือการอภิปราย นอกจากบริษัทญี่ปุ่นจะมีความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถด้านการสื่อสารภาษาญี่ปุ่นแล้ว บริษัทญี่ปุ่นยังมีความคาดหวังเกี่ยวกับวิธีการทำงานแบบญี่ปุ่นด้วย เช่น การประยุกต์ใช้หลัก การ Hou-Ren-Sou เป็นต้น

ภาควิชา..... ภาษาตะวันออก..... ลายมือชื่อนิสิต.....

สาขาวิชา..... ภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาต่างประเทศ ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....

ปีการศึกษา..... 2556.....

5380131322 : MAJOR JAPANESE AS A FOREIGN LANGUAGE

KEYWORDS: SELF-ASSESSMENT / JAPANESE BUSINESS EDUCATION / JAPANESE BUSINESS LISTENING SPEAKING

THITISORN SAENG-URAI :THE GRADUATES' SATISFACTION TOWARDS THE JAPANESE LISTENING AND SPEAKING EDUCATION IN COMPLIANCE WITH THE REQUIREMENTS OF THE JAPANESE-AFFILIATED COMPANIES IN THAILAND.
ADVISOR : ADVISOR: ASST. PROF. VORAVUDHI CHIRASOMBUTTI, Ph.D., 184 pp.

The objectives of this study were to 1) survey the graduates' satisfaction with the management of teaching and learning of Japanese courses and 2) examine and analyze the Bachelor Degree graduates' concrete abilities in Japanese listening and speaking skills and their compliance with the demand of Japanese companies in Thailand. The population of the study consisted of 372 graduates from the Thai-Japanese Technological Institute, who graduated in 2010 and 2011 academic years and 22 Japanese companies that employed the graduate. The data was collected through questionnaires and follow-up interviews. Statistic analyses were descriptive statistics (Percentage and Mean) and content analysis. The research findings were that 1) the graduates were satisfied with the curricula that emphasized the development of Japanese listening and speaking skills. They further expressed their opinion that the number of classes that offered them the chance to practice listening and speaking skills, assignments and the opportunity to practice of those skills outside classes were at a good level. However, the number of classes that offered in-class and outside pratises about vocabulary or technical terms, translation and interpretation was limited. 2) From the assessment of the Japanese who worked with the graduates, the result showed that the graduates were able to use their listening and speaking skills to communicate well in daily conversations, such as greetings and introduction themselves but in more complicated situations involving their work, such as listening and speaking at meetings or discussions, the graduates were not able to perform that well. Besides their expectations from the graduates to be able to communicate in Japanese, the Japanese companies also expected them to understand the Japanese working culture; for example, their ability to adopt the Hou-Ren-Sou working principle.

Department : Eastern Languages.....Student's Signature.....

Field of Study : Japanese as a Foreign Language...Advisor's Signature.....

Academic Year :2013.....

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผศ.ดร.วรวิทย์ จิราสมบัติ ที่กรุณาเป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และได้กรุณาให้คำชี้แนะ แก้ไขข้อบกพร่องต่างๆมาโดยตลอด จนผู้วิจัยสามารถสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ได้เสร็จสิ้น และขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ชาวไทยและชาวญี่ปุ่นหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาต่างประเทศ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ จนสามารถนำความรู้ต่างๆมาบูรณาการในการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเจแปนฟาวน์เดชันที่ได้ให้ทุนสนับสนุนการเดินทางไปเก็บข้อมูลในการวิจัยที่ประเทศญี่ปุ่นเป็นเวลา 4 สัปดาห์

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ สำนักวิชาพื้นฐานและภาษา สาขาภาษาญี่ปุ่น นักศึกษาปัจจุบัน ของสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นที่เป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยเสมอมา นอกจากนี้ขอขอบพระคุณบัณฑิต และบริษัทญี่ปุ่นผู้เป็นนายจ้างบัณฑิตที่ให้ความร่วมมือกับผู้วิจัยในการเก็บข้อมูลเพื่อการทำวิจัยมาโดยตลอด

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมารดาที่สนับสนุนทุนการศึกษาให้ข้าพเจ้ามาโดยตลอด จนกระทั่งเรียนจบหลักสูตรนี้

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	4
1.4 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	4
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
1.6 วิธีดำเนินการวิจัย	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
2.1 การจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นของสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น.....	7
2.2 การใช้ภาษาญี่ปุ่นในสถานที่ทำงานของบัณฑิตชาวไทย	9
2.3 การพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรภาษาญี่ปุ่น.....	11
2.4 การประเมินตนเองด้านความสามารถการใช้ภาษาและการประเมินจากผู้อื่น	12
2.5 การสร้างข้อความบรรยายความสามารถทางภาษา	13
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	15
3.1 วัตถุประสงค์งานวิจัย	15
3.2 สมมติฐาน.....	15
3.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	15
3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	16
3.5 การสร้างเครื่องมือวิจัย.....	18
3.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล	42

3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล	43
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	48
4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นการสำรวจจริง	49
4.1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบัณฑิตสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น	49
4.1.2 ผลการวิเคราะห์ความเห็นของบัณฑิตต่อหลักสูตรภาษาญี่ปุ่น	56
4.1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพการทำงานของบัณฑิตสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น	61
4.1.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินความสามารถภาษาญี่ปุ่นโดยบริษัทญี่ปุ่น ..	80
4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นการสัมภาษณ์เพิ่มเติม	97
4.2.1 ความสามารถด้านการสนทนาภาษาญี่ปุ่น	99
4.2.2 ความเข้าใจวิธีการทำงานแบบญี่ปุ่น	105
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	110
5.1 สรุปผลการวิจัย	112
5.1.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับบัณฑิตและชาวญี่ปุ่นผู้ประเมินบัณฑิต	112
5.1.2 ความเห็นของบัณฑิตเกี่ยวกับหลักสูตรภาษาญี่ปุ่น	113
5.1.3 ปัญหาและสภาพการใช้ทักษะภาษาญี่ปุ่นในสถานที่ทำงานของบัณฑิต	113
5.1.4 ผลการเปรียบเทียบการประเมินตนเองของบัณฑิตกับการประเมินโดยชาวญี่ปุ่น	116
5.2 การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	119
5.2.1 คุณภาพบัณฑิต	119
5.2.2 สภาพหลักสูตรภาษาญี่ปุ่น	121
5.2.3 ความต้องการของบริษัทญี่ปุ่น	125
5.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	128
รายการอ้างอิง	129

ภาคผนวก.....		132
ภาคผนวก ก	เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย.....	133
ภาคผนวก ข	การใช้ทักษะการอ่านและการเขียนภาษาญี่ปุ่นในสถานที่ทำงาน และปัญหา	
	โครงสร้างตำราเรียน 楽しくビジネスコミュニケーション vol.1-4	
	เป้าหมายและเนื้อหาการเรียนรู้ของตำรา 楽しくビジネス コミュニケーション vol.1-4	
	ข้อความบรรยายความสามารถทางภาษาเพื่อการประเมินตนเองสำหรับ ผู้รับการทดสอบJLPTระดับ N1-N5 ด้านการฟังและการพูด	
	ข้อความบรรยายความสามารถทางภาษาเพื่อการประเมินตนเองสำหรับ ผู้รับการทดสอบBJTระดับ J1-J5 ด้านการฟังและการพูด	
	บทสัมภาษณ์ชาวญี่ปุ่น.....	150
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์		184

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 ประชากรที่ใช้ศึกษาในชั้นการศึกษานำร่อง	20
ตารางที่ 3.2 การใช้ทักษะการฟังภาษาญี่ปุ่นในสถานที่ทำงานและสภาพปัญหา	22
ตารางที่ 3.3 การใช้ทักษะการพูดภาษาญี่ปุ่นในสถานที่ทำงานและสภาพปัญหา.....	26
ตารางที่ 3.4 ที่มาของข้อความบรรยายความสามารถทางภาษาด้านการฟังภาษาญี่ปุ่น.....	32
ตารางที่ 3.5 ที่มาของข้อความบรรยายความสามารถทางภาษาด้านการพูดภาษาญี่ปุ่น.....	34
ตารางที่ 3.6 เนื้อหาประกอบข้อความบรรยายความสามารถทางภาษาด้านทักษะการฟัง.....	39
ตารางที่ 3.7 เนื้อหาประกอบข้อความบรรยายความสามารถทางภาษาด้านทักษะการพูด	40
ตารางที่ 4.1 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามคณะ	49
ตารางที่ 4.2 ผลการเรียนรู้เฉลี่ยของบัณฑิต.....	50
ตารางที่ 4.3 ระดับความสามารถภาษาญี่ปุ่น (JLPT) ของบัณฑิต	51
ตารางที่ 4.4 ระดับความสามารถภาษาญี่ปุ่นธุรกิจ (BJT) ของบัณฑิต.....	52
ตารางที่ 4.5 ระยะเวลาการศึกษาภาษาญี่ปุ่นของบัณฑิต.....	54
ตารางที่ 4.6 ประสบการณ์การอาศัยในประเทศญี่ปุ่น.....	55
ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ยและความหมายของระดับความเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรภาษาญี่ปุ่นของสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น	56
ตารางที่ 4.8 สถานภาพการทำงานของบัณฑิต	61
ตารางที่ 4.9 แรงจูงใจที่ทำให้เลือกทำงานในบริษัทญี่ปุ่น	62
ตารางที่ 4.10 ภาษาหลักที่คนญี่ปุ่นใช้ในบริษัท	63
ตารางที่ 4.11 อายุการทำงานในบริษัทญี่ปุ่นและสภาพการเปลี่ยนงาน.....	64
ตารางที่ 4.12 ระดับความจำเป็นและความพึงพอใจของทักษะด้านต่างๆในการทำงาน	65
ตารางที่ 4.13 ลักษณะงานของบัณฑิตที่รับผิดชอบในบริษัทญี่ปุ่น	67
ตารางที่ 4.14 ความถี่ในการใช้ภาษาญี่ปุ่นและจำนวนคนญี่ปุ่นที่บัณฑิตมีโอกาสปฏิสัมพันธ์ด้วยในสถานที่ทำงาน	68
ตารางที่ 4.15 รูปแบบการปฏิสัมพันธ์กับคนญี่ปุ่นในสถานที่ทำงาน.....	69
ตารางที่ 4.16 การประเมินตนเองเกี่ยวกับความสามารถด้านการฟังภาษาญี่ปุ่นของบัณฑิตที่ทำงานในบริษัทญี่ปุ่น.....	70

ตารางที่ 4.17 การประเมินตนเองเกี่ยวกับความสามารถด้านการพูดภาษาญี่ปุ่นของบัณฑิตที่ทำงานในบริษัทญี่ปุ่น.....	74
ตารางที่ 4.18 ผู้ประเมินความสามารถภาษาญี่ปุ่นของบัณฑิต	80
ตารางที่ 4.19 ความถี่ของการสนทนาโดยใช้ภาษาญี่ปุ่นของผู้ประเมินกับบัณฑิตโดยเฉลี่ยในหนึ่งสัปดาห์.....	81
ตารางที่ 4.20 ประเภทธุรกิจของผู้ประเมินความสามารถภาษาญี่ปุ่นของบัณฑิตสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น.....	82
ตารางที่ 4.21 หลักเกณฑ์ในการเลือกจ้างงานบัณฑิตสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น.....	83
ตารางที่ 4.22 ความแตกต่างของบัณฑิตสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นเมื่อเปรียบเทียบกับบัณฑิตสถาบันอื่น	84
ตารางที่ 4.23 รายละเอียดความแตกต่างของบัณฑิตสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นเมื่อเปรียบเทียบกับบัณฑิตสถาบันอื่น	84
ตารางที่ 4.24 สิ่งที่บริษัทญี่ปุ่นอยากให้บัณฑิตเรียนรู้ตั้งแต่เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัย.....	85
ตารางที่ 4.25 การประเมินโดยบริษัทญี่ปุ่นเกี่ยวกับความสามารถด้านการฟังภาษาญี่ปุ่นของบัณฑิต	86
ตารางที่ 4.26 การประเมินโดยบริษัทญี่ปุ่นเกี่ยวกับความสามารถด้านการพูดภาษาญี่ปุ่นของบัณฑิต	89
ตารางที่ 4.27 ความคิดเห็นอื่นๆจากการประเมินความสามารถภาษาญี่ปุ่นโดยบริษัทญี่ปุ่นผู้ใช้บัณฑิต	95
ตารางที่ 4.28 ตารางแสดงข้อมูลบริษัทญี่ปุ่นที่เป็นผู้ใช้บัณฑิตสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น.....	97
ตารางที่ 5.1 คุณสมบัติของผู้มีความสามารถภาษาญี่ปุ่นเทียบเท่าระดับ 3 級 และระดับ N4.....	120
ตารางที่ 5.2 หลักสูตรภาษาญี่ปุ่นปีการศึกษา 2550.....	122

สารบัญแผนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิที่ 5.1 ผลการเปรียบเทียบการประเมินตนเองของบัณฑิตกับการประเมินโดยชาวญี่ปุ่นด้าน ทักษะการฟัง.....	117
แผนภูมิที่ 5.2 ผลการเปรียบเทียบการประเมินตนเองของบัณฑิตกับการประเมินโดยชาวญี่ปุ่นด้าน ทักษะการพูด.....	118

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การสำรวจของเจแปนฟาวน์เดชั่น (国際交流基金, 2013) เมื่อปี พ.ศ. 2555 พบว่าในประเทศไทยมีสถาบันการศึกษาที่จัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นอยู่ถึง 465 แห่ง และมีจำนวนผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นมากถึง 129,616 คน สาเหตุที่มีผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นเพิ่มสูงขึ้นเป็นเพราะว่าภาษาญี่ปุ่นมีความจำเป็นในการทำงานมากขึ้น ดังที่ฉิมะตะและฉิบุกะวะ (島田・渋川, 1999) ได้สำรวจแรงจูงใจในการเรียนภาษาญี่ปุ่นของพนักงานในมหานครของทวีปเอเชีย 5 แห่ง ได้แก่ กรุงโซล เมืองต้าเหลียน ฮองกง กรุงกัวลาลัมเปอร์ และกรุงเทพมหานคร จากการสำรวจดังกล่าวพบว่าสาเหตุจูงใจอันดับที่หนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนชาวไทยเรียนภาษาญี่ปุ่นคือ ภาษาญี่ปุ่นมีความจำเป็นในการทำงาน

การสำรวจของฉิมะตะและฉิบุกะวะ (島田・渋川, 1999) สอดคล้องกับสถิติของบริษัทญี่ปุ่นหรือบริษัทที่เกี่ยวข้องกับญี่ปุ่นที่เป็นสมาชิกของหอการค้าญี่ปุ่นกรุงเทพ จากการรายงานทางสถิติที่ปรากฏทางเว็บไซต์ของหอการค้าญี่ปุ่นกรุงเทพ (盤谷日本人商工会議所, 2013 : ออนไลน์) ณ วันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2556 พบว่าบริษัทญี่ปุ่นและบริษัทที่เกี่ยวข้องกับญี่ปุ่นในประเทศไทยมีมากถึง 1,458 แห่ง จากจำนวนสมาชิกที่มากมายดังกล่าวทำให้ทราบว่าหอการค้าญี่ปุ่นกรุงเทพเป็นหอการค้าต่างประเทศญี่ปุ่นที่ใหญ่ที่สุดในโลก นอกจากนี้การสำรวจของบริษัท TEIKOKU DATABANK (帝国データバンク, 2011) ณ เดือนตุลาคม พ.ศ. 2554 ซึ่งได้ดำเนินการสำรวจบริษัทญี่ปุ่นที่มีแผนจะเข้ามาขยายฐานการผลิตและตั้งองค์กรธุรกิจในประเทศไทยหลังจากนี้พบว่ามีสูงถึง 3,133 แห่ง การขยายฐานการผลิตดังกล่าวเป็นผลสืบเนื่องจากการเกิดกรณีพิพัตติภัยในภูมิภาคตะวันออกของญี่ปุ่นในปี พ.ศ. 2554

จากสถิติดังกล่าวจึงมีความเป็นไปได้ว่าความต้องการแรงงานของบริษัทญี่ปุ่นในประเทศไทยจะเพิ่มสูงขึ้นไปอีกหลังจากนี้และโอกาสการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในวงการธุรกิจญี่ปุ่นชาวไทยกับชาวญี่ปุ่นก็จะเพิ่มสูงขึ้นด้วย อย่างไรก็ตาม Organization for Small & Medium Enterprises and Regional Innovation, Japan (中小企業基盤整備機構, 2006: ออนไลน์) ได้สำรวจปัญหาเชิงการจัดการของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของญี่ปุ่นในประเทศไทย จำนวน 40 แห่ง พบว่าอุปสรรคที่วิสาหกิจของญี่ปุ่นมองว่าเป็นปัญหาสำคัญที่สุดในการขยายตลาดมายังประเทศไทยคืออุปสรรคด้านภาษา ดังนั้นจึงไม่อาจจะปฏิเสธได้ว่า การผลิตทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ความสามารถด้านภาษาญี่ปุ่นมีความจำเป็น

จากการรายงานของเจแปนฟาวน์เดชัน (国際交流基金, 日本語教育国・地域別情報 2010 年度 タ 1, 2013 : ออนไลน์) เกี่ยวกับอาชีพของบัณฑิตที่ศึกษาภาษาญี่ปุ่นเป็นวิชาเอกของ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์จำนวน 500 คนเมื่อปี พ.ศ. 2543 พบว่าบัณฑิตเกินกว่าร้อยละ 80 เข้าทำงานในบริษัทญี่ปุ่นซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลของนิสิตที่จบการศึกษาจากสาขาวิชาเอกภาษาญี่ปุ่นของ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กนกวรรณ (カノックワン, 2012) ได้สำรวจข้อมูลนิสิตที่จบการศึกษาจาก สาขาภาษาญี่ปุ่นของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในช่วงปี.ศ. 2007 ถึงปี.ศ. 2009 พบว่า นิสิตจำนวน ร้อยละ 74 ทำงานในภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมญี่ปุ่นและงานวิจัยของธนาสารเสนีย์และคณะ (タナサーンセーニ-他, 2005) ซึ่งสำรวจสภาพการทำงานของบัณฑิตสาขาภาษาญี่ปุ่นของ มหาวิทยาลัยรัฐและเอกชนในประเทศไทยรวม 10 แห่ง พบว่าบัณฑิตร้อยละ 86 ทำงานในบริษัท ญี่ปุ่น จากรายงานการสำรวจดังกล่าวทำให้เข้าใจสภาพการทำงานของบัณฑิตได้ว่าบัณฑิตสาขา ภาษาญี่ปุ่นเมื่อจบการศึกษาแล้วมีแนวโน้มเข้าทำงานในบริษัทญี่ปุ่น

บริษัทญี่ปุ่นในประเทศไทยไม่ได้ต้องการบุคลากรที่มีความสามารถด้านภาษาญี่ปุ่นอย่างเดียว เท่านั้น แต่ต้องการผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางที่มีความรู้ภาษาญี่ปุ่นควบคู่ไปด้วย ดังจะเห็นได้จากการ ก่อตั้งสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นขึ้นในประเทศไทยในปี พ.ศ.2550 สถาบันดังกล่าวเป็น สถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรและบริษัทญี่ปุ่นในประเทศไทย สถาบัน เทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น (泰日工業大学, 概要, 2014: ออนไลน์) ระบุว่านโยบายการจัดการศึกษาของ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นมุ่งจัดการศึกษาในสาขาวิชาชีพชั้นสูงที่ตอบสนองความต้องการของภาค ธุรกิจและภาคอุตสาหกรรมญี่ปุ่นในประเทศไทย ดังนั้นเพื่อตอบสนองความต้องการดังกล่าว นักศึกษา สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นทุกคนและทุกสาขาวิชาจึงจะต้องศึกษาภาษาญี่ปุ่นเป็นวิชาบังคับควบคู่ ไปกับวิชาเฉพาะทางด้วยนโยบายการจัดการศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นสอดคล้องกับ งานวิจัยของธนาสารเสนีย์และคณะ (タナサーンセーニ-他, 2005) ซึ่งระบุว่านอกเหนือจาก พนักงานในสายงานที่จำเป็นต้องใช้ภาษาญี่ปุ่นอยู่แล้ว เช่น ล่าม หรือ เลขานุการ เป็นต้น บริษัทญี่ปุ่น ในประเทศไทยยังต้องการให้พนักงานในสายงานอื่นสามารถสื่อสารภาษาญี่ปุ่นได้ด้วย เช่น พนักงาน ในฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับไลน์การผลิต (ฝ่ายควบคุมการผลิต ฝ่ายควบคุมคุณภาพ ฝ่ายผลิต) คือพนักงาน เหล่านี้ควรมีความสามารถในการสื่อสารกับชาวญี่ปุ่น หรือฟังคำสั่งจากทางญี่ปุ่นแล้วสามารถถ่ายทอด คำสั่งไปสู่ไลน์การผลิตหรือถ่ายทอดไปสู่พนักงานในระดับผู้ปฏิบัติงานได้

จากข้อมูลดังกล่าวทำให้พอที่จะสรุปสภาพการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทยได้ ดังต่อไปนี้

1. บัณฑิตสาขาวิชาเอกภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทยหลังจากที่จบการศึกษาแล้วมีแนวโน้มที่จะ เข้าทำงานในภาคธุรกิจและภาคอุตสาหกรรมญี่ปุ่นสูงขึ้น

2. สถาบันอุดมศึกษาบางแห่งแม้จะไม่ได้ผลิตบัณฑิตสาขาวิชาเอกภาษาญี่ปุ่นก็ตามแต่ก็มีนโยบายส่งเสริมให้นักศึกษาเรียนภาษาญี่ปุ่นเป็นความสามารถเสริมควบคู่ไปกับการศึกษาในรายวิชาเฉพาะทางด้วย ดังกรณีของสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น เป็นต้นซึ่งแสดงให้เห็นถึงแนวคิดของสถาบันการศึกษาที่มุ่งผลิตบัณฑิตเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจและภาคอุตสาหกรรมญี่ปุ่นโดยตรง

3. บัณฑิตสาขาวิชาเอกภาษาญี่ปุ่นมีความรู้และความสามารถด้านภาษาญี่ปุ่นในเชิงลึกมากกว่าบัณฑิตในสาขาวิชาอื่นที่ไม่ได้ศึกษาภาษาญี่ปุ่นเป็นวิชาเอกแต่ขาดความรู้และความสามารถเฉพาะทางที่จำเป็นในการทำงานในภาคธุรกิจและอุตสาหกรรม ในขณะที่บัณฑิตในแขนงวิชาอื่นๆที่ศึกษาวิชาภาษาญี่ปุ่นเป็นวิชาเสริมมีความรู้และความสามารถเฉพาะทางที่จำเป็นในการทำงานในภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมสูงกว่าบัณฑิตสาขาวิชาเอกภาษาญี่ปุ่นแต่ขาดความรู้และความสามารถด้านภาษาญี่ปุ่นในเชิงลึก

มีงานวิจัยหลายชิ้นที่ได้กล่าวถึงปัญหาการใช้ภาษาญี่ปุ่นในสถานที่ทำงานของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทย เช่น งานวิจัยของคะตะจิริและทาคะบะกิ (片桐・椿, 2002) และธนสารเสนีย์และคณะ (タナサ-ンセ-ニ-他, 2005) งานวิจัยทั้งสองเรื่องดังกล่าวล้วนบ่งชี้ไปในทิศทางเดียวกันว่าทักษะภาษาญี่ปุ่นที่ใช้มากที่สุดที่สถานทำงาน และทักษะที่บัณฑิตรู้สึกเป็นปัญหามากที่สุดคือ ทักษะด้านการฟังและการพูด อย่างไรก็ตามงานวิจัยที่ได้กล่าวมาทั้งหมดล้วนระบุแต่เพียงปัญหากว้างๆ จึงอาจกล่าวได้ว่างานวิจัยที่สำรวจความสามารถในการใช้ภาษาญี่ปุ่นในสถานการณ์ต่างๆอย่างเป็นรูปธรรมยังไม่มี

ดังนั้นการที่จะทราบถึงปัญหาการใช้ภาษาญี่ปุ่นอย่างเป็นรูปธรรมของบัณฑิตได้จำเป็นต้องพิจารณาโดยอาศัยมุมมอง 2 ส่วนประกอบกัน ได้แก่ 1. มุมมองของบัณฑิตในฐานะผู้ปฏิบัติงาน และ 2. มุมมองของบริษัทญี่ปุ่นในฐานะที่เป็นผู้ใช้งานบัณฑิต และวิธีการที่จะทำให้ทราบถึงปัญหาของบัณฑิตได้ก็ต้องอาศัยจากการประเมินความสามารถตนเองของบัณฑิต (Self-assessment) และการประเมินจากสถานประกอบการที่รับบัณฑิตเข้าทำงาน (Assessment from others) แล้วนำผลลัพธ์ที่ได้มาเปรียบเทียบกัน ผลลัพธ์ดังกล่าวก็จะช่วยเป็นเสียงสะท้อนถึงคุณภาพบัณฑิตที่ผลิตออกไป และนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรและช่วยปรับปรุงการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในที่สุด

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจความพึงพอใจของบัณฑิตระดับปริญญาตรีในด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่น
2. เพื่อสำรวจและวิเคราะห์ความสามารถภาษาญี่ปุ่นด้านการฟังและการพูดที่เป็นรูปธรรมของบัณฑิตระดับปริญญาตรีและความสอดคล้องกับความต้องการของบริษัทญี่ปุ่นในประเทศไทย

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยนี้จะศึกษาเฉพาะความสามารถด้านการฟังและการพูดของบัณฑิตและศึกษาเฉพาะกลุ่มบัณฑิตไม่ได้ศึกษาภาษาญี่ปุ่นเป็นวิชาเอก

1.4 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

หลักสูตรภาษาญี่ปุ่น	หมายถึง	หลักสูตรภาษาญี่ปุ่นของสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น
บัณฑิต	หมายถึง	บัณฑิตของสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นที่จบการศึกษาในปีการศึกษา 2553 และปีการศึกษา 2554
นายจ้าง	หมายถึง	บริษัทญี่ปุ่นที่รับบัณฑิตสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นเข้าทำงาน
บริษัทญี่ปุ่น	หมายถึง	<ol style="list-style-type: none"> 1. บริษัทญี่ปุ่นที่เข้ามาตั้งสาขาในประเทศไทย 2. บริษัทที่ถูกเข้าซื้อกิจการโดยบริษัทญี่ปุ่น (Acquisitions) 3. บริษัทญี่ปุ่นที่มีการควบรวมกิจการกับบริษัทสัญชาติใดก็ตาม (Mergers) 4. บริษัทสัญชาติใดก็ตามที่ทำกิจการร่วมค้ากับบริษัทญี่ปุ่น (Joint Venture) 5. บริษัทสัญชาติใดก็ตามที่มีความร่วมมือทางธุรกิจกับบริษัทญี่ปุ่น (Business tie-up)

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้เข้าใจความต้องการของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นและสามารถจัดการเรียนการสอนที่ตรงกับความต้องการของผู้เรียนและบริษัทญี่ปุ่นได้
2. ทำให้เข้าใจความเชื่อมโยงระหว่างความต้องการของบริษัทญี่ปุ่นสภาพหลักสูตรและความสามารถทางภาษาญี่ปุ่นของบัณฑิต
3. เป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในระดับอุดมศึกษาโดยเฉพาะการพัฒนาความสามารถด้านการพูดและการฟังภาษาญี่ปุ่นของผู้เรียน

1.6 วิธีดำเนินการวิจัย

1.6.1 ชั้นการศึกษานำร่อง

1.6.1.1 ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรภาษาญี่ปุ่น ธุรกิจและ can-do statements (ประโยคบรรยายความสามารถด้านการใช้ภาษาอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งเขียนอยู่ในรูป “สามารถทำ.....ได้”) เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

1.6.1.2 สัมภาษณ์บัณฑิตสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลเช่น ชื่อบริษัท ระยะเวลาทำงานระยะเวลาที่เคยอยู่ญี่ปุ่นคนญี่ปุ่นที่ต้องร่วมงานบ่อยที่สุดลักษณะงานที่ต้องรับผิดชอบเป็นต้นและการใช้ภาษาญี่ปุ่นในสถานที่ทำงานตัวอย่างคำถาม เช่น สถานการณ์ที่ทำให้ได้ใช้ภาษาญี่ปุ่นปัญหาและอุปสรรคการใช้ภาษาญี่ปุ่นในที่ทำงาน เป็นต้น ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) โดยผู้วิจัยเตรียมคำถามไว้จำนวนหนึ่งเพื่อสัมภาษณ์บัณฑิต ระหว่างสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้ขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลเพื่อทำการบันทึกเสียง ผู้วิจัยใช้เวลาสัมภาษณ์บัณฑิตโดยเฉลี่ยคนละ 30 ถึง 45 นาที หลังการสัมภาษณ์เสร็จสิ้น ได้ถอดข้อความเสียงเป็นตัวอักษร แล้วจึงดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยดูจากคำสำคัญ(Keywords)และคำวิเศษณ์ ผลการสัมภาษณ์ที่ได้ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจะได้นำไปใช้ในการสร้างแบบสอบถามในลำดับต่อไป

1.6.1.3 สร้างแบบสอบถามโดยอ้างอิงจากเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่พบในข้อ 1.6.1.1 และจากการสัมภาษณ์บัณฑิตในข้อ 1.6.1.2

1.6.2 ขั้นการสำรวจจริง

1.6.2.1 นำแบบสอบถามที่ได้จากขั้นการศึกษานำร่องไปทดลองใช้แล้วจึงปรับปรุงแก้ไข โดยผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามขึ้นมา 2 ฉบับ เป็นฉบับภาษาไทย 1 ฉบับ สำหรับแจกบัณฑิต และฉบับภาษาอังกฤษ 1 ฉบับสำหรับแจกบริษัทญี่ปุ่น

1.6.2.3 ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามที่สร้างได้จากข้อ 1.6.2.2 โดยในส่วนของบัณฑิตเก็บข้อมูลในงานซ่อมใหญ่พิธีประสาทปริญญาบัตรของสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น ประจำปีการศึกษา 2554 ในส่วนของบริษัทญี่ปุ่นดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์

1.6.2.3 นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ค่าทางสถิติ พร้อมสรุปความเชิงบรรยาย

1.6.3 ขั้นการสัมภาษณ์เพิ่มเติม

1.6.3.1 สัมภาษณ์นายจ้างและผู้ร่วมงานชาวญี่ปุ่นที่ทำงานร่วมกับบัณฑิต เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกเพิ่มเติม ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) โดยผู้วิจัยเตรียมคำถามไว้จำนวนหนึ่ง เช่น ปัญหาด้านความสามารถด้านภาษาญี่ปุ่นของบัณฑิต ตลอดจนข้อเสนอนี้และความคิดเห็นต่างๆเกี่ยวกับบัณฑิตสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น โดยผู้วิจัยเดินทางไปเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลชาวญี่ปุ่นถึงบริษัท ระหว่างสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้ขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลเพื่อทำการบันทึกเสียง ผู้วิจัยใช้เวลาสัมภาษณ์ชาวญี่ปุ่นโดยเฉลี่ยคนละ 30 ถึง 45 นาที หลังการสัมภาษณ์เสร็จสิ้น ได้ถอดข้อความเสียงเป็นตัวอักษร แล้วผู้วิจัยจึงแปลเป็นภาษาไทยโดยใช้วิธีการแปลแบบสรุปความ

1.6.3.2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยดูจากคำสำคัญ (Keywords) แล้วจึงนำข้อมูลมาจัดหมวดหมู่ ผลการสัมภาษณ์ที่ได้ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจะได้นำไปใช้ประกอบการวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลด้านอื่นๆเพิ่มเติม

1.6.4 สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยโดยนำผลการศึกษาที่ได้จากข้อ 1.6.1 ถึง 1.6.3 มาอภิปรายและสรุปผลการวิจัยพร้อมกับข้อเสนอนี้

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 การจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นของสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น

สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น (Thai-Nichi Institute of Technology หรือ TNI) เป็นสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ก่อตั้งโดยสมาคมส่งเสริมเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น เริ่มเปิดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีและปริญญาโทตั้งแต่ปีการศึกษา 2550 เป็นต้นมา จากรายงานผลการสำรวจความต้องการของบริษัทญี่ปุ่นในประเทศไทยเกี่ยวกับการจัดตั้งสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น ช่วงปีพ.ศ. 2548 ถึงพ.ศ.2549 ของหอการค้าญี่ปุ่น กรุงเทพฯ (盤谷日本人商工会議所, 2006: 50) ระบุว่าวัตถุประสงค์ในการก่อตั้งสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น คือเพื่อพัฒนาและส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยและประเทศญี่ปุ่นและเพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคอุตสาหกรรมไทย โดยอาศัยการสร้างและพัฒนาบุคลากรที่ตรงกับความต้องการของภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมญี่ปุ่นในประเทศไทยผ่านการจัดการศึกษาแบบโมะโนะซุกุริ (Monozukuri) ตามแบบประเทศญี่ปุ่น

นอกจากนี้ผลการสำรวจเดียวกันยังระบุว่านอกเหนือจากความรู้ความสามารถทางเทคนิคและเทคโนโลยีแล้วความสามารถด้านภาษาก็นับเป็นความสามารถอีกหนึ่งด้านที่ภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมญี่ปุ่นมีความต้องการ ดังนั้นหากบุคคลากรชาวไทยมีความรู้ความสามารถภาษาญี่ปุ่นก็จะมีข้อได้เปรียบในการทำงานในภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมญี่ปุ่น ด้วยเหตุนี้นับตั้งแต่สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นได้ก่อตั้งมาจึงมีการบรรจุรายวิชาภาษาญี่ปุ่นเป็นรายวิชาบังคับที่นักศึกษาทุกคณะและทุกสาขาวิชาจะต้องศึกษาควบคู่ไปกับวิชาเฉพาะทางของแต่ละสาขาด้วย

รุ่งธีระ (룬テียร 2008: 29-30) ระบุว่ารายวิชาภาษาญี่ปุ่นที่บรรจุไว้ในหลักสูตรภาษาญี่ปุ่นของสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นสามารถจำแนกได้เป็น 4 ประเภท คือ

1. รายวิชาภาษาญี่ปุ่นธุรกิจ (ビジネス日本語科目) รายวิชาในกลุ่มนี้นักศึกษาจะได้เรียนรู้รูปประโยค คำศัพท์ สำนวนภาษาญี่ปุ่นขั้นต้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักศึกษาสามารถสนทนาในระดับพื้นฐานในสถานที่ทำงานได้ตลอดจนได้เพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษาให้เหมาะกับกาลเทศะและบุคคล (待遇表現) รูปแบบการดำเนินธุรกิจและวัฒนธรรมทางธุรกิจของญี่ปุ่น

2. รายวิชาภาษาญี่ปุ่นเพื่อการสื่อสาร (コミュニケーション日本語科目) รายวิชาในกลุ่มนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักศึกษาได้ฝึกฟัง ทำความเข้าใจ และสรุป ข่าวหรือการประชุม เป็นต้น และสามารถแสดงความคิดเห็นโดยใช้ภาษาญี่ปุ่นได้

3. รายวิชาภาษาญี่ปุ่นที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาเฉพาะทาง (各専門の日本語科目) รายวิชาในกลุ่มนี้นักศึกษาจะได้เรียนรู้ระบบและวิธีการทำงานที่เกี่ยวข้องกับสาขาเฉพาะทางต่างๆ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานในสถานที่ทำงานในแต่ละสาขาได้จริง

4. รายวิชาภาษาญี่ปุ่นปัจจุบัน (日本事情科目) รายวิชาในกลุ่มนี้นักศึกษาจะได้เรียนรู้และทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ สภาพสังคม วัฒนธรรม ระบบการเมืองการปกครอง ซึ่งจะสะท้อนสภาพชีวิตของคนญี่ปุ่นและความสัมพันธ์ระหว่างไทย-ญี่ปุ่น

รุ่งธีระ (ルンテ ィーラ 2008) ยังได้สรุปเอกลักษณ์ของการจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นของสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นเอาไว้ 3 ประการ ดังนี้

1. เนื่องจากนักศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นไม่ได้ศึกษาภาษาญี่ปุ่นเป็นสาขาวิชาเอก และชั่วโมงในการศึกษาภาษาญี่ปุ่นมีจำกัด ทำให้นักศึกษาจำเป็นต้องมีชั่วโมงสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นจึงมีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ภาษาด้วยตนเองเพื่อให้นักศึกษาเข้ามาขอคำปรึกษาหรือสอบถามผู้สอนได้ตลอดเวลา

2. เพื่อเป็นการตอบสนองต่อการใช้ภาษาญี่ปุ่นในวงการธุรกิจปัจจุบัน สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นไม่ได้ฝึกฝนนักศึกษาให้สามารถพิมพ์จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ด้วยภาษาญี่ปุ่นผ่านการใช้วิธีป้อนข้อมูลตัวอักษรด้วยคอมพิวเตอร์เท่านั้น แต่สถาบันฯ ยังให้ความสำคัญกับการสื่อสารด้วยวาจา (Oral Communication) ซึ่งต้องใช้ทักษะการฟังและการพูดตามแนวคิดของหลักสูตรเน้นสถานการณ์ (Situational Syllabus) อีกด้วย

3. นักศึกษามีโอกาสในการสัมผัสกับภาษาญี่ปุ่นมากขึ้นตั้งแต่การเรียนในชั้นต้นผ่านการใช้คอมพิวเตอร์ เช่น คณิตที่ปรากฏในคำศัพท์ธุรกิจซึ่งจะไม่สัมพันธ์กับระดับความง่ายอย่างที่ปรากฏในคันจิระดับ 3 หรือ คันจิระดับ 4 ของข้อสอบวัดระดับความสามารถภาษาญี่ปุ่นทำให้สามารถเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นได้อย่างเป็นธรรมชาติมาก

เอกลักษณ์อีกประการหนึ่งของสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นอีกประการหนึ่งซึ่งรุ่งธีระ (ルンテ ィーラ 2008) ไม่ได้กล่าวถึงคือตำราเรียนภาษาญี่ปุ่นของสถาบันฯ แห่งนี้ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นมีการผลิตตำราเรียนภาษาญี่ปุ่นขึ้นใช้เอง ตำราดังกล่าวคือ 楽しく ビジネス コミュニケーション Vol.1-4 ตำราชุดนี้ใช้วิธีการสอนแบบเน้นสถานการณ์ (Situational Method) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนชาวไทยที่สนใจศึกษาภาษาญี่ปุ่นธุรกิจขั้นต้นและชั้นกลางได้เรียนรู้ภาษาพูดเพื่อการสื่อสารโดยตรงกับชาวญี่ปุ่นและต้องการให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการสนทนาโต้ตอบโดยทั่วไปในสถานที่ทำงานหรือสถานประกอบการได้อย่างราบรื่น รวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวความคิด ระบบการทำงาน มารยาทพื้นฐาน และธรรมเนียมปฏิบัติในการติดต่อธุรกิจหรือทำงานร่วมกับชาวญี่ปุ่น

จากรายวิชาภาษาญี่ปุ่นเอกลักษณ์และตำราเรียนภาษาญี่ปุ่น ทำให้สามารถสรุปได้ว่าบัณฑิตสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นได้ศึกษาครอบคลุมทั้งรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับภาษาและวัฒนธรรมญี่ปุ่น และหลักสูตรภาษาญี่ปุ่นของสถาบันฯแห่งนี้ต้องการให้บัณฑิตมีความสามารถทางการสื่อสารภาษาญี่ปุ่นธุรกิจในสถานที่ทำงานได้อย่างราบรื่น โดยเฉพาะความสามารถทางการสื่อสารด้วยวาจา (Oral Communication) เป็นภาษาญี่ปุ่น รวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวความคิด ระบบการทำงาน มารยาทพื้นฐาน และธรรมเนียมปฏิบัติในการติดต่อธุรกิจหรือทำงานร่วมกับชาวญี่ปุ่น จึงกล่าวได้ว่าบัณฑิตของสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นมีความแตกต่างจากสถาบันอุดมศึกษาอื่น กล่าวคือ บัณฑิตของสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นแห่งนี้มีความรู้ความสามารถด้านภาษาและวัฒนธรรมญี่ปุ่นโดยเฉพาะวัฒนธรรมทางธุรกิจญี่ปุ่นทั้งที่ไม่ได้ศึกษาวิชาภาษาญี่ปุ่นเป็นสาขาวิชาเอก และจากวัตถุประสงค์ของสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นที่ต้องการผลิตบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะทางควบคู่ไปกับความสามารถด้านภาษาญี่ปุ่น ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเลือกบัณฑิตของสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นเป็นกลุ่มประชากรในการศึกษาในงานวิจัยนี้ เพื่อต้องการศึกษาเกี่ยวกับความสามารถด้านการใช้ภาษาญี่ปุ่นในการประกอบอาชีพและการทำงาน

ลำดับต่อไปจะกล่าวถึงสภาพการณ์และปัญหาการใช้ภาษาญี่ปุ่นในที่ทำงานของผู้ใช้ภาษาญี่ปุ่นที่ไม่ใช่เจ้าของภาษา

2.2 การใช้ภาษาญี่ปุ่นในสถานที่ทำงานของบัณฑิตชาวไทย

จากการศึกษางานวิจัยด้านปัญหาการใช้ภาษาญี่ปุ่นในสถานที่ทำงาน ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการศึกษาของคะตะจิริและทุซุบะกิ (片桐・椿, 2002) ซึ่งได้สำรวจบัณฑิตสาขาวิชาเอกและวิชาโทภาษาญี่ปุ่นของมหาวิทยาลัยศิลปากร จำนวน 57 คน โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพการใช้ภาษาญี่ปุ่นของบัณฑิตและสภาพปัญหาที่บัณฑิตประสบในการทำงาน ผลการศึกษาพบว่าบัณฑิตสาขาภาษาญี่ปุ่นของมหาวิทยาลัยศิลปากรส่วนใหญ่ทำงานเป็นล่าม นักแปลและเลขานุการ และบัณฑิตส่วนใหญ่ตอบว่าทักษะการสนทนาเป็นทักษะที่ได้ใช้มากที่สุด และปัญหาที่บัณฑิตของมหาวิทยาลัยศิลปากรรู้สึกว่าเป็นอุปสรรคในการใช้ภาษาญี่ปุ่นในสถานที่ทำงานมากที่สุดคือ การพูดเร็ว คำศัพท์เฉพาะทาง และภาษาถิ่น คะตะจิริและทุซุบะกิได้วิเคราะห์ว่าปัญหาเรื่องความเร็วในการพูดของคนญี่ปุ่นที่บัณฑิตยกขึ้นมา หากพูดอีกนัยหนึ่งก็คือบัณฑิตไม่สามารถฟังจับใจความสิ่งที่ชาวญี่ปุ่นพูดด้วยระยะเวลาที่เป็นธรรมชาติได้ ปัญหาด้านการฟังของบัณฑิตสามารถจำแนกได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1. บัณฑิตไม่สามารถฟังการออกเสียง การใช้ทำนองเสียง(Intonation) เมื่อไม่ใช่ผู้พูดคนเดิมได้ หรือฟังจับใจความไม่ได้เมื่อคนญี่ปุ่นออกเสียงไม่ชัด หรือการพูดที่เป็นเอกลักษณ์ประจำตัวของชาวญี่ปุ่นแต่ละคนได้ 2. บัณฑิตไม่สามารถฟังจับใจความคำศัพท์ใหม่ที่ไม่คุ้นเคยได้ เช่นคำศัพท์เฉพาะทางต่างๆ 3. บัณฑิตไม่สามารถฟังภาษาถิ่นเข้าใจ

ฮะระดะ (原田, 2004) ได้สำรวจบริษัทญี่ปุ่นขนาดใหญ่ 18 แห่ง (วิสาหกิจขนาดใหญ่ 13 แห่ง และวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก 5 แห่ง) และผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทยซึ่งเรียน

ภาษาญี่ปุ่นที่โรงเรียนภาษาและวัฒนธรรมญี่ปุ่นวาเซดะ จำนวน 54 คนซึ่งผู้เรียนเหล่านี้คือกลุ่มของ คนทำงานซึ่งมาเรียนภาษาญี่ปุ่นเพิ่มเติมหลังเลิกงานหรือวันหยุด ฮะระตะใช้วิธีสัมภาษณ์ผู้บริหาร ระดับสูงและเจ้าหน้าที่ฝ่ายบุคคลของบริษัท สำหรับกลุ่มผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วย แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ติดตามผล งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างประมวลรายวิชา ภาษาญี่ปุ่นธุรกิจที่เหมาะสมกับความต้องการของบริษัทญี่ปุ่นและความต้องการผู้เรียนในกลุ่มของผู้เรียน ภาษาญี่ปุ่น ฮะระตะได้สอบถามเกี่ยวกับความถี่ในการใช้ภาษาญี่ปุ่นและสถานการณ์ประเภทใดที่ทำให้ ได้ใช้ภาษาญี่ปุ่นบ้าง รวมถึงผู้เรียนอยากให้ตนเองสามารถทำอะไรได้โดยใช้ภาษาญี่ปุ่น ผลการศึกษาพบว่าผู้เรียนเกินกว่าครึ่งหนึ่งได้มีโอกาสใช้ภาษาญี่ปุ่นเป็นประจำทุกวัน และสถานการณ์ ที่ทำให้ได้ใช้ภาษาญี่ปุ่นบ่อยที่สุดคือ การสนทนาภายในบริษัท และทักษะภาษาญี่ปุ่นของตนเองที่ บัณฑิตอยากจะพัฒนามากที่สุดคือ ทักษะด้านการสนทนาและทักษะด้านการสื่อสารทางธุรกิจ

ธนสารเสนีย์และคณะ (タナサーンセーニキ, 2005) ได้สำรวจกลุ่มบริษัทญี่ปุ่น 5 แห่ง กลุ่มมหาวิทยาลัย และกลุ่มของบัณฑิต เพื่อทำความเข้าใจสภาพจริงที่สัมพันธ์กับภาษาญี่ปุ่นเชิงธุรกิจ ในประเทศไทย และเพื่อวิเคราะห์ว่าบัณฑิตที่ผ่านการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยสามารถ บรรลุเป้าหมายด้านภาษาญี่ปุ่นในระดับไหน และหลังจากที่บัณฑิตจบการศึกษาแล้ว บัณฑิตมีผล ผลสัมฤทธิ์ด้านความสามารถภาษาญี่ปุ่นอย่างไร โดยทำการเก็บข้อมูลจากผู้รับผิดชอบหรือผู้ดูแลงาน ด้านฝ่ายบุคคลของโรงงานอุตสาหกรรมญี่ปุ่นในเขตปริมณฑล 5 แห่ง เป็นคนไทย 1 คนและคนญี่ปุ่น 4 คน และยังได้สำรวจมหาวิทยาลัยของรัฐและของเอกชนที่มีการเปิดสอนภาษาญี่ปุ่นเป็นวิชาเอก จำนวน 10 แห่งพร้อมทั้งดำเนินการเก็บข้อมูลจากบัณฑิตที่ศึกษาภาษาญี่ปุ่นเป็นวิชาเอกและทำงาน โดยใช้ภาษาญี่ปุ่นอีกจำนวน 25 คนด้วย เพื่อวิเคราะห์ระดับความสามารถภาษาญี่ปุ่นที่ใช้ในการทำ ธุรกิจของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีว่ามีผลสัมฤทธิ์ในระดับใด และเพื่อทำความเข้าใจ สภาพจริงของการใช้ภาษาญี่ปุ่นเชิงธุรกิจ จากการสำรวจพบว่าบริษัทญี่ปุ่น 4 ใน 5 แห่งที่สำรวจใช้ ภาษาญี่ปุ่นเป็นหลักหรือไม่ก็ภาษาญี่ปุ่นปนกับภาษาไทยเป็นหลัก งานที่มีความจำเป็นต้องใช้ ภาษาญี่ปุ่นเป็นหลักคือล่ามและเลขานุการ แต่นอกเหนือจากงานตำแหน่งดังกล่าวแล้ว แผนกอื่นก็ ต้องการบุคคลากรที่มีความสามารถภาษาญี่ปุ่นด้วย เช่น พนักงานในไลน์การผลิต นอกเหนือจาก ความสามารถทางภาษาญี่ปุ่นทั่วไปแล้ว บริษัทส่วนใหญ่คาดหวังให้ผู้เรียนมีความรู้เฉพาะทาง เช่น สามารถอ่านข้อกำหนดทางเทคนิคหรือหนังสือคู่มือต่างๆได้ด้วย

งานวิจัยเรื่องนี้ยังได้นำเสนอผลการสำรวจการทำงานของบัณฑิตของมหาวิทยาลัยทั้ง 10 แห่ง ผลการศึกษาพบว่าบัณฑิตร้อยละ 86 ทำงานในบริษัทญี่ปุ่น และปัญหาด้านการใช้ ภาษาญี่ปุ่นที่บัณฑิตประสบในการทำงานได้แก่ ปัญหาด้านการสื่อสารทางวาจาซึ่งได้แก่ การฟัง การพูด คำศัพท์เฉพาะทาง ภาษาสุภาพ ไวยากรณ์ ความรู้ทางธุรกิจ ความกดดันในการทำงาน เป็นต้น สำหรับปัญหาด้านการสื่อสารทางวาจาที่บัณฑิตประสบได้แก่ บัณฑิตไม่สามารถฟังจับใจความ ได้เพราะชาวญี่ปุ่นพูดเร็ว คำศัพท์เฉพาะทางเป็นอุปสรรคในการสื่อสาร เป็นต้น สิ่งที่บัณฑิตคาดหวัง ต่อการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในมหาวิทยาลัยคือ อยากให้มหาวิทยาลัยเพิ่มโอกาสในการสนทนากับ ชาวญี่ปุ่น และฝึกฝนทักษะการพูดภาษาญี่ปุ่นให้เพิ่มมากขึ้น รวมถึงเนื้อหาในตำราเรียนภาษาญี่ปุ่นที่ ใช้ในมหาวิทยาลัยไม่มีโอกาสให้ได้ฝึกทักษะการฟังและการพูดทำให้เกิดอุปสรรคในการสื่อสาร

กล่าวโดยสรุปจากงานวิจัยของคะตะจิริและทึซะกิ (片桐・椿, 2002) ฮะระตะ (原田, 2004) และธนะสารเสนีย์และคณะ (タナサーンセーニ-他, 2005) ทำให้เข้าใจได้ว่า ปัญหาการใช้ภาษาญี่ปุ่นในสถานที่ทำงานของบัณฑิตชาวไทยมีปัญหาที่คล้ายคลึงกัน คือบัณฑิตมีปัญหาด้านการสื่อสารทางวาจา (Oral Communication) ซึ่งสัมพันธ์กับทักษะด้านการฟังและการพูดโดยตรง

ดังนั้นในงานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาเฉพาะทักษะการใช้ภาษาญี่ปุ่นเฉพาะทักษะด้านการฟังและด้านการพูดเป็นหลัก และงานวิจัยข้างต้นที่ได้กล่าวมามุ่งศึกษาโดยใช้กลุ่มประชากรที่เป็นนักศึกษาสาขาวิชาเอกภาษาญี่ปุ่นเป็นส่วนใหญ่ แต่ในงานวิจัยชิ้นนี้ผู้วิจัยจะศึกษาโดยใช้กลุ่มประชากรที่ไม่ได้ศึกษาภาษาญี่ปุ่นเป็นวิชาเอกเป็นหลักและงานวิจัยข้างต้นยังขาดการศึกษาการใช้ภาษาญี่ปุ่นในสถานการณ์ต่างๆอย่างเป็นรูปธรรม ในงานวิจัยนี้จึงต้องการศึกษาการใช้ภาษาญี่ปุ่นของบัณฑิตในการทำงานอย่างเป็นรูปธรรม โดยใช้วิธีการประเมินตนเองและการประเมินจากผู้อื่น

ในลำดับถัดไปผู้วิจัยจะได้กล่าวถึงการประเมินตนเองด้านความสามารถการใช้ภาษาและการประเมินจากผู้อื่น

2.3 การพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรภาษาญี่ปุ่น

เอกอริยะสึริ (2008) ได้ศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตรภาษาญี่ปุ่นของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยมีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1. เพื่อประเมินหลักสูตรภาษาญี่ปุ่นของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และศึกษาถึงผลสัมฤทธิ์และปัญหาของหลักสูตร และ 2. เพื่อหาวิธีการพัฒนาหลักสูตรภาษาญี่ปุ่นของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย โดยดำเนินการเก็บข้อมูลจากนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในหลักสูตร 50 คน บัณฑิตสาขาวิชาเอกภาษาญี่ปุ่น 31 คน องค์กรหรือหน่วยงานที่บัณฑิตสาขาวิชาเอกภาษาญี่ปุ่นทำงานอยู่ 8 คน และอาจารย์สอนภาษาญี่ปุ่น 2 คน โดยเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์และใช้แบบสอบถาม

เอกอริยะสึริ(2008) ใช้มุมมอง 3 ประการในการประเมินหลักสูตร ได้แก่ 1. ความเที่ยงตรงของผลสัมฤทธิ์ (到達目標の妥当性) ความเที่ยงตรงในการศึกษาเอกอริยะสึริ(2008) หมายถึง “เป้าหมายของหลักสูตรตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและสังคมเพียงใด” 2. ความเหมาะสมของเนื้อหาการเรียนการสอน (教育内容の適切性) 3. ระดับของผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย (目標の達成度) เกี่ยวกับประเด็นความเที่ยงตรงของผลสัมฤทธิ์ (到達目標の妥当性) ผลการศึกษาพบว่า มหาวิทยาลัยตั้งเป้าหมายโดยใช้มุมมองของการผลิตบุคลากรเพื่อรับใช้สังคม ดังนั้นเมื่อบริษัทญี่ปุ่นคาดหวังว่าผู้เรียนต้องสอบผ่านการสอบวัดระดับความสามารถภาษาญี่ปุ่นระดับ 2 ครูผู้สอนจึงมักคำนึงถึงการสอบผ่านการสอบวัดระดับความสามารถภาษาญี่ปุ่นระดับ 2 และการใช้ภาษาญี่ปุ่นในการทำงานจริงเป็นหลัก ดังนั้นการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นจึงมักจะทำให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะด้านการพูดและการฟังมากเป็นพิเศษ ทั้งที่ความเป็นจริงพบว่าแม้บัณฑิตจะไม่มีคุณวุฒิทางภาษาเทียบเท่าระดับดังกล่าว บริษัทญี่ปุ่นก็จ้างเพราะพิจารณาจากความสามารถในการสื่อสารจริงเป็นหลัก นอกจากนี้ปัญหาที่เอกอริยะสึริ(2008) พบเกี่ยวกับความสามารถด้านการฟังและการพูดคือความ

ต้องการของบริษัทญี่ปุ่นและเป้าหมายของครูผู้สอนต่างก็ไม่ได้บ่งชี้ถึงรายละเอียดที่เป็นรูปธรรมหรือระดับผลสัมฤทธิ์ที่ชัดเจน ดังนั้นในงานวิจัยนี้จึงต้องการศึกษาปัญหาการใช้ภาษาญี่ปุ่นและระดับของผลสัมฤทธิ์ในการใช้ทักษะด้านการฟังและการพูดภาษาญี่ปุ่นในสถานการณ์ต่างๆอย่างเป็นรูปธรรม

เกี่ยวกับประเด็นด้านความเหมาะสมของเนื้อหาการเรียนการสอนพิจารณาจากประเภทวิชา ในหลักสูตรและวิชาเหล่านั้นเหมาะสมกับเป้าหมายการเรียนรู้หรือไม่ ผลการศึกษาพบว่าแขนงวิชาที่มีความจำเป็นในการทำงานที่บัณฑิตเห็นว่าจำเป็นและบริษัทญี่ปุ่นใช้เป็นเกณฑ์ในการทำงาน คือ ความสามารถด้านการเป็นล่ามและความสามารถด้านการฟังและการพูด ประเด็นในการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรคือคือการเพิ่มหน่วยกิตและปริมาณชั่วโมงการเรียนให้เพิ่มสูงขึ้น

ส่วนอันดับสุดท้ายได้แก่ประเด็นด้านระดับของผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายพิจารณาสภาพการทำงานทำและการศึกษาต่อ และผลการสอบวัดระดับ ผลการศึกษาพบว่าบัณฑิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สาขาวิชาเอกภาษาญี่ปุ่นที่ทำงานโดยใช้ภาษาญี่ปุ่นมีสูงถึงร้อยละ 83.9 อย่างไรก็ตามเมื่อดูผลการสอบวัดระดับความสามารถภาษาญี่ปุ่นพบว่ายังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

2.4 การประเมินตนเองด้านความสามารถการใช้ภาษาและการประเมินจากผู้อื่น

ในวงวิชาการด้านการวัดและประเมินผลและวงวิชาการด้านการเรียนรู้ภาษาที่สองและภาษาต่างประเทศ แนวคิดเรื่องการประเมินตนเองด้านความสามารถการใช้ภาษาเริ่มปรากฏเป็นครั้งแรกในปี ค.ศ.1970 ท่ามกลางกระแสความตื่นตัวเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยตนเองหรือการเรียนรู้แบบพึ่งพาตนเอง (Learner Autonomy) การประเมินตนเองด้านความสามารถการใช้ภาษามักจะให้ผู้เรียนภาษาต่างประเทศเป็นภาษาที่สองประเมินตนเองผ่าน Can-do Statements

กรณีภาษาญี่ปุ่น Can-do Statements ตามความหมายของกรอบมาตรฐานการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่น (JF Standard for Japanese Language Education 2010) ของเจแปนฟาวน์เดชั่นระบุว่า คือ ข้อความบรรยายความสามารถด้านการใช้ภาษาญี่ปุ่น โดยเขียนให้อยู่ในรูป “สามารถ...(ทำอะไร)...ได้” กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นสามารถนำภาษาญี่ปุ่นไปใช้ทำอะไรได้นั่นเอง ดังที่โมะริโมะโตะ (森本, 2011: 9-10) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของ Can-do Statements เอาไว้ว่า Can-do Statements จะทำให้เข้าใจระดับความสามารถด้านภาษาญี่ปุ่นได้อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม เนื่องจากในอดีตที่ผ่านมาความสามารถทางภาษาของผู้เรียนจะได้รับการอธิบายในลักษณะที่ว่า ผู้เรียนสอบผ่านระดับใด เรียนภาษานั้นๆมาแล้วกี่ชั่วโมงใช้ตำราเรียนอะไร และผ่านการเรียนรายวิชาใดมาบ้าง การอธิบายความสามารถของผู้เรียนตามลักษณะข้างต้นทำให้เข้าใจได้ยากกว่าผู้เรียนสามารถนำภาษาญี่ปุ่นไปใช้ทำอะไรได้บ้าง

โดยปกติแล้ว Can-do Statements มักจะมีความสัมพันธ์กับการสอบวัดระดับภาษาต่างประเทศโดยจะถูกนำไปใช้เพื่อการตีความผลการสอบวัดระดับความสามารถภาษาต่างประเทศนั้นๆว่าผู้เรียนภาษาต่างประเทศในระดับต่างๆสามารถนำภาษาต่างประเทศนั้นๆไป

ใช้ทำอะไรอย่างเป็นรูปธรรมได้บ้าง ในกรณีของภาษาญี่ปุ่น Can-do Statements ถูกนำไปใช้เพื่อตีความการสอบวัดระดับความสามารถภาษาญี่ปุ่น (JLPT) และการสอบวัดระดับความสามารถภาษาญี่ปุ่นธุรกิจ (BJT) แต่ในงานวิจัยเรื่องนี้จะไม่นำไปตีความโดยเชื่อมโยงกับผลการสอบวัดระดับความสามารถภาษาญี่ปุ่นของกลุ่มประชากรซึ่งได้แก่บัณฑิตสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น เพราะบัณฑิตสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นผ่านการวัดระดับความสามารถภาษาญี่ปุ่น (JLPT) มาในสองรูปแบบคือ บัณฑิตส่วนหนึ่งผ่านการสอบวัดระดับความสามารถภาษาญี่ปุ่น (JLPT) ซึ่งจัดสอบตามมาตรฐานของเจแปนพาวเวอร์เดชั่น ในขณะที่บัณฑิตบางส่วนผ่านการสอบวัดระดับความสามารถภาษาญี่ปุ่นตามมาตรฐานของสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นซึ่งจะจัดสอบให้กับนักศึกษาก่อนที่จะไปฝึกงานหรือไปสหกิจศึกษาในสถานประกอบการ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีอาจทราบได้ถึงความเที่ยงระหว่างแบบทดสอบวัดระดับความสามารถภาษาญี่ปุ่นของสององค์กรได้ เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงปัญหาดังกล่าว งานวิจัยนี้จึงต้องการศึกษาแต่เพียงภาพรวมว่าหลังจากบัณฑิตสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นจบการศึกษาแล้วสามารถนำภาษาญี่ปุ่นไปใช้ในการทำงานในสถานการณต่างๆเป็นรูปธรรมได้อย่างไร

อย่างไรก็ตามการประเมินตนเองมักจะถูกวิพากษ์เกี่ยวกับความน่าเชื่อถือและความเที่ยงของผู้ประเมิน เช่น การประเมินตนเองสูงเกินไปหรือต่ำเกินไป เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงปัญหาดังกล่าว งานวิจัยนี้จึงใช้วิธีการประเมินโดยผู้อื่นด้วย กล่าวคือให้เจ้านายหรือผู้ร่วมงานชาวญี่ปุ่นของบัณฑิตเป็นผู้ประเมินความสามารถด้านการใช้ภาษาในสถานการณต่างๆของบัณฑิตด้วย

2.5 การสร้างข้อความบรรยายความสามารถทางภาษา

เซะกิสะกิและซะกะอิ (関崎・酒井:2011) ได้วิเคราะห์คำสหสัมพันธ์ระหว่างผลการทดสอบจัดระดับ (Placement Test) ภาษาญี่ปุ่นของมหาวิทยาลัยชูกุบะกับ Can-do Statements ที่สร้างขึ้นตามกรอบมาตรฐานทักษะด้านการพูดภาษาญี่ปุ่นของมหาวิทยาลัยชูกุบะเพื่อต้องการศึกษาข้อความบรรยายความสามารถทางภาษาญี่ปุ่นที่สะท้อนความสามารถภาษาญี่ปุ่นของผู้เรียนได้อย่างถูกต้องและตรงตามความเป็นจริงที่สุด โดยทำการวิเคราะห์คำสำคัญ (Keywords) ที่ส่งผลให้คำสหสัมพันธ์ระหว่าง Can-do Statements กับคะแนนสอบจัดระดับอยู่ในระดับสูงหรือระดับต่ำ ผลการศึกษาสามารถสรุปคำสำคัญออกมาได้เป็น 6 กลุ่ม ได้แก่ 1. ความใกล้และไกลตัวของหัวข้อ (Topics) ในการพูด (เช่น ปัญหาสิ่งแวดล้อม หรือ ปัญหาสังคม เป็นต้น) 2. การมีหรือไม่มีโอกาสในเตรียมตัวก่อนพูด 3. รูปแบบการพูด (เช่น การอธิบาย การนำเสนอ การอภิปราย เป็นต้น) 4. การมีหรือไม่มีอุปกรณ์ช่วยขณะที่พูด (เช่น ภาพ ร่างต้นฉบับในการพูด เอกสารประกอบการพูด เป็นต้น) 5. การคำนึงถึงผู้ฟัง (เช่น เมื่อผู้ฟังไม่เข้าใจสามารถปรับวิธีการพูดให้ง่ายขึ้น) 6. ความสามารถเชิงภาษาศาสตร์สังคม (เช่น เวลาพูดกับอาจารย์ สามารถพูดโดยแยกแยะระหว่างรูปสุภาพกับรูปธรรมดาได้ เป็นต้น) ดังนั้นเพื่อให้ข้อความบรรยายความสามารถทางภาษาญี่ปุ่นสะท้อนความสามารถที่แท้จริง

ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจึงกำหนดหัวข้อให้เกี่ยวข้องกับการทำงาน สร้างข้อความบรรยายความสามารถทางภาษาตามแนวทางของเซเกกิสะกิและเซกะอิโดยกำหนดเงื่อนไข

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องทั้งหมดพบว่ากลุ่มประชากรในการศึกษาจะเป็นนักศึกษาหรือบัณฑิตสาขาวิชาเอกภาษาญี่ปุ่นเป็นส่วนใหญ่ งานวิจัยที่ทำการศึกษาโดยใช้กลุ่มประชากรที่ไม่ใช่ นักศึกษาหรือบัณฑิตสาขาวิชาเอกภาษาญี่ปุ่นยังไม่เคยมีผู้ใดทำการศึกษามาก่อน นอกจากนี้ผลการศึกษาเกี่ยวกับทักษะด้านการฟังและการพูดภาษาญี่ปุ่นที่ผ่านมาโดยส่วนใหญ่ก็มักจะกล่าวถึงสภาพปัญหาในภาพกว้างและยังไม่มีผู้ใดศึกษาการใช้ทักษะด้านการฟังและการพูดภาษาญี่ปุ่นของผู้เรียนในสถานการณ์อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะมุ่งสำรวจปัญหาการใช้ทักษะด้านการฟังและการพูดภาษาญี่ปุ่นของบัณฑิตสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นในสถานการณ์ต่างๆอย่างเป็นรูปธรรม และผลการศึกษาที่ได้จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรภาษาญี่ปุ่นของสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นต่อไป

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 วัตถุประสงค์งานวิจัย

1. เพื่อสำรวจความพึงพอใจของบัณฑิตระดับปริญญาตรีในด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่น
2. เพื่อสำรวจและวิเคราะห์ความสามารถภาษาญี่ปุ่นด้านการฟังและการพูดที่เป็นรูปธรรมของบัณฑิตระดับปริญญาตรีและความสอดคล้องกับความต้องการของบริษัทญี่ปุ่นในประเทศไทย

3.2 สมมติฐาน

1. บัณฑิตมีความพึงพอใจหลักสูตรที่เน้นพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาญี่ปุ่น
2. บัณฑิตที่ศึกษาในหลักสูตรที่เน้นพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาญี่ปุ่นมีความพึงพอใจทักษะการฟังและการพูดของตนเองมากกว่าทักษะในด้านอื่นๆ
3. บัณฑิตที่ศึกษาในหลักสูตรที่เน้นพัฒนาทักษะการฟังและการพูดสามารถฟังและพูดภาษาญี่ปุ่นในสถานการณ์ต่างๆได้ในระดับดีโดยวิเคราะห์จากผลการประเมินตนเอง
4. บริษัทญี่ปุ่นพึงพอใจความสามารถด้านการฟังและการพูดภาษาญี่ปุ่นของบัณฑิตโดยวิเคราะห์จากผลการประเมินของชาวญี่ปุ่นที่ทำงานร่วมกับบัณฑิตสถาบัน TNI

3.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วยประชากร 2 กลุ่ม ได้แก่ 1. บัณฑิตสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น (Thai-Nichi Institute of Technology) (ต่อจากนี้จะเรียกว่า “สถาบันTNI”) ซึ่งประกอบไปด้วยระดับปริญญาตรีที่จบการศึกษาในปีการศึกษา 2553 จำนวน 6 คน และปีการศึกษา 2554 จำนวน 443 คน และ 2. เจ้านายหรือเพื่อนร่วมงานชาวญี่ปุ่นที่ทำงานคลุกคลีกับบัณฑิต จำนวน 22 คน

สาเหตุที่ผู้วิจัยเลือกใช้บัณฑิตของสถาบัน TNI เป็นกลุ่มประชากรในการศึกษาเนื่องมาจากงานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นที่ผ่านมาในอดีตได้ศึกษาโดยใช้กลุ่มประชากรที่เป็นผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นเป็นวิชาเอกเป็นหลัก และยังไม่มียงานวิจัยใดเลยในประเทศไทยที่ศึกษาโดยใช้กลุ่มประชากรที่ไม่ใช่นักศึกษาหรือบัณฑิตสาขาวิชาเอกภาษาญี่ปุ่น ในขณะที่สถาบันTNI มีนโยบายผลิตบัณฑิตที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญทางด้านอุตสาหกรรมและธุรกิจควบคู่ไปกับความสามารถด้านการสื่อสารภาษาญี่ปุ่น เพื่อผลิตบุคลากรให้กับภาคอุตสาหกรรมและธุรกิจญี่ปุ่นในประเทศไทย

ด้วยเหตุนี้กลุ่มผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นของสถาบันTNI จึงเป็นกลุ่มผู้เรียนที่ไม่ได้ศึกษาภาษาญี่ปุ่นเป็นวิชาเอกที่มีปริมาณมากที่สุดในประเทศไทย จึงกล่าวได้ว่าบัณฑิตของสถาบันTNI นี้มีจุดเด่นและความแตกต่างจากบัณฑิตของสถาบันการศึกษาอื่นๆ

จำนวนกลุ่มประชากรที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาคั้งนี้สามารถจำแนกเป็น 3 ส่วน ได้ดังนี้

3.3.1 กลุ่มประชากรที่ใช้ในชั้นการศึกษานำร่อง

ผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือบัณฑิตของสถาบันTNIที่จบการศึกษาในปีการศึกษา 2553 ที่ทำงานในบริษัทญี่ปุ่นในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จาก 3 คณะ ได้แก่ คณะวิศวกรรมศาสตร์ (ENG) คณะบริหารธุรกิจ (BA) และคณะเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) คณะละ 2 คน รวม 6 คน เพื่อสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพจริงตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการใช้ภาษาญี่ปุ่นในสถานที่ทำงาน

3.3.2 กลุ่มประชากรที่ใช้ในชั้นการสำรวจจริง

3.3.2.1 บัณฑิตระดับปริญญาตรีที่จบการศึกษาในปีการศึกษา 2554 ของ คณะบริหารธุรกิจ คณะวิศวกรรมศาสตร์ และคณะเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 443 คน จำแนกตามคณะได้ดังนี้ คณะวิศวกรรมศาสตร์ จำนวน 180 คน คณะบริหารธุรกิจ จำนวน 83 คน คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 180 คน

3.3.2.2 เจ้านายหรือเพื่อนร่วมงานชาวญี่ปุ่นที่ทำงานคลุกคลีกับบัณฑิต จำนวน 20 คน

3.3.3 กลุ่มประชากรที่ใช้ในชั้นการสัมภาษณ์เพิ่มเติม

3.3.3.1 เจ้านายหรือเพื่อนร่วมงานชาวญี่ปุ่นที่ทำงานคลุกคลีกับบัณฑิต จำนวน 2 คน

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ฉบับ ดังนี้

3.4.1 แบบสอบถามสำหรับบัณฑิตสถาบัน TNI

3.4.2 แบบสอบถามสำหรับชาวญี่ปุ่นที่ทำงานร่วมกับบัณฑิตสถาบัน TNI

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคั้งนี้ มีดังต่อไปนี้

3.4.1 แบบสอบถามสำหรับบัณฑิตสถาบัน TNI มีเนื้อหาคั้งนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจคำตอบ (Check List) จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ คณะที่จบการศึกษา และระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม

ตอนที่ 2 ประวัติการศึกษาภาษาญี่ปุ่น มีแบบลักษณะเป็นแบบตรวจคำตอบ (Check List) จำนวน 6 ข้อ ได้แก่

1. ระดับความสามารถภาษาญี่ปุ่น (JLPT: the Japanese-Language Proficiency Test)
2. ระดับความสามารถภาษาญี่ปุ่นทางธุรกิจ (BJT: the Business Japanese Proficiency Test)
3. ระยะเวลาในการศึกษาภาษาญี่ปุ่นของบัณฑิต
4. ประวัติการอาศัยอยู่ในประเทศญี่ปุ่น
5. ระดับความเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรภาษาญี่ปุ่นของสถาบัน TNI
6. การประกอบอาชีพของบัณฑิตในปัจจุบัน

ตอนที่ 3 สถานภาพการทำงานของบัณฑิต มีแบบลักษณะเป็นแบบตรวจคำตอบ (Check List) จำนวน 11 ข้อ ได้แก่

1. สัญชาติขององค์กรที่สังกัด
2. การใช้ความสามารถภาษาญี่ปุ่นเป็นเงื่อนไขในการรับเข้าทำงาน
3. แรงจูงใจที่ทำให้บัณฑิตเลือกทำงานในบริษัทญี่ปุ่น
4. ภาษาที่หลักที่คนญี่ปุ่นใช้สื่อสารภายในบริษัท
5. อายุการทำงาน
6. สภาพการเปลี่ยนงานของบัณฑิต
7. ทักษะภาษาญี่ปุ่นที่มีความจำเป็นในการทำงานและระดับความพึงพอใจของบัณฑิตต่อทักษะด้านนั้นๆ
8. ลักษณะงานที่บัณฑิตต้องรับผิดชอบ
9. ความถี่ของการใช้ภาษาญี่ปุ่นในสถานที่ทำงาน

10. จำนวนคนญี่ปุ่นที่บัณฑิตมีโอกาสปฏิสัมพันธ์ด้วยภายในองค์กร

11. รูปแบบการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบัณฑิตกับคนญี่ปุ่น

ตอนที่ 4 การประเมินความสามารถภาษาญี่ปุ่นของบัณฑิต มีแบบลักษณะเป็นแบบตรวจคำตอบ (Check List) จำนวน 30 ข้อ

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับหลักสูตรภาษาญี่ปุ่นของสถาบันTNI มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open-ended)

3.4.2 แบบสอบถามสำหรับชาวญี่ปุ่นที่ทำงานร่วมกับบัณฑิตสถาบัน TNI

ตอนที่ 1 การประเมินความสามารถภาษาญี่ปุ่นของบัณฑิตโดยชาวญี่ปุ่นที่ทำงานร่วมกันบัณฑิต มีแบบลักษณะเป็นแบบตรวจคำตอบ (Check List) จำนวน 30 ข้อ

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไป มีแบบลักษณะเป็นแบบตรวจคำตอบ (Check List) จำนวน 6 ข้อ ได้แก่

1. รูปแบบการปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนญี่ปุ่นกับบัณฑิต
2. ความถี่ในการสนทนาภาษาญี่ปุ่นกับบัณฑิตในสถานที่ทำงาน
3. ประเภทของบริษัทญี่ปุ่น
4. คุณสมบัติที่ทำให้เลือกบัณฑิตจากสถาบัน TNI
5. สิ่งที่ยากให้บัณฑิตได้รับการฝึกฝนตั้งแต่วัยเป็นนักศึกษา
6. การประกอบอาชีพในปัจจุบัน

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมมีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open-ended) จำนวน 1 ข้อ

3.5 การสร้างเครื่องมือวิจัย

3.5.1 ชั้นการศึกษานำร่อง

ในชั้นการศึกษานำร่องนี้ผู้วิจัยต้องการวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับสถานการณ์การใช้ภาษาญี่ปุ่นในสถานที่ทำงานของบัณฑิตโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้ในการสร้างแบบสอบถามในชั้นการสำรวจจริงต่อไป ในชั้นการศึกษานำร่องนี้ผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือบัณฑิตที่จบการศึกษาในปี

การศึกษา 2553 จำนวน 6 คน ให้เดินทางมาที่สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น เพื่อมาให้ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ทักษะภาษาญี่ปุ่นในสถานที่ทำงานแก่ผู้วิจัย ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลอยู่ในช่วงเดือนกรกฎาคมถึงสิงหาคม พ.ศ. 2554 ผู้วิจัยใช้เวลาในการสัมภาษณ์บันทึกโดยเฉลี่ยคนละ 30 ถึง 45 นาที ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้ขออนุญาตบันทึกเพื่อบันทึกเสียงระหว่างสัมภาษณ์โดยใช้เครื่องบันทึกเสียง IC Recorder หลังการสัมภาษณ์เสร็จสิ้น ผู้วิจัยได้ถอดข้อความเสียงออกเป็นข้อความตัวอักษร นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ผลต่อไป

ในหัวข้อนี้ผู้วิจัยจึงขอเสนอผลการศึกษาในขั้นการศึกษานำร่องตามลำดับ ดังนี้ 1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของประชากรที่ใช้ในการศึกษา 2. การใช้ทักษะด้านการฟังภาษาญี่ปุ่นและสภาพปัญหา 3. การใช้ทักษะด้านการพูดภาษาญี่ปุ่นและสภาพปัญหาและ 4. วิธีการสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการสร้างประโยคบรรยายความสามารถด้านการใช้ภาษา (can-do statements) ผลการศึกษาและการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏ ดังนี้

3.5.1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือบันทึกสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นที่จบการศึกษาในปีการศึกษา 2553 และทำงานในบริษัทญี่ปุ่นในเขตกรุงเทพและปริมณฑลจำนวน 6 คน เพื่อขอสัมภาษณ์เกี่ยวกับการใช้ทักษะภาษาญี่ปุ่นในสถานที่ทำงานและสภาพปัญหาที่บันทึกประสบในการทำงานในองค์กรธุรกิจญี่ปุ่น โดยผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือจากบันทึกให้บันทึกเดินทางมาให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัยที่สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น ผู้วิจัยใช้เวลาสัมภาษณ์บันทึกคนละ 30 นาทีถึง 45 นาที โดยผู้วิจัยได้ทำบันทึกข้อตกลงว่าจะไม่เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูลต่อสาธารณะ ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) โดยได้เตรียมคำถามไว้บางส่วน เช่น ข้อมูลส่วนบุคคลของบันทึกผู้ให้ข้อมูลซึ่งประกอบด้วยชื่อและประเภทของสถานประกอบการที่บันทึกสังกัด อายุงาน ระดับความสามารถด้านภาษาญี่ปุ่น ประสบการณ์และระยะเวลาในการอาศัยในประเทศญี่ปุ่น ลักษณะงานที่บันทึกรับผิดชอบ ผู้วิจัยสามารถสรุปข้อมูลของบันทึกผู้ให้ข้อมูลทั้ง 6 คน ได้ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 ประชากรที่ใช้ศึกษาในชั้นการศึกษานำร่อง

บัณฑิต	คณะ	ประเภทบริษัท	อายุงาน	JLPT	ระยะเวลาที่เคยอยู่ญี่ปุ่น	ลักษณะงานที่ต้องรับผิดชอบในสถานที่ทำงาน
A	ENG	ยานยนต์	3 เดือน	ระดับ 3	3 เดือน	งานพัฒนาและออกแบบ
B	ENG	ยานยนต์	2 เดือน	ระดับ 3	1 ปี	งานพัฒนาและออกแบบ, งานสำรวจและวิจัย
C	BA	ผลิตชิ้นส่วน	3 เดือน	ระดับ 3	2 เดือน	งานเลขานุการ, การผลิตและการควบคุมคุณภาพ(QC), งานธุรการ
D	BA	ผลิตชิ้นส่วน	4 เดือน	ระดับ 3	2 เดือน	งานด้านการวางแผนและนโยบาย,การจัดซื้อและกำหนดราคาทุน
E	IT	เทคโนโลยีสารสนเทศ	5 เดือน	ระดับ 4	6 เดือน	งานด้านระบบข้อมูลสารสนเทศ
F	IT	เทคโนโลยีสารสนเทศ	3 เดือน	ระดับ 3	4 เดือน	งานด้านระบบข้อมูลสารสนเทศ

ตารางที่ 3.1 คือตารางแสดงคุณสมบัติของประชากรที่ผู้วิจัยคัดเลือกมาเพื่อสัมภาษณ์เกี่ยวกับการใช้ภาษาญี่ปุ่นในสถานที่ทำงานในชั้นการศึกษานำร่อง จากตารางแสดงให้เห็นว่ามีตัวแทนบัณฑิตที่ทำงานในบริษัทญี่ปุ่นจาก 3 คณะ ได้แก่ คณะวิศวกรรมศาสตร์ (ENG) คณะบริหารธุรกิจ (BA) และคณะเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) คณะละ 2 คน รวม 6 คน บัณฑิตทั้ง 6 คน ในจำนวนนี้เป็นบัณฑิตที่ทำงานในบริษัทเกี่ยวกับธุรกิจยานยนต์ จำนวน 2 คน ทำงานในบริษัทที่เกี่ยวกับการผลิตชิ้นส่วนและอะไหล่ จำนวน 2 คน และทำงานในบริษัทเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 2 คน อายุงานของบัณฑิต ณ ช่วงเวลาที่ผู้วิจัยสัมภาษณ์อยู่ที่ประมาณ 2-5 เดือนโดยเฉลี่ย บัณฑิตทั้ง 6 คน มีความสามารถภาษาญี่ปุ่นอยู่ในระดับ 3 และ 4 ตามเกณฑ์การสอบวัดระดับความสามารถภาษาญี่ปุ่น (JLPT: The Japanese Language Proficiency Test) แบบเก่า และมีประสบการณ์อาศัยอยู่ในประเทศญี่ปุ่น ตั้งแต่ 2 เดือนถึง 1 ปี ลักษณะงานที่บัณฑิตรับผิดชอบจะแตกต่างกันไปตามสายงาน แต่จากตารางแสดงให้เห็นว่า บัณฑิตบางคนมีหน้าที่รับผิดชอบงานมากกว่า 1 หน้าที่ เช่น บัณฑิต C และบัณฑิต D

เมื่อผู้วิจัยได้สอบถามบัณฑิตเกี่ยวกับสถานการณ์และปัญหาด้านการใช้ภาษาญี่ปุ่นที่บัณฑิตประสบในการทำงานในบริษัทญี่ปุ่นโดยผู้วิจัยได้สอบถามบัณฑิตจำแนกเป็นรายทักษะ ได้แก่ ทักษะด้านการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน หลังจากผู้วิจัยได้ถอดเสียงการสัมภาษณ์ของบัณฑิตแล้วผู้วิจัยได้วิเคราะห์สถานการณ์การใช้ทักษะการฟังภาษาญี่ปุ่นของบัณฑิตโดยพิจารณาจากคำสำคัญ (Keywords) ที่ปรากฏในบทสัมภาษณ์ของบัณฑิต ส่วนของปัญหาผู้วิจัยวิเคราะห์จากคำวิเศษณ์และคำสำคัญที่ปรากฏ ผลการศึกษาเป็นไปดังที่แสดงไว้ในตารางที่ 3.2 (อนึ่งเนื่องจากงานวิจัยนี้ต้องการศึกษาเฉพาะทักษะด้านฟังและการพูด ผู้วิจัยจึงไม่ได้นำเสนอผลการศึกษาสถานการณ์และปัญหาด้านการใช้ภาษาญี่ปุ่นที่เกี่ยวข้องกับทักษะด้านการอ่านและการเขียนไว้ในที่นี้ ผู้อ่านสามารถศึกษาเพิ่มเติมได้จากภาคผนวกท้ายเล่ม)

3.5.1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ทักษะด้านการฟังภาษาญี่ปุ่นและสภาพปัญหา

ตารางที่ 3.2 การใช้ทักษะการฟังภาษาญี่ปุ่นในสถานที่ทำงานและสภาพปัญหา

บันทึก	คณะ	ประเภทบริษัท	สถานการณ์ที่ได้ใช้การฟังภาษาญี่ปุ่น
A	ENG	ยานยนต์	<p>คำสำคัญ: การประชุม/การฟังการแสดงความเห็น</p> <ul style="list-style-type: none"> “ตอนประชุมข้ามประเทศกับทางญี่ปุ่น...(ละไว้)...บริษัทแม่ที่ญี่ปุ่นจะมีTV Conference¹อยู่ทุกที่ในโลก แล้วก็เวลาที่เจ้านายญี่ปุ่นเข้ามาดูงานภายในบริษัท เจ้านายญี่ปุ่นก็จะไปเดินดูตาม Line Production² บางทีเจ้านายญี่ปุ่นก็จะ comment³ไม่ค่อยcommentเป็นภาษาอังกฤษเท่าไร”
B	ENG	ยานยนต์	<p>คำสำคัญ: การสอบถามข้อมูล/การมอบหมายงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> “ตอนนี้สถานการณ์ที่ต้องฟังแทบทุกสถานการณ์เลยคือเจ้านายโดยตรงตอนนี้เป็นคนญี่ปุ่นเวลาเจ้านายชาวญี่ปุ่นต้องการข้อมูลหรือต้องการจะมอบหมายงานให้ผม เจ้านายชาวญี่ปุ่นก็จะอภัยภาษาญี่ปุ่นมากกว่าเป็นอันดับแรกเลย แล้วเวลาที่ผมไม่เข้าใจเจ้านายชาวญี่ปุ่นถึงจะค่อยปรับเป็นภาษาอังกฤษ”
C	BA	ผลิตชิ้นส่วน	<p>คำสำคัญ: การมอบหมายงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> “เจ้านายชาวญี่ปุ่นของดิฉันพูดภาษาไทยไม่ได้เพราะฉะนั้นจะได้ฟังตลอดจะสั่งงานเป็นภาษาญี่ปุ่นตลอด”
D	BA	ผลิตชิ้นส่วน	<p>คำสำคัญ: การมอบหมายงาน/การประชุม</p> <ul style="list-style-type: none"> “พอมีงานประสานในงานที่เกี่ยวข้องกับดิฉัน เจ้านายชาวญี่ปุ่นก็จะเรียกไปหาทันทีคือเจ้านายชาวญี่ปุ่นไม่ยกรอล่ามเพราะล่ามที่นี่มีแค่5 คนแต่จะใช้ทั่วโรงงาน” “ฟัง Meeting⁴ ต้นเดือนค่ะMD⁵ก็จะมาพูดเลยฟังได้บ้างไม่ได้บ้างก็นั่งฟัง เนื้อหาที่พูดจะเกี่ยวกับกำไรต่อเดือน ยอดขายต่อเดือนค่ะ”

¹ การประชุมผ่านระบบโทรศัพท์สนทนาไกล

² ไลน์การผลิต

³ ให้ความเห็นหรือคำแนะนำ

⁴ การประชุม

⁵ Managing Director หรือตำแหน่งกรรมการผู้จัดการ

ตารางที่ 3.2 การใช้ทักษะการฟังภาษาญี่ปุ่นในสถานที่ทำงานและปัญหา (ต่อ)

บัณฑิต	คณะ	ประเภทบริษัท	สถานการณ์ที่ได้ใช้การฟังภาษาญี่ปุ่น
E	IT	เทคโนโลยีสารสนเทศ	<p>คำสำคัญ: การมอบหมายงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - “การมอบหมายงานจะส่งผ่านทางอีเมล โดยคนญี่ปุ่นจะเขียนเมลเป็นภาษาอังกฤษ”
F	IT	เทคโนโลยีสารสนเทศ	<p>คำสำคัญ: การประชุม/การสนทนาทางโทรศัพท์</p> <ul style="list-style-type: none"> - “จะเป็นการติดต่อกับคนญี่ปุ่นครับสมมติมีProject⁶ เข้ามาหนึ่ง Project เจ้าหน้าที่ญี่ปุ่นก็ต้องมาคุยกับทาง Engineer⁷ มาคุยประชุมกันก่อนว่าScope⁸ มีอะไรบ้าง แล้วก็ขั้นตอนไหนทำอะไรแล้วให้ Engineer ไปทำอะไรต่อ” <p>คำสำคัญ: การสนทนาทางโทรศัพท์</p> <ul style="list-style-type: none"> - “ผมต้องคุยกับทางญี่ปุ่นคือบริษัทแม่ของญี่ปุ่นจะโทรศัพท์มาหาผมโดยตรงว่าให้ผมทำอะไรยังไงตรงหน่วยงานเพราะว่าผมจะโดนทางบริษัทแม่สั่งมาว่าเวลานี้ให้ผมทำอย่างนี้ เช่น ให้ผมดึงสายอันนี้ออก”

ผู้วิจัยสามารถสรุปสถานการณ์การใช้ทักษะการฟังในการทำงานของบัณฑิตได้จากคำสำคัญ (Keywords) ที่ปรากฏในบทสัมภาษณ์ออกมาได้ตามตารางที่ 3.2 จากตารางทำให้ทราบว่าสถานการณ์ที่ทำให้บัณฑิตมีโอกาสได้ฟังภาษาญี่ปุ่นบ่อยที่สุด คือ การประชุมการฟังคำแนะนำและการให้ความเห็นในไลน์การผลิตการสอบถามข้อมูลการมอบหมายงาน และการสนทนาทางโทรศัพท์ ในสถานการณ์ของการประชุมผู้วิจัยพบว่าบัณฑิตมีโอกาสที่จะต้องพบกับการประชุมใน 2 รูปแบบคือ 1. การประชุมแบบเผชิญหน้ากันจริงๆ กับ 2. การประชุมผ่านโทรศัพท์ทางไกล แต่เมื่อผู้วิจัยสอบถามเกี่ยวกับระดับความเข้าใจเมื่อต้องฟังคนญี่ปุ่นพูด บัณฑิตบางส่วนให้คำตอบว่า มีความเข้าใจเนื้อหาที่คนญี่ปุ่นพูดตั้งแต่ระดับคำไปจนถึงเข้าใจเนื้อหาทั้งหมด

⁶โครงการ

⁷วิศวกร

⁸ขอบข่ายในการทำงาน

⁹ย่อมาจากพยางค์แรกของคำภาษาอังกฤษ Coordinate หมายถึง ประสานงาน

(ฟังคำวิจารณ์ในไลน์การผลิต)

“รู้เรื่องบ้างเป็นคำๆ...(ละไว้)... คนญี่ปุ่นจะมีล่ามภาษาญี่ปุ่นเดินประกบคู่อยู่แล้วครับ แต่คือว่าบางทีก็ฟังออกไปเลย”

(บัณฑิต A)

เมื่อสอบถามเกี่ยวกับปัญหาด้านทักษะการฟังภาษาญี่ปุ่น ผู้วิจัยสามารถสรุปจำแนกปัญหาของบัณฑิตเกี่ยวกับทักษะการฟัง ได้ดังต่อไปนี้

3.5.1.2.1 ความเร็วในการพูดของชาวญี่ปุ่น

เมื่อพิจารณาจากคำวิเศษณ์ที่ปรากฏในความคิดเห็นของบัณฑิต C และบัณฑิต D คำวิเศษณ์ที่พบคือ “เร็ว” และ “เร็ว” ทำให้เข้าใจได้ว่า บัณฑิตประสบปัญหาด้านความเร็วในการพูดของคู่สนทนา บัณฑิตให้เหตุผลว่าความเร็วในการพูดของคู่สนทนา ทำให้ไม่สามารถจับใจความได้ นอกจากนี้ผลการศึกษาพบว่าเมื่อบัณฑิตประสบความล้มเหลวในการสื่อสารภาษาญี่ปุ่น บัณฑิตก็จะมีการขอให้คู่สนทนาชาวญี่ปุ่นเปลี่ยนสลับไปใช้ภาษาอังกฤษ เพราะจะช่วยให้การสื่อสารประสบความสำเร็จและเพื่อหลีกเลี่ยงข้อผิดพลาดที่จะเกิดจากการสนทนา

“ไม่แม่นในเรื่องคำศัพท์ทางเทคนิคเวลาที่เขาพูดเร็วๆมาผมจะตกใจ...(ละไว้)...ผมก็จะขอให้เขา (ชาวญี่ปุ่น) พูดช้าๆหน่อยโดยพูดว่า「ゆっくりに言ってください。」พูดซ้ำๆนิดหนึ่งถ้าพูดช้ากว่านี้ไม่รู้เรื่องผมก็บอกให้ใช้ภาษาอังกฤษก็แล้วกัน เป็นอันว่าจะใช้ภาษาอังกฤษกับภาษาญี่ปุ่นปนๆกันไป”

(บัณฑิต C)

(การฟัง กรณีรับโทรศัพท์)

“พูดเร็ว พูดเร็ว พูดตัวเลขเร็ว 七〇、に、に、の(022-) ยาวเป็นพิตมาเลย...(ละไว้)...จนดิฉันไม่มั่นใจว่าแบบนี้ถูกไหม ดิฉันก็เลยบอกว่า 英語です。(ภาษาอังกฤษ) เขา(คู่สนทนาทางโทรศัพท์)ก็พูดภาษาอังกฤษมาเลย”

(บัณฑิต D)

3.5.1.2.2 ภาษาถิ่นและคำศัพท์ที่ไม่คุ้นเคย

จากความคิดเห็นของบัณฑิต B และบัณฑิต C พบคำสำคัญที่ปรากฏร่วมกันคือคำว่า “ภาษาถิ่น” ส่วนบัณฑิต F พบคำว่า “รูปแบบที่ไม่เคยได้ยิน” ผลการศึกษาทำให้เข้าใจได้ว่าหากในบทสนทนา มีคำศัพท์ที่ไม่คุ้นเคย เช่น ภาษาถิ่น คำเลียนเสียงธรรมชาติ หรือคำศัพท์เฉพาะทางที่บัณฑิตไม่รู้จัก ก็จะทำให้ความเข้าใจเนื้อหาของเรื่องที่ฟังลดลง ปัญหาส่วนนี้ต้องยอมรับความจริงว่าตำราเรียนและสื่อการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นที่ใช้ในการเรียนภาษาญี่ปุ่นส่วนใหญ่เน้นการสอนภาษาญี่ปุ่นมาตรฐาน ดังนั้นโอกาสที่ผู้เรียนจะได้สัมผัสและคุ้นเคยกับภาษาถิ่นจึงเป็นเรื่องที่เป็นไปได้ยาก

“ชาวญี่ปุ่นพูดเร็วบ้างบางที่ชาวญี่ปุ่นก็เปลือยหูตาสำเนียง*ภาษาถิ่น*แบบนาโงย่าออกมา ถ้าหลุดภาษาถิ่นออกมาผมก็รู้เลย ทั้งที่ก่อนหน้านี้ผมเข้าใจคือเข้าใจว่าพูดอะไรแต่พอหลุดภาษาถิ่นออกมาบางที่ถ้าเราแยกไม่ออกว่าตรงนี้นั้นคือภาษาถิ่นนะ *เรวกังจะงง*”

(บัณฑิต B)

“*โอซาก้าเน็ง (大阪弁) (ภาษาถิ่นแบบโอซาก้า)... (ละไว้)...*คำศัพท์เทคนิคด้วย แล้วก็คำศัพท์แบบคำเลียนเสียงธรรมชาติ คือ *ดิฉันไม่เคยเรียนมาก่อน*”

(บัณฑิต C)

“ปัญหาหรือครับ คือ บางที่ชาวญี่ปุ่นพูดภาษาไม่เป็นทางการ *รูปแบบที่ไม่เคยได้ยิน* เราฟังเขาไม่รู้เรื่อง ต้องถามเขาบางที่ ค่อยกันสิบประโยค ถามกันหกเจ็ดประโยคมันก็ยังงั้นๆ”

(บัณฑิต F)

นอกจากนี้จากการสัมภาษณ์พบว่าโอกาสที่จะได้ฟังภาษาญี่ปุ่นมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความสามารถภาษาอังกฤษหรือภาษาไทยของชาวญี่ปุ่นที่บัณฑิตร่วมงานด้วย จากการสัมภาษณ์พบว่าแม้บัณฑิตจะทำงานร่วมกับชาวญี่ปุ่นก็จริง หากชาวญี่ปุ่นที่ทำงานด้วยสามารถใช้ภาษาอังกฤษหรือภาษาไทยได้ โอกาสที่จะได้ฟังภาษาญี่ปุ่นก็ยิ่งน้อยลง

ในส่วนของการสนทนาที่ทำให้บัณฑิตได้ใช้ทักษะการพูด ผู้วิจัยใช้วิธีวิเคราะห์เช่นเดียวกับการใช้ทักษะการฟัง หลังจากผู้วิจัยได้ถอดเสียงการสัมภาษณ์ของบัณฑิตแล้ว ผู้วิจัยได้วิเคราะห์สถานการณ์การใช้ทักษะการพูดภาษาญี่ปุ่นของบัณฑิตโดยพิจารณาจากคำสำคัญ (Keywords) ที่ปรากฏในบทสัมภาษณ์ของบัณฑิต ผลการศึกษาเป็นไปดังที่แสดงไว้ในตารางที่ 3.3

3.5.1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ทักษะด้านการพูดภาษาญี่ปุ่นและสภาพปัญหา

ตารางที่ 3.3 การใช้ทักษะการพูดภาษาญี่ปุ่นในสถานที่ทำงานและสภาพปัญหา

บัณฑิต	คณะ	ประเภทบริษัท	สถานการณ์ที่ได้ใช้การพูดภาษาญี่ปุ่น
A	ENG	ยานยนต์	<p>คำสำคัญ: การปรึกษาและการอธิบายงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - “ตอนที่ไปขอปรึกษาอย่างบางProject¹⁰ ก็ต้องให้Coordinator¹¹ เช่น Approve¹² ผ่านProjectนี้ครับคือผมก็ต้องไปอธิบายProjectให้ชาวญี่ปุ่นฟังเขาก็รับฟัง ลำบากเหมือนกันครับ แต่ถ้าคำไหนที่คิดไม่ออกหรือพูดไม่ได้ก็จะทับศัพท์ภาษาอังกฤษไปก็จะเน้นผสมๆกันไปครับ”
B	ENG	ยานยนต์	<p>คำสำคัญ: การเป็นล่ามภาษาญี่ปุ่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - “ความรู้สึกเหมือนเป็นล่ามเลยคือวันนั้นมีชาวญี่ปุ่นจากบริษัท xxx มาสำรวจตลาดทางนี้(ทางประเทศไทย) ก็ต้องออกไปDinner Visit¹³ ไปพบลูกค้าก็เหมือนกับไปสอบถามด้วยว่าผลิตภัณฑ์ของเราคุณพึงพอใจไหมซึ่งทางชาวญี่ปุ่นภาษาอังกฤษก็ไม่ค่อยดีทางคนไทยเราเอง(ที่เป็นลูกค้า) ภาษาอังกฤษก็ไม่ค่อยได้ญี่ปุ่นยังไม่ได้เลยเวลาสัมภาษณ์ก็คือว่าผมอยู่ตรงกลางแล้วก็สัมภาษณ์ไปตามที่ญี่ปุ่นต้องการเหมือนกับทางญี่ปุ่นมีคำถามที่กำหนดมาให้เรานิดหน่อยอยู่แล้วเขา(คนญี่ปุ่น) ก็จะค่อยๆถามเขาก็จะถามผ่านผมไปถึงเขา(ลูกค้า)”

10 Project หมายถึง โครงการ

11 Coordinator หมายถึง ผู้ประสานงาน

12 Approve หมายถึง อนุมัติ ยินยอม

13 Dinner Visit หมายถึง การไปรับประทานอาหารค่ำกับลูกค้า

ตารางที่ 3.3 การใช้ทักษะการพูดภาษาญี่ปุ่นในสถานที่ทำงานและปัญหา (ต่อ)

บัณฑิต	คณะ	ประเภทบริษัท	สถานการณ์ที่ได้ใช้การพูดภาษาญี่ปุ่น
B	ENG	ยานยนต์	<p>คำสำคัญ: การนำเสนอผลงาน</p> <p>“ณ ปัจจุบันนี้โอกาสที่จะได้มีกรนำเสนอPresentation¹⁴ ยังไม่มี แต่เนื่องจากล้งกััดแผนกวิจัยและพัฒนา อนาคตข้างหน้าต้องได้ใช้ทักษะนี้แน่นอน”</p>
C	BA	ผลิตชิ้นส่วน	<p>คำสำคัญ: การเป็นล่ามภาษาญี่ปุ่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - “(เมื่อก่อน) Manager¹⁵ จะเป็นล่าม(ในที่ประชุม)ตลอดพอดิฉันเริ่มเข้ามา(ทำงานในบริษัทนี้) เขาจะให้หนูเป็นคนแปลในที่ประชุม”
D	BA	ผลิตชิ้นส่วน	<p>คำสำคัญ: การเป็นล่ามภาษาญี่ปุ่น (เรื่องงานและเรื่องทีนอกเหนือจากงาน)</p> <ul style="list-style-type: none"> - “บางทีล่ามไม่มาค้ะก็จะดึงตัวดิฉันไปเพราะว่าดิฉันพอที่จะสื่อสารได้ในระดับหนึ่งดึงตัวดิฉันไปแปลบ้างค้ะ” - “Supporter¹⁶ ชาวญี่ปุ่นที่เพิ่งมาเมืองไทย ดิฉันก็พาเขาไปเที่ยวเกาะล้าน เขาก็เลยบอกว่าไปเป็นเพื่อนหน่อยเพราะว่าเขาพูดภาษาอังกฤษไม่ได้พูดภาษาไทยก็ได้นิดหน่อยชาวญี่ปุ่นคนนั้นไม่มีความติดตามไปด้วยก็เลยลากหนูไปด้วย” <p>คำสำคัญ: การแสดงความเห็น (เรื่องทีนอกเหนือจากงาน)</p> <ul style="list-style-type: none"> - “ส่วนมากที่ได้ใช้ทักษะด้านการพูด คือเจ้านายจะเรียกไปถามอย่างเช่นเมื่อวันศุกร์ที่ผ่านม.เจ้านายจะพาแฟนไปเที่ยวเขาก็ถามว่าทีนี้ใหม่จะไปเที่ยวทีนี้ดีไหมไกลไหมแล้วเค้าก็ถามว่างานเป็นไงบ้าง”
E	IT	เทคโนโลยีสารสนเทศ	<p>คำสำคัญ: การรายงานความคืบหน้า</p> <ul style="list-style-type: none"> - “ก่อนหน้านี้ตอนเข้าไปทำช่วงแรก เจ้านายชาวญี่ปุ่นมอบหมายให้ผมเขียนโปรแกรมโปรแกรมหนึ่งแต่โปรแกรมยังเขียนไม่เสร็จต้องรอSpec¹⁷ ผมก็ต้องพยายามอธิบายกับเจ้านายว่าทำไมถึงยังไม่เสร็จ”

14 Presentation หมายถึง การนำเสนอผลงาน

15 Manager หมายถึง ผู้จัดการ

16 Supporter หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญหรือพนักงานจากหน่วยสนับสนุนในองค์กร

17 Spec ย่อมาจากคำภาษาอังกฤษ Specification หมายถึง ข้อกำหนดทางเทคนิค

ตารางที่ 3.3 การใช้ทักษะการพูดภาษาญี่ปุ่นในสถานที่ทำงานและปัญหา (ต่อ)

บัณฑิต	คณะ	ประเภทบริษัท	สถานการณ์ที่ได้ใช้การพูดภาษาญี่ปุ่น
F	IT	เทคโนโลยีสารสนเทศ	<p>คำสำคัญ: การไปสังสรรค์กับลูกค้า</p> <ul style="list-style-type: none"> “ลูกค้าจะรู้สึกดีที่ว่าสมมุติผมเป็นลูกค้า แล้วไปกินเลี้ยงกับลูกค้าบริษัท A ซึ่งคนทั้งบริษัท A เป็นคนญี่ปุ่นหมดเลยแล้วคือเขาพูดภาษาอังกฤษกันไม่ค่อยได้แต่เขารู้ว่าบริษัทผมมีคนพูดญี่ปุ่นได้เขาก็จะให้เป็นที่ปรึกษา” <p>คำสำคัญ: การเป็นล่ามและแสดงความเห็นในที่ประชุม</p> <ul style="list-style-type: none"> “เนื่องจากคนส่วนใหญ่(ในบริษัทจะไม่รู้ภาษาญี่ปุ่นเลย) เวลาประชุมทั้งคนไทยคนญี่ปุ่นจะพูดภาษาอังกฤษกัน แต่ Manager จะบอกว่า ถ้าเกิดผมอยากจะอธิบายภาษาญี่ปุ่นก็อธิบายได้แต่กรุณาแปลให้เขาด้วยพอพูดเสร็จให้ทวนซ้ำหน่อยว่าพูดอะไร”

ผู้วิจัยสามารถสรุปสถานการณ์การใช้ทักษะการพูดภาษาญี่ปุ่นในการทำงานของบัณฑิตได้จากคำสำคัญ (Keywords) ที่ปรากฏในบทสัมภาษณ์ออกมาได้ตามตารางที่ 3.3 จากตารางทำให้ทราบว่าสถานการณ์ที่ทำให้บัณฑิตมีโอกาสได้ฟังภาษาญี่ปุ่นบ่อยที่สุด คือ การปรึกษางาน การเป็นล่ามภาษาญี่ปุ่น การแสดงความเห็นในที่ประชุมการอธิบายและรายงานความคืบหน้าเกี่ยวกับงาน การนำเสนองานและการสังสรรค์กับลูกค้าในส่วนของ การเป็นล่ามภาษาญี่ปุ่นอาจจะมีส่วนได้แต่การเป็นล่ามไม่ใช่ทักษะการพูด แต่เมื่อผู้วิจัยสอบถามบัณฑิตเกี่ยวกับสถานการณ์ที่ทำให้บัณฑิตได้ใช้ทักษะการพูดภาษาญี่ปุ่น บัณฑิตส่วนใหญ่มักจะพูดถึงสถานการณ์การเป็นล่ามด้วย ดังนั้นในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจึงกำหนดให้ทักษะการเป็นล่ามรวมไว้เป็นส่วนหนึ่งของทักษะการพูดตามประเด็นปัญหาที่บัณฑิตได้เสนอมา

เมื่อสอบถามเกี่ยวกับปัญหาด้านการพูดพบว่า อุปสรรคด้านการพูดภาษาญี่ปุ่นที่บัณฑิตเสนอมาซึ่งสรุปได้จากคำสำคัญมีดังต่อไปนี้

3.5.1.3.1 ไวยากรณ์

จากความคิดเห็นของบัณฑิต A และบัณฑิต C พบคำสำคัญที่มีร่วมกันคือ คำว่า “ไวยากรณ์” ปัญหาที่บัณฑิตได้หยิบยกมาเกี่ยวกับความสามารถด้านการพูดคือ บัณฑิตจำวิธีการใช้รูปไวยากรณ์ไม่ได้ จึงไม่สามารถสร้างประโยคที่สื่อความหมายและไม่สามารถทำให้คู่สนทนาเข้าใจสารที่บัณฑิตต้องการจะสื่อออกไปได้เกี่ยวกับประเด็นนี้ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าบัณฑิตยังมีค่านิยมว่า การสื่อสารที่ดีจำเป็นต้องมีองค์ประกอบทางไวยากรณ์ที่ถูกต้องและครบถ้วน ทั้งที่ในการสื่อสาร

จริงๆไม่มีความจำเป็นว่าจะต้องสื่อสารให้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ขนาดนั้น จากประสบการณ์ของผู้วิจัยเองพบว่าการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในประเทศไทยที่ผ่านมามักจะเน้นพัฒนาทักษะด้านการอ่านและการเขียนเป็นหลัก มากกว่าที่จะเน้นพัฒนาทักษะด้านการสื่อสาร ทำให้ผู้เรียนได้รับการกวดขันด้านความถูกต้องทางไวยากรณ์มากเป็นพิเศษ ดังนั้นในการสื่อสารจริงบัณฑิตจึงให้ความสำคัญกับความถูกต้องของไวยากรณ์มากกว่าเนื้อหาที่ต้องการจะสื่อสาร

“ลืมไวยากรณ์สมมุติเนี่ยออกกว่าจะต้องพูดโดยใช้รูปประโยค~のに แต่~のに มันใช้ยังไงมันต้องวางประโยคไหนก่อน...(ละไว้)... ก็ใช้ไปครับแต่บางทีคนญี่ปุ่นที่ฟังกึ่งพอเขางงๆก็รู้แล้วว่าผิดก็สลับ(ประโยค)กันใหม่ครับ”

(บัณฑิต A)

“จะใช้~て ตอนไหนใช้~た!) ตอนไหน ตอนไหนใช้~と か~と か คือยังมีบางอย่างเวลาพูดส่วนใหญ่คือพูดๆไปพยายามละๆมันไปบ้างเวลาพูดก็ไม่ได้พูดเต็มแต่ถามว่ามีปัญหากับผมไหมเรื่อง Grammar¹⁸ ก็มีบ้างเราพูดถูกหรือเปล่านะ เขาจะเข้าใจไหมบางทีนี่ก็ออกเราก็ค่อยพูดตามไปทีหลัง”

(บัณฑิต B)

3.5.1.3.2 ปริมาณคำศัพท์

จากคำสำคัญของบัณฑิต D และบัณฑิต F ที่กล่าวว่า“คำศัพท์ผมมีแค่นี้” หรือ “รู้คำศัพท์น้อย”ทำให้เข้าใจได้ว่าปริมาณคำศัพท์ที่บัณฑิตรู้จักเป็นปัจจัยหนึ่งที่เป็นอุปสรรคในการสื่อสาร การที่ตนเองรู้จักคำศัพท์ภาษาญี่ปุ่นในปริมาณน้อยทำให้บัณฑิตไม่สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าบัณฑิตบางส่วนมีความเห็นว่า บางทีไม่จำเป็นต้องพูดเป็นประโยคก็ได้แต่ถ้าพูดเป็นระดับคำศัพท์ก็สามารถทำให้คู่สนทนาเข้าใจได้

18 Grammar หมายถึง ไวยากรณ์

“ผมอยากจะอธิบายแต่ผมไม่มีศัพท์...(ละไว้)... คือ*คำศัพท์ผมมีแค่นี้*แต่อยากให้ชาวญี่ปุ่นเข้าใจมากกว่านี้ พอติดขัดอะไรแบบนี้ก็จะใช้ภาษามือ”

(บันทึก D)

“คือผม*รู้คำศัพท์น้อย*ทำให้บางทีเวลาพูดไม่รู้จะใช้คำไหนดีแล้วก็เวลาพูดตอนแรกผมไม่มั่นใจว่าควรจะใช้ศัพท์ยกย่องหรือควรจะใช้อะไรอย่างเวลาเลิกงานก็ต้องบอกว่า「お先に失礼します。」ผมยังจำไม่ได้บางทีผมก็บอก「お疲れ様。」พี่(รุ่นพี่ในที่ทำงาน) เขาก็บอกให้เปลี่ยนมาใช้อันนี้คือมีการสอนก็ดีครับ”

(บันทึก F)

3.5.1.4 การสร้างข้อความบรรยายความสามารถด้านการใช้ภาษา (can-do statements)

หลังจากผู้วิจัยได้วิเคราะห์สถานการณ์ที่ทำให้บันทึกได้ใช้ทักษะด้านการฟังและการพูดในสถานที่ทำงานที่เป็นรูปธรรมแล้ว ผู้วิจัยได้วิเคราะห์สถานการณ์การใช้ภาษาญี่ปุ่นในสถานที่ทำงานเพิ่มเติม โดยวิเคราะห์จากคำสำคัญที่ปรากฏในเป้าหมายการเรียนรู้และเนื้อหาการเรียน (ผู้อ่านสามารถศึกษารายละเอียดของเป้าหมายการเรียนรู้และเนื้อหาการเรียนได้จากภาคผนวกท้ายเล่ม) ที่ปรากฏในตำราเรียน *楽しくビジネスコミュニケーション Vol.1-4* สาเหตุที่ผู้วิจัยเลือกวิเคราะห์สถานการณ์การใช้ภาษาญี่ปุ่นจากตำราเรียนเล่มนี้ เป็นเพราะตำรา *楽しくビジネスコミュニケーション Vol.1-4* เป็นตำราที่สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นผลิตขึ้นใช้เอง และเป็นตำราที่ใช้วิธีการสอนแบบเน้นสถานการณ์ (Situational Method) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนชาวไทยที่สนใจศึกษาภาษาญี่ปุ่นธุรกิจขั้นต้นและชั้นกลางได้เรียนรู้ภาษาพูดเพื่อการสื่อสารโดยตรงกับชาวญี่ปุ่นและต้องการให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการสนทนาโต้ตอบโดยทั่วไปในสถานที่ทำงานหรือสถานประกอบการได้อย่างราบรื่น รวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวความคิด ระบบการทำงาน มารยาทพื้นฐาน และธรรมเนียมปฏิบัติในการติดต่อธุรกิจหรือทำงานร่วมกับชาวญี่ปุ่น ดังนั้นบันทึกสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นทุกคนจึงได้รับการฝึกฝนทักษะด้านการฟังและการพูดภาษาญี่ปุ่นผ่านตำราเรียนชุดนี้ (อนึ่งผู้อ่านสามารถศึกษาโครงสร้างของตำรา *楽しくビジネスコミュニケーション Vol.1-4* ได้จากภาคผนวกท้ายเล่ม)

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ศึกษาข้อความบรรยายความสามารถทางภาษาหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า Can-do Statements (ต่อจากนี้จะเรียกว่า Cds) เพิ่มเติมจากรายงานเรื่อง 日本語能力試験 Can-do 自己評価調査レポート (中間報告) ซึ่งจัดทำโดย 国際交流基金 และ 日本国際教育支援協会 และจากรายงานเรื่อง 受験者による自己評価「CAN DO レポート」ของ 財団法人日本漢字能力検定協会 รายงานเรื่องแรกเป็นรายงานเกี่ยวกับการประเมินตนเองด้านความสามารถในการใช้ภาษาญี่ปุ่นในสถานการณ์ต่างๆของผู้รับการทดสอบวัดระดับความสามารถภาษาญี่ปุ่น (JLPT: the Japanese Proficiency Test) ส่วนรายงานเรื่องที่สองเป็นรายงานเกี่ยวกับการประเมินตนเองด้านความสามารถในการใช้ภาษาญี่ปุ่นในสถานการณ์ต่างๆของผู้รับการทดสอบวัดระดับความสามารถภาษาญี่ปุ่นทางธุรกิจ (BJT: the Business Japanese Proficiency Test) รายละเอียดของข้อความบรรยายความสามารถทางภาษาที่ปรากฏในรายงานทั้งสองเรื่องจำแนกเป็นข้อความบรรยายความสามารถทางภาษาที่ครอบคลุม 4 ทักษะ ได้แก่ ทักษะด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน เนื่องจากงานวิจัยนี้ต้องการศึกษาเฉพาะทักษะด้านการฟังและการพูดภาษาญี่ปุ่นจึงไม่นำข้อความบรรยายความสามารถทางภาษาที่เกี่ยวข้องกับทักษะด้านการอ่านและการเขียนมาใช้ (ผู้อ่านสามารถศึกษารายละเอียดของประโยคบรรยายความสามารถทางภาษาที่ปรากฏในรายงานทั้งสองเรื่องได้จากภาคผนวกท้ายเล่ม)

หลังจากที่ผู้วิจัยได้วิเคราะห์สถานการณ์ที่บัณฑิตได้ใช้ทักษะด้านการฟังและการพูดภาษาญี่ปุ่นดังที่ปรากฏในตารางที่ 3.2 และตารางที่ 3.3 แล้ว ผู้วิจัยได้นำสถานการณ์ดังกล่าวมาเปรียบเทียบกับข้อความบรรยายความสามารถทางภาษา (Can-do Statements) ของ 日本語能力試験 Can-do 自己評価調査レポート (中間報告) (ซึ่งต่อจากนี้ผู้วิจัยจะเรียกว่า “JLPT Can-do”) และ 受験者による自己評価「CAN DO レポート」(ซึ่งต่อจากนี้ผู้วิจัยจะเรียกว่า “BJT Can-do”) และสถานการณ์การใช้ภาษาญี่ปุ่นที่ปรากฏในตำรา 楽しくビジネスコミュニケーション Vol.1-4 โดยผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้ 1. ความจำเป็นและโอกาสในการที่บัณฑิตจะได้พบเจอสถานการณ์นั้นๆในการทำงานในบริษัทญี่ปุ่น 2. หากสถานการณ์การใช้ทักษะด้านการฟังและการพูดที่บัณฑิตยกขึ้นมา มีค่าสำคัญที่มีความสอดคล้องกับประโยคบรรยายความสามารถทางภาษาที่ปรากฏใน JLPT Can-do และ BJT Can-do หรือมีความสอดคล้องกับสถานการณ์ที่ปรากฏในตำรา 楽しくビジネスコミュニケーション Vol.1-4 หรือเป็นสถานการณ์ที่บัณฑิตหลายคนมีความเห็นตรงกัน ผู้วิจัยก็จะคัดเลือกมาใช้เป็นประโยคบรรยายความสามารถทางภาษา ผลการศึกษาทั้งหมดทำให้ผู้วิจัยสามารถสร้างประโยคบรรยายความสามารถทางภาษาออกมาได้ทั้งหมด

30 ข้อ โดยจำแนกเป็น Cds ด้านการฟัง 8 ข้อ และ Cds ด้านการพูด 9 ข้อ ที่มาของ
 ประโยคบรรยายความสามารถด้านการฟังสามารถสรุปได้ตามตารางที่ 3.4 และตารางที่ 3.5

ตารางที่ 3.4 ที่มาของข้อความบรรยายความสามารถทางภาษาด้านการฟังภาษาญี่ปุ่น

ที่มา	รายละเอียด	ข้อความบรรยายความสามารถทางภาษา
ตำรา	บทที่ 6 คำศัพท์เกี่ยวกับวัน/เวลา/ภว นับเลขหลักหน่วย/หลักสิบ/หมายเลข โทรศัพท์ บทที่ 9 ภวนับเลขหลักร้อย/หลักหมื่น	Cds 1. สามารถฟังและเข้าใจตัวเลข เช่น การ บอกจำนวน เวลา ราคา หรือ เบอร์โทรศัพท์ได้ อย่างถูกต้อง
สัมภาษณ์	พูดเร็ว พูดเร็ว พูดตัวเลขเร็ว ゼロ、に い、にい、の(022-) ยาวเป็นพิตมา เลย...(ละไว้)...จนดิฉันไม่มั่นใจว่าแบบนี้ ถูกไหม ดิฉันก็เลยบอกว่า 英語です。 (ภาษาอังกฤษ) เขา(คู่สนทนาทาง โทรศัพท์)ก็พูดภาษาอังกฤษมาเลย” (บันทึกD)	
BJT Can-do	Cds3.物の値段や時間など数字 を聞き取れる。	
JLPT Can-do	Cds2.仕事や専門に関する問い 合わせを聞いて、内容が理解で きる。	Cds 2.สามารถฟังและเข้าใจคำถามที่สอบถาม เกี่ยวกับงานที่รับผิดชอบได้
ตำรา	บทที่ 12 สามารถพูดยืนยันและทำตามที่ ได้รับการขอร้องในที่ทำงานได้ บทที่ 32 สามารถจัดทำเอกสารตาม คำสั่งที่ได้รับ	Cds 3. สามารถฟังและเข้าใจคำสั่งหรือสิ่งที่ชาว ญี่ปุ่นให้वानให้ทำได้
สัมภาษณ์	“เจ้านายชาวญี่ปุ่นของดิฉันพูดภาษาไทย ไม่ได้เพราะฉะนั้นจะได้ฟังตลอดจะ สั่งงานเป็นภาษาญี่ปุ่นตลอด” (บันทึกC)	
JLPT Can-do	Cds22.簡単な指示を聞いて、何 をすべきか理解できる。	
JLPT Can-do	Cds11.身近にある機器(例:コピ ー機)の使い方の説明を聞いて、 理解できる。	Cds 4. สามารถฟังและเข้าใจการอธิบาย ขั้นตอนในการทำงานหรือวิธีใช้เครื่องมือต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานของตนเองได้

ตารางที่ 3.4 ที่มาของข้อความบรรยายความสามารถทางภาษาด้านการฟังภาษาญี่ปุ่น(ต่อ)

ที่มา	รายละเอียด	ข้อความบรรยายความสามารถทางภาษา
ตำรา	บทที่ 39 สามารถพูดนำเสนองานต่อหน้าคนญี่ปุ่นได้	Cds 5. สามารถฟังและเข้าใจการนำเสนอหรือการบรรยายที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับงานของตนเองได้
สัมภาษณ์	“ณ ปัจจุบันนี้โอกาสที่จะได้มีการนำเสนอPresentationยังมี แต่เนื่องจากสังกัดแผนกวิจัยและพัฒนาอนาคตข้างหน้าต้องได้ใช้ทักษะนี้แน่นอน” (บัณฑิตB)	
BJT Can-do	Cds18. プレゼンテーションや講演などの内容がわかる。	
JLPT Can-do	Cds8. 学校や職場の会議で、話の流れが理解できる。	Cds 6. สามารถฟังและเข้าใจประเด็นสำคัญของการอภิปรายหรือการหารือในที่ประชุมได้
BJT Can-do	Cds19. 会議やシンポジウムの議論がわかる。	
สัมภาษณ์	“ลูกค้าจะรู้สึกดีที่ว่าสมมุติผมเป็นลูกค้าแล้วไปกินเลี้ยงกับลูกค้าบริษัทA ซึ่งคนทั้งบริษัท A เป็นคนญี่ปุ่นหมดเลยแล้วคือเขาพูดภาษาอังกฤษกันไม่ค่อยได้แต่เขารู้ว่าบริษัทผมมีคนพูดญี่ปุ่นได้เขาก็จะให้เป็นที่ปรึกษา” (บัณฑิตC)	Cds 7. สามารถฟังและจับใจความสำคัญสรุปพจน์ที่พูดในงานเลี้ยงภายในบริษัทเป็นต้นได้
JLPT Can-do	Cds5. フォーマルな場（例：歓迎会）でのスピーチを聞いて、だいたいの内容が理解できる。	
ตำรา	บทที่ 12 สามารถพูดยืนยันและทำตามที่ได้รับการขอร้องในการทำงานได้ บทที่ 29 สามารถถามยืนยันและพูดรายงานเรื่องราวต่างๆได้	Cds 8. ท่านสามารถถามกลับเพื่อตรวจสอบความเข้าใจของตนเองได้

ตำรา หมายถึง ตำราเรียน 楽しくビジネスコミュニケーション Vol.1-4

สัมภาษณ์ หมายถึง ผลการสัมภาษณ์บัณฑิตในชั้นการศึกษานำร่อง

JLPT Can-do หมายถึง ข้อความบรรยายความสามารถทางภาษาญี่ปุ่นของแบบทดสอบ JLPT

BJT Can-do หมายถึง ข้อความบรรยายความสามารถทางภาษาญี่ปุ่นของแบบทดสอบ BJT

ตารางที่ 3.5 ที่มาของข้อความบรรยายความสามารถทางภาษาด้านการพูดภาษาญี่ปุ่น

ที่มา	รายละเอียด	ข้อความบรรยายความสามารถทางภาษา
ตำรา	บทที่ 5 สามารถแนะนำตัวเองได้	Cds 9.สามารถพูดแนะนำตนเองหรือแนะนำผู้อื่นเป็นภาษาญี่ปุ่นได้
JLPT Can-do	Cds27.自己紹介をしたり、自分についての簡単な質問に答えたりすることができる。	
BJT Can-do	Cds1.簡単な自己紹介ができる。 Cds6.他人を紹介することができる。	
ตำรา	บทที่ 17 สามารถแนะนำสิ่งของสถานที่และกระบวนการทำงานในบริษัทหรือโรงงานได้	Cds 10. สามารถพูดแนะนำสถานที่หรือแผนกต่างๆในสถานที่ทำงานเป็นภาษาญี่ปุ่นได้
ตำรา	บทที่ 7 สามารถบอกวิธีการเดินทางได้	Cds 11. สามารถอธิบายวิธีการเดินทางมายังสถานที่หรือตำแหน่งที่ท่านอยู่เป็นภาษาญี่ปุ่นได้
JLPT Can-do	Cds.13.よく知っている場所の道順や乗り換えについて説明することができる。	
BJT Can-do	Cds15.道順を説明ができる。	
ตำรา	บทที่ 22 สามารถพูดอธิบายเกี่ยวกับสิ่งของและเรื่องราวของตนเองได้	Cds 12.สามารถเล่าเรื่องส่วนตัว ความสนใจส่วนตัวให้คนญี่ปุ่นฟังเป็นภาษาญี่ปุ่นได้
JLPT Can-do	Cds25.趣味や興味のあることについて、話すことができる。	
BJT Can-do	Cds7.仕事以外のおしゃべりができる。	
ตำรา	บทที่ 1 คำทักทายพื้นฐานในภาษาญี่ปุ่น บทที่ 40 สามารถกล่าวคำอำลาได้	Cds 13. สามารถพูดแสดงความรู้สึกขอบคุณหรือขอโทษด้วยภาษาญี่ปุ่นได้
BJT Can-do	Cds8.感謝や謝罪の気持ちを伝えることができる。	

ตารางที่ 3.5 ที่มาของข้อความบรรยายความสามารถทางภาษาด้านการพูดภาษาญี่ปุ่น (ต่อ)

ที่มา	รายละเอียด	ข้อความบรรยายความสามารถทางภาษา
ตำรา	บทที่ 6 สามารถบอกกำหนดการได้ บทที่ 38 สามารถพูดกำหนดวันเวลาและสถานที่ได้	Cds 14.สามารถบอกกำหนดการหรือการเปลี่ยนแปลงการนัดหมายเป็นภาษาญี่ปุ่นได้
JLPT Can-do	Cds18.相手の都合を聞いて、 <u>会.日.日時</u> を決めることができる。	
BJT Can-do	Cds5. <u>約束</u> や <u>予約</u> の <u>変更</u> を伝えることができる。	
JLPT Can-do	Cds18.相手の都合を聞いて、 <u>会.日.日時</u> を決めることができる。	Cds 15.สามารถพูดเพื่อร้องขอความช่วยเหลือจากคนญี่ปุ่น เช่น ขอให้ลงนามอนุมัติเอกสารเป็นภาษาญี่ปุ่นได้
BJT Can-do	Cds5. <u>約束</u> や <u>予約</u> の <u>変更</u> を伝えることができる。	Cds 16. สามารถอธิบายรายละเอียดงานที่ตนรับผิดชอบเป็นภาษาญี่ปุ่นได้
ตำรา	บทที่ 28 สามารถพูดแสดงความเห็นได้	Cds 17.สามารถพูดแสดงความเห็นเกี่ยวกับงานที่ตนเองรับผิดชอบเป็นภาษาญี่ปุ่นได้
JLPT Can-do	Cds1. <u>関心</u> ある話題の議論や討論に参加して、 <u>意見</u> を論理的に <u>述べる</u> ことができる。	
ตำรา	บทที่ 31 สามารถให้คำปรึกษาและรับคำปรึกษาเกี่ยวกับเรื่องต่างๆได้	Cds 18.สามารถพูดแสดงความไม่พอใจหรือเรื่องร้องทุกข์เป็นภาษาญี่ปุ่นได้
BJT Can-do	Cds14. <u>文句</u> や <u>苦情</u> を <u>言う</u> ことができる。	
ตำรา	บทที่ 35 สามารถรายงานเรื่องต่างๆได้	Cds 19.สามารถรายงานความคืบหน้าผลการทำงานที่ตนรับผิดชอบให้ชาวญี่ปุ่นที่ทำงานร่วมกันเป็นภาษาญี่ปุ่นได้
ตำรา	บทที่39 สามารถพูดนำเสนอรายงานต่อหน้าคนญี่ปุ่นได้	Cds 20. สามารถพูดนำเสนอผลงานเกี่ยวกับงานที่ตนรับผิดชอบเป็นภาษาญี่ปุ่นได้
JLPT Can-do	Cds 5. <u>準備</u> をしていれば、自分の専門の話題やよく知っている話題について <u>プレゼンテーション</u> ができる。	

ตารางที่ 3.5 ที่มาของข้อความบรรยายความสามารถทางภาษาด้านการพูดภาษาญี่ปุ่น (ต่อ)

ที่มา	รายละเอียด	ข้อความบรรยายความสามารถทางภาษา
JLPT Can-do	Cds12.準備をしていれば、自分の送別会などフォーマルな場で短いスピーチをすることができる。	Cds 21. สามารถพูดสุนทรพจน์ เกี่ยวกับความรู้สึกต่องานที่ท่านทำ เป็นภาษาญี่ปุ่นได้
BJT Can-do	Cds20.公式な席でスピーチができる。	
ตำรา	บทที่ 1 คำทักทายพื้นฐานในภาษาญี่ปุ่น	Cds 22. เมื่อเจอชาวญี่ปุ่นในสถานที่ทำงาน ท่านสามารถทักทายโดยใช้จำนวนคำทักทายภาษาญี่ปุ่นอย่างง่าย ๆ ได้
BJT Can-do	Cds 2.日常のあいさつができる。	
BJT Can-do	Cds16.依頼をうまく断ることができる。	Cds 23. สามารถพูดปฏิเสธการให้วามเป็นภาษาญี่ปุ่นโดยยกเหตุผลประกอบได้อย่างเหมาะสม
ตำรา	บทที่ 18 สามารถขออนุญาตลาหยุดงานได้	Cds 24. สามารถพูดขออนุญาต เช่น ขอลาหยุด เป็นภาษาญี่ปุ่นได้
ตำรา	บทที่ 29 รูปประโยคขอเสนอทำสิ่งต่างๆให้คู่สนทนา	Cds 25. สามารถพูดเพื่อเสนอตัวเข้าช่วยเหลือคนญี่ปุ่น เช่น ช่วยถือของเป็นภาษาญี่ปุ่นได้
ตำรา	บทที่ 8 สามารถบอกกิจวัตรประจำวัน ความชอบของตนเอง รวมทั้งพูดชักชวน และตอบรับคำชวนได้ คำสันธาน そして บทที่ 17 การใช้ そして เชื่อมประโยค	Cds 26. สามารถเล่าเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันเป็นภาษาญี่ปุ่น โดยใช้คำเชื่อม เช่น しかし、そして เป็นต้นได้
ตำรา	บทที่ 30 สามารถเข้าใจวิธีการรับโทรศัพท์ได้ บทที่ 34 สามารถรับฝากข้อความทางโทรศัพท์และบอกต่อได้	Cds 27. หากมีข้อมูลอยู่ในมือ สามารถพูดโต้ตอบและให้ข้อมูลที่คู่สนทนาต้องการทางโทรศัพท์ได้
สัมภาษณ์	“อย่างตอนแรกผมใช้คำว่า Solution(สารละลาย) ไปก่อนเลย เขา(คนญี่ปุ่น)ไม่เข้าใจคำว่า Solutionพอดีตอนนั้นนึกคำว่า 溶液(สารละลาย)ออกมาได้พอดี พอพูดคำนี้เขาก็เข้าใจ” (บัณฑิต B)	Cds 28. เวลาที่นึกคำศัพท์หรือสำนวนที่อยากจะพูดไม่ออกหรือเมื่อผู้ฟังไม่เข้าใจ สามารถเปลี่ยนวิธีพูดโดยใช้คำหรือสำนวนอื่นที่มีความหมายใกล้เคียงแทนได้

ตารางที่ 3.5 ที่มาของข้อความบรรยายความสามารถทางภาษาด้านการพูดภาษาญี่ปุ่น (ต่อ)

ที่มา	รายละเอียด	ข้อความบรรยายความสามารถทางภาษา
JLPT Can-do	Cds3.相手や状況に応じて、丁寧な言い方とくだけた言い方が使い分けられる。	Cds 29. สามารถปรับเปลี่ยนวิธีพูดภาษาญี่ปุ่น (ภาษาสุภาพ เป็นต้น) ของตนเองให้เหมาะสมกับสถานภาพของคุณสนทนาหรือสถานการณ์ได้
สัมภาษณ์	“(เมื่อก่อน) Managerจะเป็นล่าม(ในที่ประชุม)ตลอดพอดิฉันเริ่มเข้ามา(ทำงานในบริษัทนี้) เขาจะให้หนูเป็นคนแปลในที่ประชุม” (บันทึก C)	Cds 30. เมื่อคนไทยและคนญี่ปุ่นสื่อสารกันไม่เข้าใจ หากเป็นเรื่องที่เข้าใจหรือเชี่ยวชาญ สามารถเป็นล่ามให้ทั้งสองฝ่ายเข้าใจได้

ตำรา หมายถึง ตำราเรียน 楽しくビジネスコミュニケーション Vol.1-4

สัมภาษณ์ หมายถึง ผลการสัมภาษณ์บันทึกในชั้นการศึกษานำร่อง

JLPT Can-do หมายถึง ข้อความบรรยายความสามารถทางภาษาญี่ปุ่นของแบบทดสอบ JLPT

BJT Can-do หมายถึง ข้อความบรรยายความสามารถทางภาษาญี่ปุ่นของแบบทดสอบ BJT

และเพื่อให้ข้อความบรรยายความสามารถทางภาษาญี่ปุ่นสะท้อนความสามารถที่แท้จริง ผู้วิจัยได้กำหนดเงื่อนไขอื่นๆเพิ่มเติมลงในข้อความบรรยายความสามารถทางภาษาด้วย เงื่อนไขต่างๆเหล่านี้ผู้วิจัยอ้างอิงจากผลการศึกษาของเซะกิชะกิและสะกะอิ (関崎・酒井: 2011) ซึ่งได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผลการทดสอบจัดระดับ (Placement Test) ภาษาญี่ปุ่นของมหาวิทยาลัยชูชิบุกะกับ Can-do Statements ที่สร้างขึ้นตามกรอบมาตรฐานทักษะด้านการพูดภาษาญี่ปุ่นของมหาวิทยาลัยชูชิบุกะ เพื่อต้องการศึกษาประโยคบรรยายความสามารถทางภาษาญี่ปุ่นที่สะท้อนความสามารถภาษาญี่ปุ่นของผู้เรียนได้อย่างถูกต้องและตรงตามความเป็นจริงที่สุด โดยทำการวิเคราะห์คำสำคัญ (Keywords) ที่ส่งผลให้คำสหสัมพันธ์ระหว่าง Can-do Statements กับคะแนนสอบจัดระดับอยู่ในระดับสูงหรือระดับต่ำ ผลการศึกษาสามารถสรุปคำสำคัญออกมาได้เป็น 6 กลุ่ม ได้แก่ 1. ความใกล้ชิดและใกล้ชิดของหัวข้อ(Topics)ในการพูด (เช่น ปัญหาสิ่งแวดล้อม หรือ ปัญหาสังคม เป็นต้น) 2. การมีหรือไม่มีโอกาสในเตรียมตัวก่อนพูด 3. รูปแบบการพูด (เช่น การอธิบาย การนำเสนอ การอภิปราย เป็นต้น) 4. การมีหรือไม่มีอุปกรณ์ช่วยขณะที่พูด (เช่น ภาพ ร่างต้นฉบับในการพูด เอกสารประกอบการพูด เป็นต้น) 5. การคำนึงถึงผู้ฟัง (เช่น เมื่อผู้ฟังไม่เข้าใจสามารถปรับวิธีการพูดให้ง่ายขึ้น) 6. ความสามารถเชิงภาษาศาสตร์สังคม (เช่น เวลาพูดกับอาจารย์ สามารถพูดโดยแยกแยะระหว่างรูปสุภาพกับรูปธรรมดาได้ เป็นต้น)

การศึกษาของเซะกิชะกิและสะกะอิ (関崎・酒井:2011) ได้ศึกษาเฉพาะเงื่อนไขที่ช่วยสะท้อนความสามารถด้านทักษะการพูดอย่างเดียวนั้นแต่ไม่ได้ศึกษาเงื่อนไขที่จะ

ช่วยสะท้อนทักษะด้านการฟังภาษาญี่ปุ่น แต่จากผลการสัมภาษณ์บัณฑิตและงานวิจัยที่ศึกษากับความสามารถด้านการสนทนาภาษาญี่ปุ่นของกลุ่มบัณฑิตชาวไทยมักมีการระบุว่าความเร็วในการพูดของชาวญี่ปุ่นเป็นอุปสรรคที่สำคัญในการฟังของบัณฑิตชาวไทย ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงได้กำหนดเงื่อนไขเรื่องความเร็วในการพูดของเจ้าของภาษาเอาไว้ใน Cds ข้อที่ 1 ถึง 8 ซึ่งเกี่ยวข้องกับทักษะการฟังเอาไว้ด้วย

นอกจากนี้ผลการศึกษาที่ปรากฏในตารางที่ 3.3 ผู้วิจัยพบว่าหัวข้อการสนทนาของบัณฑิตกับชาวญี่ปุ่นในสถานที่ทำงานไม่ใช่แค่เฉพาะเรื่องงานเท่านั้น บางครั้งก็มีหัวข้อการสนทนาทั่วไปอยู่ด้วย ผู้วิจัยจึงได้กำหนดหัวข้อการฟังและการพูดที่ปรากฏในประโยคบรรยายความสามารถทางภาษาให้สัมพันธ์กับงานที่บัณฑิตรับผิดชอบเป็นหลัก ยกเว้น Cds ข้อที่ 16 และ Cds ข้อที่ 18 ที่หัวข้อการสนทนาไม่ใช่เรื่องงาน ในส่วนเงื่อนไขอื่นๆ เช่น รูปแบบการพูด การมีหรือไม่มีอุปกรณ์ช่วยขณะที่พูด ผู้วิจัยได้แจกแจงไว้ตามตารางที่ 3.6 สำหรับเงื่อนไขด้านการคำนึงถึงผู้ฟัง ผู้วิจัยได้กำหนดเป็นสถานการณ์ต่างหากเอาไว้ใน Cds ข้อที่ 28 เช่นเดียวกับเงื่อนไขเรื่องความสามารถเชิงภาษาศาสตร์สังคมซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดเป็นสถานการณ์เอาไว้ต่างหากใน Cds ข้อที่ 29

เงื่อนไขประกอบข้อความบรรยายความสามารถทางด้านทักษะการฟังและการพูดสามารถสรุปได้ดังที่แสดงไว้ในตารางที่ 3.6 และตารางที่ 3.7

ตารางที่ 3.6 เจ็อนไขประกอบข้อความบรรยายความสามารถทางภาษาด้านทักษะการฟัง

ระดับความเร็วที่ชาวญี่ปุ่นพูด	หัวข้อการฟังและการพูด	การเตรียมตัวล่วงหน้า	รูปแบบการฟังและการพูด	อุปกรณ์/เครื่องมือช่วยฟัง	ข้อความบรรยายความสามารถทางภาษาของผู้วิจัย
ปกติ	งาน	ไม่มี	การฟังจำนวนและตัวเลข	ไม่มี	Cds 1.เมื่อคนญี่ปุ่นพูดด้วยความเร็วตามปกติสามารถฟังและเข้าใจตัวเลข เช่น การบอกจำนวน เวลา ราคา หรือ เบอร์โทรศัพท์ได้อย่างถูกต้อง
ปกติ	งาน	ไม่มี	การฟังการสอบถามเรื่องงาน	ไม่มี	Cds 2.เมื่อคนญี่ปุ่นพูดด้วยความเร็วตามปกติสามารถฟังและเข้าใจคำถามที่สอบถามเกี่ยวกับงานที่รับผิดชอบได้
ปกติ	งาน	ไม่มี	การฟังคำสั่งและการมอบหมายงาน	ไม่มี	Cds 3.เมื่อคนญี่ปุ่นพูดด้วยความเร็วตามปกติสามารถฟังและเข้าใจคำสั่งหรือสิ่งที่ชาวญี่ปุ่นให้วานให้ทำได้
ปกติ	งาน	ไม่มี	การฟังการอธิบายงาน	มี	Cds 4.เมื่อคนญี่ปุ่นพูดด้วยความเร็วตามปกติและมีเอกสาร ภาพ หรือ อุปกรณ์ประกอบ สามารถฟังและเข้าใจการอธิบายขั้นตอนในการทำงานหรือวิธีใช้เครื่องมือต่างๆที่เกี่ยวข้องกับงานของตนเองได้
ปกติ	งาน	ไม่มี	การฟังการนำเสนอและการบรรยาย	มี	Cds 5.เมื่อคนญี่ปุ่นพูดด้วยความเร็วตามปกติและมีเอกสาร หรือ สไลด์ประกอบ และเป็นเรื่องที่สัมพันธ์กับงานที่ตนเองรับผิดชอบสามารถฟังและเข้าใจการนำเสนอหรือการบรรยายที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับงานของตนเองได้
ปกติ	งาน	ไม่มี	การฟังการอภิปรายและการประชุม	มี	Cds 6.เมื่อคนญี่ปุ่นพูดด้วยความเร็วตามปกติและมีเอกสาร หรือ สไลด์ประกอบสามารถฟังและเข้าใจประเด็นสำคัญของการอภิปรายหรือการหารือในที่ประชุมได้
ปกติ	งาน	ไม่มี	การฟังสุนทรพจน์	ไม่มี	Cds 7.เมื่อคนญี่ปุ่นพูดด้วยความเร็วปกติและไม่มีเอกสารประกอบ สามารถฟังและจับใจความสำคัญสุนทรพจน์ที่พูดในงานเลี้ยงภายในบริษัท เป็นต้นได้
ปกติ	งาน	ไม่มี	การถามกลับเมื่อฟังไม่เข้าใจ	ไม่มี	Cds 8.เมื่อฟังสิ่งที่คนญี่ปุ่นพูดด้วยความเร็วปกติไม่เข้าใจ ท่านสามารถถามกลับเพื่อตรวจสอบความเข้าใจของตนเองได้

ตารางที่ 3.7 เจ็อนไขประกอบข้อความบรรยายความสามารถทางภาษาด้านทักษะการพูด

ระดับความเร็วที่ชาวญี่ปุ่นพูด	หัวข้อการฟังและการพูด	การเตรียมตัวล่วงหน้า	รูปแบบการฟังและการพูด	อุปกรณ์/เครื่องมือช่วยฟัง	ข้อความบรรยายความสามารถทางภาษาของผู้วิจัย
ไม่มี	งาน	ไม่มี	การแนะนำตัวและผู้อื่น	ไม่มี	Cds 9. แม้ไม่ต้องเตรียมตัวล่วงหน้า สามารถพูดแนะนำตนเองหรือนำผู้อื่นเป็นภาษาญี่ปุ่นได้
ไม่มี	งาน	ไม่มี	การแนะนำสถานที่	ไม่มี	Cds 10. แม้ไม่ต้องเตรียมตัวล่วงหน้า สามารถพูดแนะนำสถานที่หรือแผนกต่างๆในสถานที่ทำงานเป็นภาษาญี่ปุ่นได้
ไม่มี	งาน	ไม่มี	การอธิบายการเดินทาง	ไม่มี	Cds 11. แม้ไม่ต้องเตรียมตัวล่วงหน้า สามารถอธิบายวิธีการเดินทางมายังสถานที่หรือตำแหน่งที่ทำงานเป็นภาษาญี่ปุ่นได้
ไม่มี	ทั่วไป	ไม่มี	การเล่าเรื่องความสนใจส่วนตัว	ไม่มี	Cds 12. แม้ไม่ต้องเตรียมตัวล่วงหน้า สามารถเล่าเรื่องส่วนตัว ความสนใจส่วนตัวให้คนญี่ปุ่นฟังเป็นภาษาญี่ปุ่นได้
ไม่มี	งาน	ไม่มี	การกล่าวคำขอบคุณขอโทษ	ไม่มี	Cds 13. แม้ไม่ต้องเตรียมตัวล่วงหน้า สามารถพูดแสดงความรู้สึกขอบคุณหรือขอโทษด้วยภาษาญี่ปุ่นได้
ไม่มี	งาน	ไม่มี	การบอกการเปลี่ยนแปลงเรื่องนัดหมาย	ไม่มี	Cds 14. แม้ไม่ต้องเตรียมตัวล่วงหน้า สามารถบอกกำหนดการหรือการเปลี่ยนแปลงการนัดหมายเป็นภาษาญี่ปุ่นได้
ไม่มี	งาน	ไม่มี	การขออนุญาต	ไม่มี	Cds 15. แม้ไม่ต้องเตรียมตัวล่วงหน้า สามารถพูดเพื่อร้องขอความช่วยเหลือจากคนญี่ปุ่น เช่น ขอให้ลงนามอนุมัติเอกสาร เป็นภาษาญี่ปุ่นได้
ไม่มี	งาน	ไม่มี	การอธิบายรายละเอียดของงาน	ไม่มี	Cds 16. แม้ไม่ต้องเตรียมตัวล่วงหน้า สามารถอธิบายรายละเอียดงานที่ตนรับผิดชอบเป็นภาษาญี่ปุ่นได้
ไม่มี	งาน	ไม่มี	การพูดแสดงความเห็น	ไม่มี	Cds 17. แม้ไม่ต้องเตรียมตัวล่วงหน้า สามารถพูดแสดงความเห็นเกี่ยวกับงานที่ตนรับผิดชอบเป็นภาษาญี่ปุ่นได้
ไม่มี	งาน	มี	การร้องทุกข์	ไม่มี	Cds 18. หากมีการเตรียมตัวล่วงหน้า สามารถพูดแสดงความไม่พอใจหรือเรื่องร้องทุกข์เป็นภาษาญี่ปุ่นได้
ไม่มี	งาน	มี	การรายงานความคืบหน้าเรื่องงาน	ไม่มี	Cds 19. หากมีการเตรียมตัวล่วงหน้า สามารถรายงานความคืบหน้าผลการทำงานที่ตนรับผิดชอบให้ชาวญี่ปุ่นที่ทำงานร่วมกันเป็นภาษาญี่ปุ่นได้

ตารางที่ 3.7 เจ็อนไขประกอบข้อความบรรยายความสามารถทางภาษาด้านทักษะการพูด (ต่อ)

ระดับความเร็วที่ชาวญี่ปุ่นพูด	หัวข้อการฟังและการพูด	การเตรียมตัวล่วงหน้า	รูปแบบการฟังและการพูด	อุปกรณ์/เครื่องมือช่วยฟัง	ข้อความบรรยายความสามารถทางภาษาของผู้วิจัย
ไม่มี	งาน	มี	การนำเสนอผลงาน	ไม่มี	Cds 20.หากมีการเตรียมตัวล่วงหน้า สามารถพูดนำเสนอผลงานเกี่ยวกับงานที่ทำรับผิดชอบเป็นภาษาญี่ปุ่นได้
ไม่มี	งาน	มี	การพูดสุนทรพจน์	ไม่มี	Cds 21.หากมีการเตรียมตัวล่วงหน้า สามารถพูดสุนทรพจน์ เกี่ยวกับความรู้สึกต่องานที่ท่านทำ เป็นภาษาญี่ปุ่นได้
ไม่มี	งาน	ไม่มี	การกล่าวคำทักทาย	ไม่มี	Cds 22.เมื่อเจอชาวญี่ปุ่นในสถานที่ทำงาน ท่านสามารถทักทายโดยใช้สำนวนคำทักทายภาษาญี่ปุ่นอย่างง่าย ๆ ได้
ไม่มี	งาน	ไม่มี	การปฏิเสธการไหว้วาน	ไม่มี	Cds 23.สามารถพูดปฏิเสธการไหว้วานเป็นภาษาญี่ปุ่นโดยยกเหตุผลประกอบได้อย่างเหมาะสม
ไม่มี	งาน	ไม่มี	การขออนุญาต	ไม่มี	Cds 24.สามารถพูดขออนุญาต เช่น ขอลาหยุด เป็นภาษาญี่ปุ่นได้
ไม่มี	งาน	ไม่มี	การเสนอตัวช่วยเหลือ	ไม่มี	Cds 25.สามารถพูดเพื่อเสนอตัวเข้าช่วยเหลือคนญี่ปุ่น เช่น ช่วยถือของเป็นภาษาญี่ปุ่นได้
ไม่มี	ทั่วไป	ไม่มี	การเล่าเหตุการณ์ชีวิตประจำวัน	ไม่มี	Cds26.สามารถเล่าเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันเป็นภาษาญี่ปุ่น โดยใช้คำเชื่อมเช่น し、そして เป็นต้นได้
ไม่มี	งาน	ไม่มี	การสนทนาทางโทรศัพท์	มี	Cds 27.หากมีข้อมูลอยู่ในมือ สามารถพูดโต้ตอบและให้ข้อมูลที่คู่สนทนาต้องการทางโทรศัพท์ได้
ไม่มี	งาน	ไม่มี	การปรับเปลี่ยนคำพูดให้เข้าใจง่าย	ไม่มี	Cds 28.เวลาที่นึกคำศัพท์หรือสำนวนที่อยากจะพูดไม่ออกหรือเมื่อผู้ฟังไม่เข้าใจ สามารถเปลี่ยนวิธีพูดโดยใช้คำหรือสำนวนอื่นที่มีความหมายใกล้เคียงแทนได้
ไม่มี	งาน	ไม่มี	การปรับเปลี่ยนวิธีพูดให้เหมาะสมกับบุคคล	ไม่มี	Cds 29.สามารถปรับเปลี่ยนวิธีพูดภาษาญี่ปุ่น (ภาษาสุภาพ เป็นต้น) ของตนเองให้เหมาะสมกับสถานภาพของคู่สนทนาหรือสถานการณ์ได้
ไม่มี	งาน	ไม่มี	การเป็นล่าม	ไม่มี	Cds 30.เมื่อคนไทยและคนญี่ปุ่นสื่อสารกันไม่เข้าใจ หากเป็นเรื่องที่มีความเข้าใจหรือเชี่ยวชาญสามารถเป็นล่ามให้ทั้งสองฝ่ายเข้าใจได้

3.5.2 หลังจากผู้วิจัยสามารถสร้างข้อความบรรยายความสามารถทางภาษาได้แล้วดังที่ได้อธิบายไว้ในข้อ 3.5.1 จึงนำมาสร้างแบบสอบถามฉบับภาษาไทยเพื่อใช้สำรวจบัณฑิต แบบสอบถามฉบับภาษาไทยสำหรับแจกบัณฑิตฉบับนี้ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้งานในกลุ่มประชากรที่เป็นคนละกลุ่มกับประชากรที่ใช้ในขั้นการสำรวจจริง เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงภาษาที่ใช้ในแบบสอบถามให้ดียิ่งขึ้น

3.5.3 แบบสอบถามภาษาญี่ปุ่นสำหรับแจกชาวญี่ปุ่น ผู้วิจัยได้แปลแบบสอบถามจากภาษาไทยเป็นภาษาญี่ปุ่นและให้ผู้เชี่ยวชาญภาษาญี่ปุ่นซึ่งได้แก่ ชาวญี่ปุ่นที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่า 10 ปี และมีความเชี่ยวชาญด้านการแปลช่วยตรวจสอบความถูกต้องของภาษาญี่ปุ่นและดำเนินการแปลย้อนกลับ (Back Translation) จากภาษาญี่ปุ่นที่ผู้วิจัยแปลกลับมาเป็นภาษาไทย เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเข้าใจของผู้อ่าน หลังจากนั้นจึงนำไปทดลองใช้งานในประชากรคนละกลุ่มกับประชากรที่ใช้ในขั้นการสำรวจจริงเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงภาษาที่ใช้ในแบบสอบถามให้ดียิ่งขึ้น

3.5.4 หลังจากปรับแก้ภาษาให้มีความเข้าใจง่ายมากขึ้น จึงนำแบบสอบถามในข้อ 3.5.2 และ 3.5.3 ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.6.1 ขั้นการศึกษานำร่อง

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลเพื่อสัมภาษณ์บัณฑิตจำนวน 6 คน ในช่วงเดือนกรกฎาคมถึงสิงหาคม พ.ศ. 2554 โดยขอให้บัณฑิตเดินทางมาให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัยที่สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น

3.6.2 ขั้นการสำรวจจริง

3.6.2.1 เวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เริ่มตั้งแต่ 15 กันยายน พ.ศ.2555 ถึง 31 มีนาคม พ.ศ. 2556

3.6.2.2 ภาษาที่ใช้ในแบบสอบถาม เนื่องจากกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้มีทั้งชาวไทยและชาวญี่ปุ่น แบบสอบถามที่ใช้ในงานวิจัยนี้จึงมีทั้งฉบับภาษาไทยและฉบับภาษาญี่ปุ่น

แบบสอบถามสำหรับบัณฑิต มี 1 ฉบับ ได้แก่ แบบสอบถามฉบับภาษาไทย

แบบสอบถามสำหรับชาวญี่ปุ่น มี 1 ฉบับ ได้แก่ แบบสอบถามฉบับญี่ปุ่น โดยเนื้อหาบางส่วน of แบบสอบถามมีเนื้อหาเหมือนกับแบบสอบถามสำหรับบัณฑิตชาวไทย

3.6.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล ตามลำดับดังนี้

1. ผู้วิจัยทำเอกสารเสนอสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น เพื่อขออนุญาตแจกแบบสอบถามให้แก่บัณฑิตในการซ้อมใหญ่พิธีประสาทปริญญาบัตร ประจำปีการศึกษา 2555 ซึ่งจัดขึ้นในเดือนกันยายน พ.ศ. 2555

2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามสำหรับนายจ้างชาวญี่ปุ่นไปให้บัณฑิตทางไปรษณีย์เพื่อให้บัณฑิตนำแบบสอบถามส่งให้กับนายจ้างชาวญี่ปุ่นเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการส่งแบบสอบถามให้บัณฑิตในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงมีนาคม พ.ศ. 2556

3. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม

5. สรุปผลข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม

3.6.3 ขั้นการสัมภาษณ์เพิ่มเติม

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลเพื่อสัมภาษณ์นายจ้างและผู้ที่ทำงานคลุกคลีกับบัณฑิตชาวญี่ปุ่นจำนวน 2 คน ในช่วงวันที่ 5 และ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2556 โดยเดินทางไปที่บริษัทญี่ปุ่นเพื่อขอสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลชาวญี่ปุ่นทั้ง 2 คน

3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.7.1 แบบสอบถามสำหรับบัณฑิตสถาบัน TNI มีเนื้อหา ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจคำตอบ (Check List) วิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ นำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 ประวัติการศึกษาภาษาญี่ปุ่น มีแบบลักษณะเป็นแบบตรวจคำตอบ (Check List) วิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ นำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียงคำถามตอนที่ 2 มีคำถามเกี่ยวกับความเห็นของบัณฑิตเกี่ยวกับหลักสูตรภาษาญี่ปุ่นของสถาบัน TNI ซึ่งประกอบไปด้วย จำนวนวิชา การฝึกฝนระหว่างเรียน การบ้านหรือการฝึกฝนนอกห้องเรียนโดยจำแนกเป็นรายทักษะ ปัญหาในส่วนนี้ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 3 ระดับ โดยผู้วิจัยกำหนดค่าน้ำหนักคะแนนออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

มาก	เท่ากับ	3	คะแนน
พอดี	เท่ากับ	2	คะแนน
น้อย	เท่ากับ	1	คะแนน

หลังจากนั้นผู้วิจัยนำค่าที่ได้ไปคำนวณค่าเฉลี่ย (Mean) แล้วจึงได้แปลความหมายจากค่าเฉลี่ย (Mean) การแปลผลแบบสอบถามส่วนนี้มีเกณฑ์คะแนนตามวิธีการคำนวณโดยใช้สูตรการคำนวณความกว้างของอันตรภาคชั้น ดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{สูตรความกว้างของแต่ละอันตรภาคชั้น} &= \frac{(\text{คะแนนสูงสุด}-\text{คะแนนต่ำสุด})}{\text{จำนวนชั้น}} \\
 &= \frac{(3 - 1)}{3} \\
 &= 0.66
 \end{aligned}$$

การแปลผลความหมายคะแนนเฉลี่ยที่ได้มาจัดระดับความสำคัญเป็น 3 ระดับคือ

1.00-1.66	หมายความว่า	น้อย
1.67-2.33	หมายความว่า	พอดี
2.34-3.00	หมายความว่า	มาก

ตอนที่ 3 สถานภาพการทำงานของบัณฑิต มีแบบลักษณะเป็นแบบตรวจคำตอบ (Check List) วิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ และหาค่าเฉลี่ยและส่วนเลียงเบนมาตรฐาน นำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียงคำถามส่วนนี้มีคำถามย่อยเกี่ยวกับระดับความพึงพอใจเกี่ยวกับทักษะภาษาญี่ปุ่นและระดับความพึงพอใจเกี่ยวกับทักษะนั้น ปัญหาในส่วนนี้ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 3 ระดับ โดยผู้วิจัยกำหนดค่าน้ำหนักคะแนนออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

จำเป็น/พอใจมากที่สุด	เท่ากับ	3	คะแนน
จำเป็น/พอใจระดับปานกลาง	เท่ากับ	2	คะแนน
จำเป็น/พอใจน้อยที่สุด	เท่ากับ	1	คะแนน

หลังจากนั้นผู้วิจัยนำค่าที่ได้ไปคำนวณค่าเฉลี่ย (Mean) แล้วแปลความหมายจากค่าเฉลี่ย (Mean) การแปลผลแบบสอบถามส่วนนี้มีเกณฑ์คะแนนตามวิธีการคำนวณโดยใช้สูตรการคำนวณความกว้างของอันตรภาคชั้น ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{สูตรความกว้างของแต่ละอันตรภาคชั้น} &= \frac{(\text{คะแนนสูงสุด}-\text{คะแนนต่ำสุด})}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{(3 - 1)}{3} \\ &= 0.66 \end{aligned}$$

โดยกำหนดความหมายของระดับค่าเฉลี่ยของปัญหา ดังนี้

1.00-1.66	หมายความว่า	จำเป็น/พอใจน้อยที่สุด
1.67-2.33	หมายความว่า	จำเป็น/พอใจระดับปานกลาง
2.34-3.00	หมายความว่า	จำเป็น/พอใจมากที่สุด

ตอนที่ 4 การประเมินความสามารถภาษาญี่ปุ่นของบัณฑิต มีแบบลักษณะเป็นแบบตรวจคำตอบ (Check List) วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) นำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียงปัญหา ในส่วนนี้ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 3 ระดับ โดยผู้วิจัยกำหนดค่าน้ำหนักคะแนนออกเป็น 4 ระดับ ดังนี้

สามารถทำกิจกรรมนี้ได้อย่างง่ายดาย	เท่ากับ 3 คะแนน
ทำได้ด้วยความยากลำบาก	เท่ากับ 2 คะแนน
เป็นกิจกรรมที่ยากไม่สามารถทำกิจกรรมนี้ได้สำเร็จ	เท่ากับ 1 คะแนน
ยังไม่เคยเจอสถานการณ์แบบนี้ในการทำงานแต่เป็นสิ่งที่อยากจะทำได้	เท่ากับ 0 คะแนน

หลังจากนั้นผู้วิจัยนำค่าที่ได้ไปคำนวณค่าเฉลี่ย (Mean) แล้วแปลความหมายจากค่าเฉลี่ย (Mean) การแปลผลแบบสอบถามส่วนนี้มีเกณฑ์คะแนนตามวิธีการคำนวณโดยใช้สูตรการคำนวณความกว้างของอันตรภาคชั้น ดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{สูตรความกว้างของแต่ละอันตรภาคชั้น} &= \frac{(\text{คะแนนสูงสุด}-\text{คะแนนต่ำสุด})}{\text{จำนวนชั้น}} \\
 &= \frac{(3-0)}{3} \\
 &= 0.75
 \end{aligned}$$

โดยกำหนดความหมายของระดับค่าเฉลี่ยของปัญหา ดังนี้

0.00-0.75	หมายความว่า	ยังไม่เคยเจอสถานการณ์แบบนี้ในการทำงานแต่เป็นสิ่งที่อยากจะทำให้ได้
0.76-1.51	หมายความว่า	เป็นกิจกรรมที่ยากไม่สามารถทำกิจกรรมนี้ได้สำเร็จ
1.52-2.27	หมายความว่า	ทำได้ด้วยความยากลำบาก
2.28-3.00	หมายความว่า	สามารถทำกิจกรรมนี้ได้อย่างง่ายได้

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับหลักสูตรภาษาญี่ปุ่นของสถาบันTNI มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open-ended) นำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

3.7.2 แบบสอบถามสำหรับชาวญี่ปุ่นที่ทำงานร่วมกับบัณฑิตสถาบัน TNI

ตอนที่ 1 การประเมินความสามารถภาษาญี่ปุ่นของบัณฑิตโดยชาวญี่ปุ่นที่ทำงานร่วมกัน บัณฑิต มีแบบลักษณะเป็นแบบตรวจคำตอบ (Check List) วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) นำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียงปัญหาในส่วนนี้ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 4 ระดับ โดยผู้วิจัยกำหนดค่าน้ำหนักคะแนนออกเป็น 4 ระดับ ดังนี้

สามารถทำกิจกรรมนี้ได้อย่างง่ายได้	เท่ากับ 3 คะแนน
ทำได้ด้วยความยากลำบาก	เท่ากับ 2 คะแนน
เป็นกิจกรรมที่ยากไม่สามารถทำกิจกรรมนี้ได้สำเร็จ	เท่ากับ 1 คะแนน
ยังไม่เคยเจอสถานการณ์แบบนี้ในการทำงานแต่เป็นสิ่งที่อยากจะทำให้ทำได้	เท่ากับ 0 คะแนน

หลังจากนั้นผู้วิจัยนำค่าที่ได้ไปคำนวณค่าเฉลี่ย (Mean) แล้วแปลความหมายจากค่าเฉลี่ย (Mean) การแปลผลแบบสอบถามส่วนนี้มีเกณฑ์คะแนนตามวิธีการคำนวณโดยใช้สูตรการคำนวณความกว้างของอันตรภาคชั้น ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{สูตรความกว้างของแต่ละอันตรภาคชั้น} &= \frac{(\text{คะแนนสูงสุด}-\text{คะแนนต่ำสุด})}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{(3 - 0)}{4} \\ &= 0.75 \end{aligned}$$

โดยกำหนดความหมายของระดับค่าเฉลี่ยของปัญหา ดังนี้

0.00-0.75	หมายความว่า	ยังไม่เคยเจอสถานการณ์แบบนี้ในการทำงานแต่เป็นสิ่งที่อยากจะให้ทำได้
0.76-1.51	หมายความว่า	เป็นกิจกรรมที่ยากไม่สามารถทำกิจกรรมนี้ได้สำเร็จ
1.52-2.27	หมายความว่า	ทำได้ด้วยความยากลำบาก
2.28-3.00	หมายความว่า	สามารถทำกิจกรรมนี้ได้ง่ายดาย

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไป มีแบบลักษณะเป็นแบบตรวจคำตอบ (Check List) วิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ นำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมมีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open-ended) นำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความพึงพอใจของบัณฑิตระดับปริญญาตรีในด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นและวิเคราะห์ความสามารถภาษาญี่ปุ่นด้านการฟังและการพูดที่เป็นรูปธรรมของบัณฑิตระดับปริญญาตรีและความสอดคล้องกับความต้องการของบริษัทญี่ปุ่นในประเทศไทย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวผู้วิจัยได้แบ่งการสำรวจและการเก็บข้อมูลออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ 1. ขั้นการสำรวจจริง ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามบัณฑิตและบริษัทญี่ปุ่นในฐานะผู้ใช้งานบัณฑิต และ 2. ขั้นการสัมภาษณ์เพิ่มเติม โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่บริษัทญี่ปุ่นผู้ว่าจ้างบัณฑิต ดังนั้นในบทนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งลำดับการนำเสนอข้อมูลเป็นไปตามลำดับ ดังนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นการสำรวจจริง ซึ่งประกอบด้วย

4.1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นการสำรวจจริงเกี่ยวกับบัณฑิตสถาบันเทคโนโลยี

ไทย-ญี่ปุ่น

4.1.2 ผลการวิเคราะห์ความเห็นของบัณฑิตต่อหลักสูตรภาษาญี่ปุ่น

4.1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพการทำงานของบัณฑิตสถาบัน

เทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น

4.1.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินความสามารถภาษาญี่ปุ่นโดย

บริษัทญี่ปุ่น

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นการสัมภาษณ์เพิ่มเติม

4.2.1 ความสามารถด้านการสนทนาภาษาญี่ปุ่น

4.2.2 ความเข้าใจวิธีการทำงานแบบญี่ปุ่น

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นการสำรวจจริง

4.1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นการสำรวจจริงเกี่ยวกับบัณฑิตสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ปรากฏในหัวข้อ 4.1 นี้ เป็นผลการวิเคราะห์ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้สำรวจบัณฑิตระดับปริญญาตรีของสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น จำนวน 443 คน ที่จบการศึกษาในปีการศึกษา 2554 โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการสำรวจในพิธีซ้อมการประสาทปริญญาบัตร ประจำปีการศึกษา 2554 ของสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น ในเดือนกันยายน พ.ศ. 2555 ในจำนวนนี้มีผู้ส่งแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งสิ้น 366 คน ผู้วิจัยจะนำเสนอข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับประชากรผู้ตอบแบบสอบถามโดยจำแนกตามคณะ แล้วนำมาแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏ ดังนี้

ตารางที่ 4.1 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามคณะ

คณะ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
บริหารธุรกิจ	155	42.3
วิศวกรรมศาสตร์	135	36.9
เทคโนโลยีสารสนเทศ	76	20.8
รวม	366	100

จากตารางที่ 4.1 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นบัณฑิตคณะบริหารธุรกิจ คิดเป็นร้อยละ 42.3 รองลงมาคือบัณฑิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 36.9 อันดับสุดท้ายได้แก่บัณฑิตคณะเทคโนโลยีสารสนเทศ คิดเป็นร้อยละ 20.8

เมื่อผู้วิจัยสอบถามเกี่ยวกับผลการเรียนเฉลี่ย ผลการสำรวจที่ได้เป็นไปดังที่แสดงไว้ในตารางที่

4.2

ตารางที่ 4.2 ผลการเรียนรู้เฉลี่ยของบัณฑิต

ช่วงคะแนน	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 2.00	1	3
2.00-2.49	99	27
2.50-3.00	153	41.8
3.01-3.49	78	21.3
มากกว่า 3.50	35	9.6
รวม	366	100

จากตารางที่ 4.2 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีผลการเรียนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 2.50 ถึง 3.00 คิดเป็นร้อยละ 41.8 รองลงมาคือผลการเรียนเฉลี่ยในช่วง 2.00 ถึง 2.49 คิดเป็นร้อยละ 27 อันดับที่สามารถได้แก่บัณฑิตที่มีผลการเรียนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 3.01 ถึง 3.49 คิดเป็นร้อยละ 21.3 อันดับที่สูงได้แก่ บัณฑิตที่มีผลการเรียนเฉลี่ยมากกว่า 3.50 คิดเป็นร้อยละ 9.6 อันดับสุดท้ายได้แก่ บัณฑิตที่มีผลการเรียนเฉลี่ยต่ำกว่า 2.00 คิดเป็นร้อยละ 3 จากตารางที่ 4.7 ทำให้เข้าใจได้ว่าบัณฑิตผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นบัณฑิตที่มีผลการเรียนเฉลี่ยอยู่ในกลุ่มปานกลาง

เมื่อผู้วิจัยสอบถามเกี่ยวกับระดับความสามารถภาษาญี่ปุ่นของบัณฑิตเป็นไปดังที่แสดงไว้ในตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ระดับความสามารถภาษาญี่ปุ่น(JLPT)ของบัณฑิต

ระดับภาษาญี่ปุ่น	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ระดับ1 級/ N1	1	0.59
ระดับ 2 級/N2	14	8.33
ระดับ N3	35	20.83
ระดับ 3 級/N4	76	45.23
ระดับ 4 級/N5	42	25
รวม	168	100

การสอบวัดระดับความสามารถภาษาญี่ปุ่น (JLPT: The Japanese Language Proficiency Test) (ต่อจากนี้จะเรียกว่า “การสอบ JLPT”) แบบดั้งเดิมแบ่งออกเป็น 4 ระดับ คือตั้งแต่ระดับ 1 級 จนถึงระดับ 4 級 โดยระดับ 1 級 เป็นความสามารถระดับสูงสุด ส่วนระดับ 2 級 ระดับ 3 級 ระดับ 4 級 เป็นความสามารถที่มีระดับลดหลั่นกันลงมาตามลำดับ ในประเทศไทยใช้ระบบการสอบ JLPT แบบดั้งเดิมมาจนกระทั่งถึงปีพ.ศ.2553 ตั้งแต่ปีพ.ศ.2554 เป็นต้นมา ได้นำการสอบ JLPTแบบใหม่เข้ามาใช้ การสอบ JLPTแบบใหม่จะแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ ระดับ N1 ถึงระดับ N5 โดยระดับ N1 เป็นความสามารถระดับสูงสุด ส่วนระดับ N2 ระดับ N3 ระดับ N4 ระดับ N5 เป็นระดับความสามารถที่ลดหลั่นกันลงมาตามลำดับ

อย่างไรก็ตามเมื่อเทียบระดับความยากง่ายของการสอบJLPTแบบดั้งเดิมและแบบใหม่แล้วจะพบว่าระดับ N1 เทียบเท่าได้กับระดับ 1 級 ของการสอบJLPTแบบดั้งเดิมแต่จะมีความยากกว่าเล็กน้อย ระดับ N2 เทียบเท่าได้กับระดับ 2 級 ของการสอบJLPTแบบดั้งเดิม ส่วนระดับ N3 เทียบเท่าได้กับระดับระหว่างระดับ 2 級 และระดับ 3 級 ของการสอบJLPTแบบดั้งเดิม ระดับ N4 เทียบเท่าได้กับระดับ 3 級 ของการสอบJLPTแบบดั้งเดิมและระดับ N5 ซึ่งเป็นระดับสุดท้ายเทียบเท่าได้กับ 4 級 ของการสอบJLPTแบบดั้งเดิม

จากตารางที่ 4.3 แสดงให้เห็นว่า บัณฑิตผู้ตอบแบบสอบถามส่วนนี้มีจำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 45.9 ผู้ไม่ตอบคำถามส่วนนี้มี 198 คน คิดเป็นร้อยละ 54.1 ในจำนวนดังกล่าวพบว่าบัณฑิตที่มีระดับความสามารถระดับ 3 級 หรือระดับ N4 มีหรือจำนวนมากสุด รองลงมาคือ ระดับ 4 級 หรือระดับN5 ลำดับถัดไปคือ ระดับ N3 รองลงไปคือ ระดับ 2 級 หรือระดับ N2 และลำดับสุดท้ายคือระดับ1 級 หรือระดับN1

จากตารางที่ 4.3 พบประเด็นที่น่าสนใจคือ ในจำนวนบัณฑิตผู้ตอบแบบสอบถามส่วนนี้จำนวน 168 คน หากรวมจำนวนบัณฑิตที่สอบได้ระดับ 3 級 หรือระดับ N4 และระดับ 4 級 หรือระดับ N5 เข้าด้วยกันจะพบว่ามีจำนวนรวมเท่ากับ 118 คน คิดเป็นร้อยละ 70 ซึ่งเป็นจำนวนที่สูงมากจากตารางดังกล่าวทำให้สรุปได้ว่าบัณฑิตส่วนใหญ่ยังมีความสามารถภาษาญี่ปุ่นอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ และในจำนวนผู้ไม่ตอบคำถามส่วนนี้มีจำนวน 198 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 54.1 สันนิษฐานได้ว่าน่าจะยังไม่เคยรับการทดสอบหรือเป็นยังสอบไม่ผ่านจึงไม่ตอบคำถามส่วนนี้

อนึ่งสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นมีการจัดสร้างแบบทดสอบวัดระดับความสามารถภาษาญี่ปุ่นขึ้นใช้เองด้วย เนื่องจากนักศึกษาจำเป็นต้องมีผลการทดสอบวัดระดับความสามารถภาษาญี่ปุ่นเพื่อยื่นประกอบการฝึกงานและสหกิจศึกษาในบริษัทญี่ปุ่นช่วงภาคเรียนแรกของการเป็นนักศึกษาปีที่ 4 ดังนั้นสิ่งที่ผู้วิจัยไม่สามารถทราบได้คือคำตอบของบัณฑิตในคำถามส่วนนี้เป็นผลการสอบวัดระดับที่จัดทำขึ้นโดยหน่วยงานใดระหว่างเจแปนฟาวน์เดชั่นหรือสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น

เมื่อผู้วิจัยสอบถามเกี่ยวกับระดับความสามารถภาษาญี่ปุ่นธุรกิจ ผลการศึกษาที่ได้เป็นไปดังที่แสดงไว้ในตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 ระดับความสามารถภาษาญี่ปุ่นธุรกิจ(BJT) ของบัณฑิต

ระดับภาษาญี่ปุ่น	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ระดับ J1	0	0
ระดับ J2	1	7.7
ระดับ J3	2	15.4
ระดับ J4	3	23.1
ระดับ J5	7	53.8
รวม	13	100

การสอบวัดระดับภาษาญี่ปุ่นธุรกิจ(BJT: The Business Japanese Language Proficiency Test)(ต่อจากนี้จะเรียกว่า “การสอบ BJT”) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือตั้งแต่ระดับ J1 จนถึงระดับ J5 โดยระดับ J1 เป็นความสามารถระดับสูงสุด ส่วนระดับ J2 ระดับ J3 ระดับ J4 และระดับ J5 เป็นความสามารถที่มีระดับลดหลั่นกันลงมาตามลำดับ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนนี้มีจำนวน 13 คนซึ่งเป็นจำนวนที่น้อยมาก คิดเป็นร้อยละ 3.6 ผู้ไม่ตอบคำถามส่วนนี้มี 353 คน คิดเป็นร้อยละ 96.4

จากตารางที่ 4.4 พบประเด็นที่น่าสนใจคือ ในจำนวนบัณฑิตผู้ตอบแบบสอบถามส่วนนี้มีจำนวนเพียงแค่ 13 คน ซึ่งถือว่าเป็นจำนวนที่น้อยมาก จากตารางดังกล่าวผู้วิจัยสันนิษฐานได้ว่า บัณฑิตส่วนใหญ่อาจจะยังไม่รู้จักการสอบ BJT หรือบริษัทญี่ปุ่นส่วนใหญ่อาจจะไม่ได้ใช้ผลการสอบ BJT เป็นเงื่อนไขในการสมัครงานเมื่อเทียบกับผลสอบ JLPT ด้วยเหตุนี้การสอบ BJT จึงอาจจะยังไม่เป็นที่นิยมและแพร่หลายในหมู่บัณฑิตและบริษัทญี่ปุ่นในประเทศไทย

แม้แต่ในประเทศญี่ปุ่นเองก็มีปรากฏการณ์อย่างเดียวกันกับประเทศไทย ผลการสำรวจของ 財団法人日本漢字能力検定協会 (財団法人日本漢字能力検定協会, 2012) ในปี 2012 ซึ่งได้ทำการสำรวจบริษัทในประเทศญี่ปุ่นผ่านทางเว็บไซต์จำนวน 1,170 บริษัทเกี่ยวกับความสามารถภาษาญี่ปุ่นกับการจ้างงานนักศึกษาต่างชาติ ในจำนวน 139 บริษัทที่ตอบแบบสอบถามกลับมาพบว่า ในประเทศญี่ปุ่นเองบริษัทส่วนใหญ่จะพิจารณาความสามารถภาษาญี่ปุ่นของนักศึกษาต่างชาติโดยดูจากผลการสอบ JLPT มากกว่าที่จะดูจากผลการสอบ BJT ผลการสำรวจนี้ยังระบุอีกว่าในอนาคตบริษัทในประเทศญี่ปุ่นมีแนวโน้มที่จะพิจารณาการจ้างงานนักศึกษาต่างชาติโดยใช้ผลการสอบ BJT มากขึ้น เพราะข้อสอบ BJT ช่วยทำให้เข้าใจความสามารถในการสื่อสารภาษาญี่ปุ่นธุรกิจของนักศึกษาต่างชาติได้มากกว่า ดังนั้นผู้วิจัยมีความเห็นว่าไม่ใช่เฉพาะสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นเท่านั้น ในอนาคตผู้สอนภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทยก็ควรจะต้องแนะนำผู้เรียนให้รู้จักกับการสอบ BJT หรือมีการนำข้อสอบ BJT มาใช้เป็นสื่อการสอนด้วย

เมื่อผู้วิจัยสอบถามเกี่ยวกับระยะเวลาการศึกษาภาษาญี่ปุ่นของบัณฑิต ผลการศึกษาที่ได้เป็นไปดังที่แสดงไว้ในตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 ระยะเวลาการศึกษาภาษาญี่ปุ่นของบัณฑิต

ระยะเวลาศึกษา ภาษาญี่ปุ่น	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1-2 ปี	132	36.1
3-4 ปี	195	53.3
5-6 ปี	21	5.7
6 ปีขึ้นไป	18	4.9
รวม	366	100

แผนการศึกษาทุกหลักสูตรทุกคณะวิชาของสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นตั้งแต่ปีการศึกษา 2550 เป็นต้นมากำหนดให้นักศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นต้องศึกษารายวิชาภาษาญี่ปุ่นเป็นวิชาบังคับรวมกันอย่างน้อย 9 หน่วยกิต รายวิชาบังคับดังกล่าวได้แก่ รายวิชา JPN-101 ภาษาญี่ปุ่นธุรกิจ 1(3 หน่วยกิต) รายวิชาJPN-102 ภาษาญี่ปุ่นธุรกิจ 2 (3 หน่วยกิต) JPN-201 ภาษาญี่ปุ่นธุรกิจ 3 (3 หน่วยกิต) ดังนั้นผู้เรียนทุกคนจะต้องใช้เวลาศึกษาภาษาญี่ปุ่นอย่างน้อยเป็นระยะเวลา 3 ภาคการศึกษา หรือเป็นระยะเวลา 1 ปีครึ่ง

จากตารางที่ 4.5 แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนส่วนใหญ่เลือกศึกษาภาษาญี่ปุ่นต่อเนื่องไปอีก หลังจากเก็บหน่วยกิตของรายวิชาบังคับครบ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนน่าจะมีความชอบให้ความสำคัญและเล็งเห็นประโยชน์ของการศึกษาภาษาญี่ปุ่น ผู้เรียนที่มีระยะเวลาศึกษาภาษาญี่ปุ่น 3 ปี ถึง 4 ปี คิดเป็นร้อยละ 53.3 รองลงมาคือระยะเวลา 1 ถึง 2 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.1 ลำดับถัดไปคือระยะเวลา 5 ถึง 6 ปี คิดเป็นร้อยละ 5.7 และลำดับสุดท้าย ผู้ที่ศึกษาภาษาญี่ปุ่นเกิน 6 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 4.9 จากตารางดังกล่าวพบประเด็นที่น่าสนใจ คือ กลุ่มผู้เรียนที่มีระยะเวลาศึกษาภาษาญี่ปุ่นตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป น่าจะเป็นกลุ่มผู้เรียนที่มีพื้นฐานความรู้ภาษาญี่ปุ่นมาแล้วในระดับมัธยมศึกษา หรือมีพื้นฐานความรู้ภาษาญี่ปุ่นมาตั้งแต่ก่อนเข้าศึกษาในสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น

เมื่อผู้วิจัยสอบถามเกี่ยวกับประสบการณ์การอาศัยอยู่ในประเทศญี่ปุ่น ผลการศึกษาที่ได้เป็นไปดังที่แสดงไว้ในตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 ประสบการณ์การอาศัยในประเทศญี่ปุ่น

ประสบการณ์การอาศัยในประเทศญี่ปุ่น	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1. ไม่เคย	282	77
2. เคย	84	23
- น้อยกว่า 1 ปี	80	95.2
- 1 ปี	4	4.8
- 2 ปี	0	0
- 3 ปีขึ้นไป	0	0
รวม	366	100

จากตารางที่ 4.6 แสดงให้เห็นว่าบัณฑิตส่วนใหญ่ไม่เคยอาศัยในประเทศญี่ปุ่น คิดเป็นร้อยละ 77 บัณฑิตที่เคยอาศัยในประเทศญี่ปุ่น คิดเป็นร้อยละ 23 ในจำนวนกลุ่มผู้เคยอาศัยในประเทศญี่ปุ่น ผู้อาศัยในประเทศญี่ปุ่นเป็นระยะเวลา น้อยกว่า 1 ปีมีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 80 รองลงมาคือระยะเวลา 1 ปี คิดเป็นร้อยละ 4 ในจำนวนนี้ผู้ที่อาศัยอยู่มากกว่า 1 ปีขึ้นไปไม่มีอยู่เลย

จากตารางที่ 4.6 พบประเด็นที่น่าสนใจคือ แม้ว่าบัณฑิตจะมีความรู้ด้านภาษาและวัฒนธรรมญี่ปุ่นแต่บัณฑิตส่วนใหญ่ขาดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมในประเทศเจ้าของภาษา ถึงแม้ว่าบัณฑิตบางส่วนจะเคยมีประสบการณ์การอาศัยในประเทศญี่ปุ่นก็ตาม แต่เนื่องจากเป็นเพียงช่วงระยะเวลาสั้นๆไม่ถึง 1 ปี จึงสันนิษฐานได้ว่าโอกาสในการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบัณฑิตกับคนญี่ปุ่นในประเทศเจ้าของภาษาน่าจะยังน้อย

4.1.2 ผลการวิเคราะห์ความเห็นของบัณฑิตต่อหลักสูตรภาษาญี่ปุ่น

หัวข้อ 4.1.2 นี้ผู้วิจัยจะได้นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับความเห็นของบัณฑิตสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นต่อหลักสูตรภาษาญี่ปุ่น โดยแสดงผลโดยใช้ค่าร้อยละ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏ ดังนี้

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ยและความหมายของระดับความเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรภาษาญี่ปุ่นของสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น

ทักษะ		\bar{x}	ระดับ ความเห็น
			ความหมาย
การฟังภาษาญี่ปุ่น	จำนวนวิชา	1.96	พอดี
	การฝึกฝนระหว่างเรียน	1.96	พอดี
	การบ้านหรือ การฝึกนอกห้องเรียน	1.99	พอดี
	รวม	1.97	พอดี
การพูดภาษาญี่ปุ่น	จำนวนวิชา	1.83	พอดี
	การฝึกฝนระหว่างเรียน	1.91	พอดี
	การบ้านหรือ การฝึกนอกห้องเรียน	1.84	พอดี
	รวม	1.87	พอดี
การอ่านภาษาญี่ปุ่น	จำนวนวิชา	1.92	พอดี
	การฝึกฝนระหว่างเรียน	1.95	พอดี
	การบ้านหรือ การฝึกนอกห้องเรียน	1.93	พอดี
	รวม	1.93	พอดี
การเขียนภาษาญี่ปุ่น	จำนวนวิชา	1.93	พอดี
	การฝึกฝนระหว่างเรียน	1.98	พอดี
	การบ้านหรือการฝึกนอก ห้องเรียน	2.03	พอดี
	รวม	1.97	พอดี

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ยและความหมายของระดับความเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรภาษาญี่ปุ่นของสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น (ต่อ)

ทักษะ		\bar{x}	ระดับ ความเห็น
			ความหมาย
การอ่านและเขียนคันจิ	จำนวนวิชา	1.69	พอดี
	การฝึกฝนระหว่างเรียน	1.67	พอดี
	การบ้านหรือ การฝึกนอกห้องเรียน	1.67	พอดี
	รวม	1.67	พอดี
คำศัพท์เฉพาะทางแต่ละ สาขา	จำนวนวิชา	1.53	น้อย
	การฝึกฝนระหว่างเรียน	1.58	น้อย
	การบ้านหรือ การฝึกนอกห้องเรียน	1.57	น้อย
	รวม	1.56	น้อย
ไวยากรณ์ภาษาญี่ปุ่น	จำนวนวิชา	2.14	พอดี
	การฝึกฝนระหว่างเรียน	2.19	พอดี
	การบ้านหรือ การฝึกนอกห้องเรียน	2.14	พอดี
	รวม	2.15	พอดี
การแปลและล่าม	จำนวนวิชา	1.50	น้อย
	การฝึกฝนระหว่างเรียน	1.53	น้อย
	การบ้านหรือ การฝึกนอกห้องเรียน	1.51	น้อย
	รวม	1.51	น้อย
สังคมและวัฒนธรรมญี่ปุ่น	จำนวนวิชา	1.83	พอดี
	การฝึกฝนระหว่างเรียน	1.84	พอดี
	การบ้านหรือ การฝึกนอกห้องเรียน	1.78	พอดี
	รวม	1.81	พอดี

ก่อนที่จะอภิปรายผล คำถามในส่วนนี้ผู้วิจัยได้กำหนดค่าน้ำหนักคะแนนออกเป็น 3 ระดับ “มาก” เท่ากับ 3 คะแนน “พอดี” เท่ากับ 2 คะแนน และ “น้อย” เท่ากับ 1 คะแนน โดยให้บัณฑิตประเมินหลักสูตรภาษาญี่ปุ่นของสถาบัน TNI ซึ่งประกอบไปด้วย จำนวนวิชา การฝึกฝนระหว่างเรียน การบ้านหรือการฝึกนอกห้องเรียนโดยจำแนกเป็นรายทักษะ หลังจากนั้นผู้วิจัยนำค่าที่ได้ไปคำนวณค่าเฉลี่ย (Mean) แล้ว จึงได้แปลความหมายจากค่าเฉลี่ยผู้วิจัยได้กำหนดให้ คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 ถึง 1.66 มีหมายความว่า “น้อย” คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.67 ถึง 2.33 มีหมายความว่า “พอดี” และ คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.34 ถึง 3.00 มีหมายความว่า “มาก”

จากตารางที่ 4.7 แสดงให้เห็นว่าบัณฑิตมีความเห็นว่าจำนวนวิชา การฝึกฝนระหว่างเรียน การบ้านหรือการฝึกนอกห้องเรียนด้านการฟังด้านการพูด ด้านการอ่าน ด้านการเขียนภาษาญี่ปุ่น ด้านการอ่านและเขียนคันจิด้านไวยากรณ์ภาษาญี่ปุ่น ด้านสังคมและวัฒนธรรมญี่ปุ่นอยู่ในระดับพอดี

ส่วนจำนวนวิชา การฝึกฝนระหว่างเรียน การบ้านหรือการฝึกนอกห้องเรียนด้านคำศัพท์ เฉพาะทางแต่ละสาขาและการแปลและล่ามอยู่ในระดับน้อย

เมื่อพิจารณาทักษะด้านการพูดและด้านการฟังภาษาญี่ปุ่น สันนิษฐานได้ว่าการที่บัณฑิตให้ความเห็นว่าจำนวนวิชาการฝึกฝนระหว่างเรียน การบ้านหรือการฝึกนอกห้องเรียนด้านทักษะการฟัง และด้านทักษะการพูดอยู่ในระดับที่พอดี เนื่องจากหลักสูตรภาษาญี่ปุ่นของสถาบันTNI เป็นหลักสูตรภาษาญี่ปุ่นที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะด้านการสื่อสารเห็นได้จากหัวข้อสถานการณ์จำลองและแบบฝึกฝนที่ปรากฏตั้งแต่บทที่ 5 ถึงบทที่ 40 ในตำราเรียน 楽しくビジネスコミュニケーション Vol.1-4 ซึ่งจะเน้นฝึกฝนทักษะการพูดและการฟังเป็นส่วนใหญ่ (เกี่ยวกับโครงสร้างตำรา 楽しくビジネスコミュニケーション Vol.1-4 สามารถอ้างอิงได้จากภาคผนวกท้ายเล่ม)

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาการวัดและประเมินผลซึ่งประกอบด้วย การทดสอบย่อยประจำบท การสอบกลางภาคและการสอบปลายภาคจะมีแบบทดสอบที่วัดและประเมินทักษะด้านการฟังด้วยในอัตราส่วนร้อยละ 50 ของแบบทดสอบเสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการสอบปลายภาคนักศึกษาจะต้องเข้ารับการสอบสัมภาษณ์ซึ่งเป็นการวัดทักษะด้านการสนทนาภาษาญี่ปุ่นโดยคณาจารย์เจ้าของภาษาด้วย และเมื่อพิจารณากิจกรรมนอกห้องเรียนแล้วจะพบว่าสถาบันTNI มีการจัดกิจกรรม Chat Room เพื่อพัฒนาทักษะด้านการฟังและการพูดให้ผู้เรียนด้วย กิจกรรมดังกล่าวจัดขึ้นโดยสำนักวิชาพื้นฐานและภาษาซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่น โดยสำนักวิชาพื้นฐานและภาษาจะเชิญชาวญี่ปุ่นที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวเพื่อฝึกสนทนากับผู้เรียน กิจกรรมChat Roomจึงทำให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะการพูดและทักษะการฟังภาษาญี่ปุ่นในสถานการณ์จริง ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาทั้งหมดการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบดังกล่าวจึงอาจทำให้บัณฑิตรู้สึกว่าการพัฒนาทักษะด้านการฟังและการพูดอย่างเพียงพอ

ส่วนทักษะด้านการอ่านและการเขียนภาษาญี่ปุ่นหากพิจารณาจากการสัมภาษณ์ตัวแทนบัณฑิตในชั้นการศึกษานำร่องแล้วจะพบว่าบัณฑิตส่วนใหญ่ให้ความเห็นไปในแนวทางเดียวกันว่าเป็นทักษะที่ได้ใช้น้อย ดังนั้นจึงเป็นไปได้ว่าบัณฑิตส่วนใหญ่เห็นว่าการฝึกฝนทักษะด้านการอ่านและการเขียนอยู่ในระดับที่พอดี (เกี่ยวกับทักษะด้านการอ่านและการเขียนภาษาญี่ปุ่นสามารถอ้างอิงได้จากภาคผนวกท้ายเล่ม)

ส่วนทักษะด้านการอ่านและเขียนคันจิบัณฑิตส่วนใหญ่ให้ความเห็นอยู่ในระดับพอดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าแต่ละบทจะมีการสอดแทรกคันจิบทละ 5 ถึง 6 ตัว เมื่อบัณฑิตจบการศึกษาภาษาญี่ปุ่นขั้นต้นบัณฑิตจะรู้คันจิ 175 ถึง 210 ตัว อย่างไรก็ตามทักษะด้านการอ่านและการเขียนคันจิเป็นทักษะที่มีความสัมพันธ์กับทักษะด้านการอ่านและการเขียน เมื่อบัณฑิตมีการใช้ทักษะด้านการอ่านและการเขียนน้อย ทักษะด้านการอ่านและเขียนคันจิจึงมีการใช้น้อยตามไปด้วย ด้วยเหตุนี้บัณฑิตจึงให้ความเห็นว่าจำนวนวิชาการฝึกฝนระหว่างเรียน การบ้านหรือการฝึกนอกห้องเรียนด้านการอ่านและเขียนคันจิอยู่ในระดับพอดี อย่างไรก็ตามผลการสัมภาษณ์บัณฑิตส่วนหนึ่งก็แสดงให้เห็นว่าระดับความยากของคันจิที่บัณฑิตพบในการทำงานกับคันจิที่บัณฑิตได้เคยศึกษาในระหว่างเรียนมีระดับความยากง่ายแตกต่างกันมาก

ด้านไวยากรณ์ภาษาญี่ปุ่น ตำรา 楽しくビジネスコミュニケーション Vol.1-4 เป็นตำราแบบเน้นสถานการณ์-ไวยากรณ์ ดังนั้นไวยากรณ์ที่ปรากฏในบทต่างๆจะเรียงตามหน้าที่การใช้และความจำเป็นในสถานการณ์นั้นๆ จากโครงสร้างตำราจะพบว่าเมื่อเข้าบทเรียนบทที่ 5 เป็นต้นไป ผู้เรียนจะได้เริ่มเรียนไวยากรณ์และเรียนต่อเนื่องไปจนถึงบทที่ 40 การที่บัณฑิตตอบว่าได้รับการฝึกทักษะด้านไวยากรณ์อยู่ในระดับพอดี อาจเป็นเพราะว่าบัณฑิตรู้สึกว่าการสื่อสารจริงๆบางครั้งการสื่อสารในระดับคำก็สามารถเข้าใจได้โดยไม่ต้องสร้างเป็นประโยคที่ถูกต้องตามระบบไวยากรณ์ภาษาญี่ปุ่น

เกี่ยวกับทักษะด้านสังคมและวัฒนธรรมญี่ปุ่นซึ่งบัณฑิตให้ความเห็นว่าอยู่ในระดับพอดีก็เช่นเดียวกัน สาเหตุที่บัณฑิตให้ความเห็นดังนี้น่าจะเป็นเพราะการจัดการเรียนการสอนของสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นใช้วิธีการสอนแบบสอนคู่ (Pair-Teaching) โดยสลับกันระหว่างผู้สอนชาวไทยกับชาวญี่ปุ่น ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วัฒนธรรมญี่ปุ่นโดยตรงจากเจ้าของภาษา นอกจากนี้ท้ายบทเรียนแต่ละบทยังได้สอดแทรกความรู้เรื่องสังคมและวัฒนธรรมไว้ในคอลัมน์ท้ายบทด้วย

ด้านคำศัพท์เฉพาะทางแต่ละสาขาและด้านการแปลและล่ามภาษาญี่ปุ่น บัณฑิตมีความเห็นว่าจำนวนวิชาการฝึกฝนระหว่างเรียน การบ้านหรือการฝึกนอกห้องเรียนในรายวิชาที่เกี่ยวกับทั้งสองด้านอยู่ในปริมาณน้อย ส่วนหนึ่งเป็นเพราะปัญหาในเชิงการบริหารจัดการดังจะเห็นได้จากผลการสัมภาษณ์บัณฑิต A กล่าวคือบัณฑิตให้ความเห็นว่า รายวิชาที่เกี่ยวกับภาษาญี่ปุ่นเฉพาะทางในแต่ละสาขามีการปิดตัวลงเนื่องจากจำนวนผู้ลงทะเบียนเรียนมีไม่ถึง 20 คนตามเกณฑ์ที่สถาบันTNIกำหนด ทำให้ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนได้ เนื่องจากตามประกาศสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น ฉบับที่ 086/2553 เรื่องอัตราค่าตอบแทนการสอนและหลักเกณฑ์การจ่ายค่าตอบแทนการสอนหลักสูตรระดับปริญญาตรี ระบุเงื่อนไขในการจัดการสอนไว้ในหัวข้อ 2.2.2 ของประกาศเอาไว้ดังนี้ว่า “การเปิดรายวิชาทุกภาคการศึกษาต้องมีนักศึกษาไม่ต่ำกว่า 20 คน กรณีที่นักศึกษาไม่ถึง 20 คนไม่อนุญาตให้เปิดรายวิชานั้น หากมีความจำเป็นต้องเปิดรายวิชาเนื่องจากเป็นรายวิชาบังคับตามแผนการศึกษา

ปกติหรือเป็นรายวิชาPre-Requisite จะต้องได้รับความเห็นชอบจากรองอธิการบดี (ฝ่ายวิชาการ) โดยอาจารย์ผู้สอนสามารถนับภาระงานสอนในรายวิชานั้นได้ สำหรับรายวิชาที่ไม่อยู่ในเกณฑ์รายวิชาบังคับตามแผนการศึกษาปกติหรือเป็นรายวิชาPre-Requisite คณะหรือหลักสูตรมีความเห็นควรเปิดกลุ่มเรียนนั้นไว้ สถาบันฯจะไม่คิดภาระงานในการคำนวณค่าตอบแทนการสอนให้สำหรับรายวิชานั้น การนับจำนวนนักศึกษาให้นับจากจำนวนนักศึกษาที่ลงทะเบียนหลังการเพิ่ม-ถอนรายวิชา”เกี่ยวกับทักษะการแปลและล่ามก็เช่นเดียวกันที่ผ่านมาไม่เคยมีการเปิดรายวิชาที่เกี่ยวกับการแปลและล่าม จึงทำให้บัณฑิตไม่ได้รับการฝึกฝนทักษะด้านนี้เลย ทั้งที่มีการบรรจุรายวิชา JPN-411 การแปลภาษาญี่ปุ่นไว้ในหลักสูตรตั้งแต่ปีการศึกษา 2552

(ความเห็นเกี่ยวกับการเรียนรู้คำศัพท์เฉพาะทาง)

“ถ้าได้ระดับ 3 (สอบวัดความรู้ภาษาญี่ปุ่นได้ระดับ3 3級 ตามเกณฑ์การสอบJLPT) แล้วมีการ Follow ภาษาญี่ปุ่นของเราต่อไปเรื่อยๆ ผมว่าภาษาญี่ปุ่นที่เรียนมาเพียงพอแต่ว่าทั้งนี้ทั้งนั้นระดับ 3 ต้องเพิ่มคำศัพท์ในโรงงานในส่วนที่เราทำด้วยนะครับ เพราะวาระดับ 3 นี้ ผมคิดว่ามันก็ดี อยู่ญี่ปุ่นได้ คือว่าอยู่ญี่ปุ่นแล้วไม่ตายครับ ไปไหนมาไหนได้ ถ้ามหาทางได้ ชื่อของได้อย่างนี้ครับ แต่ว่าถ้าในเชิงการทำงาน ผมว่ามันต้องมีคำศัพท์ในการทำงานเยอะกว่านี้ครับ”

(ความเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับคำศัพท์เฉพาะทาง)

“รายวิชาที่เป็น Automotive Japanese พอดอนเทอมที่สองก็เปิดให้ลงเรียน แต่ว่าคนลงทะเบียนเรียนน้อยเกิน ไม่สามารถเปิดวิชาได้ก็เลยไม่ได้เรียน”

(บัณฑิต A)

4.1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพการทำงานของบัณฑิตสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น

ผลการศึกษาที่ปรากฏในชั้นสำรวจจริงตั้งแต่หัวข้อที่ 4.1.1 ถึง 4.1.2 ก่อนหน้านี้เป็นการสำรวจเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของบัณฑิตและความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร ประชากรในการศึกษาจึงเป็นการรวมกันระหว่างบัณฑิตของสถาบันTNIที่ประกอบอาชีพและไม่ได้ประกอบอาชีพเข้าไว้ด้วยกัน แต่ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่จะปรากฏในหัวข้อ 4.1.3 นี้ผู้วิจัยต้องการศึกษาเกี่ยวกับสถานภาพการทำงานของบัณฑิตสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น ดังนั้นผลการศึกษาที่จะได้นำเสนอในหัวข้อนี้จะเป็นผลการศึกษาที่มีความเกี่ยวข้องกับบัณฑิตสถาบันTNI ที่ประกอบอาชีพและทำงานในบริษัทญี่ปุ่น เท่านั้น ผลการศึกษาผู้วิจัยได้นำมาแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังนี้

ตารางที่ 4.8 สถานภาพการทำงานของบัณฑิต

การประกอบอาชีพ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1. ไม่ได้ทำงาน	79	21.6
2. ทำงาน	287	78.4
-ไม่ใช้บริษัทญี่ปุ่น	153	41.8
-บริษัทญี่ปุ่น	134	36.6
3. บริษัทญี่ปุ่นใช้ความสามารถภาษาญี่ปุ่นเป็นเงื่อนไขในการเข้าทำงาน		
-ไม่ใช้	78	58.9
-ใช้	56	41.1

จากตารางที่ 4.8 แสดงให้เห็นว่าบัณฑิตส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลังจบการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 78.4 ในจำนวนนี้บัณฑิตที่ทำงานในบริษัทญี่ปุ่น จำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 36.6 และในจำนวนบัณฑิตที่ทำงานในบริษัทญี่ปุ่น พบว่าบัณฑิตที่ตอบว่าบริษัทที่ใช้ความสามารถภาษาญี่ปุ่นเป็นเงื่อนไขในการรับเข้าทำงานมีอยู่ 56 คน คิดเป็นร้อยละ 41.1

ในขณะที่บัณฑิตจำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 21.6 ตอบว่ายังไม่ได้ประกอบอาชีพ ในจำนวนบัณฑิตที่ตอบว่ายังไม่ได้ประกอบอาชีพนี้ มีความเป็นไปได้ที่ผู้ตอบแบบสอบถามอาจจะเป็นบัณฑิตที่อยู่ในช่วงของการศึกษาต่อในระดับสูง หรือเป็นกลุ่มของบัณฑิตที่อยู่ในช่วงของการแสวงหางานหรือเปลี่ยนงาน

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้สอบถามถึงแรงจูงใจในการทำงานในบริษัทญี่ปุ่นด้วย ดังที่จะได้กล่าวถึงในตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.9 แรงจูงใจที่ทำให้เลือกทำงานในบริษัทญี่ปุ่น

แรงจูงใจที่ทำให้เลือกทำงานในบริษัทญี่ปุ่น	ความถี่ของคำตอบ	ร้อยละ
1. ชื่อเสียงขององค์กรดี	39	12.8
2. แนวโน้มการเติบโตของบริษัทน่าจะไปได้ดี	46	15.1
3. สนใจในรายละเอียดของเนื้อหาของงานที่ทำ	38	12.5
4. อยากใช้ความรู้จากสิ่งที่ได้เรียนมาใช้ในการทำงาน	38	12.5
5. พอใจในขนาดและความมั่นคงของบริษัท	43	14.1
6. รายได้และผลตอบแทนดี	30	9.8
7. มีระบบการฝึกอบรมพนักงานที่เพียงพอ	17	5.6
8. อยากใช้ภาษาญี่ปุ่นในการทำงาน	49	16.1
9. อื่นๆ	5	1.6
รวม	305	100

คำถามส่วนนี้ผู้วิจัยกำหนดให้เป็นคำถามที่บัณฑิตสามารถตอบได้มากกว่าหนึ่งคำตอบ จากตารางที่ 4.9 แสดงให้เห็นว่า บัณฑิตส่วนใหญ่เลือกทำงานบริษัทญี่ปุ่นเพราะอยากใช้ภาษาญี่ปุ่นในการทำงาน คิดเป็นร้อยละ 16.1 รองลงมาคือแนวโน้มบริษัทน่าจะไปได้ดี คิดเป็นร้อยละ 15.1 รองลงไปคือพอใจในขนาดและความมั่นคงของบริษัท คิดเป็นร้อยละ 14.1 ถัดไปคือชื่อเสียงองค์กรดี คิดเป็นร้อยละ 12.8 ถัดไปคือสนใจในรายละเอียดของเนื้อหาของงานที่ทำและอยากใช้ความรู้จากสิ่งที่ได้เรียนมาใช้ในการทำงาน คิดเป็นร้อยละ 12.5 เท่ากัน ลำดับถัดไป คือรายได้และผลตอบแทนดี คิดเป็นร้อยละ 9.8 รองลงไปคือบริษัทมีระบบการฝึกอบรมพนักงานที่เพียงพอคิดเป็นร้อยละ 5.6 ลำดับสุดท้ายคือเหตุผลอื่นๆ เช่น เดินทางสะดวก อยากลองทำ เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 1.6

ผลการศึกษาในส่วนนี้พบประเด็นที่น่าสนใจคือการที่บัณฑิตส่วนใหญ่ตอบว่าอยากใช้ภาษาญี่ปุ่นในการทำงานเป็นแรงจูงใจอันดับหนึ่งในการเลือกทำงานในบริษัทญี่ปุ่นย่อมแสดงให้เห็นว่า บัณฑิตมีทัศนคติเชิงบวกกับภาษาญี่ปุ่น คือเห็นคุณค่าและความสำคัญของภาษาญี่ปุ่นที่ตนเองได้ศึกษามาหรือบัณฑิตอาจมีแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นอย่างสูง เช่น ความชอบวัฒนธรรมญี่ปุ่น เป็นต้น เพราะจากประสบการณ์การสอนภาษาญี่ปุ่นของผู้วิจัยพบว่าผู้เรียนที่มีทัศนคติเชิงลบกับภาษาญี่ปุ่น เช่น รู้สึกว่าภาษาญี่ปุ่นยาก หรือไม่มีแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นมักจะไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้

เมื่อผู้วิจัยสอบถามเกี่ยวกับภาษาหลักที่คนญี่ปุ่นในบริษัทใช้ ผลการศึกษาที่ได้เป็นไปดังที่แสดงไว้ในตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 ภาษาหลักที่คนญี่ปุ่นใช้ในบริษัท

ภาษา	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ภาษาญี่ปุ่น	69	51.5
ภาษาอังกฤษ	55	41.0
ภาษาไทย	9	6.7
ภาษาอื่น	1	0.7
รวม	134	100

จากตารางที่ 4.10 แสดงให้เห็นว่าคนญี่ปุ่นภายในบริษัทส่วนใหญ่ใช้ภาษาญี่ปุ่นในการสื่อสารเป็นหลัก คิดเป็นร้อยละ 51.5 รองลงไปคือภาษาอังกฤษ คิดเป็นร้อยละ 41 ลำดับถัดไปคือภาษาไทย คิดเป็นร้อยละ 6.7 อันดับสุดท้ายคือภาษาอื่น ภาษาอื่นในที่นี้บัณฑิตระบุว่าคนญี่ปุ่นใช้ทั้ง ภาษาญี่ปุ่น ภาษาอังกฤษ และภาษาไทยผสมปนเปกัน

จากตารางที่ 4.10 พบประเด็นที่น่าสนใจคือภาษาญี่ปุ่นคือภาษาหลักที่คนญี่ปุ่นใช้สื่อสารภายในบริษัทผู้วิจัยจึงสันนิษฐานว่าบริษัทเหล่านี้น่าจะเป็นบริษัทขนาดกลางและขนาดเล็ก เพราะผลการศึกษาของฮะระดะ (原田,2004: 178) ระบุว่าบริษัทขนาดกลางและขนาดเล็ก (SMEs: Small and medium enterprises) ต้องการบุคลากรที่มีความสามารถภาษาญี่ปุ่นในทุกทักษะไม่ใช่เฉพาะทักษะด้านการสนทนาอย่างเดียว ในขณะที่ปัจจุบันบริษัทญี่ปุ่นขนาดใหญ่กลับให้ความสำคัญกับบุคลากรที่มีความสามารถภาษาอังกฤษมากกว่า เพราะบุคลากรชาวไทยที่มีความสามารถภาษาญี่ปุ่นในระดับที่ต่อรองกับลูกค้าชาวญี่ปุ่นโดยไม่ทำให้บริษัทเสียผลประโยชน์ทางการค้าหาได้ยากมาก ดังนั้นหากชาวญี่ปุ่นในบริษัทมีการใช้ภาษาญี่ปุ่นเป็นหลัก บริษัทญี่ปุ่นขนาดกลางและขนาดเล็กเหล่านี้ จึงน่าจะมีความต้องการบุคลากรที่สามารถเป็นคนกลางที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการทำงานระหว่างคนไทยกับคนญี่ปุ่นทั้งภายในและภายนอกบริษัทด้วย ดังนั้นการที่บัณฑิตสถาบันTNI มีพื้นความรู้ภาษาญี่ปุ่นจึงน่าจะเป็นเครื่องมือช่วยอำนวยความสะดวกในการทำงานในบริษัทขนาดกลางและขนาดเล็กได้ไม่มากนักน้อย

เมื่อสอบถามอายุของการทำงานในบริษัทญี่ปุ่นพบว่าผลของการศึกษาเป็นดังที่แสดงไว้ในตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 อายุการทำงานในบริษัทญี่ปุ่นและสภาพการเปลี่ยนงาน

	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1. อายุงาน		
1-4 เดือน	79	59.0
5-8 เดือน	49	36.6
9-12 เดือน	3	2.2
1 ปีขึ้นไป	3	2.2
รวม	134	100
2.การเปลี่ยนงาน		
1-2 ครั้ง	35	26.1
3-4 ครั้ง	3	2.2
5-6 ครั้ง	1	0.7
ยังไม่เคยเปลี่ยน	95	70.9
รวม	134	100

จากตารางที่ 4.11 แสดงให้เห็นว่า บัณฑิตที่ทำงานในบริษัทญี่ปุ่นส่วนใหญ่มีอายุงานอยู่ในช่วง 1 ถึง 4เดือนจำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 59 รองลงมาคืออายุงาน 5 ถึง 8 เดือน จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 36.6 ถัดไปคืออายุงาน 9 ถึง 12 เดือน จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 2.2 อันดับสุดท้ายคืออายุงานมากกว่า 1 ปีขึ้นไป จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 2.2 จากตารางนี้ทำให้เข้าใจได้ว่า บัณฑิตส่วนใหญ่น่าจะยังอยู่ในช่วงทดลองงาน เนื่องจากบัณฑิตส่วนใหญ่จะจบการศึกษาในช่วงเดือนมีนาคม เมื่อนับถึงเดือนกันยายน พ.ศ.2555 ซึ่งเป็นระยะเวลาที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลจะมีระยะห่างของเวลาประมาณ 5 ถึง 6 เดือน หากหักลบระยะเวลาหางานทำ 1 ถึง 2 เดือนโดยประมาณแล้ว อายุงาน 1 ถึง 4 เดือนที่บัณฑิตตอบมาจึงมีความเป็นไปได้สูงที่บัณฑิตน่าจะอยู่ในช่วงทดลองงาน เมื่อสอบถามถึงการเปลี่ยนงานพบว่า บัณฑิตส่วนใหญ่ยังไม่เคยเปลี่ยนงาน มีจำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 70.9 บัณฑิตที่ตอบว่าเคยเปลี่ยนงาน 1 ถึง 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 26.1 บัณฑิตที่ตอบว่าเคยเปลี่ยนงาน 3 ถึง 4 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 2.2 บัณฑิตที่ตอบว่าเคยเปลี่ยนงาน 5 ถึง 6 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 0.7

ผู้วิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจคือจำนวนบัณฑิตที่ตอบว่าเคยเปลี่ยนงาน 1 ถึง 2 ครั้ง ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 26.1 แม้จะมีจำนวนไม่มาก แต่ก็ก็เป็นประเด็นที่ผู้วิจัยคิดว่าไม่ควรมองข้าม เนื่องจากพฤติกรรมการเปลี่ยนงานเป็นพฤติกรรมที่ชาวญี่ปุ่นไม่น่าจะชื่นชอบ เพราะผลการสัมภาษณ์ติดตามผลซึ่งผู้วิจัยจะได้กล่าวต่อไปในหัวข้อที่ 4.1.4 พบว่า บริษัทญี่ปุ่นประสบปัญหาจากการที่บัณฑิตทำงานใน

บริษัทหนึ่งในระยะเวลาสั้นและมักจะย้ายไปทำงานในบริษัทที่ให้ค่าตอบแทนสูงกว่า ดังนั้นประเด็นเรื่อง การเปลี่ยนงานบ่อยจึงเป็นสิ่งที่ผู้สอนควรจะต้องปลูกฝังโดยสอดแทรกไว้ในรายวิชาที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมญี่ปุ่นก็น่าจะเป็นเรื่องที่ดี

เมื่อผู้วิจัยสอบถามบัณฑิตโดยให้บัณฑิตประเมินเกี่ยวกับระดับความจำเป็นและความพึงพอใจของทักษะด้านต่างๆในการทำงาน พบว่าผลการศึกษาเป็นไปตามที่แสดงไว้ในตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 ระดับความจำเป็นและความพึงพอใจของทักษะด้านต่างๆในการทำงาน

ทักษะ	ระดับความจำเป็น		ระดับความพึงพอใจ	
	\bar{x}	ความหมาย	\bar{x}	ความหมาย
การพูด	2.69	มากที่สุด	1.79	ปานกลาง
การฟัง	2.78	มากที่สุด	1.80	ปานกลาง
การอ่าน	2.23	ปานกลาง	1.78	ปานกลาง
การเขียน	1.96	ปานกลาง	1.66	น้อยที่สุด
การอ่านและเขียนคินจิ	2.20	ปานกลาง	1.57	น้อยที่สุด
คำศัพท์เฉพาะทางในแต่ละสาขา	2.49	มากที่สุด	1.49	น้อยที่สุด
ไวยากรณ์	2.18	ปานกลาง	1.79	ปานกลาง
การแปลและล่าม	2.31	ปานกลาง	1.57	น้อยที่สุด
สังคมและวัฒนธรรมญี่ปุ่น	2.23	ปานกลาง	1.92	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.12 แสดงให้เห็นว่าทักษะการฟังและการพูดภาษาญี่ปุ่นเป็นทักษะที่มีความสำคัญและได้ใช้มากที่สุดในการในการทำงาน เมื่อดูระดับความพึงพอใจต่อทักษะด้านการฟังและการพูด บัณฑิตตอบว่ามีความพอใจต่อทักษะด้านนี้ระดับปานกลาง แต่พอใจทักษะด้านคำศัพท์เฉพาะทางในแต่ละสาขาน้อยที่สุด ผู้วิจัยสันนิษฐานได้ว่าเนื่องจากหลักสูตรของสถาบัน TNI เป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาทักษะด้านการสื่อสาร แม้บัณฑิตจะไม่สามารถใช้ภาษาญี่ปุ่นได้อย่างชำนาญในระดับเทียบเท่าเจ้าของภาษาแต่ก็สามารถใช้ภาษาญี่ปุ่นเป็นเครื่องมือในการสื่อสารได้ในระดับหนึ่ง ส่วนทักษะด้านคำศัพท์เฉพาะทางในแต่ละสาขาซึ่งบัณฑิตมีความพึงพอใจน้อยที่สุดเป็นเพราะว่าใน

ระหว่างเป็นศึกษาบัณฑิตได้รับการฝึกฝนทักษะด้านนี้้น้อยที่สุด และเป็นทักษะที่บัณฑิตต้องไปเรียนรู้เองในสถานที่ทำงาน

ทักษะที่บัณฑิตเห็นว่ามีควมจำเป็นในระดับปานกลางและมีระดับความพึงพอใจในระดับปานกลาง คือทักษะด้านการอ่านไวยากรณ์สังคมและวัฒนธรรมญี่ปุ่น

ส่วนทักษะที่บัณฑิตให้ความเห็นว่ามีควมจำเป็นในระดับปานกลางแต่มีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุดคือ ทักษะการเขียนการอ่านและเขียนคั่นจิจการแปลและล่าม จากการสัมภาษณ์พบว่าบัณฑิตมีโอกาสที่จะได้เขียนน้อย เมื่อจะต้องเขียนภาษาญี่ปุ่นจะต้องใช้เวลาคิดนาน ประกอบกับคั่นจิจที่เจอในการอ่านและเขียนแตกต่างจากคั่นจิจที่เคยเรียน มีความยากมากกว่า นอกจากนี้ในส่วนการแปลและล่ามพบว่า ในการทำงานบางครั้งชาวญี่ปุ่นจะขอให้บัณฑิตช่วยเป็นล่ามภาษาญี่ปุ่นให้ แต่เนื่องจากบัณฑิตไม่เคยได้รับการฝึกฝนมาตั้งแต่สมัยเป็นนักศึกษา บัณฑิตจึงไม่สามารถทำได้

เมื่อผู้วิจัยสอบถามเกี่ยวกับลักษณะงานของบัณฑิตที่บัณฑิต พบว่าผลการศึกษาเป็นไปตามที่แสดงไว้ในตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13 ลักษณะงานของบัณฑิตที่รับผิดชอบในบริษัทญี่ปุ่น

ลักษณะงาน	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1. งานเลขานุการ	6	4.5
2. งานด้านการเงินและการบัญชี	9	6.7
3. งานด้านการผลิต/QC	19	14.2
4. งานด้านระบบสื่อสาร/IT	11	8.2
5. งานด้านการวางแผน	16	11.9
6. งานด้านการจัดซื้อ	14	10.4
7. งานธุรการ	6	4.5
8. งานบุคลากร	2	1.5
9. โลจิสติกส์	3	2.2
10. งานด้านโฆษณา	0	0
11. ประชาสัมพันธ์	1	0.7
12. งานแปล/ล่าม	4	3.0
13. งานด้านการวิจัยและพัฒนา	21	15.7
14. อื่นๆ	22	16.4
รวม	134	100

จากตารางที่ 4.13 แสดงให้เห็นว่าหากไม่นับรวมงานในลักษณะอื่นๆ ลักษณะงานที่บัณฑิตมีโอกาสรับผิดชอบมากที่สุดเป็นอันดับแรกได้แก่งานด้านการวิจัยและพัฒนา คิดเป็นร้อยละ 15.7 ลำดับถัดไปคืองานด้านการผลิตและการควบคุมคุณภาพ (QC) คิดเป็นร้อยละ 14.2 อันดับที่ 3 คืองานด้านการวางแผน คิดเป็นร้อยละ 11.9 อันดับที่ 4 ได้แก่ งานด้านการจัดซื้อ คิดเป็นร้อยละ 10.4 ลำดับที่ 5 ได้แก่ งานด้านระบบสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ(IT) คิดเป็นร้อยละ 8.2 ลำดับที่ 6 ได้แก่ งานด้านการเงินและการบัญชี คิดเป็นร้อยละ 6.7 ลำดับที่ 7 ได้แก่ งานด้านเลขานุการและธุรการ คิดเป็นร้อยละ 10.4 เท่าๆกัน ลำดับที่ 8 ได้แก่ งานด้านการแปลและล่ามจัดคิดเป็นร้อยละ 3.0 ลำดับที่ 9 ได้แก่ งานด้านโลจิสติกส์ คิดเป็นร้อยละ 2.2 ลำดับที่ 10 ได้แก่ งานด้านบุคลากร คิดเป็นร้อยละ 1.5 ลำดับที่ 11 ได้แก่ งานด้านประชาสัมพันธ์ คิดเป็นร้อยละ 0.7 ลำดับที่ 12 ได้แก่ งานด้านโฆษณา พบว่าไม่มีบัณฑิตคนใดทำงานเกี่ยวข้องกับงานในแขนงนี้เลย

จากตารางที่ 4.13 พบประเด็นที่น่าสนใจคือ ลักษณะงาน 3 อันดับแรกซึ่งได้แก่ งานด้านการวิจัยและพัฒนา งานด้านการผลิตและการควบคุมคุณภาพ (QC) และงานด้านการวางแผน คือลักษณะงานที่บัณฑิตทำมากที่สุด ดังนั้นหากพิจารณาในแง่ของการสอนภาษาญี่ปุ่นเฉพาะทาง สถาบันTNI อาจจะต้องเน้นภาษาญี่ปุ่นที่เกี่ยวข้องกับสายงานนี้เป็นหลัก สำหรับในส่วนของงานด้านการวิจัยและพัฒนา ผู้วิจัยเห็นว่าลักษณะงานของสายงานประเภทนี้นอกเหนือจากความสามารถด้าน

ภาษาญี่ปุ่นธุรกิจที่จะต้องใช้ในการสื่อสารภายในและภายนอกบริษัทแล้ว ความสามารถด้านภาษาญี่ปุ่นเชิงวิชาการ (Academic Japanese) เช่น การเขียนรายงานการวิจัย การนำเสนอผลงานก็มีความจำเป็นด้วย ประเด็นที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งที่ผู้วิจัยพบคือ บัณฑิตจำนวนหนึ่งแม้จะไม่มากทำงานในแขนงของการเป็นล่ามและนักแปล ทั้งที่บัณฑิตไม่เคยได้รับการเรียนรู้และฝึกฝนทักษะด้านนี้มาก่อนในระหว่างศึกษา

เมื่อผู้วิจัยสอบถามเกี่ยวกับความถี่ในการใช้ภาษาญี่ปุ่นและจำนวนคนญี่ปุ่นที่บัณฑิตมีโอกาสปฏิสัมพันธ์ด้วยในสถานที่ทำงาน พบว่าผลการศึกษาเป็นไปตามที่แสดงไว้ในตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.14 ความถี่ในการใช้ภาษาญี่ปุ่นและจำนวนคนญี่ปุ่นที่บัณฑิตมีโอกาสปฏิสัมพันธ์ด้วยในสถานที่ทำงาน

	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1. ความถี่ในการใช้ภาษาญี่ปุ่นในที่ทำงาน		
- ได้ใช้เป็นประจำทุกวัน	57	42.5
- 1-2 ครั้ง/สัปดาห์	35	26.1
- 1-2 ครั้ง/เดือน	24	17.9
- ไม่มีโอกาสได้ใช้เลย	18	13.4
รวม	134	100
2. จำนวนคนญี่ปุ่นที่มีโอกาสปฏิสัมพันธ์ด้วยโดยเฉลี่ย		
- 1-3 คน	70	52.2
- 4-6 คน	33	24.6
- 7-9 คน	6	4.5
- 10 คนขึ้นไป	3	2.2
- ไม่มีเลย	22	16.4
รวม	134	100

จากตารางที่ 4.14 แสดงให้เห็นว่าบัณฑิตส่วนใหญ่ได้ใช้ภาษาญี่ปุ่นโดยใช้เป็นประจำทุกวันในการทำงาน คิดเป็นร้อยละ 42.5 รองลงมาได้ใช้ภาษาญี่ปุ่น 1 ถึง 2 ครั้งต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 26.1 ลำดับถัดไปคือได้ใช้ภาษาญี่ปุ่น 1 ถึง 2 ครั้งต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 17.9 ลำดับสุดท้ายคือไม่มีโอกาสได้ใช้เลย คิดเป็นร้อยละ 13.4

นอกจากนี้ในการทำงานจำนวนคนญี่ปุ่นที่บัณฑิตมีโอกาสปฏิสัมพันธ์ด้วยโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 1 ถึง 3 คน คิดเป็นร้อยละ 52.2 รองลงมาอยู่ที่ 4 ถึง 6 คน คิดเป็นร้อยละ 24.6 ลำดับถัดไปคือ 7 ถึง 9 คน คิดเป็นร้อยละ 4.5 ลำดับถัดไปคือมีโอกาสปฏิสัมพันธ์มากกว่า 10 คนขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 2.2 และบัณฑิตที่ตอบว่าไม่มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับคนญี่ปุ่นเลยคิดเป็นร้อยละ 16.4

เมื่อผู้วิจัยสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการปฏิสัมพันธ์กับคนญี่ปุ่นในสถานที่ทำงาน พบว่าผลการศึกษาเป็นไปตามที่แสดงไว้ในตารางที่ 4.15

ตารางที่ 4.15 รูปแบบการปฏิสัมพันธ์กับคนญี่ปุ่นในสถานที่ทำงาน

รูปแบบการปฏิสัมพันธ์	จำนวนคำตอบ	ร้อยละ
เจ้านาย	127	64.8
ลูกค้า	27	15.1
เพื่อนร่วมงาน	36	20.1
รวม	190	100

คำถามในส่วนนี้เป็นคำถามที่บัณฑิตสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ จากตารางที่ 4.15 แสดงให้เห็นว่ารูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างบัณฑิตกับชาวญี่ปุ่น คือ เจ้านาย คิดเป็นร้อยละ 64.8 รองลงมาคือ เพื่อนร่วมงาน คิดเป็นร้อยละ 20.1 ลำดับสุดท้ายคือลูกค้า คิดเป็นร้อยละ 15.1

ผู้วิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจคือ การที่บัณฑิตมีโอกาสดำเนินปฏิสัมพันธ์กับเจ้านายชาวญี่ปุ่นมากที่สุด ย่อมเป็นสิ่งยืนยันได้ว่าหัวข้อการเรียนรู้เกี่ยวกับภาษาสุภาพ (敬語) เป็นสิ่งจำเป็นที่บัณฑิตควรได้รับการฝึกฝนให้เกิดความชำนาญในการใช้

ตารางที่ 4.16 การประเมินตนเองเกี่ยวกับความสามารถด้านการฟังภาษาญี่ปุ่นของบัณฑิตที่ทำงานในบริษัทญี่ปุ่น

ความสามารถด้านการฟังภาษาญี่ปุ่น	ค่าเฉลี่ย \bar{x} (N=134)	ความหมาย
Cds7. เมื่อคนญี่ปุ่นพูดด้วยความเร็วปกติและไม่มีเอกสารประกอบ สามารถฟังและจับใจความสำคัญสุนทรพจน์ที่พูดในงานเลี้ยงภายในบริษัทเป็นต้นได้	1.23	เป็นกิจกรรมที่ยากไม่สามารถทำได้สำเร็จ
Cds1. เมื่อคนญี่ปุ่นพูดด้วยความเร็วตามปกติ สามารถฟังและเข้าใจตัวเลข เช่น การบอกจำนวน เวลา ราคา หรือ เบอร์โทรศัพท์ได้อย่างถูกต้อง	2.02	ทำได้ด้วยความยากลำบาก
Cds 2. เมื่อคนญี่ปุ่นพูดด้วยความเร็วตามปกติ สามารถฟังและเข้าใจคำถามที่สอบถามเกี่ยวกับงานที่รับผิดชอบได้	1.74	ทำได้ด้วยความยากลำบาก
Cds 3. เมื่อคนญี่ปุ่นพูดด้วยความเร็วตามปกติ สามารถฟังและเข้าใจคำสั่งหรือสิ่งที่ชาวญี่ปุ่นไหว้วานให้ทำได้	1.81	ทำได้ด้วยความยากลำบาก
Cds 4. เมื่อคนญี่ปุ่นพูดด้วยความเร็วตามปกติ และมีเอกสาร ภาพ หรือ อุปกรณ์ประกอบ สามารถฟังและเข้าใจการอธิบายขั้นตอนในการทำงานหรือวิธีใช้เครื่องมือต่างๆที่เกี่ยวข้องกับงานของตนเองได้	2.04	ทำได้ด้วยความยากลำบาก

ตารางที่ 4.16 การประเมินตนเองเกี่ยวกับความสามารถด้านการฟังภาษาญี่ปุ่นของบัณฑิตที่ทำงานในบริษัทญี่ปุ่น (ต่อ)

ความสามารถด้านการฟังภาษาญี่ปุ่น	ค่าเฉลี่ย \bar{x} (N=134)	ความหมาย
Cds 5. เมื่อคนญี่ปุ่นพูดด้วยความเร็วตามปกติ และมีเอกสาร หรือ สไลด์ประกอบและเป็นเรื่องที่สัมพันธ์กับงานที่ตนเองรับผิดชอบ สามารถฟังและเข้าใจการนำเสนอหรือการบรรยายที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับงานของตนเองได้	1.85	ทำได้ด้วยความยากลำบาก
Cds 6. เมื่อคนญี่ปุ่นพูดด้วยความเร็วตามปกติ และมีเอกสาร หรือ สไลด์ประกอบ สามารถฟังและเข้าใจประเด็นสำคัญของการอภิปรายหรือการหารือในที่ประชุมได้	1.64	ทำได้ด้วยความยากลำบาก
Cds8. เมื่อฟังสิ่งที่คนญี่ปุ่นพูดด้วยความเร็วปกติ ไม่เข้าใจสามารถถามกลับเพื่อตรวจสอบความเข้าใจของตนเองได้	1.81	ทำได้ด้วยความยากลำบาก

ตารางที่ 4.16 เป็นตารางแสดงการประเมินตนเองเกี่ยวกับความสามารถด้านการฟังภาษาญี่ปุ่นของบัณฑิตที่ทำงานในบริษัทญี่ปุ่น คำถามในส่วนนี้มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 4 ระดับ โดยผู้วิจัยกำหนดค่าน้ำหนักคะแนนออกเป็น 4 ระดับ ดังนี้ “สามารถทำกิจกรรมนี้ได้โดยง่ายได้” เท่ากับ 3 คะแนน “ทำได้ด้วยความยากลำบาก” เท่ากับ 2 คะแนน “เป็นกิจกรรมที่ยากไม่สามารถทำกิจกรรมนี้ได้สำเร็จ” เท่ากับ 1 คะแนน และ “ยังไม่เคยเจอสถานการณ์แบบนี้ในการทำงานแต่เป็นสิ่งที่อยากจะให้ทำได้” เท่ากับ 0 คะแนน หลังจากนั้นผู้วิจัยนำค่าที่ได้ไปคำนวณค่าเฉลี่ย (Mean) แล้วแปลความหมายจากค่าเฉลี่ยโดยกำหนดความหมายของระดับค่าเฉลี่ยของปัญหา ดังนี้ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 0.00 ถึง 0.75 มีหมายความว่า “ยังไม่เคยเจอสถานการณ์แบบนี้ในการทำงานแต่เป็นสิ่งที่อยากจะให้ทำได้” ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 0.76 ถึง 1.51 หมายความว่า “เป็นกิจกรรมที่ยากไม่สามารถทำกิจกรรมนี้ได้สำเร็จ” ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.52 ถึง 2.27 หมายความว่า “ทำได้ด้วยความยากลำบาก” ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.28 ถึง 3.00 หมายความว่า “สามารถทำกิจกรรมนี้ได้โดยง่ายได้” การแปลผลในตารางผู้วิจัยเรียงลำดับจาก Cds ที่อยู่ในกลุ่มความหมาย “เป็นกิจกรรมที่ยากไม่สามารถทำกิจกรรมนี้ได้สำเร็จ” ไปสู่กลุ่มความหมาย “สามารถทำกิจกรรมนี้ได้โดยง่ายได้” หลังจากนั้นหากการ

แปลผลออกมาได้ในกลุ่มความหมายเดียวกันจึงเรียงตามลำดับหัวข้อคำถามตามที่ปรากฏในแบบสอบถาม

จากตารางที่ 4.16 แสดงให้เห็นว่า Can-do statements (ต่อจากนี้จะเรียกว่า Cds) ที่เกี่ยวกับทักษะการฟังภาษาญี่ปุ่น ไม่มี Cds ข้อใดเลยที่บัณฑิตประเมินว่า “สามารถทำกิจกรรมนั้นได้อย่างง่ายดาย” Cds ข้อที่ 7 ซึ่งเป็นสถานการณ์การฟังและทำความเข้าใจสุนทรพจน์เป็น Cds เพียงข้อเดียวที่สามารถแปลผลออกมาได้ว่า “เป็นกิจกรรมที่บัณฑิตรู้สึกว่ายากและไม่สามารถทำกิจกรรมนี้ได้สำเร็จ” เป็นที่น่าสังเกตว่า Cds ข้อที่ 7 นี้มีเงื่อนไขเรื่องระดับความเร็วในการพูดของชาวญี่ปุ่นและการขาดเอกสารประกอบซึ่งจะเป็นเครื่องมือช่วยทำความเข้าใจจึงทำให้บัณฑิตรู้สึกว่าการใช้ทักษะการฟังภาษาญี่ปุ่นในสถานการณ์นี้เป็นสิ่งที่ทำสำเร็จได้ยาก สำหรับ Cds ข้อที่ 1 ถึงข้อที่ 6 สามารถแปลความความหมายได้ว่าเป็นสถานการณ์ที่บัณฑิตรู้สึกว่ายากทำได้ด้วยความยากลำบาก เป็นที่น่าสังเกตว่า Cds ข้อที่ 1 ถึงข้อที่ 6 Cds ทุกข้อมีเงื่อนไขเรื่องความเร็วในการพูดระดับปกติประกอบทุกข้อ ยกเว้น Cds ข้อที่ 4 ข้อที่ 5 และข้อที่ 6 ซึ่งมีเงื่อนไขเรื่องการมีเอกสารและสไลด์ประกอบเพิ่มเติม ดังนั้นหากเปรียบเทียบ Cds เหล่านี้กับ Cds ข้อที่ 7 ซึ่งไม่มีเงื่อนไขเรื่องการมีเอกสารและสไลด์ประกอบ บัณฑิตจึงพอที่จะสามารถทำกิจกรรมนี้ให้ลุล่วงได้ดีกว่า การที่ไม่มีเครื่องมืออื่นๆ เช่น สไลด์หรือเอกสารประกอบที่จะช่วยทำความเข้าใจในการฟังเลย

ผลการศึกษาทำให้สันนิษฐานได้ว่าความเร็วในการพูดอาจจะเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดอุปสรรคด้านการฟังภาษาญี่ปุ่นของบัณฑิต ผลการศึกษาในส่วนนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาที่ได้จากการสัมภาษณ์บัณฑิตดังที่ได้กล่าวไว้ในความเรียงประกอบตารางที่ 4.2 หัวข้อการใช้ทักษะการฟังภาษาญี่ปุ่นในที่ทำงานและปัญหา ซึ่งบัณฑิตให้ความเห็นว่าเมื่อคู่สนทนาพูดเร็วทำให้ไม่สามารถจับใจความได้ ดังนั้นเพื่อให้การสื่อสารประสบความสำเร็จบัณฑิตจะขอให้คู่สนทนาชาวญี่ปุ่นเปลี่ยนไปใช้ภาษาญี่ปุ่นแทน

ประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับเรื่องความเร็วในการพูดของเจ้าของภาษา ผู้วิจัยมีความเห็นว่าโดยปกติแล้วผู้เรียนภาษาต่างประเทศมักจะเข้าใจว่าเจ้าของภาษาพูดเร็วทำให้ตนเองเองจับใจความไม่ทัน ทั้งที่เจ้าของภาษาเหล่านั้นพูดภาษานั้นๆ ด้วยความเร็วในระดับปกติที่เจ้าของภาษาใช้สื่อสารกัน ปัจจัยหนึ่งที่ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นสิ่งที่ทุกคนควรจะต้องยอมรับและทำความเข้าใจคือการเรียนภาษาต่างประเทศในประเทศที่ไม่ได้มีการใช้ภาษาต่างประเทศนั้นๆ ผู้เรียนจะได้มีโอกาสสัมผัสกับภาษาต่างประเทศนั้นๆ มากที่สุดก็คือเฉพาะในห้องเรียนเท่านั้น เมื่อพ้นจากห้องเรียนไปแล้วโอกาสที่จะได้สัมผัสกับภาษาต่างประเทศแทบจะไม่มีเลย ในกรณีของบัณฑิตของสถาบัน TNI เมื่อพิจารณาจากตารางที่ 4.11 เกี่ยวกับประสบการณ์การอาศัยในประเทศญี่ปุ่นพบว่าบัณฑิตสถาบัน TNI มีเพียงร้อยละ 23 เท่านั้นที่เคยมีประสบการณ์อาศัยอยู่ในประเทศญี่ปุ่น ในจำนวนบัณฑิตเหล่านี้บัณฑิตร้อยละ 95.2 มีประสบการณ์การอาศัยในประเทศญี่ปุ่นน้อยกว่า 1 ปี และมีเพียงบัณฑิตร้อยละ 4.8 เท่านั้นที่มี

ประสบการณ์การอาศัยในประเทศญี่ปุ่น 1 ปี ด้วยเหตุนี้บัณฑิตสถาบันTNI จึงมีข้อมูลรับเข้า (input) ภาษาญี่ปุ่นหรือโอกาสในการสนทนากับชาวญี่ปุ่นซึ่งเป็นเจ้าของภาษาน้อยหรือไม่เพียงพอ สิ่งนี้อาจเป็นสาเหตุที่ทำให้บัณฑิตรู้สึกไม่คุ้นเคยกับระดับความเร็วในการสื่อสารที่ชาวญี่ปุ่นใช้กันในระดับปกติ

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาจากตารางที่ 4.14 เรื่องความถี่ในการใช้ภาษาญี่ปุ่นและจำนวนคนญี่ปุ่นที่บัณฑิตมีโอกาสปฏิสัมพันธ์ด้วยในสถานที่ทำงานพบว่าแม้บัณฑิตส่วนใหญ่ที่ทำงานในบริษัทญี่ปุ่นจะตอบว่าได้ใช้ภาษาญี่ปุ่นเป็นประจำทุกวัน แต่เมื่อดูจากจำนวนคนญี่ปุ่นที่บัณฑิตมีโอกาสปฏิสัมพันธ์ด้วย บัณฑิตส่วนใหญ่ตอบว่าจำนวนคนญี่ปุ่นที่มีโอกาสปฏิสัมพันธ์ด้วยอยู่ที่ 1 ถึง 3 คน ซึ่งถือได้ว่าชาวญี่ปุ่นที่บัณฑิตปฏิสัมพันธ์ด้วยมีความหลากหลายน้อย ผู้วิจัยมีความเห็นว่าหากบัณฑิตมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับชาวญี่ปุ่นจำนวนมากจะทำให้บัณฑิตคุ้นเคยกับการออกเสียง การใช้ทำนองเสียง (Intonation) ของชาวญี่ปุ่นที่มีความหลากหลายทั้งด้านการออกเสียงตลอดจนวิธีการพูดที่เป็นเอกลักษณ์ประจำตัว ดังที่คะตะจิริและทุซะกิ (片桐・椿, 2002) ได้วิเคราะห์ไว้ว่าปัญหาด้านการฟังของบัณฑิตชาวไทยที่สามารถจำแนกปัญหาด้านการฟังได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1. บัณฑิตไม่สามารถฟังการออกเสียง การใช้ทำนองเสียง (Intonation) เมื่อผู้พูดเปลี่ยนไปได้ หรือการฟังจับใจความไม่ได้เมื่อคนญี่ปุ่นออกเสียงไม่ชัด หรือรูปแบบการพูดที่เป็นเอกลักษณ์ประจำตัวของชาวญี่ปุ่นแต่ละคนได้ 2. บัณฑิตไม่สามารถฟังจับใจความคำศัพท์ใหม่ที่คุ้นเคยได้ เช่นคำศัพท์เฉพาะทางต่างๆ 3. บัณฑิตไม่สามารถฟังภาษาถิ่นเข้าใจ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าระดับความเร็วของบทสนทนาที่ปรากฏในสื่อการสอนด้านการฟังภาษาญี่ปุ่นที่ใช้ในชั้นเรียนควรมีความหลากหลาย และในชั่วโมงการฝึกฟังบัณฑิตควรได้รับการฝึกฝนการฟังจับใจความทั้งเรื่องที่มีขนาดสั้นและขนาดยาว และเนื้อหาที่ใช้ในการฝึกฟังควรมีความเร็วของการพูดในระดับที่เจ้าของภาษาใช้สื่อสารกันเป็นปกติ โดยผู้สอนอาจมีการนำสื่อการสอน เช่น ละคร หรือ ภาพยนตร์ญี่ปุ่นมาใช้ประกอบการสอนเพื่อสร้างความคุ้นเคยให้กับบัณฑิต

ตารางที่ 4.17 การประเมินตนเองเกี่ยวกับความสามารถด้านการพูดภาษาญี่ปุ่นของบัณฑิตที่ทำงานในบริษัทญี่ปุ่น

ความสามารถด้านการพูดภาษาญี่ปุ่น	ค่าเฉลี่ย \bar{x} (N=134)	ความหมาย
Cds16. แม้ไม่ต้องเตรียมตัวล่วงหน้า สามารถอธิบายรายละเอียดงานที่ตนรับผิดชอบเป็นภาษาญี่ปุ่นได้	1.44	เป็นกิจกรรมที่ยากไม่สามารถทำได้สำเร็จ
Cds17. แม้ไม่ต้องเตรียมตัวล่วงหน้า สามารถพูดแสดงความเห็นเกี่ยวกับงานที่ตนเองรับผิดชอบเป็นภาษาญี่ปุ่นได้	1.40	เป็นกิจกรรมที่ยากไม่สามารถทำได้สำเร็จ
Cds21. หากมีการเตรียมตัวล่วงหน้า สามารถพูดสุนทรพจน์ เกี่ยวกับความรู้สึกต่องานที่ท่านทำเป็นภาษาญี่ปุ่นได้	1.39	เป็นกิจกรรมที่ยากไม่สามารถทำได้สำเร็จ
Cds27. หากมีข้อมูลอยู่ในมือ สามารถพูดโต้ตอบและให้ข้อมูลที่คู่สนทนาต้องการทางโทรศัพท์ได้	1.48	เป็นกิจกรรมที่ยากไม่สามารถทำได้สำเร็จ
Cds29. สามารถปรับเปลี่ยนวิธีพูดภาษาญี่ปุ่น (ภาษาสุภาพ เป็นต้น) ของตนเองให้เหมาะสมกับสถานภาพของคู่สนทนาหรือสถานการณ์ได้	1.50	เป็นกิจกรรมที่ยากไม่สามารถทำได้สำเร็จ
Cds30. เมื่อคนไทยและคนญี่ปุ่นสื่อสารกันไม่เข้าใจ หากเป็นเรื่องที่มีความเข้าใจหรือเชี่ยวชาญ สามารถเป็นล่ามให้ทั้งสองฝ่ายเข้าใจได้	1.31	เป็นกิจกรรมที่ยากไม่สามารถทำได้สำเร็จ
Cds9. แม้ไม่ต้องเตรียมตัวล่วงหน้า สามารถพูดแนะนำตนเองหรือแนะนำผู้อื่นเป็นภาษาญี่ปุ่นได้	2.13	ทำได้ด้วยความยากลำบาก
Cds10. แม้ไม่ต้องเตรียมตัวล่วงหน้า สามารถพูดแนะนำสถานที่หรือแผนกต่างๆ ในสถานที่ทำงานเป็นภาษาญี่ปุ่นได้	1.70	ทำได้ด้วยความยากลำบาก

ตารางที่ 4.17 การประเมินตนเองเกี่ยวกับความสามารถด้านการพูดภาษาญี่ปุ่นของบัณฑิตที่ทำงานในบริษัทญี่ปุ่น (ต่อ)

ความสามารถด้านการพูดภาษาญี่ปุ่น	ค่าเฉลี่ย \bar{x} (N=134)	ความหมาย
Cds11. แม้ไม่ต้องเตรียมตัวล่วงหน้า สามารถอธิบายวิธีการเดินทางมายังสถานที่หรือตำแหน่งที่ทำงานอยู่เป็นภาษาญี่ปุ่นได้	1.66	ทำได้ด้วยความยากลำบาก
Cds12. แม้ไม่ต้องเตรียมตัวล่วงหน้า สามารถเล่าเรื่องส่วนตัว ความสนใจส่วนตัวให้คนญี่ปุ่นฟังเป็นภาษาญี่ปุ่นได้	1.83	ทำได้ด้วยความยากลำบาก
Cds13. แม้ไม่ต้องเตรียมตัวล่วงหน้า สามารถพูดแสดงความรู้สึกขอบคุณหรือขอโทษด้วยภาษาญี่ปุ่นได้	2.22	ทำได้ด้วยความยากลำบาก
Cds14. แม้ไม่ต้องเตรียมตัวล่วงหน้า สามารถบอกกำหนดการหรือการเปลี่ยนแปลงการนัดหมายเป็นภาษาญี่ปุ่นได้	1.72	ทำได้ด้วยความยากลำบาก
Cds15. แม้ไม่ต้องเตรียมตัวล่วงหน้า สามารถพูดเพื่อร้องขอความช่วยเหลือจากคนญี่ปุ่น เช่น ขอให้ลงนามอนุมัติเอกสาร เป็นภาษาญี่ปุ่นได้	1.66	ทำได้ด้วยความยากลำบาก
Cds18. หากมีการเตรียมตัวล่วงหน้า สามารถพูดแสดงความไม่พอใจหรือเรื่องร้องทุกข์เป็นภาษาญี่ปุ่นได้	1.56	ทำได้ด้วยความยากลำบาก
Cds19. หากมีการเตรียมตัวล่วงหน้า สามารถรายงานความคืบหน้าผลการทำงานที่ตนรับผิดชอบให้ชาวญี่ปุ่นที่ทำงานร่วมกันเป็นภาษาญี่ปุ่นได้	1.66	ทำได้ด้วยความยากลำบาก

ตารางที่ 4.17 การประเมินตนเองเกี่ยวกับความสามารถด้านการพูดภาษาญี่ปุ่นของบัณฑิต
ที่ทำงานในบริษัทญี่ปุ่น (ต่อ)

ความสามารถด้านการพูดภาษาญี่ปุ่น	ค่าเฉลี่ย \bar{x} (N=134)	ความหมาย
Cds20.หากมีการเตรียมตัวล่วงหน้า สามารถพูดนำเสนอผลงานเกี่ยวกับงานที่ท่านรับผิดชอบเป็นภาษาญี่ปุ่นได้	1.55	ทำได้ด้วยความยากลำบาก
Cds22. เมื่อเจอชาวญี่ปุ่นในสถานที่ทำงาน ท่านสามารถทักทายโดยใช้สำนวนคำทักทายภาษาญี่ปุ่นอย่างง่าย ๆ ได้	2.21	ทำได้ด้วยความยากลำบาก
Cds23. สามารถพูดปฏิเสธการไหว้วานเป็นภาษาญี่ปุ่นโดยยกเหตุผลประกอบได้อย่างเหมาะสม	1.57	ทำได้ด้วยความยากลำบาก
Cds24. สามารถพูดขออนุญาต เช่น ขอลาหยุดเป็นภาษาญี่ปุ่นได้	1.69	ทำได้ด้วยความยากลำบาก
Cds25. สามารถพูดเพื่อเสนอตัวเข้าช่วยเหลือคนญี่ปุ่น เช่น ช่วยถือของเป็นภาษาญี่ปุ่นได้	1.93	ทำได้ด้วยความยากลำบาก
Cds26. สามารถเล่าเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันเป็นภาษาญี่ปุ่น โดยใช้คำเชื่อมเช่น しかし、そして เป็นต้นได้	1.80	ทำได้ด้วยความยากลำบาก
Cds28. เวลาที่นึกคำศัพท์หรือสำนวนที่อยากจะพูดไม่ออกหรือเมื่อผู้ฟังไม่เข้าใจ สามารถเปลี่ยนวิธีพูดโดยใช้คำหรือสำนวนอื่นที่มีความหมายใกล้เคียงแทนได้	1.63	ทำได้ด้วยความยากลำบาก

ตารางที่ 4.17 เป็นตารางแสดงการประเมินตนเองเกี่ยวกับความสามารถด้านการพูดภาษาญี่ปุ่นของบัณฑิตที่ทำงานในบริษัทญี่ปุ่น คำถามในส่วนนี้มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 4 ระดับ โดยผู้วิจัยกำหนดค่าน้ำหนักคะแนนออกเป็น 4 ระดับ ดังนี้ “สามารถทำกิจกรรมนี้ได้อย่างง่ายดาย” เท่ากับ 3 คะแนน “ทำได้ด้วยความยากลำบาก” เท่ากับ 2 คะแนน “เป็นกิจกรรมที่ยากไม่สามารถทำกิจกรรมนี้ได้สำเร็จ” เท่ากับ 1 คะแนน และ “ยังไม่เคยเจอสถานการณ์

แบบนี้ในการทำงานแต่เป็นสิ่งที่อยากจะให้ทำได้” เท่ากับ 0 คะแนน หลังจากนั้นผู้วิจัยนำค่าที่ได้ไปคำนวณค่าเฉลี่ย (Mean) แล้วแปลความหมายจากค่าเฉลี่ยโดยกำหนดความหมายของระดับค่าเฉลี่ยของปัญหา ดังนี้ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 0.00 ถึง 0.75 มีหมายความว่า “ยังไม่เคยเจอสถานการณ์แบบนี้ในการทำงานแต่เป็นสิ่งที่อยากจะให้ทำได้” ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 0.76 ถึง 1.51 หมายความว่า “เป็นกิจกรรมที่ยากไม่สามารถทำกิจกรรมนี้ได้สำเร็จ” ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.52 ถึง 2.27 หมายความว่า “ทำได้ด้วยความยากลำบาก” ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.28 ถึง 3.00 หมายความว่า “สามารถทำกิจกรรมนี้ได้อย่างง่ายได้” การแปลผลในตารางผู้วิจัยเรียงลำดับจาก Cds ที่อยู่ในกลุ่มความหมาย “เป็นกิจกรรมที่ยากไม่สามารถทำกิจกรรมนี้ได้สำเร็จ” ไปสู่กลุ่มความหมาย “สามารถทำกิจกรรมนี้ได้อย่างง่ายได้” หลังจากนั้นหากการแปลผลออกมาได้ในกลุ่มความหมายเดียวกันจึงเรียงตามลำดับหัวข้อคำถามตามที่ปรากฏในแบบสอบถาม

จากตารางที่ 4.22 ทำให้เข้าใจได้ว่า Cds ข้อที่ 16 (การอธิบายรายละเอียดของงาน) ข้อที่ 17 (การแสดงความเห็นเกี่ยวกับงาน) ข้อที่ 21 (การพูดสุนทรพจน์) ข้อที่ 27 (การสนทนาทางโทรศัพท์) ข้อที่ 29 (การปรับเปลี่ยนวิธีการพูดให้เหมาะสมกับสถานภาพของกลุ่มสนทนา) และข้อที่ 30 (การเป็นล่าม) เป็นสถานการณ์ที่สามารถแปลผลได้ว่าเป็นกิจกรรมที่บัณฑิตรู้สึกว่ายากและไม่สามารถทำกิจกรรมนี้ได้สำเร็จ ในขณะที่ Cds ข้อที่เหลือสามารถแปลผลได้ว่าบัณฑิตใช้ทักษะการพูดเพื่อทำภารกิจในสถานการณ์เหล่านี้ทำได้ด้วยความยากลำบาก

เมื่อพิจารณาจาก Cds ข้อที่ 16 และ Cds ข้อที่ 17 จะพบว่าหัวข้อ (Topics) ที่ปรากฏในสถานการณ์ของ Cds ทั้งสองข้อนี้เป็นหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับงานที่ตนเองรับผิดชอบซึ่งมีความใกล้ชิดตัวกับบัณฑิตมาก และมีเงื่อนไข “แม้ไม่ต้องเตรียมตัวล่วงหน้า” ด้วยกันทั้งคู่ การที่บัณฑิตยังไม่สามารถทำภารกิจในสถานการณ์นี้ให้ลุล่วงได้ ผู้วิจัยตั้งข้อสันนิษฐานว่าอาจเป็นเพราะบัณฑิตยังขาดประสบการณ์ในการทำงาน หากนำผลการศึกษาที่ปรากฏในตารางที่ 4.17 เกี่ยวกับอายุการทำงานในบริษัทญี่ปุ่นมาพิจารณาประกอบจะพบว่าบัณฑิตส่วนใหญ่มีอายุงานประมาณ 1 ถึง 4 เดือนเท่านั้น ซึ่งผู้วิจัยตั้งข้อสันนิษฐานเอาไว้แล้วว่าอายุงานในช่วงนี้น่าจะเป็นช่วงของการทดลองงาน ดังนั้นระยะเวลา 1 ถึง 4 เดือนนี้บัณฑิตจึงน่าจะยังขาดความรู้รอบและรู้สึกในงานที่ตนรับผิดชอบ ยิ่งไปกว่านั้นเมื่อมีเงื่อนไขของการไม่ได้เตรียมตัวล่วงหน้าเข้ามาประกอบจึงทำให้บัณฑิตไม่สามารถทำภารกิจในสถานการณ์เหล่านี้ได้สำเร็จ

สำหรับ Cds ข้อที่ 21 (การพูดสุนทรพจน์) แม้จะมีการเตรียมตัวล่วงหน้าบัณฑิตก็ไม่สามารถทำภารกิจในสถานการณ์นี้สำเร็จได้ ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าการที่บัณฑิตคิดว่าตนเองไม่สามารถทำได้อาจจะไม่ใช่เพราะปัจจัยด้านภาษาญี่ปุ่นเดียว แต่การพูดสุนทรพจน์ต่อหน้าที่ประชุมชนอาจจะมีปัจจัยด้านจิตใจเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย เช่น ความตื่นเต้น ความไม่มั่นใจ จึงส่งผลให้บัณฑิตส่วนใหญ่คิดว่าตนเองทำภารกิจนี้ไม่ได้ นอกจากนี้การเตรียมตัวล่วงหน้าในการพูดสุนทรพจน์ยังสัมพันธ์กับทักษะ

การเขียนต้นฉบับภาษาญี่ปุ่นเพื่อใช้สำหรับการฝึกพูดด้วย จึงมีความเป็นไปได้ที่บัณฑิตอาจจะรวมทักษะการเขียนภาษาญี่ปุ่นเอาไว้ในการเตรียมตัวล่วงหน้า ด้วยเหตุนี้บัณฑิตจึงตอบว่าไม่สามารถทำภารกิจนี้ได้

สำหรับCdsข้อที่ 27 (การสนทนาทางโทรศัพท์) แม้บัณฑิตจะมีข้อมูลสำหรับป้อนให้คู่สนทนาทางโทรศัพท์ บัณฑิตก็ไม่สามารถทำภารกิจในสถานการณ์นี้ให้สำเร็จได้ ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าการที่บัณฑิตคิดว่าตนเองไม่สามารถทำได้เป็นเพราะการโต้ตอบทางโทรศัพท์เป็นสถานการณ์ที่บัณฑิตต้องใช้ทักษะหลายอย่างควบคู่กันไป นอกจากทักษะการฟังและการพูดแล้ว บางครั้งบัณฑิตต้องใช้ทักษะอื่น เช่น ทักษะการเขียนควบคู่กันไปด้วย เช่น การเขียนบันทึกข้อความทางโทรศัพท์ นอกจากนี้การสื่อสารทางโทรศัพท์ยังมีปัจจัยอื่นที่เข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น สัญญาณโทรศัพท์ ซึ่งบางครั้งก็เป็นอุปสรรคในการรับส่งสาร ดังนั้นสถานการณ์นี้บัณฑิตจึงให้ความเห็นว่าไม่สามารถทำภารกิจนี้ได้สำเร็จ

สำหรับCdsข้อที่ 29 (การปรับเปลี่ยนวิธีการพูดให้เหมาะสมกับสถานภาพของคู่สนทนา) การที่บัณฑิตไม่สามารถทำภารกิจในสถานการณ์นี้ได้สำเร็จ ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าอาจเป็นเพราะการปรับเปลี่ยนวิธีการพูดให้เหมาะสมกับสถานภาพของคู่สนทนาหรือสถานการณ์น่าจะเป็นปัจจัยท้าทายที่บัณฑิตน่าจะนึกถึงในการสนทนาภาษาญี่ปุ่นกับเจ้าของภาษา นอกจากนี้ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าการที่บัณฑิตจะมีความสามารถถึงขั้นนี้จำเป็นต้องมีประสบการณ์ในการปฏิสัมพันธ์กับชาวญี่ปุ่นมากพอสมควร ดังนั้นสถานการณ์นี้บัณฑิตจึงให้ความเห็นว่าไม่สามารถทำภารกิจนี้ได้สำเร็จ

สำหรับCdsข้อที่ 30 (การเป็นล่าม) เป็นอีกหนึ่งสถานการณ์ที่บัณฑิตไม่สามารถทำภารกิจในสถานการณ์นี้ให้สำเร็จได้ ที่เป็นเช่นนี้เพราะผู้วิจัยสันนิษฐานว่าการเป็นล่ามจำเป็นต้องใช้ทักษะหลายอย่างประกอบกัน นอกจากทักษะด้านการฟังและพูดที่จะต้องใช้เป็นหลักแล้ว บางครั้งยังต้องใช้ทักษะด้านการเขียนด้วย นอกจากนี้ การเป็นล่ามได้ บัณฑิตจะต้องมีความรู้และความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเรื่องที่จะต้องแปลเป็นอย่างดีและต้องมีความรอบรู้ทั้งภาษาไทยและภาษาญี่ปุ่นดีพอๆกัน ประเด็นที่มีความสำคัญมากอีกอย่างหนึ่งคือบัณฑิตสถาบันTNI ไม่เคยผ่านการฝึกฝนทักษะด้านการเป็นล่ามภาษาญี่ปุ่นระหว่างที่ยังเป็นนักศึกษามาก่อน จึงทำให้ขาดประสบการณ์ในการใช้ทักษะด้านนี้

สำหรับ Cdsข้อที่ 9 ถึงข้อที่ 15 สามารถแปลผลได้ว่าบัณฑิตทำภารกิจในสถานการณ์เหล่านี้ได้ยากลำบาก ประเด็นที่น่าสนใจคือ Cdsข้อที่ 9 ถึงข้อที่ 15 ล้วนมีเงื่อนไข “แม้ไม่ต้องเตรียมตัวล่วงหน้า” ประกอบอยู่ทุกข้อ จึงอาจส่งผลให้บัณฑิตขาดความเชื่อมั่นในการใช้ภาษาญี่ปุ่นในสถานการณ์เหล่านี้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือบัณฑิตยังไม่สามารถใช้ภาษาญี่ปุ่นในสถานการณ์เฉพาะหน้าได้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการจะมีความสามารถถึงขั้นที่ไม่ต้องเตรียมตัวล่วงหน้าได้ ผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นต้องมีความรู้ภาษาญี่ปุ่นทั้งปริมาณไวยากรณ์หรือปริมาณคำศัพท์ในระดับสูง แต่บัณฑิตสถาบันTNI มีความสามารถภาษาญี่ปุ่นในระดับ 4 級 หรือ N5 ไปจนถึงระดับ 3 級 หรือ N4 เป็นส่วนใหญ่ ความสามารถในการใช้ภาษาญี่ปุ่นโดยไม่ต้องเตรียมตัวล่วงหน้าจึงยังไม่สามารถทำได้ดีเท่าที่ควร

นอกจากนี้ผู้วิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจอื่นๆ เช่น Cds ข้อที่ 18 (การร้องทุกข์) และข้อที่ 23 (การปฏิเสธ) ต่างก็สามารถแปลผลได้ว่าแม้บัณฑิตจะมีโอกาสในการเตรียมตัวล่วงหน้าบัณฑิตก็ยังสามารถปฏิบัติงานในสถานการณ์เหล่านี้ได้อย่างยากลำบาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะสถานการณ์ เช่น การร้องทุกข์หรือแสดงความไม่พอใจหรือการปฏิเสธ อาจส่งผลกระทบต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคล หรือสัมพันธภาพระหว่างบัณฑิตกับองค์กรเอง ดังนั้นนอกเหนือจากอุปสรรคด้านภาษาแล้ว บัณฑิตอาจจะต้องคำนึงถึงกลวิธีในการสื่อสารอีกด้วยว่าจะสื่อสารอย่างไรจึงจะเป็นการถนอมน้ำใจและรักษาสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเอาไว้ให้ได้ด้วย

ประเด็นที่น่าสนใจอีกประเด็นหนึ่งคือเรื่องกลยุทธ์ในการสื่อสารซึ่งปรากฏใน Cds ข้อที่ 28 เป็นอีกสถานการณ์ที่ผู้วิจัยมีความเห็นว่าน่าจะมีความสัมพันธ์กับระดับความสามารถภาษาญี่ปุ่นของบัณฑิต เพราะหากบัณฑิตมีปริมาณไวยากรณ์หรือปริมาณคำศัพท์มากเพียงพอ ก็น่าจะทำภารกิจในสถานการณ์เหล่านี้ได้ดี แต่บัณฑิตสถาบัน TNI มีความสามารถภาษาญี่ปุ่นในระดับ 4 級 หรือ N5 ไปจนถึงระดับ 3 級 หรือ N4 เป็นส่วนใหญ่ จึงอาจสรุปได้ว่าบัณฑิตขาดทักษะด้านการถอดความ (paraphrase) ดังนั้นทักษะนี้จึงเป็นอีกหนึ่งทักษะที่บัณฑิตควรได้รับการฝึกฝนตั้งแต่สมัยเรียน

4.1.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินความสามารถภาษาญี่ปุ่นโดยบริษัทญี่ปุ่น

หลังจากที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากบัณฑิตในพิธีซ้อมใหญ่การประสาทปริญญาบัตรแล้ว ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามฉบับภาษาญี่ปุ่นสำหรับให้บริษัทญี่ปุ่นเป็นผู้ประเมินไปให้บัณฑิตจำนวน 443 คนที่มาร่วมพิธีซ้อมใหญ่การประสาทปริญญาบัตรทางไปรษณีย์ โดยใช้ที่อยู่ของที่พักอาศัยที่บัณฑิตให้ข้อมูลไว้กับฝ่ายทะเบียนของสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น เหตุที่ผู้วิจัยต้องส่งแบบสอบถามไปยังบัณฑิตทั้ง 443 คนซึ่งมีทั้งผู้ที่ประกอบอาชีพแล้วและยังไม่ได้ประกอบอาชีพรวมกันอยู่ เป็นเพราะหลังจากจบพิธีประสาทปริญญาบัตรอาจจะมีบัณฑิตที่ได้อ่านทำเพิ่มมากขึ้น การสำรวจในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยดำเนินการสำรวจในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ.2557 ซึ่งห่างจากพิธีซ้อมใหญ่การประสาทปริญญาบัตรมาแล้ว 7 เดือน แบบสอบถามที่ผู้วิจัยส่งให้บัณฑิตประกอบด้วยหนังสืออธิบายวัตถุประสงค์ของการสำรวจฉบับภาษาไทยสำหรับบัณฑิตและฉบับภาษาญี่ปุ่นสำหรับชาวญี่ปุ่นและแบบสอบถามฉบับภาษาญี่ปุ่นพร้อมซองเปล่าสำหรับตอบกลับแบบสอบถามที่บัณฑิตได้รับผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือบัณฑิตให้นำแบบสอบถามไปมอบให้กับเจ้านายหรือชาวญี่ปุ่นที่บัณฑิตมีโอกาสทำงานคลุกคลีด้วยมากที่สุดเป็นผู้ประเมินความสามารถของบัณฑิต หลังจากตอบแบบสอบถามเสร็จแล้วให้ชาวญี่ปุ่นสอดซองตอบกลับมายังผู้วิจัยภายในวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2556 จากจำนวนแบบสอบถามทั้งหมดมีชาวญี่ปุ่นซึ่งเป็นเจ้านายบัณฑิตหรือชาวญี่ปุ่นที่ทำงานคลุกคลีกับบัณฑิตส่งแบบสอบถามกลับมาทั้งสิ้น 20 คน คิดเป็นร้อยละ 4.5 ผู้วิจัยได้ติดตามผลการส่งคืนแบบสอบถามกลับไปยังบัณฑิตทางโทรศัพท์เพิ่มเติม พบว่าสาเหตุที่อัตราการตอบกลับของแบบสอบถามจากชาวญี่ปุ่นน้อยเป็นเพราะบัณฑิตส่วนหนึ่งให้คำตอบ เช่น ชาวญี่ปุ่นในบริษัทมีคนเดียวและชาวญี่ปุ่นท่านนั้นเป็นผู้บริหารระดับสูง ตั้งแต่เข้าทำงานในบริษัทแห่งนี้ยังไม่เคยมีโอกาสได้สนทนากับชาวญี่ปุ่นเลย จึงไม่สามารถหาชาวญี่ปุ่นที่จะช่วยประเมินความสามารถได้ เป็นต้น

ในหัวข้อนี้ผู้วิจัยจะได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประเมินความสามารถภาษาญี่ปุ่นโดยบริษัทญี่ปุ่นตามลำดับต่อไปนี้

ตารางที่ 4.18 ผู้ประเมินความสามารถภาษาญี่ปุ่นของบัณฑิต

ความสัมพันธ์กับบัณฑิต	จำนวน(คน)	ร้อยละ
เจ้านาย	17	85.0
เพื่อนร่วมงาน	1	5.0
ผู้ได้บังคับบัญชาและรุ่นพี่	2	10.0
รวม	20	100

ตารางที่ 4.18 แสดงจำนวนชาวญี่ปุ่นที่เป็นผู้ประเมินความสามารถภาษาญี่ปุ่นของบัณฑิตสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น ในจำนวน 20 คนนี้ ผู้ประเมินที่เป็นเจ้านาย คิดเป็นร้อยละ 85 ผู้ประเมินที่เป็นผู้ร่วมงาน คิดเป็นร้อยละ 1 และผู้ประเมินประเภทอื่นๆคิดเป็นร้อยละ 10 ผู้ประเมินประเภทสุดท้าย ระบุว่า เป็น ผู้ได้บังคับบัญชาและรุ่นพี่

ในจำนวนนี้จะพบว่า ผู้ประเมินที่เป็นเจ้านายมีจำนวนมากที่สุด เมื่อสอบถามความถี่ในการสนทนาภาษาญี่ปุ่นกับบัณฑิตได้ผลตามตารางที่ 4.19

**ตารางที่ 4.19 ความถี่ของการสนทนาโดยใช้ภาษาญี่ปุ่นของผู้ประเมินกับบัณฑิตโดยเฉลี่ย
ในหนึ่งสัปดาห์**

ความถี่ในการสนทนากับบัณฑิต	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1-2 ครั้ง	1	5.0
3-4 ครั้ง	4	5.0
มากกว่า 5 ครั้ง	4	20.0
ทุกวัน	11	55.0
รวม	20	100

ตารางที่ 4.19 แสดงความถี่ของการสนทนาโดยใช้ภาษาญี่ปุ่นของผู้ประเมินกับบัณฑิตโดยเฉลี่ยในหนึ่งสัปดาห์ระหว่างผู้ประเมินกับบัณฑิตสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น ในจำนวน 20 คนนี้ ผู้ประเมินที่ตอบว่ามีโอกาสสนทนากับบัณฑิต 1 ถึง 2 ครั้งในหนึ่งสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 5 ผู้ประเมินที่ตอบว่ามีโอกาสสนทนากับบัณฑิต 3 ถึง 4 ครั้งในหนึ่งสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 5 ผู้ประเมินที่ตอบว่ามีโอกาสสนทนากับบัณฑิตมากกว่า 5 ครั้งในหนึ่งสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 20 ผู้ประเมินที่ตอบว่ามีโอกาสสนทนากับบัณฑิตทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 55 ในจำนวนนี้จะพบว่า ผู้ประเมินที่มีโอกาสได้สนทนาภาษาญี่ปุ่นกับบัณฑิตทุกวันมีจำนวนมากที่สุดเมื่อสอบถามประเภทธุรกิจของผู้ประเมินพบว่า เป็นไปตามตารางที่ 4.20

ตารางที่ 4.20 ประเภทธุรกิจของผู้ประเมินความสามารถภาษาญี่ปุ่นของบัณฑิต

ประเภทธุรกิจ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
อุตสาหกรรม	11	55
เทคโนโลยีสารสนเทศ	1	5
คมนาคมขนส่ง	1	5
กิจการค้าส่ง	1	5
การเงินและการธนาคาร	1	5
การพัฒนาและการวิจัย	3	15
การบริการ	2	10
รวม	20	100

ตารางที่ 4.20 แสดงประเภทธุรกิจของผู้ประเมินความสามารถภาษาญี่ปุ่นของบัณฑิตสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นในจำนวน 20 คนนี้ ผู้ประเมินที่ตอบว่าบริษัทของตนเองจัดอยู่ในประเภทอุตสาหกรรม คิดเป็นร้อยละ 55 ผู้ประเมินที่ตอบว่าธุรกิจของตนเองจัดอยู่ในประเภทเทคโนโลยีสารสนเทศ การคมนาคมขนส่ง กิจการค้าส่ง การเงินและการธนาคาร คิดเป็นร้อยละ 5 เท่ากัน ผู้ที่ตอบว่าเป็นธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและการวิจัย คิดเป็นร้อยละ 15 และผู้ที่ตอบว่าเป็นธุรกิจประเภทบริการ คิดเป็นร้อยละ 10 ในจำนวนนี้พบว่าผู้ประเมินจากประเภทธุรกิจอุตสาหกรรมมีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 55

ผู้วิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจคือ ในจำนวนบริษัทญี่ปุ่นที่ตอบแบบสอบถามกลับมาจำนวนมากที่สุดคือบริษัทญี่ปุ่นในกลุ่มอุตสาหกรรม ผลการศึกษาสอดคล้องกับผลการสำรวจของ TEIKOKU DATABANK (帝国データバンク, 2011) ซึ่งรายงานข้อมูลการสำรวจ ณ วันที่ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2554 ว่า บริษัทญี่ปุ่นที่เข้ามาตั้งองค์กรธุรกิจในประเทศไทยมีจำนวนสูงถึง 3,133 บริษัท ในจำนวนนี้เกินกว่าครึ่งเป็นบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมการผลิต คิดเป็นร้อยละ 55.44

ตารางที่ 4.21 หลักเกณฑ์ในการเลือกจ้างงานบัณฑิตสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น

หลักเกณฑ์ในการเลือกจ้างงานบัณฑิต	จำนวนคำตอบทั้งหมด	ร้อยละ
1. ความสามารถภาษาญี่ปุ่น	18	27.7
2. ความสามารถภาษาอังกฤษ	7	10.8
3. ความสามารถและความรู้เฉพาะทาง	6	9.2
4. ประวัติการศึกษาและคุณวุฒิ	2	3.1
5. ลักษณะนิสัย	14	21.5
6. การมีจิตใจมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเอง	6	9.2
7. อาศัยเครือข่ายและการแนะนำจากคนอื่น	2	3.1
8. อายุ	2	3.1
9. มีความรู้เกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมญี่ปุ่น	5	7.7
10. อื่นๆ	3	4.6
รวม	65	100

จากตาราง4.21 แสดงหลักเกณฑ์ในการเลือกจ้างงานบัณฑิตสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น คำถามส่วนนี้เป็นคำถามที่สามารถเลือกคำตอบได้มากกว่า 1 ข้อ ความถี่ของจำนวนคำตอบเท่ากับ 65 จากตารางพบว่า เกณฑ์ที่บริษัทญี่ปุ่นใช้ในการเลือกจ้างบัณฑิตสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นมากที่สุด คือ ความสามารถภาษาญี่ปุ่น คิดเป็นร้อยละ 27.7 รองลงมาได้แก่ ลักษณะนิสัย คิดเป็นร้อยละ 21.5 ถัดไปได้แก่ ความสามารถด้านภาษาอังกฤษ คิดเป็นร้อยละ 10.8 ถัดไปคือความสามารถและความรู้เฉพาะทาง คิดเป็นร้อยละ 9.2 เท่ากันๆ ถัดไปได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมญี่ปุ่น คิดเป็นร้อยละ 7.7 ถัดไปได้แก่ เกณฑ์อื่นๆเช่น ความเป็นมิตรกับชาวญี่ปุ่นสามารถเข้ารับการฝึกอบรมที่ประเทศญี่ปุ่นได้และมีความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคในการทำงานการประเมินจากบุคคลลักษณะ คิดเป็นร้อยละ 4.6 ส่วนประวัติการศึกษาและคุณวุฒิเครือข่ายและการแนะนำจากบุคคลอื่นและอายุ เป็นเกณฑ์ในอันดับท้ายๆ คิดเป็นร้อยละ 3.1 เท่าๆกัน จากตารางด้านบนสามารถสรุปได้ว่า เกณฑ์ที่บริษัทญี่ปุ่นใช้เป็นหลักประกอบการพิจารณาในอันดับแรกๆได้แก่ ความสามารถด้านภาษาญี่ปุ่น อุปนิสัย ความสามารถด้านภาษาอังกฤษความรู้ความสามารถเฉพาะทางและการมีจิตใจมุ่งมั่นพัฒนาตนเอง เมื่อสอบถามเกี่ยวกับความแตกต่างของบัณฑิตสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น เมื่อเปรียบเทียบกับบัณฑิตสถาบันอื่น สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 4.22

ตารางที่ 4.22 ความแตกต่างของบัณฑิตสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นเมื่อเปรียบเทียบกับ
บัณฑิตสถาบันอื่น

ความแตกต่าง	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มี	3	15.0
มี	17	85.0
รวม	20	100

จากตารางที่ 4.22 พบว่าบริษัทญี่ปุ่นเห็นว่าบัณฑิตของสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นมีความแตกต่างจากบัณฑิตสถาบันอื่น คิดเป็นร้อยละ 85 ส่วนผู้ที่ตอบว่าไม่มีความแตกต่าง คิดเป็นร้อยละ 15

และเมื่อผู้วิจัยสอบถามเกี่ยวกับรายละเอียดปลีกย่อยเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างบัณฑิตสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นกับบัณฑิตสถาบันการศึกษาอื่น สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 4.23

ตารางที่ 4.23 รายละเอียดความแตกต่างของบัณฑิตสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นเมื่อเปรียบเทียบกับบัณฑิตสถาบันอื่น

เกณฑ์การเลือกจ้างบัณฑิตของสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น	จำนวนคำตอบ	ร้อยละ
1. เข้าใจเรื่องการจ้างงานในระยะยาว และบริษัทสามารถคาดหวังได้ว่าจะทำงานให้บริษัทต่อไปในระยะยาวได้	4	9.8
2. สามารถสื่อสารกับชาวญี่ปุ่นในสถานที่ทำงานได้อย่างดี	7	17.1
3. สามารถถ่ายทอดอิทธิพลเชิงบวกให้กับชาวญี่ปุ่นและทำให้บรรยากาศภายในบริษัทเกิดความคึกคักมากขึ้น	3	7.3
4. มีเครือข่าย(Connection)กว้างขวาง	1	2.4
5. มีความรู้เฉพาะทางรอบด้าน	6	14.6
6. เข้าใจวิธีการทำงานในบริษัทญี่ปุ่นได้ง่าย	14	34.1
7. เข้าใจเรื่องการพัฒนาบุคลากรที่จะทำงานกับบริษัทในระยะยาวและสามารถสร้างความก้าวหน้าในอาชีพได้ง่าย	1	2.4
8. มีความชื่นชอบญี่ปุ่นสูงและสามารถเชื่อมโยงไปสู่ความรักในกิจการได้ง่าย	4	9.8
9. อื่นๆ	1	2.4
รวม	41	100

จากตารางที่ 4.23 สามารถสรุปได้ว่าสิ่งที่ทางบริษัทญี่ปุ่นเห็นว่าบัณฑิตของสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นมีความแตกต่างจากบัณฑิตสถาบันอื่นมากที่สุด คือ บัณฑิตมีความเข้าใจวิธีการทำงานในบริษัทญี่ปุ่นได้ง่ายคิดเป็นร้อยละ 34.1 รองลงไปคือสามารถสื่อสารกับชาวญี่ปุ่นในสถานที่ทำงานได้ดี คิดเป็นร้อยละ 17.1 ลำดับถัดไปได้แก่ การมีความรู้เฉพาะทางรอบด้าน คิดเป็นร้อยละ 14.6 ถัดไปได้แก่ การมีความเข้าใจเรื่องการทำงานในระยะยาว และบริษัทสามารถคาดหวังได้ว่าจะทำงานให้บริษัทต่อไปในระยะยาวได้และการมีความชื่นชอบญี่ปุ่นสูงและสามารถเชื่อมโยงไปสู่ความรักในกิจการได้ง่าย คิดเป็นร้อยละ 9.8 อย่างละเท่าๆกัน รองลงไปได้แก่ สามารถถ่ายทอดอิทธิพลเชิงบวกให้กับชาวญี่ปุ่นและทำให้บรรยากาศภายในบริษัทเกิดความคึกคักมากขึ้นคิดเป็นร้อยละ 7.3 อันดับสุดท้ายได้แก่ มีเครือข่าย (Connection) กว้างขวางเข้าใจเรื่องการพัฒนาบุคลากรที่จะทำงานกับบริษัทในระยะยาวและสามารถสร้างความก้าวหน้าในอาชีพได้ง่ายและปัจจัยอื่นๆ เช่น ความมีอัธยาศัยไมตรี คิดเป็นร้อยละ 2.4 อย่างละเท่าๆกัน

เมื่อสอบถามเกี่ยวกับสิ่งที่บริษัทญี่ปุ่นอยากให้บัณฑิตเรียนรู้ตั้งแต่เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัย สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 4.24

ตารางที่ 4.24 สิ่งที่บริษัทญี่ปุ่นอยากให้บัณฑิตเรียนรู้ตั้งแต่เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัย

สิ่งที่อยากให้บัณฑิตเรียนรู้ตั้งแต่เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัย	จำนวนคำตอบ	ร้อยละ
1. ภาษาญี่ปุ่นธุรกิจ	10	21.7
2. ภาษาอื่นนอกเหนือจากภาษาญี่ปุ่น	7	15.2
3. มารยาททางธุรกิจแบบสากลนิยม	5	10.9
4. วัฒนธรรมทางธุรกิจและธรรมเนียมการค้าแบบญี่ปุ่น	8	17.4
5. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมของญี่ปุ่น	4	8.7
6. ความรู้และทักษะเฉพาะทาง	3	6.5
7. ประสบการณ์ที่ใกล้เคียงการทำงานจริง เช่น การฝึกงาน	7	15.2
8. อื่นๆ	2	4.3
รวม	46	100

จากตารางที่ 4.24 สามารถสรุปได้ว่าสิ่งที่ทางบริษัทญี่ปุ่นอยากให้บัณฑิตของสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นเรียนรู้ตั้งแต่สมัยเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยมากที่สุดเป็นอันดับแรก คือ ภาษาญี่ปุ่นธุรกิจ คิดเป็นร้อยละ 21.7 รองลงไปคือวัฒนธรรมทางธุรกิจและธรรมเนียมการค้าแบบญี่ปุ่นคิดเป็นร้อยละ 17.4 อันดับถัดไปได้แก่ ภาษาอื่นที่นอกเหนือจากภาษาญี่ปุ่นและประสบการณ์ที่ใกล้เคียงการทำงานจริง เช่น การฝึกงานคิดเป็นร้อยละ 15.2 อย่างละเท่าๆกัน ลำดับถัดไปได้แก่ มารยาททางธุรกิจแบบสากลนิยม คิดเป็นร้อยละ 10.9 ถัดไปได้แก่ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสังคมและ

วัฒนธรรมของญี่ปุ่น คิดเป็นร้อยละ 8.7 ลำดับถัดไป ได้แก่ความรู้และทักษะเฉพาะทางคิดเป็นร้อยละ 6.5

เมื่อผู้วิจัยได้สอบถามบริษัทญี่ปุ่นผู้ใช้บัณฑิตเกี่ยวกับความสามารถภาษาญี่ปุ่นของบัณฑิตด้านการฟังและการพูดในสถานการณ์ต่างๆจำนวน 30 สถานการณ์ โดยให้เจ้านาย เพื่อนร่วมงาน หรือลูกค้าชาวญี่ปุ่นช่วยประเมินความสามารถด้านการใช้ภาษาญี่ปุ่นในสถานการณ์ต่างๆของบัณฑิต ผลการศึกษาเป็นไปตามที่แสดงไว้ในตารางที่ 4.25

ตารางที่ 4.25 การประเมินโดยบริษัทญี่ปุ่นเกี่ยวกับความสามารถด้านการฟังภาษาญี่ปุ่นของบัณฑิต

ความสามารถด้านการฟังภาษาญี่ปุ่น	ค่าเฉลี่ย \bar{x} (N=20)	ความหมาย
Cds 6.เมื่อคนญี่ปุ่นพูดด้วยความเร็วตามปกติ และมีเอกสาร หรือ สไลด์ประกอบบัณฑิตสามารถฟังและเข้าใจประเด็นสำคัญของการอภิปรายหรือการหารือในที่ประชุมได้	1.45	เป็นกิจกรรมที่ยากไม่สามารถทำได้สำเร็จ
Cds2.เมื่อคนญี่ปุ่นพูดด้วยความเร็วตามปกติบัณฑิตสามารถฟังและเข้าใจคำถามที่สอบถามเกี่ยวกับงานที่ได้รับผิดชอบได้	2.00	ทำได้ด้วยความยากลำบาก
Cds3.เมื่อคนญี่ปุ่นพูดด้วยความเร็วตามปกติบัณฑิตสามารถฟังและเข้าใจคำสั่งหรือสิ่งที่ชาวญี่ปุ่นไหว้วานให้ทำได้	2.00	ทำได้ด้วยความยากลำบาก
Cds 4.เมื่อคนญี่ปุ่นพูดด้วยความเร็วตามปกติ และมีเอกสาร ภาพ หรือ อุปกรณ์ประกอบบัณฑิตสามารถฟังและเข้าใจการอธิบายขั้นตอนในการทำงานหรือวิธีใช้เครื่องมือต่างๆที่เกี่ยวข้องกับงานของตนเองได้	1.95	ทำได้ด้วยความยากลำบาก
Cds 5. เมื่อคนญี่ปุ่นพูดด้วยความเร็วตามปกติ และมีเอกสาร หรือ สไลด์ประกอบและเป็นเรื่องที่สัมพันธ์กับงานที่ตนเองรับผิดชอบ บัณฑิตสามารถฟังและเข้าใจการนำเสนอหรือการบรรยายที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับงานของตนเองได้	2.00	ทำได้ด้วยความยากลำบาก
Cds7.เมื่อคนญี่ปุ่นพูดด้วยความเร็วปกติและไม่มีเอกสารประกอบบัณฑิตสามารถฟังและจับใจความสำคัญสุนทรพจน์ที่พูดในงานเลี้ยงภายในบริษัทเป็นต้นได้	1.55	ทำได้ด้วยความยากลำบาก

ตารางที่ 4.25 การประเมินโดยบริษัทญี่ปุ่นเกี่ยวกับความสามารถด้านการฟังภาษาญี่ปุ่น
ของบัณฑิต (ต่อ)

ความสามารถด้านการฟังภาษาญี่ปุ่น	ค่าเฉลี่ย \bar{x} (N=20)	ความหมาย
Cds1. เมื่อคนญี่ปุ่นพูดด้วยความเร็วตามปกติ บัณฑิตสามารถฟังและเข้าใจตัวเลข เช่น การบอกจำนวน เวลา ราคา หรือ เบอร์โทรศัพท์ได้อย่างถูกต้อง	2.30	สามารถทำกิจกรรมนี้ได้ อย่างง่ายดาย
Cds8. เมื่อฟังสิ่งที่คนญี่ปุ่นพูดด้วยความเร็วปกติไม่เข้าใจบัณฑิตสามารถถามกลับเพื่อตรวจสอบความเข้าใจของตนเองได้	2.40	สามารถทำกิจกรรมนี้ได้ อย่างง่ายดาย

ตารางที่ 4.25 เป็นตารางแสดงการประเมินโดยบริษัทญี่ปุ่นเกี่ยวกับความสามารถด้านการฟังภาษาญี่ปุ่นของบัณฑิต คำถามในส่วนนี้มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 4 ระดับ โดยผู้วิจัยกำหนดค่าน้ำหนักคะแนนออกเป็น 4 ระดับ ดังนี้ “สามารถทำกิจกรรมนี้ได้” เท่ากับ 3 คะแนน “ทำได้ด้วยความยากลำบาก” เท่ากับ 2 คะแนน “เป็นกิจกรรมที่ยากไม่สามารถทำกิจกรรมนี้ได้สำเร็จ” เท่ากับ 1 คะแนน และ “ยังไม่เคยเจอสถานการณ์แบบนี้ในการทำงานแต่เป็นสิ่งที่อยากจะทำให้” เท่ากับ 0 คะแนน หลังจากนั้นผู้วิจัยนำค่าที่ได้ไปคำนวณค่าเฉลี่ย (Mean) แล้วแปลความหมายจากค่าเฉลี่ยโดยกำหนดความหมายของระดับค่าเฉลี่ยของปัญหา ดังนี้ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 0.00 ถึง 0.75 มีหมายความว่า “ยังไม่เคยเจอสถานการณ์แบบนี้ในการทำงานแต่เป็นสิ่งที่อยากจะทำให้” ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 0.76 ถึง 1.51 หมายความว่า “เป็นกิจกรรมที่ยากไม่สามารถทำกิจกรรมนี้ได้สำเร็จ” ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.52 ถึง 2.27 หมายความว่า “ทำได้ด้วยความยากลำบาก” ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.28 ถึง 3.00 หมายความว่า “สามารถทำกิจกรรมนี้ได้” การแปลผลในตารางผู้วิจัยเรียงลำดับจาก Cds ที่อยู่ในกลุ่มความหมาย “เป็นกิจกรรมที่ยากไม่สามารถทำกิจกรรมนี้ได้สำเร็จ” ไปสู่กลุ่มความหมาย “สามารถทำกิจกรรมนี้ได้” หลังจากนั้นหากการแปลผลออกมาได้ในกลุ่มความหมายเดียวกันจึงเรียงลำดับตามหัวข้อคำถามที่ปรากฏในแบบสอบถาม

จากตารางที่ 4.25 พบว่า Cds ข้อที่ 6 ซึ่งเป็นสถานการณ์เกี่ยวกับการฟังการอธิบายและการหารือในที่ประชุม ในสถานการณ์นี้พบว่าทั้งที่มีเอกสารและสไลด์ประกอบการฟัง บัณฑิตส่วนใหญ่

ก็ไม่สามารถทำภารกิจในสถานการณ์นี้ได้สำเร็จ เกี่ยวกับประเด็นนี้สามารถสันนิษฐานว่าการฟังการประชุมและการอภิปรายเป็นสถานการณ์ที่บัณฑิตจะต้องทำความเข้าใจความเห็นและคำถามของผู้ร่วมประชุมหรือผู้ร่วมอภิปรายให้ถูกต้องตรงประเด็น ดังนั้นการทำความเข้าใจความคิดเห็น คำถาม บัณฑิตจำเป็นต้องมีคลังความรู้ด้านคำศัพท์ ความสามารถด้านไวยากรณ์ และทักษะการฟังที่เพียงพอ จึงจะสามารถรับมือกับการฟังในสถานการณ์เหล่านี้ได้

Cds ข้อที่ 2 ถึง ข้อที่ 8 สามารถแปลผลได้ว่าบัณฑิตใช้ทักษะการฟังเพื่อทำภารกิจในสถานการณ์เหล่านี้ให้สำเร็จได้อย่างยากลำบากโดยเฉพาะ Cds ข้อที่ 2 (การฟังคำถามเกี่ยวกับงาน) Cds ข้อที่ 3 (การฟังคำสั่งและสิ่งที่คนญี่ปุ่นไหว้วาน) Cds ข้อที่ 4 (การฟังการอธิบายขั้นตอนการทำงาน และการใช้เครื่องมือต่างๆ) และ Cds ข้อที่ 5 (การฟังการนำเสนอหรือการบรรยาย) ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่มีหัวข้อสัมพันธ์กับงานที่บัณฑิตรับผิดชอบทั้งสิ้น การที่บริษัทญี่ปุ่นประเมินว่าบัณฑิตใช้ทักษะการฟังเพื่อทำภารกิจในสถานการณ์เหล่านี้ให้สำเร็จได้อย่างยากลำบาก สันนิษฐานได้ว่าอาจเป็นเพราะผลลัพธ์ของงานที่ปรากฏออกมาขาดความสมบูรณ์และไม่ถูกต้องตามที่ได้รับมอบหมาย (เกี่ยวกับประเด็นเรื่องความถูกต้องของงานที่ได้รับมอบหมายนี้ผู้วิจัยจะได้กล่าวต่อไปในหัวข้อที่ 4.3 ซึ่งอยู่ถัดไป) ยิ่งไปกว่านั้นเมื่อพิจารณา Cds ข้อที่ 1 ถึง ข้อที่ 8 จะพบว่า Cds ทุกข้อมีเงื่อนไขด้านความเร็วในการพูด คือ “เมื่อคนญี่ปุ่นพูดด้วยความเร็วตามปกติ” ประกอบอยู่ด้วยทุกข้อ หากพิจารณาเรื่องความเร็วในการพูดโดยใช้มุมมองของชาวญี่ปุ่นแล้ว ชาวญี่ปุ่นอาจรู้สึกว่ารระดับความเร็วปกติที่ตนเองใช้สื่อสารไม่ได้เป็นอุปสรรคกับการสื่อสารกับบัณฑิต แต่เมื่อพิจารณาจากผลลัพธ์ของงานที่ออกมากลับพบความไม่ถูกต้อง จึงทำให้ชาวญี่ปุ่นทราบได้ว่าความสามารถในการฟังของบัณฑิตไม่อยู่ในระดับที่สามารถฟังภาษาญี่ปุ่นได้สมบูรณ์และไม่สามารถเก็บถ้อยความได้ครบถ้วน ดังนั้นผลการประเมินทักษะด้านการฟังจึงไม่มีสถานการณ์ใดที่ชาวญี่ปุ่นเห็นว่าบัณฑิตสามารถทำภารกิจเหล่านั้นได้ ลุล่วงอย่างง่ายดาย

และเมื่อพิจารณาจาก Cds ข้อที่ 1 (การฟังจำนวนและตัวเลข) Cds ข้อที่ 8 (การถามกลับเมื่อฟังไม่เข้าใจ) สองสถานการณ์นี้เป็นสถานการณ์ที่สามารถแปลผลออกมาได้ว่า ชาวญี่ปุ่นรู้สึกว่บัณฑิตสามารถทำภารกิจในสถานการณ์สองเรื่องนี้ได้อย่างง่ายดาย โดยเฉพาะ Cds ข้อที่ 8 เป็นสิ่งแสดงให้เห็นว่าบัณฑิตมีการตรวจทานความเข้าใจของสิ่งที่ฟังเป็นปกติเมื่อเกิดความไม่เข้าใจขณะที่ฟัง

ตารางที่ 4.26 การประเมินโดยบริษัทญี่ปุ่นเกี่ยวกับความสามารถด้านการพูดภาษาญี่ปุ่นของ
บัณฑิต

ความสามารถด้านการพูดภาษาญี่ปุ่น	ค่าเฉลี่ย \bar{x} (N=20)	ความหมาย
Cds10. แม้ไม่ต้องเตรียมตัวล่วงหน้า บัณฑิตสามารถพูดแนะนำสถานที่หรือแผนกต่างๆในสถานที่ทำงานเป็นภาษาญี่ปุ่นได้	1.65	ทำได้ด้วยความยากลำบาก
Cds11. แม้ไม่ต้องเตรียมตัวล่วงหน้า บัณฑิตสามารถอธิบายวิธีการเดินทางมายังสถานที่หรือตำแหน่งที่ทำงานอยู่เป็นภาษาญี่ปุ่นได้	1.90	ทำได้ด้วยความยากลำบาก
Cds14. แม้ไม่ต้องเตรียมตัวล่วงหน้า บัณฑิตสามารถบอกกำหนดการหรือการเปลี่ยนแปลงการนัดหมายเป็นภาษาญี่ปุ่นได้	2.25	ทำได้ด้วยความยากลำบาก
Cds16. แม้ไม่ต้องเตรียมตัวล่วงหน้า บัณฑิตสามารถอธิบายรายละเอียดงานที่ตนรับผิดชอบเป็นภาษาญี่ปุ่นได้	1.60	ทำได้ด้วยความยากลำบาก
Cds17. แม้ไม่ต้องเตรียมตัวล่วงหน้า บัณฑิตสามารถแสดงความเห็นเกี่ยวกับงานที่ตนเองรับผิดชอบเป็นภาษาญี่ปุ่นได้	1.55	ทำได้ด้วยความยากลำบาก
Cds 18. หากมีการเตรียมตัวล่วงหน้า บัณฑิตสามารถพูดแสดงความไม่พอใจหรือเรื่องร้องทุกข์เป็นภาษาญี่ปุ่นได้	2.05	ทำได้ด้วยความยากลำบาก
Cds 19. หากมีการเตรียมตัวล่วงหน้า บัณฑิตสามารถรายงานความคืบหน้าผลการทำงานที่ตนรับผิดชอบให้ชาวญี่ปุ่นที่ทำงานร่วมกันเป็นภาษาญี่ปุ่นได้	2.05	ทำได้ด้วยความยากลำบาก
Cds 20. หากมีการเตรียมตัวล่วงหน้า บัณฑิตสามารถพูดนำเสนอผลงานเกี่ยวกับงานที่ตนรับผิดชอบเป็นภาษาญี่ปุ่นได้	1.85	ทำได้ด้วยความยากลำบาก

ตารางที่ 4.26 การประเมินโดยบริษัทญี่ปุ่นเกี่ยวกับความสามารถด้านการพูดภาษาญี่ปุ่นของบัณฑิต (ต่อ)

ความสามารถด้านการพูดภาษาญี่ปุ่น	ค่าเฉลี่ย \bar{x} (N=20)	ความหมาย
Cds21. หากมีการเตรียมตัวล่วงหน้าบัณฑิตสามารถพูดสุนทรพจน์ เกี่ยวกับความรู้สึกต่องานที่ท่านทำ เป็นภาษาญี่ปุ่นได้	1.80	ทำได้ด้วยความยากลำบาก
Cds23. บัณฑิตสามารถพูดปฏิเสธการให้วาทเป็นภาษาญี่ปุ่นโดยยกเหตุผลประกอบได้อย่างเหมาะสม	1.80	ทำได้ด้วยความยากลำบาก
Cds26. บัณฑิตสามารถเล่าเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันเป็นภาษาญี่ปุ่น โดยใช้คำเชื่อมเช่น しかし、そして เป็นต้นได้	2.10	ทำได้ด้วยความยากลำบาก
Cds27. หากมีข้อมูลอยู่ในมือบัณฑิตสามารถพูดโต้ตอบ และให้ข้อมูลที่คู่สนทนาต้องการทางโทรศัพท์ได้	1.70	ทำได้ด้วยความยากลำบาก
Cds28. เวลาที่นึกคำศัพท์หรือสำนวนที่อยากจะพูดไม่ออกหรือเมื่อผู้ฟังไม่เข้าใจ บัณฑิตสามารถเปลี่ยนวิธีพูดโดยใช้คำหรือสำนวนอื่นที่มีความหมายใกล้เคียงแทนได้	2.05	ทำได้ด้วยความยากลำบาก
Cds29. บัณฑิตสามารถปรับเปลี่ยนวิธีพูดภาษาญี่ปุ่น (ภาษาสุภาพ เป็นต้น) ของตนเองให้เหมาะสมกับสถานภาพของคู่สนทนาหรือสถานการณ์ได้	1.70	ทำได้ด้วยความยากลำบาก

ตารางที่ 4.26 การประเมินโดยบริษัทญี่ปุ่นเกี่ยวกับความสามารถด้านการพูดภาษาญี่ปุ่นของบัณฑิต (ต่อ)

ความสามารถด้านการพูดภาษาญี่ปุ่น	ค่าเฉลี่ย \bar{x} (N=20)	ความหมาย
Cds30. เมื่อคนไทยและคนญี่ปุ่นสื่อสารกันไม่เข้าใจ หากเป็นเรื่องที่มีความเข้าใจหรือเชี่ยวชาญบัณฑิตสามารถเป็นล่ามให้ทั้งสองฝ่ายเข้าใจได้	1.75	ทำได้ด้วยความยากลำบาก
Cds9. ไม่ต้องเตรียมตัวล่วงหน้า บัณฑิตสามารถพูดแนะนำตนเองหรือแนะนำผู้อื่นเป็นภาษาญี่ปุ่นได้	2.65	สามารถทำกิจกรรมนี้ได้ อย่างง่ายได้
Cds12. ไม่ต้องเตรียมตัวล่วงหน้า บัณฑิตสามารถเล่าเรื่องส่วนตัว ความสนใจส่วนตัวให้คนญี่ปุ่นฟังเป็นภาษาญี่ปุ่นได้	2.35	สามารถทำกิจกรรมนี้ได้ อย่างง่ายได้
Cds13. ไม่ต้องเตรียมตัวล่วงหน้า บัณฑิตสามารถพูดแสดงความรู้สึกขอบคุณหรือขอโทษด้วยภาษาญี่ปุ่นได้	2.70	สามารถทำกิจกรรมนี้ได้ อย่างง่ายได้
Cds15. ไม่ต้องเตรียมตัวล่วงหน้า บัณฑิตสามารถพูดเพื่อร้องขอความช่วยเหลือจากคนญี่ปุ่น เช่น ขอให้ลงนามอนุมัติเอกสาร เป็นภาษาญี่ปุ่นได้	2.50	สามารถทำกิจกรรมนี้ได้ อย่างง่ายได้
Cds22. เมื่อเจอชาวญี่ปุ่นในสถานที่ทำงาน บัณฑิตสามารถทักทายโดยใช้สำนวนคำทักทายภาษาญี่ปุ่นอย่างง่าย ๆ ได้	2.70	สามารถทำกิจกรรมนี้ได้ อย่างง่ายได้
Cds24. บัณฑิตสามารถพูดขออนุญาต เช่น ขอลาหยุดเป็นภาษาญี่ปุ่นได้	2.40	สามารถทำกิจกรรมนี้ได้ อย่างง่ายได้
Cds25. บัณฑิตสามารถพูดเพื่อเสนอตัวเข้าช่วยเหลือคนญี่ปุ่น เช่น ช่วยถือของเป็นภาษาญี่ปุ่นได้	2.65	สามารถทำกิจกรรมนี้ได้ อย่างง่ายได้

ตารางที่ 4.26 เป็นตารางแสดงการประเมินโดยบริษัทญี่ปุ่นเกี่ยวกับความสามารถด้านการพูดภาษาญี่ปุ่นของบัณฑิต คำถามในส่วนนี้มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 4 ระดับ โดยผู้วิจัยกำหนดค่าน้ำหนักคะแนนออกเป็น 4 ระดับ ดังนี้ “สามารถทำกิจกรรมนี้ได้อย่างง่ายได้” เท่ากับ 3 คะแนน “ทำได้ด้วยความยากลำบาก” เท่ากับ 2 คะแนน “เป็นกิจกรรมที่ยากไม่สามารถทำกิจกรรมนี้ได้สำเร็จ” เท่ากับ 1 คะแนน และ “ยังไม่เคยเจอสถานการณ์แบบนี้ในการทำงานแต่เป็นสิ่งที่อยากจะให้ทำได้” เท่ากับ 0 คะแนน หลังจากนั้นผู้วิจัยนำค่าที่ได้ไปคำนวณค่าเฉลี่ย (Mean) แล้วแปลความหมายจากค่าเฉลี่ยโดยกำหนดความหมายของระดับค่าเฉลี่ยของปัญหา ดังนี้ ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 0.00 ถึง 0.75 มีหมายความว่า “ยังไม่เคยเจอสถานการณ์แบบนี้ในการทำงานแต่เป็นสิ่งที่อยากจะให้ทำได้” ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 0.76 ถึง 1.51 หมายความว่า “เป็นกิจกรรมที่ยากไม่สามารถทำกิจกรรมนี้ได้สำเร็จ” ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.52 ถึง 2.27 หมายความว่า “ทำได้ด้วยความยากลำบาก” ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.28 ถึง 3.00 หมายความว่า “สามารถทำกิจกรรมนี้ได้อย่างง่ายได้” การแปลผลในตารางผู้วิจัยเรียงลำดับจาก Cds ที่อยู่ในกลุ่มความหมาย “เป็นกิจกรรมที่ยากไม่สามารถทำกิจกรรมนี้ได้สำเร็จ” ไปสู่กลุ่มความหมาย “สามารถทำกิจกรรมนี้ได้อย่างง่ายได้” หลังจากนั้นหากการแปลผลออกมาได้ในกลุ่มความหมายเดียวกันจึงเรียงลำดับตามหัวข้อคำถามที่ปรากฏในแบบสอบถาม

จากตารางที่ 4.26 Cds ข้อที่ 10 (การพูดแนะนำสถานที่) ข้อที่ 11 (การอธิบายวิธีการเดินทาง) ข้อที่ 14 (การบอกกำหนดการ) ข้อที่ 16 (การอธิบายรายละเอียดงาน) ข้อที่ 17 (การพูดแสดงความเห็น) ข้อที่ 18 (การพูดแสดงความไม่พอใจ) ข้อที่ 19 (การรายงานความคืบหน้าของงาน) ข้อที่ 20 (การพูดนำเสนอผลงาน) ข้อที่ 21 (การพูดสุนทรพจน์) ข้อที่ 23 (การปฏิเสธ) ข้อที่ 26 (การเล่าเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน) ข้อที่ 27 (การสนทนาทางโทรศัพท์) ข้อที่ 28 (การปรับเปลี่ยนวิธีพูดให้เข้าใจง่าย) ข้อที่ 29 (การปรับเปลี่ยนวิธีพูดให้เหมาะกับสถานภาพของคู่สนทนา) และข้อที่ 30 (การเป็นล่าม) สามารถแปลผลการประเมินโดยบริษัทญี่ปุ่นของออกมาได้ว่าเป็นสถานการณ์ที่บัณฑิตใช้ทักษะการพูดภาษาญี่ปุ่นเพื่อทำภารกิจในสถานการณ์เหล่านี้ได้อย่างยากลำบาก เมื่อพิจารณา Cds ข้อที่ 10 ข้อที่ 11 ข้อที่ 14 ข้อที่ 16 และข้อที่ 17 จะพบว่า Cds ทุกข้อมีเงื่อนไขที่กล่าวว่า “แม้ไม่ได้เตรียมตัวล่วงหน้า” ประกอบอยู่ด้วย กอปรกับความรู้ความสามารถด้านภาษาญี่ปุ่นของบัณฑิตส่วนใหญ่อยู่ในระดับต่ำ จึงมีความเป็นไปได้ว่าบัณฑิตสามารถใช้ภาษาญี่ปุ่นในสถานการณ์เหล่านี้ได้ดีเท่าที่ควร และเมื่อพิจารณา Cds ข้อที่ 18 ข้อที่ 19 ข้อที่ 20 และข้อที่ 21 จะพบว่า แม้ทุกข้อจะมีเงื่อนไขที่กล่าวว่า “หากมีการเตรียมตัวล่วงหน้า” ทั้งที่บัณฑิตน่าจะสามารถทำภารกิจได้อย่างง่ายได้แต่บัณฑิตก็ยังไม่สามารถใช้ภาษาญี่ปุ่นในสถานการณ์เหล่านี้ได้ดี เหตุที่เป็นเช่นนี้สันนิษฐานได้ว่าอาจเป็นเพราะ Cds ข้อที่ 18 เกี่ยวข้องกับการร้องทุกข์กล่าวโทษอาจส่งผลกระทบต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคล เช่นเดียวกับ Cds ข้อที่ 23 ซึ่งเป็นสถานการณ์ของการปฏิเสธการให้वानด้วยเหตุนี้บัณฑิตจึงอาจจะทำภารกิจในสถานการณ์นี้ให้ลุล่วงได้ยากเพราะนอกจากความสามารถทางภาษาญี่ปุ่นแล้วบัณฑิตอาจจะ

ต้องคำนึงถึงกลวิธีการสื่อสารที่จะไม่ทำลายสัมพันธภาพดังกล่าว สำหรับ Cds ข้อที่ 19 ข้อที่ 20 และ ข้อที่ 21 มีความเกี่ยวข้องกับรายละเอียดของงานที่บัณฑิตรับผิดชอบ ซึ่งผลการสำรวจเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของบัณฑิตในตอนต้นได้บ่งชี้ว่าบัณฑิตสถาบัน TNI ส่วนใหญ่มีอายุงานในช่วง 1 ถึง 4 เดือน ดังนั้นอายุงานของบัณฑิตในระดับนี้จึงน่าจะเป็นช่วงทดลองงาน บัณฑิตจึงน่าจะยังขาดประสบการณ์ ความรู้รอบและความรู้สึกในงานที่ตนรับผิดชอบ

สำหรับ Cds ข้อที่ 27 ซึ่งเป็นสถานการณ์ของการพูดโต้ตอบทางโทรศัพท์เป็นอีกหนึ่งสถานการณ์ที่บัณฑิตทำภารกิจในสถานการณ์นี้ให้สำเร็จได้ยาก แม้บัณฑิตจะมีข้อมูลสำหรับป้อนให้คู่สนทนาทางโทรศัพท์ก็ตาม บัณฑิตก็ไม่สามารถทำภารกิจในสถานการณ์นี้ให้สำเร็จได้ ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าการโต้ตอบทางโทรศัพท์เป็นสถานการณ์ที่บัณฑิตต้องใช้ทักษะหลายอย่างควบคู่กันไป นอกจากทักษะการฟังและการพูดแล้ว บางครั้งบัณฑิตต้องใช้ทักษะอื่น เช่น ทักษะการเขียนควบคู่กันไปอีกด้วย เช่น การเขียนบันทึกข้อความทางโทรศัพท์ นอกจากนี้การสื่อสารทางโทรศัพท์ยังมีปัจจัยอื่นที่เข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น สัญญาณโทรศัพท์ ซึ่งบางครั้งก็เป็นอุปสรรคในการรับส่งสารที่สำคัญบริษัทญี่ปุ่นจะให้ความสำคัญกับมารยาทในการติดต่อทางโทรศัพท์เป็นอย่างมาก เพราะหากพนักงานรู้จักมารยาทในการรับโทรศัพท์ที่ถูกต้องก็จะกลายเป็นหน้าต่างให้บริษัทได้เช่น การไม่ใส่คำว่า ~さん ให้กับคนในบริษัทตนเอง เป็นต้นดังนั้นนอกเหนือจากความสามารถด้านภาษาแล้ว ธรรมเนียมและมารยาทเหล่านี้หากบัณฑิตไม่ทราบก็ย่อมที่จะไม่สามารถทำภารกิจในสถานการณ์นี้ให้ลุล่วงไปโดยง่าย

สำหรับ Cds ข้อที่ 29 ซึ่งเป็นสถานการณ์เกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนวิธีการพูดให้เหมาะสมกับสถานภาพของกลุ่มสนทนาหรือสถานการณ์เป็นสถานการณ์ที่บัณฑิตไม่สามารถทำภารกิจในสถานการณ์นี้ให้สำเร็จได้ การที่บัณฑิตไม่สามารถทำภารกิจในสถานการณ์นี้ได้สำเร็จผู้วิจัยสันนิษฐานว่าอาจเป็นเพราะการปรับเปลี่ยนวิธีการพูดให้เหมาะสมกับสถานภาพของกลุ่มสนทนาหรือสถานการณ์น่าจะเป็นปัจจัยท้ายๆที่บัณฑิตน่าจะนึกถึง อย่างไรก็ตามบริษัทญี่ปุ่นก็ให้ความสำคัญกับทักษะส่วนนี้เช่นเดียวกัน เพราะในการทำธุรกิจ เช่น การสนทนากับลูกค้าชาวญี่ปุ่นหากบัณฑิตใช้ภาษาไม่เหมาะสมก็อาจสร้างภาพลักษณ์ที่ไม่ดีให้กับบริษัทได้

สำหรับ Cds ข้อที่ 30 ซึ่งเป็นสถานการณ์เกี่ยวกับการเป็นล่ามภาษาญี่ปุ่นเป็นอีกหนึ่งสถานการณ์ที่บัณฑิตไม่สามารถทำภารกิจในสถานการณ์นี้ให้สำเร็จได้ อาจเป็นเพราะบัณฑิตสถาบัน TNI ไม่เคยผ่านการฝึกฝนการเป็นล่ามระหว่างที่ยังเป็นนักศึกษา บัณฑิตจึงขาดประสบการณ์ในการฝึกฝนทักษะด้านนี้

ส่วน Cds ข้อที่ 9 (การพูดแนะนำตนเอง) ข้อที่ 12 (การเล่าเรื่องความสนใจส่วนตัว) ข้อที่ 13 (การพูดแสดงความขอบคุณและขอโทษ) ข้อที่ 15 (การขอความช่วยเหลือ) ข้อที่ 22 (การกล่าวคำทักทาย) ข้อที่ 24 (การขออนุญาต) และข้อที่ 25 (การพูดเสนอตัวเข้าช่วยเหลือ) บริษัทญี่ปุ่นประเมินว่าเป็นสถานการณ์ที่บัณฑิตใช้ทักษะการพูดภาษาญี่ปุ่นเพื่อทำภารกิจในสถานการณ์เหล่านี้ได้อย่าง

ง่ายได้ สาเหตุที่ Cds ข้อที่ 9 (การแนะนำตนเอง) ข้อที่ 13 (การแสดงความรู้สึกขอบคุณและขอโทษ) ข้อที่ 22 (การกล่าวคำทักทาย) และข้อที่ 25 (การเสนอตัวเข้าช่วยเหลือ) บัณฑิตสามารถทำได้ดีอาจเป็นเพราะบัณฑิตน่าจะได้ออกมาใช้ภาษาญี่ปุ่นในสถานการณ์เหล่านี้บ่อยในชีวิตประจำวัน สำหรับสถานการณ์การแนะนำตัวมักจะถูกยกขึ้นมาเป็นสถานการณ์แรกๆ ในการฝึกฝนการสนทนาภาษาญี่ปุ่น เช่นเดียวกับการนำเสนอสำนวนพื้นฐานต่างๆ (Set Phrases) ที่คนญี่ปุ่นใช้ในชีวิตประจำวันก็มักจะถูกยกมาเป็นหัวข้อการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นในอันดับแรกๆ ผู้วิจัยจึงถือว่าสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น ประสบความสำเร็จในการสอนเกี่ยวกับการใช้ภาษาญี่ปุ่นในสถานการณ์เหล่านี้ เพราะวัฒนธรรมญี่ปุ่นให้ความสำคัญในการแนะนำตนเองและการกล่าวคำทักทายเมื่อพบเจอกัน และจากประสบการณ์การทำงานร่วมกับชาวญี่ปุ่นผู้วิจัยพบว่าชาวญี่ปุ่นเคร่งครัดในธรรมเนียมปฏิบัติเหล่านี้มากกว่าชาวไทย เพราะหากดูผิวเผินแม้จะเป็นเรื่องเล็กน้อยแต่สำนวนพื้นฐานเหล่านี้ช่วยรักษาสัมพันธภาพระหว่างบุคคลให้ดียิ่งขึ้นและน่าจะเป็นปัจจัยเสริมที่จะช่วยให้บัณฑิตทำงานกับชาวญี่ปุ่นได้อย่างราบรื่น

สำหรับ Cds ข้อที่ 12 (การเล่าเรื่องส่วนตัวและความสนใจส่วนตัว) ผู้วิจัยมีความเห็นว่าหัวข้อของการสนทนาในสถานการณ์นี้ไม่สัมพันธ์กับการทำงานหรือเป็นเรื่องในชีวิตประจำวันทั่วไป บริษัทญี่ปุ่นจึงประเมินว่าบัณฑิตสามารถใช้ภาษาญี่ปุ่นในสถานการณ์นี้ได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของชาวญี่ปุ่นที่ได้จากการสัมภาษณ์ซึ่งบริษัทญี่ปุ่นให้ความเห็นว่าบัณฑิตมีความสามารถในการสนทนาในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี

สำหรับ Cds ข้อที่ 15 (การขอความช่วยเหลือ) และข้อที่ 24 (การขออนุญาต) ผู้วิจัยมีความเห็นว่าสถานการณ์การขอความช่วยเหลือและการขออนุญาตกระทำสิ่งต่างๆ เป็นสถานการณ์ที่บัณฑิตจะกลายเป็นผู้รับผลประโยชน์โดยตรง บัณฑิตจึงอาจมีการฝึกฝนการพูดภาษาญี่ปุ่นในสถานการณ์เหล่านี้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้รับความเห็นเพิ่มเติมจากบริษัทญี่ปุ่นเกี่ยวกับบัณฑิตดังที่ได้แสดงไว้ในตารางที่ 4.27

ตารางที่ 4.27 ความคิดเห็นอื่นๆจากการประเมินความสามารถภาษาญี่ปุ่นโดยบริษัทญี่ปุ่น
ผู้ใช้บัณฑิต

ความคิดเห็น
<p>ความคิดเห็นที่ 1</p> <p>「とても良い人材で期待以上の働きをしてくれます。今後も彼のような人材を多く出してもらえると助かります。」</p> <p>“เป็นทรัพยากรบุคคลที่ดีมาก สามารถทำงานให้ได้มากกว่าที่คาดหวัง ภายหลังจากผลิตบุคลากร เช่นเขาออกมาอีกมาก ก็จะช่วยได้มาก”</p> <p style="text-align: right;">ผู้วิจัยแปล</p>
<p>ความคิดเห็นที่ 2</p> <p>「泰日大学卒業生は仕事の意識・スキルが高く、もっと雇いたいと考えています。その一方、給料が高くなり、もしくは、高い所に移ることを考える人も当然いるのでどのようにして人材を確保するか悩むところです。」</p> <p>“บัณฑิตของสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นมีทักษะและความตระหนักเรื่องงานเป็นอย่างดีจึงอยากจ้างงานบัณฑิตของที่นี่เพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม คนที่คิดอยากจะย้ายไปอยู่ที่ที่ค่าตอบแทนสูงกว่าหรือที่ที่ให้ค่าตอบแทนสูงๆก็เป็นเรื่องปกติ ดังนั้นตอนนี้อยู่ในช่วงลำบากใจมากกว่าจะรักษาบุคลากรเหล่านั้นไว้อย่างไรดี”</p> <p style="text-align: right;">ผู้วิจัยแปล</p>
<p>ความคิดเห็นที่ 3</p> <p>「英語の能力向上にも努めください。技術用語は積極的覚えようとしている向上心がわかる。」</p> <p>“อยากให้สถาบันพยายามพัฒนาทักษะด้านภาษาอังกฤษด้วย รับรู้ได้ถึงความพยายามที่จะจำคำศัพท์ทางเทคนิคอย่างเอาจริงเอาจัง”</p> <p style="text-align: right;">ผู้วิจัยแปล</p>
<p>ความคิดเห็นที่ 4</p> <p>「業務で使う書き言葉があるということだけでも理解しておいてほしい。」</p> <p>“อยากให้เข้าใจไว้ด้วยว่าภาษาเขียนที่ใช้ในการทำงานก็มี”</p> <p style="text-align: right;">ผู้วิจัยแปล</p>
<p>ความคิดเห็นที่ 5</p> <p>「通訳として採用しましたが、他の大学の日本語学科の卒業生と違い。通訳・翻訳の専門用語が少ない為か、通訳・翻訳のスキルは見劣りします。しかしながら、我々のような製造業では、業務内容に対する理解力があり。我々の望んでいる日本からのスーパーバイザーの為の通訳。手順書・指示書などの翻訳についてはむいていると感じています。将来は通訳としてだけでなく製造部門の管理者になるよう育てたいと思います。」</p> <p>“จ้างเข้ามาในฐานะล่าม แต่ก็มีแตกต่างกับบัณฑิตเอกภาษาญี่ปุ่นของมหาวิทยาลัยอื่นๆ ทักษะด้านการแปลและล่ามดูจะอ่อนด้อย อาจเป็นเพราะรู้จักคำศัพท์เฉพาะทางที่ใช้ในการแปลและล่ามน้อย อย่างไรก็ตามก็มีความเข้าใจเนื้อหาของงานในภาคอุตสาหกรรมได้ดี เป็นล่ามให้กับผู้ควบคุมงานชาวญี่ปุ่นได้เป็นอย่างดี รู้สึกได้ถึงความสามารถในการแปลเอกสาร เช่นเอกสารคำอธิบายขั้นตอนการปฏิบัติงาน เอกสารสั่งงาน เป็นต้น อนาคตไม่อยากจะให้ล่ามอย่างเดียวแต่อยากพัฒนาให้ไปเป็นผู้ดูแลฝ่ายการผลิตด้วย”</p> <p style="text-align: right;">ผู้วิจัยแปล</p>

ตารางที่ 4.27 ความคิดเห็นอื่นๆจากการประเมินความสามารถภาษาญี่ปุ่นโดยบริษัทญี่ปุ่น
ผู้ใช้บัณฑิต (ต่อ)

ความคิดเห็น	
<p>ความคิดเห็นที่ 6 「英語力が弱く感じ、非常に勿体無く思います。」 “รู้สึกเสียดายที่ความสามารถภาษาอังกฤษอ่อน”</p>	ผู้วิจัยแปล
<p>ความคิดเห็นที่ 7 「いわゆる「日本ファン」として日本交流を活発にできる人材育成お願いします。」 “อยากให้ผลิตบุคลากรประเภทแฟนญี่ปุ่นที่ช่วยทำให้การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกับญี่ปุ่นเกิดความคึกคัก”</p>	ผู้วิจัยแปล
<p>ความคิดเห็นที่ 8 「基本的な所だが、時間を守る。規則を守ると、徹底してほしい。」 “อยากให้เข้มงวดเรื่องเวลา และกฎระเบียบต่างๆ”</p>	ผู้วิจัยแปล
<p>ความคิดเห็นที่ 9 「英語力が弱く感じられる。グローバル化には英語力が不可欠であり、能力アップに期待したい。」 “ความสามารถภาษาอังกฤษอ่อน ในยุคโลกาภิวัตน์ความสามารถภาษาอังกฤษขาดไม่ได้ คาดหวังการพัฒนาความสามารถภาษาอังกฤษ”</p>	ผู้วิจัยแปล

ตารางที่ 4.27 แสดงความคิดเห็นอื่นๆที่ได้รับจากบริษัทญี่ปุ่นผู้ใช้งานบัณฑิต จากตารางเมื่อพิจารณาจากความคิดเห็นที่ 1 ความคิดเห็นที่ 2 และ ความคิดเห็นที่ 5 ทำให้เข้าใจได้ว่าบริษัทญี่ปุ่นซึ่งเป็นผู้ใช้บัณฑิตค่อนข้างมีความพึงพอใจต่อคุณภาพบัณฑิตของบัณฑิตสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น อย่างไรก็ตามเมื่อวิเคราะห์ความคิดเห็นของบริษัทญี่ปุ่นผู้ใช้บัณฑิตพบว่า สิ่งที่บริษัทญี่ปุ่นเห็นว่าเป็นปัญหาของบัณฑิตสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น คือ ความสามารถภาษาอังกฤษที่อ่อนด้อย ความสามารถเรื่องคำศัพท์เฉพาะทางและคำศัพท์ทางเทคนิค ประเด็นที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งคือ วัฒนธรรมด้านการทำงาน เช่น ระเบียบวินัยในการทำงาน หรือการเปลี่ยนงาน โดยเฉพาะปัญหาเรื่องการเปลี่ยนงานนี้ จากความเห็นของชาวญี่ปุ่นทำให้เข้าใจได้ว่าชาวญี่ปุ่นไม่น่าจะพึงพอใจพฤติกรรมการเปลี่ยนงาน ดังที่ชาวญี่ปุ่นได้แสดงความคิดเห็นว่าบัณฑิตชาวไทยมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนไปทำงานในองค์กรที่ให้ค่าตอบแทนสูงกว่าซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษเกี่ยวกับ การเปลี่ยนงานของบัณฑิตสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นซึ่งปรากฏในตารางที่ 4.16 ก่อนหน้านี้ ผลการศึกษาดังกล่าวบ่งชี้ว่าบัณฑิตที่ทำงานแล้วมีอัตราการเปลี่ยนงานอยู่ที่ร้อยละ 26.1 ดังนั้นผู้วิจัยมีความเห็นว่าผู้สอนควรต้องสอดแทรกเรื่องวัฒนธรรมการทำงานของชาวญี่ปุ่นให้บัณฑิตทราบด้วยก็น่าจะเป็นประโยชน์ต่อการทำงานในอนาคต

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นการสัมภาษณ์เพิ่มเติม

หลังจากที่ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามตอบกลับจากบริษัทญี่ปุ่นแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์เพิ่มเติม (Follow-up Interview) บริษัทญี่ปุ่นผู้ใช้บัณฑิตเพิ่มเติม โดยใช้วิธีการโทรศัพท์ไปยังบริษัทญี่ปุ่นที่ตอบแบบสอบถามกลับมา เพื่อขออนุญาตไปเยือนบริษัทและสัมภาษณ์เจ้านายชาวญี่ปุ่นหรือชาวญี่ปุ่นที่ทำงานในบริษัทที่ได้คลุกคลีกับบัณฑิต ผู้วิจัยได้รับความร่วมมือจากบริษัทญี่ปุ่นจำนวน 2 บริษัท จากจำนวน 20 บริษัทที่ยินยอมให้ผู้วิจัยไปเยือนบริษัทเพื่อดำเนินการเก็บข้อมูลในการสัมภาษณ์เพิ่มเติม ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ชาวญี่ปุ่นทั้ง 2 บริษัท ในวันที่ 5 และ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2556 ผู้วิจัยใช้เวลาในการสัมภาษณ์ชาวญี่ปุ่นแต่ละบริษัทประมาณ 30 ถึง 45 นาที ก่อนการสัมภาษณ์ได้ขออนุญาตบันทึกเสียงผู้ให้ข้อมูลชาวญี่ปุ่นด้วยเครื่องบันทึกเสียง IC Recorder และหลังจากการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้ถอดเสียงออกมาเป็นตัวอักษร ในขั้นของการสัมภาษณ์ติดตามผลนี้ ผู้วิจัยต้องการทราบปัญหาเกี่ยวกับการใช้ภาษาญี่ปุ่นในสถานที่ทำงานของบัณฑิตในเชิงลึกเพิ่มเติมผ่านมุมมองของบริษัทญี่ปุ่น ตัวอย่างคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ เช่น ความสามารถด้านภาษาญี่ปุ่นของบัณฑิตที่ยังไม่เพียงพอหรือที่รู้สึกว่ายังเป็นปัญหาคืออะไร อยากให้สถาบันTNI พัฒนาศักยภาพด้านใดของบัณฑิตให้ดีขึ้น เป็นต้น ผลการศึกษาในขั้นนี้ผู้วิจัยจะนำไปวิเคราะห์ร่วมกับผลการศึกษาในขั้นอื่นก่อนหน้าเพื่อนำเสนอเป็นข้อเสนอแนะในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรของสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นต่อไป ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏ ดังนี้

ตารางที่ 4.28 ตารางแสดงข้อมูลบริษัทญี่ปุ่นที่เป็นผู้ใช้บัณฑิตสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น

บริษัท	ตำแหน่งของผู้ให้ข้อมูลชาวญี่ปุ่น	ประเภทบริษัท	ทุนจดทะเบียน	จำนวนพนักงานชาวญี่ปุ่น	จำนวนพนักงานชาวไทย	จำนวนบัณฑิตTNI
A	กรรมการผู้จัดการ	การบริการและปรึกษา	4 ล้านบาท	1	4	2 (50)
B	หัวหน้าส่วนงานวิจัย	การวิจัยและพัฒนาด้านยานยนต์	16 ล้านบาท	2	18	4 (22.22)

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บคือ อัตราส่วนร้อยละของพนักงานที่เป็นบัณฑิตที่จบจากสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น

ดังที่ได้กล่าวไปแล้วในงานวิจัยของฮะระดะ(原田, 2004) พบว่าบริษัทญี่ปุ่นขนาดใหญ่ในประเทศไทยมีแนวโน้มที่จะใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารภายในบริษัทเป็นหลัก สาเหตุเป็นเพราะว่าประการแรก บริษัทขนาดใหญ่นอกจากจะมีบริษัทญี่ปุ่นเป็นบริษัทคู่ค้าแล้ว ยังทำการค้ากับบริษัท

สัญชาติอื่นด้วย ประการที่สอง คือ พนักงานชาวไทยได้รับการศึกษาภาษาอังกฤษมาตั้งแต่ระดับประถมศึกษา มีความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษในระดับที่เพียงพอ ประการที่สาม คือ เพื่อหลีกเลี่ยงความผิดพลาดในการทำงานก็จะใช้ภาษาอังกฤษซึ่งมีความชำนาญมากกว่า และสามารถสื่อสารได้รวดเร็วทันท่วงทีในการติดต่อประสานงานต่างๆ

ดังนั้นสาเหตุที่ผู้วิจัยเลือกบริษัททั้ง 2 แห่ง เนื่องจากเพราะบริษัททั้ง 2 แห่งเป็นบริษัทขนาดเล็ก มีพนักงานในบริษัทน้อย นอกจากนี้เมื่อคิดเป็นร้อยละของพนักงานที่จบจากสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นพบว่า บริษัท A ซึ่งเป็นบริษัทที่ทำธุรกิจเกี่ยวกับด้านการบริการและปรึกษาเกี่ยวกับการเข้ามาตั้งบริษัทหรือกิจการของญี่ปุ่นในประเทศไทย มีการจ้างบัณฑิตของสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นซึ่งจบการศึกษาจากคณะบริหารธุรกิจจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 50 ส่วนบริษัท B ซึ่งเป็นบริษัทที่ทำธุรกิจเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนา มีการจ้างบัณฑิตรวม 4 คน จำแนกเป็นบัณฑิตของคณะบริหารธุรกิจ 1 คน คณะวิศวกรรมศาสตร์ 2 คน และคณะเทคโนโลยีสารสนเทศ 1 คน รวมคิดเป็นร้อยละ 22.22 จากพนักงานทั้งหมด

นอกจากนี้ ณ วันที่ 8 สิงหาคม 2556 ซึ่งเป็นวันที่ผู้วิจัยไปเยือนบริษัท B เพื่อดำเนินการเก็บข้อมูลสัมภาษณ์บริษัทญี่ปุ่นที่เป็นผู้ใช้บัณฑิตทำให้ทราบว่าบริษัท B มีการรับนักศึกษาฝึกงานจากสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นเข้ามาฝึกงานเป็นระยะเวลา 1 ภาคการศึกษาด้วย อีกจำนวน 4 คน ดังนั้นโอกาสที่บัณฑิตและนักศึกษาจะได้ใกล้ชิดกับคนญี่ปุ่นและโอกาสในการสนทนากันด้วยภาษาญี่ปุ่นจึงมีความเป็นไปได้สูงกว่าบริษัทที่มีขนาดใหญ่

ในส่วนของข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลในขั้นการสัมภาษณ์เพิ่มเติม (Follow-up Interview) จะเป็นบุคคลเดียวกับผู้ประเมินความสามารถภาษาญี่ปุ่นของบัณฑิตในขั้นการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ชาวญี่ปุ่นผู้ให้ข้อมูลของบริษัท A มีตำแหน่งเป็นกรรมการผู้จัดการ ซึ่งประจำการอยู่ที่ประเทศไทยตลอดเวลา และเป็นชาวญี่ปุ่นเพียงคนเดียวภายในบริษัท จึงเป็นชาวญี่ปุ่นเพียงคนเดียวที่บัณฑิตต้องปฏิบัติงานโดยรับคำสั่งโดยตรงจากชาวญี่ปุ่นท่านนี้ ส่วนผู้ให้ข้อมูลของบริษัท B มีตำแหน่งเป็นหัวหน้าส่วนงานวิจัย ไม่ได้ประจำการอยู่ที่ประเทศไทยเป็นการถาวร แต่จะเดินทางมาทำงานที่ประเทศไทยเป็นการชั่วคราวครั้งละ 1 ถึง 2 เดือน แม้จะไม่ได้อยู่ประเทศไทยเป็นการถาวร แต่เป็นชาวญี่ปุ่นที่บัณฑิตจะต้องปฏิบัติงานร่วมด้วยมากที่สุด

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลจากบริษัทญี่ปุ่นทั้งสองแห่ง ผู้วิจัยสามารถสรุปความเห็นของบริษัทญี่ปุ่นเกี่ยวกับความสามารถด้านต่างๆของบัณฑิตสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นได้ดังนี้

4.2.1 ความสามารถด้านการสนทนาภาษาญี่ปุ่น

4.2.1.1 ความสามารถด้านการสื่อสารในชีวิตประจำวัน

ผลการสัมภาษณ์ทำให้ผู้วิจัยทราบว่าทั้งบริษัท A และ B มีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่าบัณฑิตมีความสามารถในการสื่อสารในระดับชีวิตประจำวันได้เป็นที่น่าพึงพอใจ

「まあ、それはもっともっとしゃべれるようになるといいですが、普段のコミュニケーションはそんなに問題はないです。」

(A 社)

“หากสามารถพูดได้มากกว่านี้ก็จะดี แต่การสนทนาในระดับทั่วไปไม่มีปัญหา”

(บริษัท A)

ผู้วิจัยแปล

「日本語能力はやっぱり入って来る時は高いですね。日常のコミュニケーション能力も高いです。…やっぱりお客さんが日本人だとしゃべれないですね。社内の人間だと、コミュニケーション能力が高いです。」

(B 社)

“ความสามารถภาษาญี่ปุ่นเมื่อตอนเข้ามาเริ่มงานสูงทีเดียว ความสามารถในการสื่อสารในชีวิตประจำวันก็สูงมาก...(ละไว้)...อย่างไรก็ตามหากลูกค้าที่มาติดต่อเป็นชาวญี่ปุ่นก็ยังไม่สามารถสนทนาได้ แต่หากเป็นการสื่อสารกับบุคคลในบริษัทแล้วถือว่าสูงมาก”

(บริษัท B)

ผู้วิจัยแปล

4.2.1.2 ความสามารถด้านการสื่อสารเกี่ยวกับเรื่องเฉพาะทาง

จากการสัมภาษณ์ พบว่าหากเป็นการสนทนาในเชิงลึก เช่น มีเรื่องของศัพท์เฉพาะทาง หรือ เนื้อหาของการสนทนามีความซับซ้อน จะพบว่าการสื่อสารกับบัณฑิตในเรื่องดังกล่าว นายจ้างชาวญี่ปุ่นให้ความเห็นว่า เมื่อมีการส่งสารไปยังบัณฑิต บัณฑิตไม่สามารถเข้าใจสารที่ส่งออกไปได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ เช่น กรณีของบริษัท A ได้หยิบยกประเด็นเรื่องการโต้ตอบทางโทรศัพท์ของบัณฑิตว่า หากบัณฑิตถูกคู่สนทนาชาวญี่ปุ่นสอบถามรายละเอียดในประเด็นที่ต้องการติดต่อบัณฑิตยังไม่สามารถโต้ตอบได้ ส่วนในกรณีของบริษัท

B ได้นำเสนอในประเด็นที่ว่า เมื่อคุณผลลัพ์การทำงานของบัณฑิตทำให้ทราบว่าบัณฑิตเข้าใจเนื้อหาของการสื่อสารเพียงร้อยละ 70 ซึ่งความเข้าใจครึ่งๆกลางๆของบัณฑิตก่อให้เกิดผลกระทบกับงาน เช่น บริษัทคู่ค้าไม่ยอมรับงาน เนื่องจากสัดส่วนของแบบแปลนผิดเพี้ยนไป

「うちの電話代行、電話は難しいですね。Aさんが出られない時に、Dさんに出てもらったりしますが、電話はやっぱりちょっと難しいです。ただ、お客さんに「今おりません。後で担当者から電話します。」と伝える、基本的にはそれだけの対応なので、そんなに難しい電話の内容は必要ないんですが、電話で細かいことを聞かれたりすると、ちょっとまだ難しいですね。」

(A社)

“การรับโทรศัพท์แทน(ผู้เกี่ยวข้อง) ยังเป็นสิ่งที่ค่อนข้างยาก กรณีที่คุณ A (รุ่นพี่ในที่ทำงานซึ่งมีความสามารถภาษาญี่ปุ่นสูงกว่า) ไม่สามารถรับโทรศัพท์ได้ ก็ขอให้คุณ D (บัณฑิต) เป็นคนรับโทรศัพท์แทน ซึ่งการรับโทรศัพท์ก็ยังเป็นสิ่งที่ยากสำหรับบัณฑิต ดังนั้นจึงพยายามให้บัณฑิต D แจ้งลูกค้าที่ติดต่อเข้ามาว่า “ผู้ที่ต้องการติดต่อไม่อยู่ จะให้ติดต่อกลับไปในภายหลัง” เนื้อหาในการสนทนาทางโทรศัพท์จึงไม่ยากเท่าไร แต่เมื่อถูกสอบถามในรายละเอียด ยังถือว่าเป็นเรื่องที่ยาก”

(บริษัท A)

ผู้วิจัยแปล

「ただ、私は去年彼らに日本語教育とかやってたんですけど、日常の会話はもちろん彼らは理解できるので、そういう意味では問題ありません。でも、やっぱりテクニカルな事になると、伝えたことが、後の結果を見ると70%しか通じてないという感じがありますね。」

(B社)

“ผมเองเมื่อปีที่แล้วก็ได้สอนภาษาญี่ปุ่นให้กับพวกเขาด้วย สำหรับการสื่อสารในชีวิตประจำวันพวกเขาสามารถเข้าใจได้ในความหมายของความพร้อมในการทำงานจัดได้ว่าไม่มีปัญหา แต่พอเป็นเรื่องทางเทคนิค (Technical) แล้ว สิ่งที่ยากทยอดออกไป เมื่อเทียบกับผลลัพ์ของงานที่ออกมาพบว่าพวกเขามีความเข้าใจเพียง 70 เปอร์เซ็นต์”

(บริษัท B)

ผู้วิจัยแปล

เมื่อผู้วิจัยได้สอบถามทั้งบริษัท A และ B เพิ่มเติมเกี่ยวกับประเด็นที่ว่าเมื่อบัณฑิตฟังภาษาญี่ปุ่นแล้วไม่สามารถเข้าใจสารได้อย่างครบถ้วน บัณฑิตมีการตรวจสอบหรือตรวจทานความเข้าใจของตนเองบ้างหรือไม่ อย่างไร เกี่ยวกับคำถามนี้ บริษัท A ไม่ได้ระบุถึงประเด็นนี้ที่ชัดเจน แต่

คำตอบที่ได้รับจากบริษัท A เกี่ยวกับประเด็นนี้ทำให้ทราบว่าบริษัท A ให้ความสำคัญกับความสามารถในการสื่อสารของบัณฑิตเป็นอย่างมาก บริษัทญี่ปุ่นอย่างบริษัท A ให้ความสำคัญว่าเกณฑ์การแบ่งระดับโดยใช้ผลการสอบวัดระดับความสามารถภาษาญี่ปุ่นไม่สามารถเป็นเครื่องยืนยันความสามารถในการสื่อสารภาษาญี่ปุ่นของบัณฑิตได้ เพราะจากประสบการณ์ของชาวญี่ปุ่นในบริษัท A พบว่า คนที่ถูกจัดให้มีความสามารถภาษาญี่ปุ่นอยู่ในระดับขั้นต้น เช่น ระดับ 3 (3 級) สามารถสนทนาภาษาญี่ปุ่นได้ดีกว่าคนที่จัดอยู่ในระดับ 2 (2 級) ก็มี ดังนั้น การแบ่งระดับโดยใช้วิธีดังกล่าวจึงไม่ใช่เครื่องยืนยันความสามารถในการสนทนาที่แท้จริง ความสามารถในการสื่อสารขึ้นอยู่กับว่าบัณฑิตมีโอกาสดูได้ใช้ภาษาญี่ปุ่นในการสื่อสารจริงหรือไม่

「正直言うと、DさんとFさんを比べると、Dさんの方が少ししゃべれるし、コミュニケーション、メールを書いたりするのも上手です。卒業した時、二人はそれぞれ2級と3級でしたからね。でも、日本語はその級だけではもちろん評価はできないですよ。3級だけど、よく仕事で使ってたからよっぽど2級の人よりしゃべれる人もいるし、3級も取っていないのに、コミュニケーションがほとんど100%の人もいますしね。だから、もちろん2級3級4級とかそれだけではわからないんですが、やっぱり2級ということは、ある程度メールを書いたり、文章を読んだりするテストをしてきていると思うので、一つの目安としては2級3級4級というのは十分評価できると思います。また、特にコミュニケーションに関しては、使ってるかどうか大きな部分だと思います。まあ、でも、大学を卒業して2級3級ということは、まだそれほど世の中で日本語を使う機会はそれまでなかったと思うので、やっぱり大学を卒業したばかりの人にとって、2級か3級かというのは大きな違いだと思います。」

(A 社)

“หากเปรียบเทียบคุณ D กับคุณ F คุณ D สามารถพูด(ภาษาญี่ปุ่น)ได้นิดหน่อย การสื่อสารและการเขียนอีเมลก็เก่ง ตอนจบการศึกษาทั้งสองคนสอบวัดระดับได้ระดับ 2 และระดับ 3 แต่ภาษาญี่ปุ่นไม่สามารถประเมินได้โดยใช้การสอบวัดระดับอย่างเดียว คนที่สอบได้ระดับ 3 แต่เพราะมีใช้ภาษาญี่ปุ่นในการทำงานทุกวันจึงทำให้สามารถพูดภาษาญี่ปุ่นได้ดีกว่าคนสอบได้ระดับ 2 ก็มี หรือทั้งที่ยังไม่ได้ระดับ 3 แต่สามารถสื่อสารได้เกือบ 100 เปอร์เซ็นต์ก็มีอีกเช่นกัน ดังนั้นการสอบได้ระดับ 2 ระดับ 3 หรือระดับ 4 ไม่สามารถบอกถึงความสามารถทางการสื่อสารได้เลย หากพูดว่าได้ระดับ 2 คิดว่าคงจะมีการทดสอบการเขียนอีเมล การอ่านข้อความมาแล้วในระดับหนึ่ง จึงคิดว่าการประเมินแบบนั้นโดยแบ่งเป็นระดับ 2 ระดับ 3 หรือระดับ 4 ก็คงจะเพียงพอ แต่หากจะพูดถึงการสื่อสารโดยเฉพาะ คงจะขึ้นอยู่กับว่าจะได้ใช้งานหรือไม่ได้ใช้งานจริง คิดว่าการที่เรียนจบแล้วสอบได้ระดับ 2 หรือระดับ 3 ทั้งที่ยังไม่เคยได้มีโอกาสใช้ภาษาญี่ปุ่นในชีวิตจริงมากขนาดนั้น สำหรับบัณฑิตที่เพิ่งเรียนจบคิดว่าคนสอบได้ระดับ 2 และ ระดับ 3 มีความแตกต่างกันมากในเรื่องนี้”

(บริษัท A)

ผู้วิจัยแปล

ในขณะที่บริษัท B ได้แสดงความคิดเห็นชัดเจนในประเด็นเกี่ยวกับการตรวจสอบความเข้าใจในการรับสารจากชาวญี่ปุ่นของบริษัทว่าบัณฑิตยังขาดกระบวนการตรวจสอบความเข้าใจของตนเอง เมื่อเกิดความไม่เข้าใจขึ้นมา ปริมาณการมาสอบถามของบัณฑิตมีเพียงครั้งเดียวเท่านั้น ดังนั้นเกี่ยวกับประเด็นนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการพัฒนาความสามารถด้านการฟังของบัณฑิตให้เข้าใจภาษาญี่ปุ่นอย่างถูกต้องสมบูรณ์คงเป็นเรื่องที่ทำได้ยากยิ่ง เพราะในบริบทของการสื่อสารจริงๆ มีปัจจัยที่เป็นอุปสรรคหลายอย่างต่อการฟัง ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าทางด้านของผู้สอนภาษาญี่ปุ่นเองควรจะต้องฝึกทักษะในการตรวจทานความเข้าใจในสิ่งที่ฟังให้กับผู้เรียนด้วย

「『わからないところは聞いてくれ』とよく言うんですけど、やっぱり半分ぐらいしか聞いてくれないですね。もうちょっと、80パーセントぐらいですかね。だから、わかっているなと思っていても、結果を見るとやっぱりわかっていなかったということもあります。本人は理解しているつもりだけど、こっちが言ったことと違ってたりね。やっぱり難しいんですよ。いざ仕事を始めると、結構細かいところのやり取りもあるのでね。でも、それを大学4年間で全部理解するというのはものすごく難しいというのはこちらもわかってますけど。」

(B社)

ผมเองมักจะพูดว่า “ตรงไหนไม่เข้าใจให้สอบถาม” แต่ก็มาสอบถามเพียงครั้งเดียว หรืออาจจะมากกว่านั้นหน่อยคือ 80 เปอร์เซ็นต์ ดังนั้นแม้คิดว่าจะเข้าใจดีแล้ว เมื่อดูผลลัพธ์ของงานที่ออกมา เจ้าตัวคงคิดว่าเข้าใจถูกต้อง แต่ผลที่ออกมาไม่เหมือนกับสิ่งที่ผมบอก เป็นเรื่องยากพอสมควร พอต้องเริ่มงานเข้าจริง บางทีก็ต้องมีเรื่องที่ต้องสื่อสารกันในจุดที่เป็นรายละเอียด แต่ทางเราเองก็เข้าใจดีว่าการจะให้เข้าใจทุกอย่างทั้งหมดภายใน 4 ปีที่เรียนมหาวิทยาลัยคงเป็นเรื่องที่ยากลำบากเหมือนกัน

(บริษัท B)

ผู้วิจัยแปล

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ขอความเห็นจากคนญี่ปุ่นของบริษัท A เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรภาษาญี่ปุ่นคนญี่ปุ่นของบริษัท A ได้แสดงความคิดเห็นว่า บริษัทญี่ปุ่นส่วนใหญ่ต้องการบัณฑิตที่สามารถปฏิบัติงานในฐานะผู้เชี่ยวชาญทั่วไป (Generalist) ได้ เพราะบริษัทขนาดใหญ่ในญี่ปุ่นเมื่อเข้ามาบุกเบิกกิจการในประเทศไทยจะเริ่มตั้งบริษัทที่ใช้พนักงานเพียงหนึ่งถึงสองคนเท่านั้น ดังนั้นการบริหารจัดการในช่วงเริ่มตั้งบริษัทใหม่พนักงานคนญี่ปุ่นและคนไทยจะต้องร่วมกันทำงานทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการก่อตั้งบริษัท เช่น เรื่องการดำเนินงานเรื่องหนังสืออนุญาตในการทำงานในประเทศไทย (Work Permit) การขอวีซ่า เป็นต้น ซึ่งหากพนักงานชาวไทยสามารถใช้ภาษาญี่ปุ่นช่วยสื่อสารให้คนญี่ปุ่นเข้าใจกระบวนการดังกล่าวได้ก็จะเป็นประโยชน์กับชาวญี่ปุ่นมาก ดังนั้นคนญี่ปุ่นจึงให้ความเห็นว่า ขอเพียงพนักงานชาวไทยใช้ความสามารถภาษาญี่ปุ่นขั้นพื้นฐานอธิบายกระบวนการใน

การจัดตั้งบริษัทได้ก็เพียงพอ หากมีความสามารถสื่อสารภาษาญี่ปุ่นในขั้นพื้นฐานได้แล้ว ความรู้และความสามารถอื่นๆจะตามมา และจะมีโอกาสมากกว่าคนอื่น นอกจากนี้บริษัท A ยังระบุชัดเจนว่าความสามารถในการสื่อสารภาษาญี่ปุ่นได้จะมีผลต่อค่าตอบแทนที่จะได้รับด้วย

「卒業生というか、一般的に、日系企業が最初タイ人のスタッフが欲しいとなった時に、大半、まあ7-8割はジェネラリスト、いろいろな事ができるタイ人が欲しいというのは、まずあると思いますね。要は、一人マネージャーとして、例えば、会社の事とか、会社設立の事、会計の事、輸出入の事、営業の事、技術の事、いろいろなことを要求されて、とても難しいとは思いますが。例えば、日本である程度大きい会社でも、タイに出て来た時には、本当に一人二人の小さな会社から始まります。その時に、日本だったら、人事とか、会計とか、いろいろな部署が全部ちゃんとあるんですけども、タイに出て来たたら、出て来た日本人とタイ人の二人でその全てをやらないといけません。そうすると、いろいろな会社の手続きの事とか、ワークパーミットのこと、ビザのこと、全部を要求される場合があるので、なかなか難しいとは思いますが。最低限、日本語でコミュニケーションができれば、タイの方は頭も良くて器用な方が多いので、コミュニケーションさえできれば、ビザってどうやってやるのか、会社ってどうやってできるのか、日本の会社が出て来た時にどういう条件で作らないといけないか、タイ人のパートナーを探さないといけないとか、一人の日本人を雇うためには200万バツの会社を作って、それで四人のタイ人を雇わないと実際はその日本人のワークパーミットが出ないとか、そういう具体的なところは、後からでも、実際身についていくと思います。最低限レベルのコミュニケーションができれば、後からいろいろ身についていくのでね、まずはコミュニケーションができること。いろいろなチャンスがあると思うし、日本語がしゃべれるしゃべれないでお給料の差も卒業生でも違ってくると思いますしね。」

(A社)

“หากพูดถึงบัณฑิต โดยทั่วไปแล้วบริษัทญี่ปุ่นกว่าร้อยละ 70 ถึง 80 ต้องการพนักงานชาวไทยที่สามารถปฏิบัติงานในฐานะผู้เชี่ยวชาญทั่วไป (Generalist) คือสามารถปฏิบัติงานขั้นพื้นฐานหลายๆอย่างได้ ในฐานะผู้จัดการเพียงหนึ่งเดียว การที่จะต้องจัดการงานทุกอย่าง เช่น การจัดตั้งบริษัท การบัญชี การนำเข้าส่งออก การบริหาร หรือ เทคนิคต่างๆ เป็นเรื่องที่ยุ่งยากและลำบากมาก ขอยกตัวอย่างดังนี้ บริษัทขนาดใหญ่ในประเทศญี่ปุ่นเมื่อมาบุกเบิกธุรกิจในประเทศไทย จะเริ่มต้นก่อตั้งจากการเป็นบริษัทขนาดเล็กๆโดยมีพนักงานเพียงหนึ่งคนหรือสองคน ในกรณีแบบนี้ถ้าอยู่ในประเทศญี่ปุ่นจะมีการจัดตั้งส่วนงานต่างๆ ครบถ้วน เช่น งานบุคคล งานบัญชี เป็นต้น แต่กรณีที่ขยายธุรกิจมายังประเทศไทย คนญี่ปุ่นและคนไทยเพียงสองคนจะต้องร่วมกันทำงานทุกอย่าง เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้วจำเป็นต้องมีการจัดการเรื่องต่างๆ เช่น ขั้นตอนต่างๆในการจัดตั้งบริษัท หนังสืออนุญาตการทำงานในประเทศไทย วีซ่า จึงเป็นเรื่องที่ยุ่งยากมาก คนไทยที่ฉลาดและเก่งมืออยู่มาก อย่างน้อยที่สุดหากสามารถสื่อสารภาษาญี่ปุ่นได้ ก็จะช่วยดำเนินการในเรื่องต่างๆเหล่านี้ได้ เช่น จะขอวีซ่าอย่างไร จะตั้งบริษัทอย่างไร มีเงื่อนไขอย่างไรบ้างในการจัดตั้งบริษัท จะต้องหาหุ้นส่วนธุรกิจชาวไทยอย่างไร ในการจ้างงานชาวญี่ปุ่นหนึ่งคน จำเป็นต้องตั้งบริษัทที่มีทุนจดทะเบียนถึง 2,000,000 บาท ดังนั้นถ้าไม่จ้างพนักงานชาวไทย 4 คน ความจริงก็คือคนญี่ปุ่นคนนั้นก็จะได้ไม่ได้รับการออกใบอนุญาตการทำงานสำหรับคนต่างด้าว สิ่งต่างๆที่เป็นเรื่องรูปธรรมที่ยกมาข้างต้นนั้น คิดว่าบัณฑิตสามารถมาเรียนรู้ได้ในภายหลัง ดังนั้นหากบัณฑิตมีความสามารถในการสื่อสารภาษาญี่ปุ่นในขั้นพื้นฐานแล้วละก็ คิดว่าน่าจะมีโอกาสหลายๆอย่าง ความสามารถในการพูดภาษาญี่ปุ่นได้หรือไม่ได้ก็จะมีผลต่อค่าตอบแทนและความแตกต่างกันของบัณฑิตด้วย” (บริษัท A) ผู้วิจัยแปล

4.2.1.3 ความสามารถด้านการแปลและล่าม

จากการสัมภาษณ์ผู้วิจัยพบว่าความสามารถด้านการแปลเป็นทักษะอีกหนึ่งด้านที่บัณฑิตควรจะได้รับ การฝึกฝนทักษะด้านนี้มาตั้งแต่สมัยยังเป็นนักศึกษา เพราะข้อมูลจากบริษัท A บ่งชี้ว่าหากเป็นบริษัทญี่ปุ่นขนาดกลางและขนาดเล็กแล้ว คนญี่ปุ่นที่จะสื่อสารภาษาอังกฤษได้แทบจะไม่มีเลย ดังนั้นบริษัทญี่ปุ่นที่ต้องการบุคลากรที่มีความสามารถในด้านนี้ก็มีอยู่มาก

「日本の結構大きな会社はもう昔からタイで事業をしています。例えば、XX社のエンジンを作っているとか、部品を作っているとか、それの中の大きな会社ももうすでに前から来ています。その更に下の、エンジンの更にコアの部分の技術を持っているとか、そういう会社がまだ日本にはたくさんあって、そういう会社が今来ようとしてるといって、来ているところです。そうすると、そんなに大きい会社じゃないことが多いです。そうすると、会社の中に英語をしゃべれる人なんていません。XX社もYY社もみんな地方の会社なので、やっぱりタイのことも何も知りません。会社もいろいろ人材がいるわけじゃありません。そういう中で来られると、英語でコミュニケーションできる会社ならいいんですが、日本語でとなると人材も少ないですし、それで日本語でコミュニケーションをすることが望まれているんですね。うちのお客さんでもタイが初めて、海外が初めてというお客さんも多くて、「日本語でコミュニケーションできるスタッフ探して」「誰かいい人いない?」と言っている会社が、うちだけでも今4-5社あります。」

(A社)

“บริษัทญี่ปุ่นขนาดใหญ่เข้ามาดำเนินกิจการในประเทศไทยเป็นระยะเวลาแล้วนับตั้งแต่อดีตบริษัทขนาดใหญ่อื่นๆซึ่งอยู่ภายใต้บริษัทเหล่านั้นอีกที เช่น บริษัทที่ผลิตเครื่องยนต์ให้กับบริษัท ก. (บริษัทผลิตรถยนต์รายใหญ่แห่งหนึ่ง) หรือผลิตส่วนประกอบก็เข้ามาตั้งองค์กรธุรกิจในประเทศไทยมานานแล้วเช่นกัน แต่ก็ยังมีบริษัทขนาดเล็กที่รองลงมา ซึ่งผลิตชิ้นส่วนสำคัญๆซึ่งเป็นองค์ประกอบย่อยๆของเครื่องยนต์ยังมีอยู่ที่ญี่ปุ่นอีกมาก บริษัทเหล่านั้นกำลังจะเข้ามาตั้งองค์กรธุรกิจในประเทศไทย บริษัทขนาดกลางขนาดเล็กที่จะเข้ามาจึงมีอยู่มาก บริษัทเหล่านั้นคนที่สื่อสารภาษาอังกฤษได้จึงแทบไม่มี บริษัท ก. และบริษัท ข. (ซึ่งเป็นบริษัทผลิตรถยนต์รายใหญ่) เป็นบริษัทที่ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาคของญี่ปุ่น ดังนั้นจึงไม่ค่อยรู้จักข้อมูลหรือเรื่องราวของประเทศไทยมากนัก แล้วก็ไม่ได้หมายความว่าบริษัทเหล่านั้นจะมีบุคลากรที่หลากหลาย หากเป็นบริษัทที่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ก็คงไม่มีปัญหา ด้วยเหตุนี้การสื่อสารด้วยภาษาญี่ปุ่นจึงเป็นสิ่งที่ได้รับการคาดหวังกรณีลูกค้าของบริษัทเราก็คงเช่นกัน ลูกค้าที่มาประเทศไทยหรือมาต่างประเทศครั้งแรกก็มีอยู่มาก บริษัทลูกค้าที่ขอร้องให้ทางเราช่วยหาทีมงานที่สามารถสื่อสารภาษาญี่ปุ่นได้ หรือให้ช่วยแนะนำบุคลากรดีๆ ในจำนวนนี้มีอยู่ 4-5 บริษัท” (บริษัท A) ผู้วิจัยแปล

4.2.2 ความเข้าใจวิธีการทำงานแบบญี่ปุ่น

4.2.2.1 การประยุกต์ใช้หลักการHou-Ren-Sou (報・連・相)

Hou-Ren-Sou เป็นแนวคิดในการทำงานที่ถือได้ว่าเป็นเอกลักษณ์ของการทำงานตามแบบฉบับของชาวญี่ปุ่น Houมาจากคำว่า Houkoku (報告) ซึ่งมีความหมายว่า “การรายงาน” Renมาจากคำว่า Renraku (連絡) ซึ่งมีความหมายว่า “การติดต่อ” และตัวสุดท้ายคือ Souมาจากคำว่า Soudan (相談) ซึ่งมีความหมายว่า “การปรึกษา” ในการทำงานร่วมกับผู้อื่นหรือคนหมู่มาก ผู้ร่วมงานทุกคนจำเป็นต้องมีข้อมูลร่วมกันเพื่อทำให้งานออกมามีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยได้สอบถามบริษัท A และ B ว่าบัณฑิตมีการประยุกต์ใช้แนวคิดนี้ในการทำงานมากน้อยเพียงใด พบว่ามีทั้งบัณฑิตที่ใช้แนวคิดนี้ในการทำงานเป็นอย่างดีก็มี ในขณะที่เดียวกันก็มีบัณฑิตที่ขาดการนำหลักการนี้ไปประยุกต์ใช้

จากการสัมภาษณ์ชาวญี่ปุ่นบริษัท A ผู้วิจัยได้รับคำตอบว่าบัณฑิตมีการนำหลักการนี้มาประยุกต์ใช้งานจริงและเป็นที่ยอมรับของชาวญี่ปุ่นที่นำหลักการนี้มาใช้ อยู่เสมอ ซึ่งสามารถช่วยลดปัญหาและเมื่อเกิดปัญหาขึ้นแล้ว เจ้าหน้าที่ชาวญี่ปุ่นสามารถติดตามช่วยแก้ไขปัญหาคืบหน้าได้ทันที ในขณะที่ชาวญี่ปุ่นบริษัท B ให้คำตอบว่าบัณฑิตยังขาดทักษะเรื่องการรายงาน การติดต่อ และการปรึกษาอยู่พอสมควร ชาวญี่ปุ่นจึงได้พยายามฝึกให้บัณฑิตเขียนรายงานความคืบหน้า หรือ ฝึกให้บัณฑิตมีการติดต่อประสานงานกับชาวญี่ปุ่นล่วงหน้าในกรณีที่มีเหตุจำเป็นต่างๆ

「一般的に日本人とタイ人の違う部分はあると思うんですけど、一般的に言われているよりは、卒業生の方は日本的なそういうところを身につけていると思います。ちょっとした問題があった時に、自分の中で終わらせるんじゃなくて相談する、というのは、そういえばよくあると思うので、そこはともいいと思います。言わずに終わってしまって、自分の中で後で問題になったりするよりは、ちゃんと最初から問題があったら言ってもらった方がいいと思うし、それは実行できていると思います。」

(A社)

“โดยทั่วไปแล้วคิดว่าคนไทยกับคนญี่ปุ่นมีความแตกต่างกัน แต่เมื่อดูจากบัณฑิต บัณฑิตมีส่วนของความ เป็นญี่ปุ่นติดตัวมากกว่าที่เคยถูกบอกมา เวลาที่เกิดปัญหาเล็กน้อยขึ้นมา จะไม่เก็บไว้คนเดียว แต่จะมาปรึกษา หากจะพูดถึงส่วนนี้ บัณฑิตมีการแสดงออกเรื่องนี้สม่ำเสมอ ซึ่งคิดว่าเป็นเรื่องที่ดีมาก ไม่เก็บงำปัญหาเอาไว้โดยปราศจากการรายงาน ดีกว่าปล่อยให้ปัญหาบานปลายขึ้นมา ภายหลัง คิดว่าหากมีปัญหาเกิดขึ้นบัณฑิตควรมีการรายงานให้ทราบตั้งแต่แรก ในประเด็นนี้คิดว่า บัณฑิตมีการปฏิบัติได้จริง”

(บริษัท A)

ผู้วิจัยแปล

「そのままにしているところはやっぱり問題なので、いろいろそれはちょっと工夫をしています。まあ、何もなくなかなか教えてくれないので、こうやって「プログレスシート」というのがあって、プランと実際の状況を毎日書かせているんです。この「プログレスシート」を書かせるようにして、アヘッドしているのかディレイしてるのかというのが、やっとわかるようになりました。でも、まだちょっとね…。まあ、最近は慣れてきましたね。トラブルがあると連絡が来るようになったし、例えば「来週休みがあるので、私は来週いません」とやっと言うようになったし、そういう意味では、最近になってだんだんよくなってきましたね。「来週ナショナルホリデーがあるので、月曜日は休みです」とかね、突然その日になっていないというのが、前もって言うようになりましたからね。だんだん慣れてきたのかもしれないですね、デリバリータイムを守るという意味でですね。まあ、最初からできるかということ、難しいかもしれないですね。それが、二年目ぐらいになってくるとだんだん慣れてくるということでしょうね。」

(B社)

“หากปล่อยไว้ในสภาพนั้นก็จะเป็นปัญหาขึ้นมาได้ ดังนั้นจึงมีการปรับเปลี่ยนวิธีการนิดหน่อย เพราะเวลาที่ไม่มีเรื่องอะไร บัณฑิตก็จะมีงานที่แจ้งอะไรให้ทราบเลย ดังนั้นจึงได้ทำใบรายงานความคืบหน้า (progress sheet) ขึ้นมาเพื่อให้บัณฑิตเขียนแผนงานและสภาพงานจริงในแต่ละวัน เพราะได้มีการพยายามให้บัณฑิตเขียนใบรายงานความคืบหน้าจึงทำให้ทราบว่างานมีความคืบหน้าหรือไม่ทันตามเป้าหมาย แต่ก็รู้สึกยังไม่ดีเท่าที่ควร แต่ระยะหลังก็รู้สึกว่ามีความคืบหน้ามากขึ้น พอมีปัญหาอะไรเกิดขึ้น เดี่ยวนี้ก็มีงานแจ้งให้ทราบ เช่น มีการแจ้งเข้ามาว่า “อาทิตย์หน้าจะมีวันหยุด ผม/ดิฉันจะไม่อยู่” เป็นต้น ในความหมายทำนองนั้น รู้สึกได้ว่าบัณฑิตมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น เช่น “สัปดาห์หน้ามีวันหยุดราชการ วันจันทร์เป็นวันหยุด” ทั้งที่ยังไม่ถึงวันนั้น ก็จะมีการมาแจ้งให้ทราบล่วงหน้า อาจเป็นเพราะว่ามีความคืบหน้าทีละเล็กละน้อย แต่ในเชิงความหมายของการรักษา Delivery Time¹⁹ อาจจะเป็นเรื่องยากที่จะทำได้ตั้งแต่ต้น ถ้าทำงานจนเข้าปีที่สองก็น่าจะคุ้นเคยกับเรื่องนี้มากขึ้น”

(บริษัท B)

ผู้วิจัยแปล

¹⁹ Delivery Time คือ ระยะเวลาในการขนส่งสินค้า

4.2.2.2 ความถูกต้องของรายละเอียดงาน

ผลการสัมภาษณ์ชาวญี่ปุ่นบริษัท B พบว่าปัญหาอย่างหนึ่งที่ชาวญี่ปุ่นได้หยิบยกขึ้นมาและย้ำประเด็นนี้หลายครั้งตลอดการสัมภาษณ์คือการขาดความใส่ใจเรื่องความถูกต้องในรายละเอียดของเนื้องาน โดยชาวญี่ปุ่นมองว่าเรื่องนี้เป็นปัญหาด้านวัฒนธรรมการทำงานที่มีความแตกต่างกันระหว่างชาวไทยและชาวญี่ปุ่นและบัณฑิตยังขาดความตระหนักในเรื่องนี้ โดยให้เหตุผลสนับสนุนว่า สำหรับงานที่เกี่ยวข้องกับเชิงเทคนิคหรือในทางวิศวกรรม ความถูกต้องของเนื้องานหรือสัดส่วนต่างๆ จำเป็นต้องมีความถูกต้อง 100 เปอร์เซ็นต์ เพราะหากไม่ถูกต้องสมบูรณ์ จะไม่เป็นที่ยอมรับของลูกค้า

「技術の世界は100%じゃないとお客さんは満足してくれないんです。言ったことが全部OKじゃないとOKしてくれないという、そのところがなかなか理解してもらえません。例えば、95点だったらいいんじゃないかというのもあるじゃないですか。それは、いわゆる文系ではそんなことがあります。でもエンジニアの世界だったら、5%間違っていたら、エラーというか被害が出ますよね。そういうところがまだ理解しきれない部分があると思います。」

(B社)

“ในวงการทางเทคนิคหากความถูกต้องไม่ใช่100 เปอร์เซ็นต์ ลูกค้าย่อมไม่พอใจ หากสิ่งที่(ลูกค้า)ส่งมาไม่ถูกต้องทั้งหมด ลูกค้าก็จะไม่ยอมรับ ในส่วนนี้บัณฑิตยังไม่สามารถเข้าใจได้ เช่น บางที่บัณฑิตอาจจะคิดว่าผลงานมีความถูกต้องแค่ 95 เปอร์เซ็นต์ก็เพียงพอ สิ่งนั้นอาจจะเป็นที่ยอมรับสำหรับทางสายมนุษยศาสตร์ แต่ในวงการวิศวกรรม หากมีความผิดพลาดเพียง 5 เปอร์เซ็นต์ ก็อาจเกิดความเสียหายหรือความผิดพลาดขึ้นมาได้ คิดว่าบัณฑิตยังขาดความเข้าใจในประเด็นนี้ไม่เพียงพอ”

(บริษัท B)

ผู้วิจัยแปล

4.2.2.3 แรงบันดาลใจในการทำงาน

ผลจากการสัมภาษณ์ชาวญี่ปุ่นของบริษัท A และ B พบว่าทั้งสองบริษัทพูดถึงสิ่งหนึ่งที่คล้ายคลึงกัน คือ เรื่องแรงบันดาลใจในการทำงาน บริษัท A ให้ความเห็นว่า สิ่งที่ต้องการให้ผู้สอนถ่ายทอดไปยังผู้เรียนภาษาญี่ปุ่น คือ ภูมิหลังของการหลงใหลเข้ามาขยายธุรกิจของบริษัทญี่ปุ่นว่าเพราะเหตุใดบริษัทเหล่านี้จึงเลือกเข้ามาลงทุนและขยายธุรกิจในประเทศไทย ในขณะที่บริษัท B ซึ่งเป็นบริษัทออกแบบและพัฒนาชิ้นส่วนรถยนต์ระบุว่า หากบัณฑิตมีความสนใจในเรื่องของยานยนต์เป็นทุนเดิมก็จะ

เชื่อมโยงความสนใจไปสู่เรื่องงานได้ง่าย จากความเห็นของทั้งสองบริษัททำให้เข้าใจได้ว่า หากบัณฑิตสามารถเชื่อมโยงความสนใจของตนเอง หรือมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภูมิหลัง หรือตระหนักรู้ถึงคุณค่าของงานที่บัณฑิตทำ ก็จะสามารถทำให้บัณฑิตทำงานนั้นได้อย่างไม่ย่อท้อและยั่งยืน เพราะจากประสบการณ์ผู้วิจัยเองพบว่า ปัญหาการทำงานของบัณฑิตชาวไทยอย่างหนึ่งคือ บัณฑิตชาวไทยมักจะเปลี่ยนงานบ่อย เพราะเงื่อนไขหรือเนื้องานไม่ตรงกับความต้องการของบัณฑิต ทำให้บัณฑิตทำงานในองค์กรหนึ่งๆ เพียงระยะเวลาสั้นๆ

「まず一つは、さっき話した、なぜ日本の企業がたくさんタイに来ているのか、大きな流れの中で、なぜタイで日本企業が仕事をさせてもらっているのか、一緒に働かせてもらっているのか、という熱い思いをみんな理解してくれると、もっと勉強してくれると思います。ただ、最初のきっかけは何でもいいと思います。日本食が好きとか、漫画が好きとか、日本になんとか行ってみたいとか。じゃあ、なぜここに日系企業がそれだけ来ているか、その「なぜ」という部分を知ると、自分達と一緒にサポートして、タイと日本と一緒に成長していくようになるというような、大きな思いの中で勉強するとやっぱり違ってくると思います。そういうことをまず伝えてもらうと、一番勉強の糧にもなると思いますし、一番大切な部分だと思います。それに加えて、もし大体の学生が日系企業で働くことになるのであれば、タイに日本の会社が出て来た時に、どういうルールがあるかとか、普通の一般企業を作る時にどういうルールがあるかとか、さっきの資本金の問題とか、ビザの問題とか、そういう条件みたいなものを、せっかくほとんどみんなが日系企業で働くのであれば、一般的なビジネス知識として、そういうクラスがあるといいかもしれませんね。」

(A 社)

หากบัณฑิตมีความตระหนกอย่างลึกซึ้งซึ่งตามที่ได้พูดไปแล้วเมื่อสักครู่ว่า ทำไมบริษัทญี่ปุ่นถึงได้เข้ามาในประเทศไทย ทำไมบริษัทญี่ปุ่นจึงต้องขอเข้ามาทำงานในประเทศไทยหรือต้องมาทำงานร่วมกันกับชาวไทย หากบัณฑิตมีความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวก็จะทำให้บัณฑิตหาความรู้มากขึ้น แรงจูงใจของบัณฑิตจะเป็นอะไรก็ได้ เช่น ชอบอาหารญี่ปุ่น หรือชอบการ์ตูนญี่ปุ่น หรืออยากไปญี่ปุ่นหากบัณฑิตมีการเรียนรู้ท่ามกลางความตระหนักรู้ว่า ทำไมบริษัทญี่ปุ่นจึงได้หลังไหลเข้ามาในประเทศไทย หากบัณฑิตรู้ซึ่งถึงส่วนของคำว่า “ทำไม” ตัวบัณฑิตเองก็จะเกิดการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนก็จะส่งผลให้ไทยกับญี่ปุ่นเกิดความก้าวหน้าไปพร้อมๆกัน หากเรียนรู้ท่ามกลางแนวคิดดังกล่าว ผลที่ได้จะแตกต่างกัน ดังนั้นหากผู้สอนสามารถถ่ายทอดสิ่งเหล่านี้ให้ผู้เรียนได้ ก็จะเป็นสิ่งกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ และคิดว่าเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด นอกเหนือจากนี้ หากบัณฑิตส่วนใหญ่เข้าทำงานในบริษัทญี่ปุ่นก็ควรต้องเพิ่มเติมว่า เวลาที่บริษัทญี่ปุ่นเข้ามาในประเทศไทย มีกฎระเบียบในการก่อตั้งบริษัทหรือดำเนินธุรกิจอย่างไร ปัญหาด้านเงินลงทุน ปัญหาด้านวิชา หากมีวิชาหรือการจัดการเรียนการสอนที่ให้ความรู้พื้นฐานดังกล่าว ก็จะเป็นประโยชน์สำหรับการทำงานในบริษัทญี่ปุ่นต่อไป

(บริษัท A)

ผู้วิจัยแปล

「やっぱり就職先として自動車関係が多いと思うので、自動車に対して興味をもっともってもらえるとありがたいですね。自動車関係って、自動車が好きとか運転が好きとか、そういう人が結果的に多くなると思うんで、バイクも含めてね。知っていればその仕事に入りやすいという部分はあるかもしれません。全然知らないパーツをやるよりは、というのがあると思います。まあ、日本で言うと、極端なところで言うと、自動車免許を持っていなくて自動車会社に入る人はいないわけですよ。例えば、XXさん（ある自動車大企業）に入るのに、「私、車の免許は持っていません。XXに入りたいです」って言うてもね。あるじゃないですか、そういうの。」

(B社)

“เนื่องจากบริษัทนี้มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับยานยนต์เยอะมาก ดังนั้นหากทำให้บัณฑิตมีความสนใจเรื่องยานยนต์ได้มากขึ้นก็จะเป็นเรื่องดีมาก หากจะพูดถึงสิ่งที่เกี่ยวข้องกับยานยนต์แล้ว คนที่มีความชอบด้านยานยนต์ หรือการขับรถ รวมถึงรถจักรยานยนต์ด้วย ค่อนข้างจะเห็นผลลัพธ์ที่ออกมามากกว่า หากรู้จัก(ส่วนประกอบยานยนต์)ก็จะมีส่วนที่จะเชื่อมโยงกับงานได้ง่าย ซึ่งจะดีกว่าการทำงานกับชิ้นส่วนรถยนต์ที่แม้แต่ตัวเองก็ไม่เคยรู้จักเลย หากพูดถึงญี่ปุ่นไม่มีทางเป็นไปได้เลยที่คนไม่มีใบอนุญาตขับขี่รถยนต์จะเข้าทำงานในบริษัทรถยนต์ กรณีที่เคยเจอคือ อยากทำงานในบริษัท ก. (บริษัทผลิตรถยนต์ขนาดใหญ่แห่งหนึ่ง) แต่กลับไม่มีใบอนุญาตขับขี่รถยนต์”

(บริษัท B)

ผู้วิจัยแปล

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

เนื้อหาในบทนี้จะเป็นการสรุปและอภิปรายผล ตลอดจนนำเสนอข้อเสนอแนะ เพื่อนำผลการวิจัยไปปรับใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรภาษาญี่ปุ่นของสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น เพื่อสามารถผลิตบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและมีคุณภาพตรงกับความต้องการของภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมญี่ปุ่นในประเทศไทยได้อย่างต่อเนื่องต่อไป

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ข้อ ได้แก่

1. เพื่อสำรวจความพึงพอใจของบัณฑิตระดับปริญญาตรีเกี่ยวกับด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่น
2. เพื่อสำรวจและวิเคราะห์ความสามารถด้านการฟังและการพูดภาษาญี่ปุ่นที่เป็นรูปธรรมของบัณฑิตระดับปริญญาตรีโดยใช้การประเมินตนเองและการประเมินโดยผู้อื่นและวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างหลักสูตรภาษาญี่ปุ่นกับความต้องการของบริษัทญี่ปุ่นในประเทศไทย

งานวิจัยนี้ได้กำหนดสมมติฐานไว้ 4 ข้อ ได้แก่

1. บัณฑิตมีความพึงพอใจหลักสูตรที่เน้นพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาญี่ปุ่น
2. บัณฑิตที่ศึกษาในหลักสูตรที่เน้นพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาญี่ปุ่นมีความพึงพอใจทักษะการฟังและการพูดของตนเองมากกว่าทักษะในด้านอื่นๆ
3. บัณฑิตที่ศึกษาในหลักสูตรที่เน้นพัฒนาทักษะการฟังและการพูดโดยประเมินตนเองว่าสามารถฟังและพูดภาษาญี่ปุ่นในสถานการณ์ต่างๆได้ในระดับดี
4. จากการประเมินของบริษัทญี่ปุ่น บริษัทญี่ปุ่นพึงพอใจความสามารถด้านการฟังและการพูดภาษาญี่ปุ่นของบัณฑิต

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บัณฑิตสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น จำนวน 372 คน และชาวญี่ปุ่นซึ่งเป็นตัวแทนฝั่งนายจ้างของบัณฑิต จำนวน 22 คน รวมประชากรและกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 394 คน

ผู้วิจัยแบ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การเก็บรวบรวมข้อมูลขั้นการศึกษานำร่อง ขั้นที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูลขั้นสำรวจจริง และขั้นที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูลขั้นการสัมภาษณ์เพิ่มเติม ผู้วิจัยดำเนินการการเก็บข้อมูลโดยเรียงจากขั้นตอนที่ 1 ไปยังขั้นตอนที่ 3 ตามลำดับ โดยการการเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นที่ 1 และขั้นที่ 3 ใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มบัณฑิตผู้จบการศึกษาจากสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นที่ประกอบวิชาชีพในบริษัทญี่ปุ่น และกลุ่มผู้ประกอบการชาวญี่ปุ่นในฐานะที่เป็นผู้ว่าจ้าง และมีประสบการณ์ในการทำงานร่วมกับบัณฑิตสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นโดยตรง โดยผู้วิจัยใช้เวลาสัมภาษณ์บัณฑิตและผู้ประกอบการอยู่ที่ท่านละ 30 ถึง 45 นาทีโดยเฉลี่ย ในระหว่างสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้ขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลเพื่อบันทึกเสียงการสัมภาษณ์ หลังจากนั้นจึงถอดข้อมูลเสียงที่ได้ออกมาเป็นตัวอักษร

การเก็บข้อมูลในขั้นที่ 2 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามขึ้นมา 2 ฉบับ ได้แก่

ฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถามฉบับภาษาไทยที่ใช้สอบถามบัณฑิตสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นเกี่ยวกับความพึงพอใจด้านหลักสูตรภาษาญี่ปุ่นของสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นและสภาพการใช้ภาษาญี่ปุ่นในสถานที่ทำงาน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจคำตอบ (Check List) และแบบปลายเปิด (Open-ended)

ฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถามฉบับภาษาญี่ปุ่นใช้สอบถามนายจ้างชาวญี่ปุ่นเกี่ยวกับสภาพการใช้ภาษาญี่ปุ่นในสถานที่ทำงานของบัณฑิตสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจคำตอบ (Check List) และแบบปลายเปิด (Open-ended)

จากนั้นผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ในส่วนที่เป็นแบบตรวจคำตอบ (Check List) โดยแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย แล้วนำเสนอประกอบความเรียง ในส่วนที่เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 3 ระดับและ 4 ระดับ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยคำนวณค่าเฉลี่ย แล้วจึงนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

ในส่วนที่เป็นแบบปลายเปิด (Open-ended) และรายละเอียดการเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญนั้น หลังจากถอดบทสัมภาษณ์ออกมาเป็นตัวอักษรแล้ว ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เนื้อหาโดยพิจารณาจากคำสำคัญ (Keywords) และนำข้อมูลที่ได้มาจัดหมวดหมู่ ในกรณีที่ผู้ให้ข้อมูลเป็นชาวญี่ปุ่นหลังจากถอดบทสัมภาษณ์ออกมาเป็นตัวอักษรแล้ว รายละเอียดของการสัมภาษณ์บางส่วนที่ผู้วิจัยนำมาอ้างอิงได้ดำเนินการแปลเนื้อหาแบบสรุปความ หลังจากนั้นจึงนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

5.1 สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

5.1.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับบัณฑิตและชาวญี่ปุ่นผู้ประเมินบัณฑิต

5.1.1.1 บัณฑิตสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น

ผลการศึกษาพบว่าบัณฑิตที่ตอบแบบสอบถามซึ่งจบการศึกษาในปีการศึกษาในปีการศึกษา 2554 เป็นบัณฑิตที่จบการศึกษาจากคณะบริหารธุรกิจเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาคือคณะวิศวกรรมศาสตร์ และอันดับสุดท้ายเป็นบัณฑิตของคณะเทคโนโลยีสารสนเทศ บัณฑิตส่วนใหญ่มีผลการเรียน (GPAX) อยู่ในช่วง 2.50 ถึง 3.49 และระยะเวลาในการศึกษาภาษาญี่ปุ่นอยู่ในช่วง 3 ถึง 4 ปี และบัณฑิตส่วนใหญ่มีความรู้ภาษาญี่ปุ่นเทียบเท่ากับระดับ 3 級 หรือระดับ N4 ตามเกณฑ์ของการสอบวัดระดับภาษาญี่ปุ่น (JLPT : the Japanese Language Proficiency Test) ซึ่งถือว่าความสามารถด้านภาษาญี่ปุ่นในภาพรวมของบัณฑิตสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นโดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับต่ำ นอกจากนี้ผลการศึกษายังพบว่าบัณฑิตส่วนใหญ่ไม่มีผลการสอบวัดความสามารถภาษาญี่ปุ่นธุรกิจ (BJT: the Business Japanese Language Proficiency Test) เลยและยังขาดประสบการณ์การอาศัยอยู่ในประเทศญี่ปุ่น ดังนั้นโอกาสในการปฏิสัมพันธ์กับชาวญี่ปุ่นและโอกาสในการสัมผัสกับวัฒนธรรมญี่ปุ่นจึงมีน้อยตามไปด้วย

เกี่ยวกับสถานภาพการประกอบอาชีพผลการศึกษาพบว่าหลังจบการศึกษาบัณฑิตที่ประกอบอาชีพมีจำนวนมากกว่าบัณฑิตที่ศึกษาต่อในระดับสูง ในจำนวนบัณฑิตที่ประกอบอาชีพพบว่าบัณฑิตส่วนใหญ่ไม่ได้ทำงานในบริษัทญี่ปุ่น นอกจากนี้ผลการศึกษาพบว่าในกลุ่มของบัณฑิตที่ทำงานในบริษัทญี่ปุ่น ระบุว่าบริษัทญี่ปุ่นที่สังกัดไม่ใช่ภาษาญี่ปุ่นเป็นเงื่อนไขในการรับเข้าทำงานและแรงจูงใจที่ทำให้บัณฑิตส่วนใหญ่เลือกทำงานในบริษัทญี่ปุ่นคือ อยากรู้ภาษาญี่ปุ่นในการทำงานซึ่งแสดงถึงทัศนคติเชิงบวกของบัณฑิตที่มีต่อภาษาญี่ปุ่น ในกลุ่มของบัณฑิตที่ทำงานในบริษัทญี่ปุ่นพบว่าลักษณะงานส่วนใหญ่ที่บัณฑิตรับผิดชอบคืองานด้านการวิจัยและพัฒนาอายุการทำงานในบริษัทญี่ปุ่นอยู่ในช่วง 1 ถึง 4 เดือน ดังนั้นความรู้ความเชี่ยวชาญในงานที่บัณฑิตรับผิดชอบอาจจะยังมีไม่เพียงพอและบัณฑิตส่วนใหญ่มีประวัติการเปลี่ยนงานมาแล้ว 1 ถึง 2 ครั้ง

5.1.1.2 ผู้ประเมินความสามารถภาษาญี่ปุ่นของบัณฑิตสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น

ผลการศึกษาพบว่าผู้ที่ทำหน้าที่ประเมินความสามารถการใช้งานภาษาญี่ปุ่นโดยส่วนใหญ่ คือ เจ้าหน้าที่ชาวญี่ปุ่น ผู้ประเมินความสามารถบัณฑิตส่วนใหญ่ระบุว่ามีโอกาสได้สนทนาภาษาญี่ปุ่นกับบัณฑิตทุกวัน ผู้ประเมินบัณฑิตเป็นผู้ประเมินที่อยู่ในวงการอุตสาหกรรมเป็นส่วนใหญ่ ผลการศึกษายังพบว่าความสามารถภาษาญี่ปุ่นเป็นหลักเกณฑ์อันดับแรกๆ ที่บริษัทญี่ปุ่นจะใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการเลือกจ้างงาน ผู้ประเมินบัณฑิตส่วนใหญ่ยังระบุว่าบัณฑิตสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นมีความแตกต่างจากบัณฑิตของสถาบันอื่นๆ สิ่งที่ผู้ประเมินบัณฑิตเห็นว่าบัณฑิตสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นมีความแตกต่างกับบัณฑิตของสถาบันอื่นมากที่สุด คือ บัณฑิตสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นสามารถเข้าใจวิธีการทำงานในบริษัทญี่ปุ่นได้อย่างง่ายดายและสิ่งที่บริษัทญี่ปุ่นส่วนใหญ่อยากให้บัณฑิตเรียนรู้ตั้งแต่เป็นนักศึกษาเป็นอันดับต้นๆ คือ ภาษาญี่ปุ่นธุรกิจ

5.1.2 ความเห็นของบัณฑิตเกี่ยวกับหลักสูตรภาษาญี่ปุ่น

ผลการศึกษาพบว่าบัณฑิตส่วนใหญ่มีความเห็นว่า จำนวนวิชา การฝึกฝนระหว่างเรียน การบ้านหรือการฝึกฝนนอกห้องเรียนในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนภาษาญี่ปุ่น ตลอดจนรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับไวยากรณ์ ภาษาญี่ปุ่น และสังคมวัฒนธรรมญี่ปุ่นอยู่ในระดับพอดี ในทางตรงกันข้ามบัณฑิตกลับมีความเห็นว่าจำนวนวิชา การฝึกฝนระหว่างเรียน การบ้านหรือการฝึกฝนนอกห้องเรียนในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับคำศัพท์เฉพาะทางแต่ละสาขา และการแปลและล่ามอยู่ในระดับน้อย

อย่างไรก็ตามเกี่ยวกับทักษะด้านการฟังและการพูดแม้ว่าบัณฑิตจะรู้สึกว่าจะได้รับการฝึกฝนทักษะสองด้านนี้มาอย่างเพียงพอตั้งแต่สมัยเป็นนักศึกษาแล้วก็ตามแต่ผลการศึกษาก็ยังพบว่าบัณฑิตประสบปัญหาการใช้ทักษะด้านการฟังและการพูดมากมาย ดังที่ได้กล่าวในหัวข้อถัดไป

5.1.3 ปัญหาและสภาพการใช้ทักษะภาษาญี่ปุ่นในสถานที่ทำงานของบัณฑิต

5.1.3.1 ปัญหาและสภาพการใช้ทักษะภาษาญี่ปุ่นในสถานที่ทำงานตามทัศนะของบัณฑิต

ในกลุ่มของบัณฑิตที่ทำงานในบริษัทญี่ปุ่นส่วนใหญ่ระบุว่าภาษาหลักที่คนญี่ปุ่นใช้ในบริษัทคือ ภาษาญี่ปุ่น และความถี่ในการใช้ภาษาญี่ปุ่นบัณฑิตส่วนใหญ่

ระบุว่าสามารถใช้ภาษาญี่ปุ่นเป็นประจำทุกวัน และบุคคลชาวญี่ปุ่นที่บัณฑิตจะมีโอกาสปฏิสัมพันธ์บ่อยที่สุดคือเจ้านาย

นอกจากนี้บัณฑิตที่ทำงานในบริษัทญี่ปุ่นส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าทักษะด้านการฟังและการพูดภาษาญี่ปุ่น และทักษะด้านคำศัพท์เฉพาะทางในแต่ละสาขา เป็นทักษะที่มีความจำเป็นในการทำงานมากที่สุด ส่วนทักษะด้านการอ่านและการเขียนภาษาญี่ปุ่น ทักษะด้านการอ่านและเขียนคั่นจิ ทักษะด้านไวยากรณ์ภาษาญี่ปุ่น ทักษะด้านการแปลและล่าม และทักษะด้านสังคมและวัฒนธรรมญี่ปุ่นมีความจำเป็นน้อยที่สุดในทางตรงกันข้ามเมื่อสอบถามถึงความพึงพอใจต่อทักษะต่างๆ บัณฑิตให้ความเห็นว่ามีความพึงพอใจทักษะด้านการฟัง การพูด การอ่าน ทักษะด้านไวยากรณ์และทักษะด้านสังคมและวัฒนธรรมภาษาญี่ปุ่นอยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่ความพึงพอใจทักษะด้านการเขียน ทักษะด้านการอ่านและเขียนคั่นจิ ทักษะด้านคำศัพท์เฉพาะทางในแต่ละสาขา ทักษะด้านการแปลและล่าม บัณฑิตมีความพึงพอใจทักษะเหล่านี้น้อยที่สุด

ผลการศึกษาเกี่ยวกับสถานการณ์ที่บัณฑิตต้องใช้ทักษะการฟังภาษาญี่ปุ่น อย่างเป็นรูปธรรม 8 สถานการณ์ พบว่า สถานการณ์การฟังสุนทรพจน์ (Cdsข้อที่7) เป็นกิจกรรมที่บัณฑิตรู้สึกว่ายากมากไม่สามารถทำได้สำเร็จ 7 สถานการณ์ที่เหลือ ได้แก่ สถานการณ์การฟังจำนวนและตัวเลข (Cdsข้อที่ 1) การฟังคำถามเกี่ยวกับงาน (Cdsข้อที่ 2) การฟังคำสั่ง (Cdsข้อที่ 3) การฟังการอธิบายขั้นตอนการทำงาน หรือ การใช้เครื่องมือต่างๆ (Cdsข้อที่ 4) การฟังการนำเสนอหรือการบรรยาย (Cdsข้อที่ 5) การฟังการประชุมหรือการอภิปราย (Cdsข้อที่ 6) การสอบถามกลับเมื่อฟังไม่เข้าใจ (Cdsข้อที่ 8) บัณฑิตสามารถฟังภาษาญี่ปุ่นในสถานการณ์เหล่านี้ได้อย่างยากลำบาก

ปัจจัยที่ผู้วิจัยสามารถสรุปว่าเป็นอุปสรรคด้านการฟังภาษาญี่ปุ่นของบัณฑิต ได้แก่ 1. ความเร็วในการพูดของคู่สนทนาชาวญี่ปุ่น เพราะทำให้บัณฑิตไม่สามารถจับใจความที่คู่สนทนาต้องการจะสื่อสารได้ครบถ้วนและถูกต้องและ 2. ภาษาถิ่นและคำศัพท์ที่ไม่คุ้นเคย ทำให้สัดส่วนของความเข้าใจถดถอยลง

ผลการศึกษาเกี่ยวกับสถานการณ์ที่บัณฑิตต้องใช้ทักษะการพูดภาษาญี่ปุ่น อย่างเป็นรูปธรรม 22 สถานการณ์ พบว่า 6 สถานการณ์ ได้แก่ สถานการณ์การอธิบายรายละเอียดเรื่องงาน (Cdsข้อที่16) การพูดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงาน (Cdsข้อที่ 17) การพูดสุนทรพจน์เกี่ยวกับงาน (Cdsข้อที่ 21) การสนทนาทางโทรศัพท์ (Cdsข้อที่ 22) การปรับเปลี่ยนวิธีพูดให้เหมาะสมกับคู่สนทนา (Cdsข้อที่ 29) การเป็นล่าม (Cdsข้อที่ 30) เป็นกิจกรรมที่บัณฑิตรู้สึกว่ายากมาก และไม่สามารถทำได้สำเร็จ ในขณะที่อีก16 สถานการณ์ที่เหลือ ได้แก่ สถานการณ์

การพูดแนะนำตนเองและผู้อื่น (Cdsข้อที่ 9) การพูดแนะนำสถานที่ต่างๆ (Cdsข้อที่ 10) การอธิบายวิธีการเดินทาง (Cdsข้อที่ 11) การเล่าเกี่ยวกับความสนใจส่วนตัว (Cdsข้อที่ 12) การพูดแสดงความรู้สึกขอบคุณและขอโทษ (Cdsข้อที่ 13) การบอกกำหนดการและการเปลี่ยนแปลง (Cdsข้อที่ 14) การร้องขอความช่วยเหลือ (Cdsข้อที่ 15) การพูดแสดงความไม่พอใจและร้องทุกข์ (Cdsข้อที่ 18) การรายงานความคืบหน้าของงาน (Cdsข้อที่ 19) การพูดนำเสนอผลงาน (Cdsข้อที่ 20) การใช้คำทักทาย (Cdsข้อที่ 21) การปฏิเสธการไหว้วาน (Cdsข้อที่ 22) การขออนุญาต (Cdsข้อที่ 24) การพูดเพื่อเสนอตัวเข้าช่วยเหลือ (Cdsข้อที่ 25) การเล่าเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน (Cdsข้อที่ 26) และการปรับเปลี่ยนวิธีพูดให้เข้าใจง่าย (Cdsข้อที่ 28) สถานการณ์เหล่านี้บัณฑิตรู้สึกว่าจะสามารถฟังภาษาญี่ปุ่นได้อย่างยากลำบาก

ปัจจัยที่ผู้วิจัยสามารถสรุปว่าเป็นอุปสรรคด้านการพูดภาษาญี่ปุ่นของบัณฑิต ได้แก่ 1. ปัญหาด้านไวยากรณ์ ซึ่งทำให้บางครั้งการสร้างถ้อยความหรือส่งสารไปยังคู่สนทนาไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ 2. ปริมาณคำศัพท์ที่ไม่เพียงพอ เพราะบัณฑิตให้ความเห็นว่าหากรู้จักคำศัพท์ในปริมาณที่มากพอก็จะทำให้สื่อสารได้มีประสิทธิภาพมากกว่า

5.1.3.2 ปัญหาและสภาพการใช้ทักษะภาษาญี่ปุ่นในสถานที่ทำงานตามทัศนะของบริษัทญี่ปุ่นผู้ประเมินบัณฑิต

ผลการศึกษาเกี่ยวกับการประเมินโดยเจ้านายและชาวญี่ปุ่นที่ทำงานร่วมกับบัณฑิตเกี่ยวกับการใช้ทักษะการฟังภาษาญี่ปุ่นอย่างเป็นทางการ 8 สถานการณ์ พบว่า สถานการณ์การฟังการอภิปรายและการหารือในที่ประชุม (Cdsข้อที่ 6) เป็นกิจกรรมที่บัณฑิตรู้สึกว่ายากมากและไม่สามารถทำได้สำเร็จ ขณะที่ 5 สถานการณ์ที่เหลือ ได้แก่ การฟังคำถามเกี่ยวกับงาน (Cdsข้อที่ 7) การฟังคำสั่ง (Cdsข้อที่ 3) การฟังการอธิบายขั้นตอนการทำงานหรือการใช้เครื่องมือต่างๆ (Cdsข้อที่ 4) การฟังการนำเสนอหรือการบรรยาย (Cdsข้อที่ 5) การฟังสุนทรพจน์ (Cdsข้อที่ 7) บัณฑิตสามารถฟังภาษาญี่ปุ่นในสถานการณ์เหล่านี้ได้อย่างยากลำบาก เฉพาะ 2 สถานการณ์สุดท้ายเท่านั้น ได้แก่ การฟังจำนวนและตัวเลข (Cdsข้อที่ 1) และการสอบถามกลับเมื่อฟังไม่เข้าใจ (Cdsข้อที่ 8) ที่ชาวญี่ปุ่นเห็นว่าบัณฑิตสามารถทำได้ง่าย

ผลการศึกษาเกี่ยวกับสถานการณ์ที่บัณฑิตต้องใช้ทักษะการพูดภาษาญี่ปุ่นอย่างเป็นทางการ 22 สถานการณ์ พบว่า 15 สถานการณ์ ได้แก่ การพูดแนะนำสถานที่ (Cdsข้อที่ 10) การอธิบายวิธีการเดินทาง (Cdsข้อที่ 11) การพูดเกี่ยวกับกำหนดการ (Cdsข้อที่ 14) การอธิบายรายละเอียดของงาน (Cdsข้อที่ 16) การพูด

แสดงความเห็น (Cdsข้อที่ 17) การพูดแสดงความไม่พอใจหรือร้องทุกข์ (Cdsข้อที่ 18) การรายงานความคืบหน้า(Cdsข้อที่ 19) การพูดนำเสนอผลงาน (Cdsข้อที่ 20) การพูดสุนทรพจน์(Cdsข้อที่ 21) การปฏิเสธการไหว้วาน (Cdsข้อที่ 23) การเล่าเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน(Cdsข้อที่ 26) การสนทนาทาง โทรศัพท์(Cdsข้อที่ 27) การปรับเปลี่ยนวิธีพูดให้เข้าใจง่าย(Cdsข้อที่ 28) การปรับเปลี่ยนวิธีพูดให้เหมาะสมกับคู่สนทนา(Cdsข้อที่ 29)และการเป็นล่าม (Cdsข้อที่ 30) เป็นกิจกรรมที่ชาวญี่ปุ่นในบริษัทที่บัณฑิตทำงานรู้สึกว่าเป็นกิจกรรมที่ยากมากและบัณฑิตยังไม่สามารถทำได้สำเร็จ

ในทางตรงกันข้าม7 สถานการณ์ที่เหลือ ได้แก่ สถานการณ์การพูดแนะนำตนเองและผู้อื่น (Cdsข้อที่ 9) การเล่าเกี่ยวกับความสนใจส่วนตัว(Cdsข้อที่ 12) การพูดแสดงความรู้สึกขอบคุณและขอโทษ (Cdsข้อที่ 13) การพูดเพื่อร้องขอความช่วยเหลือ (Cdsข้อที่ 15) การใช้คำทักทาย (Cdsข้อที่ 22) การพูดขออนุญาต (Cdsข้อที่24) การพูดเพื่อเสนอตัวเข้าช่วยเหลือ(Cdsข้อที่25) สถานการณ์เหล่านี้ชาวญี่ปุ่นกลับรู้สึกว่าบัณฑิตสามารถใช้ทักษะการพูดในสถานการณ์เหล่านี้ได้ดีและทำได้อย่างง่ายดาย

ผลการศึกษาที่ได้มีความสอดคล้องมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาที่ผู้วิจัยได้รับจากการเก็บข้อมูลขั้นติดตามผลของบริษัทญี่ปุ่นซึ่งสรุปได้ว่าด้านทักษะความสามารถทางการสื่อสารภาษาญี่ปุ่น บัณฑิตมีความสามารถด้านการสื่อสารในชีวิตประจำวันอยู่ในระดับค่อนข้างดี แต่ความสามารถด้านการสื่อสารเกี่ยวกับเรื่องเฉพาะทางหรืองานที่บัณฑิตรับผิดชอบยังทำได้ไม่ดีเท่าที่ควรนอกจากนี้หากบริษัทญี่ปุ่นทำงานในบริษัทขนาดกลางและขนาดย่อมบัณฑิตก็ควรจะมีทักษะด้านการแปลและล่ามด้วย เนื่องจากชาวญี่ปุ่นในบริษัทขนาดกลางและขนาดย่อมมักจะสื่อสารภาษาอังกฤษไม่ได้

นอกจากนี้ผู้วิจัยสามารถสรุปปัญหาด้านอื่นๆที่บริษัทญี่ปุ่นประสบเกี่ยวกับบัณฑิตนอกเหนือไปจากความสามารถด้านภาษาญี่ปุ่นด้วย ได้แก่ความเข้าใจวิธีการทำงานแบบญี่ปุ่นซึ่งประกอบไปด้วย การประยุกต์ใช้หลักการ Hou-Ren-Sou การตรวจทานความถูกต้องของงาน แรงจูงใจในการทำงาน เป็นต้น

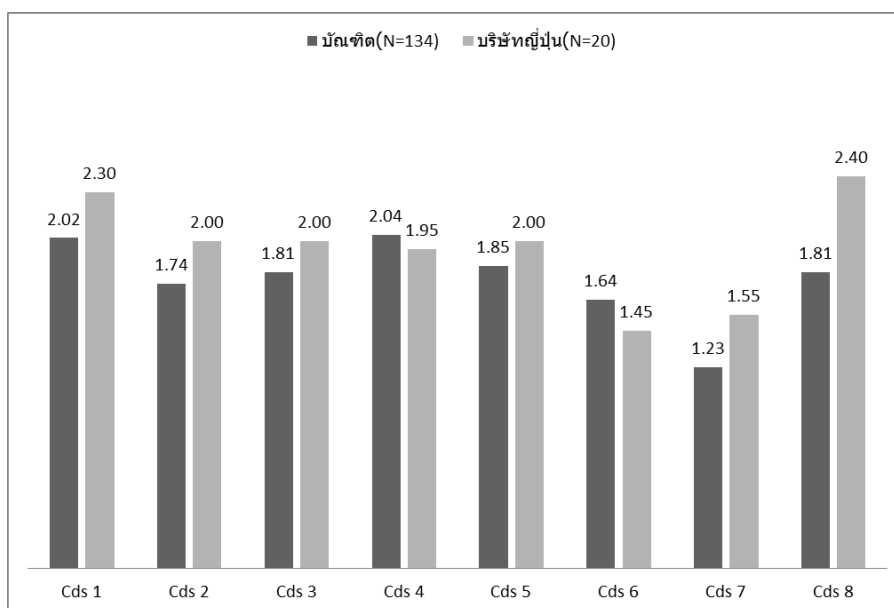
5.1.4 ผลการเปรียบเทียบการประเมินตนเองของบัณฑิตกับการประเมินโดยชาวญี่ปุ่น

5.1.4.1 ด้านทักษะการฟังภาษาญี่ปุ่น

ผู้วิจัยได้กำหนดความหมายของระดับค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 0.00 ถึง 0.75 หมายความว่า “ยังไม่เคยเจอสถานการณ์แบบนี้ในการทำงานแต่เป็นสิ่งที่อยากจะให้ทำได้” ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 0.76 ถึง 1.51 หมายความว่า “เป็นกิจกรรมที่ยากไม่สามารถ

ทำกิจกรรมนี้ได้สำเร็จ” ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.52 ถึง 2.27 หมายความว่า “ทำได้ด้วยความยากลำบาก” ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.28 ถึง 3.00 หมายความว่า “สามารถทำกิจกรรมนี้ได้ อย่างง่ายได้” เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบจากรูปที่ 5.1 จะพบว่า Cds ข้อที่ 2 ถึง ข้อที่ 7 ไม่ว่าจะ เป็นบัณฑิตหรือชาวญี่ปุ่นต่างก็ประเมินความสามารถในระดับใกล้เคียงกัน คือบัณฑิตสามารถใช้ทักษะการฟังเพื่อการทำภารกิจในสถานการณ์เหล่านี้ได้อย่างยากลำบาก ในขณะที่ Cds ข้อที่ 1 ซึ่งเป็นสถานการณ์การฟังจำนวน และตัวเลขและข้อที่ 8 ซึ่งเป็นสถานการณ์การสอบถามกลับเมื่อฟังไม่เข้าใจ พบว่าสองสถานการณ์นี้ชาวญี่ปุ่นประเมินความสามารถสูงกว่าการที่บัณฑิตประเมินตนเอง จึงมีความเป็นไปได้ที่บัณฑิตประเมินความสามารถของตนเองด้านนี้ต่ำเกินไป

แผนภูมิที่ 5.1 ผลการเปรียบเทียบการประเมินตนเองของบัณฑิตกับการประเมินโดยชาวญี่ปุ่น ด้านทักษะการฟัง

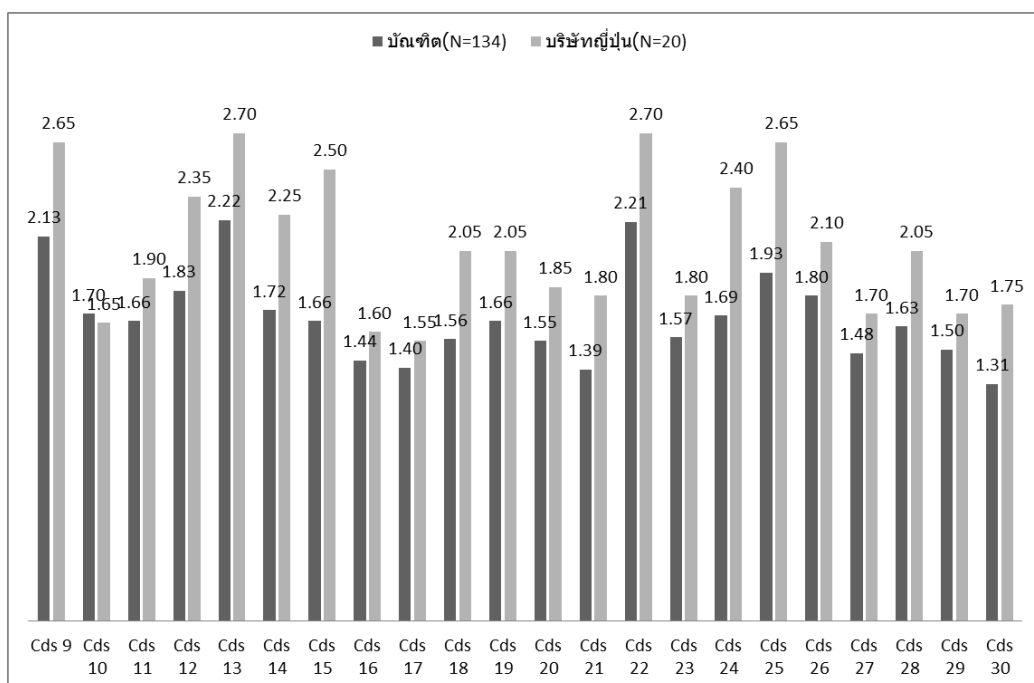

5.1.4.2 ด้านทักษะการพูดภาษาญี่ปุ่น

ผู้วิจัยได้กำหนดความหมายของระดับค่าเฉลี่ยเอาไว้เช่นเดียวกับทักษะการฟัง เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบจากรูปที่ 5.2 จะพบว่า Cds ข้อที่ 9 (การพูดแนะนำตนเองและผู้อื่น) Cds ข้อที่ 12 (การเล่าเรื่องความสนใจส่วนตัว) Cds ข้อที่ 13 (การพูดแสดงความรู้สึกขอบคุณและขอโทษ) Cds ข้อที่ 15 (การพูดขอร้องและขอความช่วยเหลือ) Cds ข้อที่ 22 (การกล่าวคำทักทาย) Cds ข้อที่ 24 (การพูดขออนุญาต) Cds ข้อที่ 25 (การพูดเพื่อเสนอตัวช่วยเหลือ) สถานการณ์ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เป็นสถานการณ์ที่ชาวญี่ปุ่นประเมินความสามารถบัณฑิตสูงกว่าการที่บัณฑิตประเมินตนเอง จึงมีความเป็นไปได้สูงที่บัณฑิตประเมินความสามารถของตนเองในด้านเหล่านี้ต่ำเกินไป

และเมื่อพิจารณาโดยละเอียดจะพบว่า สถานการณ์เหล่านี้มีเนื้อหาของการพูดที่ไม่มีความซับซ้อน เนื่องจากการพูดที่ใช้สำนวนตายตัว (Set Phrases) และรูปแบบของการพูดก็เป็นแบบการพูดคนเดียวทั้งหมด ซึ่งต่างกับรูปแบบการพูดในลักษณะอื่น เช่น การอภิปราย หรือ การหารือในที่ประชุมที่จะต้องมีส่วนร่วมในการพูดนั้นด้วยเพราะการพูดที่มีผู้อื่นร่วมด้วยบัณฑิตจะต้องทำความเข้าใจเนื้อหาในสิ่งที่ผู้อื่นอภิปรายหรือแสดงความเห็นได้อย่างถูกต้องและตรงประเด็น ดังนั้นบัณฑิตจะต้องมีความสามารถด้านการฟัง ไวยากรณ์ ตลอดจนคำศัพท์ในระดับสูง จึงจะสามารถรับมือกับการพูดที่มีความซับซ้อนของเนื้อหาได้

แผนภูมิที่ 5.2 ผลการเปรียบเทียบการประเมินตนเองของบัณฑิตกับการประเมินโดยชาวญี่ปุ่น ด้านทักษะการพูด

กล่าวโดยสรุป ผลการศึกษาเปรียบเทียบในรูปที่ 5.2 นี้ มีความสอดคล้องกับผลการศึกษาที่ผู้วิจัยได้รับจากการเก็บข้อมูลชั้นติดตามผลบริษัทญี่ปุ่นซึ่งมีการระบุว่าบัณฑิตมีความสามารถด้านการสื่อสารในชีวิตประจำวันอยู่ในระดับค่อนข้างดี แต่ความสามารถด้านการสื่อสารเกี่ยวกับเรื่องเฉพาะทางหรืองานที่บัณฑิตรับผิดชอบยังทำได้ไม่ดีเท่าที่ควร เนื่องจากพบความผิดพลาดของงาน ซึ่งชาวญี่ปุ่นระบุว่าความผิดพลาดที่เกิดขึ้นส่วนหนึ่งก็เกิดจากความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนในการสื่อสาร และบัณฑิตจำนวนหนึ่งก็ยังขาดทักษะในการถามกลับเพื่อตรวจสอบความเข้าใจ

5.2 การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

เพื่อนำไปสู่ข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตรภาษาญี่ปุ่นของสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น ผู้วิจัยจะได้นำข้อมูลที่สรุปได้ในหัวข้อ 5.1 มาอภิปรายผล โดยพิจารณาจากองค์ประกอบที่จะเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงคุณภาพหลักสูตรภาษาญี่ปุ่น ได้แก่ 1. คุณภาพของบัณฑิต 2. สภาพหลักสูตรภาษาญี่ปุ่น 3. ความต้องการของบริษัทญี่ปุ่นเกี่ยวกับบัณฑิตพร้อมนำเสนอข้อเสนอแนะต่อไป ผู้วิจัยจะได้อภิปรายและนำเสนอข้อเสนอแนะไปตามลำดับดังนี้

5.2.1 คุณภาพของบัณฑิต

ผลการศึกษาทั้งหมดเกี่ยวกับคุณภาพบัณฑิตสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นด้านความสามารถใช้ภาษาญี่ปุ่นบ่งชี้ว่าบัณฑิตส่วนใหญ่มีความรู้ภาษาญี่ปุ่นเทียบเท่ากับระดับ 3 級 ตามเกณฑ์การสอบวัดระดับแบบเก่าหรือระดับ N4 ตามเกณฑ์ของการสอบวัดระดับความสามารถภาษาญี่ปุ่นแบบใหม่ (JLPT: The Japanese Language Proficiency Test) เกณฑ์การสอบวัดระดับความสามารถภาษาญี่ปุ่นทั้งแบบเก่าและแบบใหม่มีความแตกต่างกันคือ เกณฑ์การสอบวัดระดับแบบเก่าจะแบ่งออกเป็น 4 ระดับ ตั้งแต่ระดับ 1 ซึ่งเป็นระดับความสามารถสูงสุด ไปจนถึงระดับ 4 ซึ่งเป็นระดับความสามารถต่ำสุด โดยความสามารถแต่ละระดับจะแตกต่างกันไปตามจำนวนชั่วโมงในการศึกษาภาษาญี่ปุ่น จำนวนคันจิ และจำนวนคำศัพท์ที่เรียนรู้ ในขณะที่การสอบวัดระดับความสามารถภาษาญี่ปุ่นแบบใหม่จะแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ตั้งแต่ระดับ N1 ซึ่งเป็นระดับความสามารถสูงสุดไปจนถึงระดับ N5 ซึ่งเป็นระดับความสามารถต่ำสุด โดยเกณฑ์การวัดระดับแบบใหม่ไม่ได้พิจารณาจากจำนวนชั่วโมงในการศึกษาภาษาญี่ปุ่น จำนวนคันจิ หรือจำนวนคำศัพท์ แต่เป็นการกำหนดว่าผู้สอบผ่านในแต่ละระดับจะสามารถใช้ภาษาญี่ปุ่นทำอะไรได้บ้าง ตัวอย่างการบรรยายและพรรณนาคุณสมบัติของผู้มีความสามารถภาษาญี่ปุ่นเทียบเท่าระดับ 3 級 หรือระดับ N4 แสดงไว้ตามตารางที่ 5.1

ตารางที่ 5.1 คุณสมบัติของผู้มีความสามารถภาษาญี่ปุ่นเทียบเท่าระดับ 3 級 และระดับ N4

3 級	<p>基本的な文法・漢字 (300字程度) ・語彙 (1500語程度) を習得し、日常生活に役立つ会話ができ、簡単な文章が読み書きできる能力 (日本語を300時間程度学習し、初級日本語コースを修了したレベル)</p> <p>เรียนรู้ไวยากรณ์ขั้นพื้นฐาน คำนึง (ประมาณ300ตัว) คำศัพท์(ประมาณ 1,500 คำ) และสามารถสนทนาในระดับที่เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ สามารถเขียนข้อความง่ายๆพื้นฐานได้ (จบหลักสูตรภาษาญี่ปุ่นขั้นต้นและมีจำนวนชั่วโมงการเรียนภาษาญี่ปุ่น 300 ชั่วโมง)</p>
N4	<p style="text-align: center;">基本的な日本語を理解することができる</p> <p>【読む】</p> <ul style="list-style-type: none"> • 基本的な語彙や漢字を使って書かれた日常生活の中でも身近な話題の文章を読んで理解することができる。 <p>【聞く】</p> <ul style="list-style-type: none"> • 日常的な場面で、ややゆっくりと話される会話であれば、内容がほぼ理解できる。 <p style="text-align: center;">สามารถเข้าใจภาษาญี่ปุ่นพื้นฐานได้</p> <p>(การอ่าน)</p> <p>-สามารถอ่านและทำความเข้าใจข้อความที่เป็นประเด็นในเรื่องใกล้ตัว ในชีวิตประจำวัน ซึ่งเขียนบรรยายโดยใช้คำศัพท์และคำนึงพื้นฐาน</p> <p>(การฟัง)</p> <p>-หากเป็นบทสนทนาที่เป็นการพูดในระดับค่อนข้างช้าในสถานการณ์ชีวิตประจำวัน สามารถเข้าใจเนื้อหาได้เป็นส่วนใหญ่</p>

ที่มา ヤン・ジョンヨン(2012) หน้า 35-37 (ผู้วิจัยแปล)

จากตารางสรุปได้ว่าผู้ที่มีความรู้ภาษาญี่ปุ่นเทียบเท่าระดับ 3 級 หรือระดับ N4 ควรจะต้องสามารถประยุกต์ใช้ภาษาญี่ปุ่นในสถานการณ์ต่างๆในระดับชีวิตประจำวันได้ ผลการศึกษาการเปรียบเทียบการประเมินตนเองและการประเมินโดยชาวญี่ปุ่นผู้ทำงานร่วมกัน บัณฑิตแสดงให้เห็นว่าบัณฑิตมีความสามารถในการสนทนาในสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันได้อย่างดี ในขณะที่สถานการณ์ที่บัณฑิตจะต้องพูดหรือฟังเนื้อหาในประเด็นที่มีความซับซ้อนหรือมีความเกี่ยวข้องกับเรื่องที่เฉพาะทางมากๆบัณฑิตไม่สามารถทำได้ดีเท่าที่ควร จึงสรุปได้ว่าบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถในระดับ 3 級 หรือระดับ N4 สามารถใช้ภาษาญี่ปุ่นในการสื่อสารในระดับต่างๆไปได้เท่านั้น ความสามารถในระดับนี้จึงอาจจะยังไม่เพียงพอกับการทำงานในบริษัทญี่ปุ่น เพราะเมื่อเป็นสถานการณ์ที่บัณฑิตจะต้องฟังหรือพูด

ภาษาญี่ปุ่นที่มีความซับซ้อนมากขึ้น บัณฑิตจำเป็นต้องมีความรู้ด้านไวยากรณ์ คำศัพท์ และ ประสพการณ์สูงจึงจะสามารถรับมือกับสถานการณ์เหล่านั้นได้

5.2.2 สภาพหลักสูตรภาษาญี่ปุ่น

ตามโครงสร้างหลักสูตรภาษาญี่ปุ่น พ.ศ.2550 ของสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นใน ตารางที่ 5.2 กำหนดไว้ว่าผู้เรียนทุกคณะทุกสาขาจะต้องเก็บหน่วยกิตในรายวิชาบังคับภาษา ให้ได้ทั้งหมด 30 หน่วยกิต โดยแบ่งเป็นกลุ่มวิชาบังคับภาษา 18 หน่วยกิต และกลุ่มวิชา เลือกภาษาอีก 12 หน่วยกิตในกลุ่มวิชาบังคับภาษานี้บัณฑิตจะต้องศึกษาวิชาภาษาอังกฤษ จำนวน 9 หน่วยกิต และภาษาญี่ปุ่นอีก 9 หน่วยกิต กล่าวคือบัณฑิตจะต้องศึกษารายวิชา ภาษาญี่ปุ่นธุรกิจ 1 ถึง 3 รายวิชาละ 3 หน่วยกิต ดังนั้นในหนึ่งรายวิชาบัณฑิตจะมีชั่วโมง ศึกษาภาษาญี่ปุ่นรายวิชาละประมาณ 45 ชั่วโมงต่อหนึ่งภาคการศึกษา ดังนั้นหากบัณฑิตจบ การศึกษาในรายวิชาบังคับครบตามหลักสูตร บัณฑิตจะมีจำนวนชั่วโมงการศึกษาภาษาญี่ปุ่น ในรวม 135 ชั่วโมง อย่างไรก็ตามโครงสร้างหลักสูตรยังได้กำหนดรายวิชาเลือกกลุ่มวิชา ภาษาไว้อีก 12 หน่วยกิตด้วย โดยในจำนวน 12 หน่วยกิตนี้บัณฑิตสามารถเลือกเรียนใน รายวิชาภาษาอังกฤษหรือภาษาญี่ปุ่นเพิ่มเติมได้อีกตามความถนัดและความสนใจจะเห็นได้ว่า จำนวนชั่วโมงในการศึกษาภาษาญี่ปุ่นของบัณฑิตสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นมีจำนวนน้อย มากหากเทียบกับบัณฑิตที่ศึกษาภาษาญี่ปุ่นเป็นวิชาเอก

ดังนั้นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะด้านหลักสูตรภาษาญี่ปุ่น ผู้วิจัยเห็นมีความคิดเห็นว่า

5.2.2.1 เพิ่มจำนวนหน่วยกิตและชั่วโมงการศึกษาภาษาญี่ปุ่น

สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นควรเพิ่มจำนวนหน่วยกิตและชั่วโมงการศึกษา ภาษาญี่ปุ่นให้มีปริมาณมากขึ้น เพื่อเพิ่มโอกาสในการฝึกฝนภาษาญี่ปุ่นให้ชำนาญ ก็ อาจจะเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาศักยภาพของบัณฑิตให้มีคุณภาพสูงขึ้น

ตารางที่ 5.2 หลักสูตรภาษาญี่ปุ่นปีการศึกษา 2550

กลุ่มวิชาภาษา	จำนวนหน่วยกิต
1. วิชาบังคับภาษา	18 หน่วยกิต
- ภาษาญี่ปุ่น	(9 หน่วยกิต)
- ภาษาอังกฤษ	(9 หน่วยกิต)
2. วิชาเลือกภาษา (ภาษาญี่ปุ่นหรือภาษาอังกฤษก็ได้)	12 หน่วยกิต
รวม	30 หน่วยกิต

ที่มา คู่มือนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นประจำปีการศึกษา 2550

5.2.2.2 เพิ่มการสอนกลยุทธ์ในการถามกลับ

แม้ว่าการเพิ่มจำนวนหน่วยกิตและจำนวนชั่วโมงการศึกษาให้สูงขึ้นก็เป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาศักยภาพของบัณฑิตได้ แต่ก็อาจจะต้องพิจารณาประเด็นด้าน ภาษาญี่ปุ่นของบัณฑิตมีข้อจำกัดและการเพิ่ม อย่างไรก็ตามการเพิ่มจำนวนหน่วยกิตอาจจะมีข้อจำกัดเนื่องจากจำเป็นต้องคำนึงถึงความสมดุลของจำนวนหน่วยกิตของรายวิชาภาษาญี่ปุ่นกับหน่วยกิตของรายวิชาเอกของบัณฑิตแต่ละสาขาด้วย จากปัจจัยดังกล่าวผู้วิจัยในฐานะผู้สอนภาษาญี่ปุ่นจึงมีความเห็นว่าการยกระดับความสามารถบัณฑิตให้มีความสามารถภาษาญี่ปุ่นในระดับสูงจนสามารถรับมือกับภาษาญี่ปุ่นได้ในทุกสถานการณ์ด้วยระยะเวลาการฝึกฝนและชั่วโมงการศึกษาในห้องเรียนที่มีอยู่น้อยเป็นเรื่องที่ทำให้เป็นจริงได้ยาก ดังนั้น ผู้สอนจึงควรเพิ่มกลยุทธ์ในการสื่อสารเข้าไปด้วย

ของบัณฑิตสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นผู้วิจัยพบว่าผู้สอนควรฝึกฝนกลยุทธ์ในการถามกลับให้กับบัณฑิต ด้วยเหตุผล 2 ประการคือ 1. ผลการประเมินตนเองของบัณฑิตใน Cds ข้อที่ 8 ซึ่งเป็นสถานการณ์ของการถามกลับเมื่อฟังคนญี่ปุ่นไม่เข้าใจ พบว่าเป็นสิ่งที่บัณฑิตทำได้อย่างยากลำบาก นั่นหมายความว่าบัณฑิตขาดความมั่นใจในกลยุทธ์ด้านนี้ของตนเอง ซึ่งอาจเกิดจากการฝึกฝนน้อย อย่างไรก็ตามแม้ผลการประเมินโดยชาวญี่ปุ่นจะบ่งชี้ว่าบัณฑิตสามารถใช้กลยุทธ์นี้ได้ดี แต่ผลการศึกษาขั้นติดตามผลชาวญี่ปุ่นผู้ประเมินบัณฑิตมีการกล่าวถึงว่าบัณฑิตขาดทักษะด้านนี้ซึ่งส่งผลกระทบต่อเสียบางงาน เพราะความถูกต้องของงานไม่ตรงตามเป้าหมาย 2. ตามที่ได้กล่าวไปแล้วว่าบัณฑิตสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นมี

ความสามารถภาษาญี่ปุ่นเทียบเท่าระดับ 3 級 หรือระดับ N4 เป็นส่วนใหญ่ดังนั้น การรับมือกับภาษาญี่ปุ่นย่อมทำได้ไม่ดีเท่ากับผู้มีความสามารถในระดับสูง เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงความผิดพลาดในการทำงาน ตลอดจนความไม่เข้าใจอันเกิดจากการ สื่อสารทางวาจา บัณฑิตควรได้รับการฝึกฝนทักษะนี้ให้ชำนาญ

เมื่อผู้วิจัยได้วิเคราะห์ตำราเรียน 楽しくビジネスコミュニケーション Vol.1-4 พบว่าในตำราเรียนดังกล่าวมีการสอดแทรกกลยุทธ์ในการถามกลับเพื่อ ตรวจสอบความเข้าใจไว้ใน บทที่ 6 ของตำรา 楽しくビジネスコミュニケーション Vol.1 โดยใช้ไวยากรณ์พื้นฐาน “คำถาม1 は คำถาม2 ですか。 คำถาม3 ですか。 และการใช้คำช่วย よ และ ね และกลยุทธ์การถามกลับเมื่อได้ยินคำศัพท์ ที่ไม่เข้าใจไว้ใน บทที่ 36 ของตำรา 楽しくビジネスコミュニケーション Vol.4 โดยใช้ไวยากรณ์พื้นฐาน “คำถาม っ て” “คำถาม と は” ผู้วิจัยมีความเห็นว่าหาก สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นมีการพัฒนาตำราเรียนภาษาญี่ปุ่นในอนาคตควรที่จะยก สถานการณ์การใช้กลยุทธ์ในการถามกลับมาเป็นสถานการณ์หลักดีกว่าที่จะ สอดแทรกเป็นหัวข้อไวยากรณ์ย่อย เนื่องจากงานวิจัยของอิเกะตะ (池田, 2003: 37-45) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับการใช้กลยุทธ์ในการถามกลับของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นธุรกิจ และนักธุรกิจชาวญี่ปุ่นว่ามีการใช้แตกต่างกันอย่างไร ผลการศึกษาระบุชี้ว่าผู้เรียน ภาษาญี่ปุ่นในระดับต้นไปจนถึงระดับสูงไม่สามารถใช้รูปประโยคสำหรับการถาม กลับ เช่น ~ ですね。 ~ の こと ですね。 ~ っ て なんです か。 ได้อย่าง มี ประสิทธิภาพ แต่เลือกที่จะใช้สำนวน わかり ませ ん、 も う 一 度...ซึ่งนักธุรกิจ ชาวญี่ปุ่นไม่มีใครใช้กลยุทธ์นี้เลยเพราะไม่ใช่ภาษาญี่ปุ่นที่เป็นธรรมชาติ

5.2.2.3 จัดการเรียนการสอนรายวิชาที่เกี่ยวกับทักษะด้านคำศัพท์เฉพาะทาง

นอกจากนี้ผลการศึกษาทำให้เข้าใจได้ว่าสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นควร จะต้องมีการเปิดรายวิชาบางสาขาเพื่อตอบสนองกับความต้องการของบัณฑิตและ ภาคอุตสาหกรรม จากผลการศึกษาซึ่งผู้วิจัยสรุปไว้ในหัวข้อที่ 5.1.2 ความเห็นของ บัณฑิตเกี่ยวกับหลักสูตรภาษาญี่ปุ่นและหัวข้อ 5.1.3 ปัญหาและสภาพการใช้ทักษะ ภาษาญี่ปุ่นในสถานที่ทำงานของบัณฑิตพบประเด็นที่น่าสนใจร่วมกันคือ บัณฑิตมี ความเห็นว่าจำนวนวิชา การฝึกฝนระหว่างเรียน การบ้านหรือการฝึกฝนนอก ห้องเรียนในรายวิชาที่เกี่ยวกับคำศัพท์เฉพาะทางแต่ละสาขาอยู่ในระดับน้อย แต่ใน การทำงานจริงบัณฑิตให้ความเห็นว่าทักษะด้านคำศัพท์เฉพาะทางในแต่ละสาขา เป็นทักษะที่มีความจำเป็นในการทำงานมากที่สุด และผลลัพธ์ด้านความพึงพอใจใน ทักษะด้านคำศัพท์เฉพาะทางแต่ละสาขาก็อยู่ในระดับน้อยที่สุดด้วยเช่นกัน

แต่จากการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์บัณฑิตพบว่าปัญหาการขาดความรู้ ภาษาญี่ปุ่นในสาขาวิชาเฉพาะทางมีส่วนสัมพันธ์กับการบริหารจัดการหลักสูตรของ

สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นกล่าวคือหลักสูตรภาษาญี่ปุ่นของสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นปี พ.ศ. 2550 เป็นต้นมา แม้มีการบรรจุรายวิชา JPN-403 ภาษาญี่ปุ่นวิศวกรรม 1 JPN-404 ภาษาญี่ปุ่นวิศวกรรม 2 JPN-405 ภาษาญี่ปุ่นเทคโนโลยีสารสนเทศ 1 JPN-406 ภาษาญี่ปุ่นเทคโนโลยีสารสนเทศ 2 JPN-407 ภาษาญี่ปุ่นบริหารจัดการ 1 และ JPN-408 ภาษาญี่ปุ่นบริหารจัดการ 2 เอาไว้ก็ตามปรากฏว่าไม่มีการเปิดการเรียนการสอนในรายวิชาดังกล่าวให้แก่บัณฑิต เพราะเงื่อนไขด้านจำนวนผู้เรียนที่น้อยเกินไป คือมีผู้เรียนไม่ถึง 20 คนตามระเบียบของสถาบันTNI ทำให้ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนได้ ดังนั้นผู้วิจัยมีความเห็นเกี่ยวกับประเด็นนี้ว่าสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นควรจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับภาษาญี่ปุ่นสาขาวิชาเฉพาะทางให้ผู้เรียนด้วย เพื่อประโยชน์ในการทำงานในอนาคต

5.2.2.4 จัดการเรียนการสอนรายวิชาที่เกี่ยวกับทักษะด้านการแปลและล่าม

การแปลและล่ามก็เป็นอีกสาขาวิชาหนึ่งที่ผู้วิจัยเห็นว่ามีความสำคัญกับสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นแม้ว่าบัณฑิตส่วนใหญ่จะประเมินว่าทักษะด้านการแปลและล่ามเป็นทักษะที่มีความจำเป็นน้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบัณฑิตส่วนใหญ่ไม่ได้ประกอบอาชีพนี้ อย่างไรก็ตามผลการสำรวจก็พบว่าบัณฑิตจำนวนหนึ่งแม้จะไม่มากหลังจบการศึกษาได้ประกอบอาชีพเป็นล่ามในบริษัทญี่ปุ่น ผลการศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจด้านทักษะการแปลและล่ามพบว่าบัณฑิตมีความพึงพอใจทักษะด้านนี้น้อยที่สุด สันนิษฐานได้ว่าแม้บัณฑิตจะไม่ได้ปฏิบัติงานในหน้าที่การแปลล่ามหรือนักแปลโดยตรง แต่บัณฑิตบางส่วนก็อาจจะได้รับการมอบหมายเฉพาะกิจให้ทำหน้าที่เป็นนักแปลหรือเป็นล่ามภาษาญี่ปุ่นในบางโอกาส ทั้งที่ในความเป็นจริงบัณฑิตไม่เคยได้รับการฝึกฝนทักษะด้านนี้มาก่อนเลย เพราะโครงสร้างหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2550 ยังไม่มีการบรรจุรายวิชาเกี่ยวกับการแปลและล่ามไว้ในหลักสูตร อย่างไรก็ตามโครงสร้างหลักสูตร หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2552 แม้จะมีการบรรจุรายวิชา JPN-411 การแปลภาษาญี่ปุ่นไว้ในโครงสร้างหลักสูตรแล้วก็ตาม ปัจจุบันก็ยังไม่เคยมีการเปิดรายวิชาที่เกี่ยวกับการแปลและล่ามมาก่อน

ข้อมูลจากบริษัทญี่ปุ่นยังบ่งชี้ว่าหากบัณฑิตทำงานในบริษัทขนาดกลางและขนาดย่อม บัณฑิตก็ควรจะมีทักษะด้านการแปลและล่ามด้วย เนื่องจากชาวญี่ปุ่นในบริษัทขนาดกลางและขนาดย่อมมักจะสื่อสารภาษาอังกฤษไม่ได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงคิดว่าวิชาการแปลและล่ามมีความจำเป็น และผลการศึกษาของ Organization for Small & Medium Enterprises and Regional Innovation, Japan(中小企業基盤整備機構, 2006) ระบุว่าบริษัทญี่ปุ่นที่ได้รับอนุญาตและยังไม่ได้รับอนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (The Board of Investment of Thailand: BOI) ต่างก็ยกประเด็นปัญหาเรื่องภาษาให้เป็นปัญหาอันดับแรกในการ

เข้ามาตั้งองค์กรธุรกิจในประเทศไทย ปัญหาด้านภาษาที่องค์กรธุรกิจญี่ปุ่นจำนวนหนึ่งระบุคือ การจัดหาล่ามภาษาญี่ปุ่นและปัญหาด้านความสามารถและความรู้ด้านคำศัพท์เฉพาะทางของล่ามภาษาญี่ปุ่น

นอกจากนี้งานวิจัยของจิงประเสริฐสุข (ชินปราสาท, 2005) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับปัญหาด้านการสื่อสารเชิงธุรกิจระหว่างชาวไทยกับชาวญี่ปุ่นพบว่าการสื่อสารภายในบริษัทระหว่างชาวไทยกับชาวญี่ปุ่นมักจะกระทำโดยผ่านล่ามภาษาญี่ปุ่นซึ่งเป็นคนกลาง กรณีที่คำศัพท์หรือความรู้ของล่ามไม่เพียงพอทำให้การสื่อสารไม่สัมฤทธิ์ผล และผลการศึกษายังระบุอีกว่าบริษัทญี่ปุ่นส่วนใหญ่มักจะจ้างบุคคลากรที่จบการศึกษาจากเอกภาษาญี่ปุ่นตามมหาวิทยาลัยต่างมากกว่าบุคคลากรที่ผ่านการศึกษหรือการอบรมด้านการเป็นล่ามมาโดยตรง ด้วยเหตุนี้บัณฑิตที่จบจากมหาวิทยาลัยต่างๆจึงขาดประสบการณ์การเป็นล่าม แม้จะมีความรู้ภาษาญี่ปุ่นดีพอถ้าหากไม่เข้าใจเนื้อหาของสิ่งที่ต้องแปล ก็จะไม่สามารถแปลได้ ดังนั้นหากบัณฑิตได้รับการฝึกฝนด้านการแปลและล่ามย่อมจะเป็นประโยชน์กับการทำงานในอนาคตของบัณฑิตด้วยโดยอาจเปิดเป็นรายวิชาเลือกให้บัณฑิตสามารถลงเรียนได้ตามความสนใจ

5.2.3 ความต้องการของบริษัทญี่ปุ่น

5.2.3.1 จัดการเรียนการสอนรายวิชาวัฒนธรรมญี่ปุ่นเพื่อการทำงาน

จากข้อมูลทั้งหมดที่ได้ทำการศึกษาครั้งนี้ ทำให้ผู้วิจัยค้นพบว่าความตระหนักระหว่างบัณฑิตกับบริษัทญี่ปุ่นเกี่ยวกับปัญหาของการทำงานในบริษัทญี่ปุ่นมีความแตกต่างกัน กล่าวคือบัณฑิตจะให้ความสนใจและตระหนักเกี่ยวกับปัญหาการใช้ภาษาญี่ปุ่นมากกว่า โดยไม่ได้ให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมและพฤติกรรมในการทำงานเท่าที่ควร ในขณะที่บริษัทญี่ปุ่นใช้งานบัณฑิต นอกจากจะให้ความสำคัญกับความสามารถด้านภาษาญี่ปุ่นแล้ว บริษัทญี่ปุ่นยังได้หยิบยกประเด็นปัญหาด้านวัฒนธรรมและพฤติกรรมในการทำงานที่บัณฑิตยังขาดความตระหนักขึ้นมาแนะนำเสนอ เช่น ระเบียบวินัยในการทำงาน ค่านิยมในการเปลี่ยนงานเพื่อไปทำงานในบริษัทที่ให้ค่าตอบแทนสูงกว่า การประยุกต์ใช้หลักการ Hou-Ren-Sou การตรวจทานความถูกต้องในการทำงาน การสร้างแรงบันดาลใจในการทำงาน เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้บางครั้งก็อาจจะไม่ได้มีการหยิบยกขึ้นกล่าวถึงในการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นปกติ ดังนั้นผู้สอนจึงควรให้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมในการทำงานด้วย

แต่จากการศึกษาหลักสูตรภาษาญี่ปุ่นของสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นพบว่า รายวิชาด้านวัฒนธรรมญี่ปุ่นที่บรรจุไว้ในหลักสูตร ได้แก่ รายวิชา JPN-409

ญี่ปุ่นศึกษา 1 และรายวิชา PPN-410 ญี่ปุ่นศึกษา 2 ซึ่งคำบรรยายรายวิชานี้ระบุว่า ผู้เรียนจะได้ “ศึกษาประวัติศาสตร์ ลักษณะสังคม วัฒนธรรมญี่ปุ่น เพื่อให้เข้าใจ ภาษา ความคิดทัศนคติและความเชื่อของชาวญี่ปุ่น เพื่อทำงานร่วมกับชาวญี่ปุ่น อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการเรียนรู้จากสื่อที่หลากหลายทันสมัย” ดังนั้นนอกจาก ความรู้ด้านวัฒนธรรมประเพณีตามแบบขนมดั้งเดิมที่นิยมสอนกันแล้ว รายวิชานี้ อาจจะต้องสอดแทรกวัฒนธรรมการทำงานกับชาวญี่ปุ่นลงไปด้วย โดยผู้สอนอาจจะ ต้องเชิญบัณฑิตที่ทำงานในบริษัทญี่ปุ่น หรือนักธุรกิจชาวญี่ปุ่นมาบอกเล่า ประสบการณ์และให้ความรู้ในเรื่องต่างๆ เช่น มารยาททางธุรกิจ เป็นต้น

ผลการศึกษาทั้งหมดสามารถนำมาประมวลผลเพื่อตอบสนองมาตรฐานการวิจัยทั้ง 4 ข้อได้ ตามลำดับดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1. บัณฑิตมีความพึงพอใจหลักสูตรที่เน้นพัฒนาทักษะการฟังและการพูด ภาษาญี่ปุ่น

สมมติฐานข้อนี้ไม่เป็นจริง ผลการศึกษาพบว่าบัณฑิตมีความเห็นว่า จำนวนวิชา การฝึกฝน ระหว่างเรียน การบ้านหรือการฝึกนอกห้องเรียนในส่วนของรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนภาษาญี่ปุ่น ตลอดจนไวยากรณ์ภาษาญี่ปุ่น สังคมและวัฒนธรรมญี่ปุ่น อยู่ในระดับพอดี

ในทางตรงข้ามจำนวนวิชา การฝึกฝนระหว่างเรียน การบ้านหรือการฝึกนอกห้องเรียน เกี่ยวกับคำศัพท์เฉพาะทางแต่ละสาขาและการแปลและล่าม อยู่ในระดับน้อย เนื่องจากบัณฑิตสถาบัน เทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นไม่ได้ศึกษาภาษาญี่ปุ่นเป็นวิชาเอก จึงสันนิษฐานได้ว่าบัณฑิตจึงเห็นว่าจำนวน วิชา การฝึกฝนระหว่างเรียน การบ้านและการฝึกนอกห้องเรียนมีความพอดีแล้ว แต่ในการปฏิบัติงานจริงบัณฑิตจะต้องพบกับศัพท์เฉพาะทางที่ไม่คุ้นเคย และบัณฑิตขาดการฝึกฝนด้านคำศัพท์เฉพาะทาง และขาดทักษะการค้นคว้า และจากการสัมภาษณ์พบว่าบางครั้งบัณฑิตต้องทำหน้าที่เป็นล่ามหรือนัก แปลด้วยทั้งที่บัณฑิตไม่เคยได้รับการฝึกฝนด้านนี้มาก่อน จึงทำให้พอใจทักษะด้านคำศัพท์เฉพาะทาง แต่ละสาขาและการแปลและล่ามอยู่ในระดับน้อย จึงกล่าวได้ว่าสมมติฐานข้อนี้ไม่เป็นจริง กล่าวคือ บัณฑิตไม่ได้ต้องการพัฒนาทักษะด้านการฟังและการพูดภาษาญี่ปุ่นแต่เพียงอย่างเดียว ทักษะที่มีความจำเป็นในการทำงานอย่างคำศัพท์เฉพาะทางแต่ละสาขาหรือทักษะด้านการแปลและล่ามก็มีความสำคัญ

สมมติฐานข้อที่ 2 บัณฑิตที่ศึกษาในหลักสูตรที่เน้นพัฒนาทักษะการฟังและการพูด ภาษาญี่ปุ่นมีความพึงพอใจทักษะการฟังและการพูดของตนเองมากกว่าทักษะในด้านอื่นๆ

สมมติฐานข้อนี้ไม่เป็นจริง ผลการศึกษาพบว่าทักษะการฟังและการพูดภาษาญี่ปุ่นมีความจำเป็นมากที่สุดในการทำงานและสถานการณ์ที่ทำให้บัณฑิตต้องใช้ทักษะด้านการฟังและการพูดใน สถานที่ทำงานก็มีปริมาณมากกว่าสถานการณ์ที่ทำให้บัณฑิตต้องใช้ทักษะด้านอื่นๆ เช่น ทักษะด้าน

การอ่านหรือการเขียน นอกจากนี้ผลการประเมินตนเองเกี่ยวกับความสามารถภาษาญี่ปุ่นโดยบัณฑิต และผลการประเมินโดยชาวญี่ปุ่น เมื่อนำมาเปรียบเทียบกันพบว่าบัณฑิตมีแนวโน้มที่จะประเมินความสามารถตนเองต่ำกว่าความเป็นจริง ดังจะเห็นได้จากสถานการณ์การใช้ภาษาญี่ปุ่นทั้ง 30 สถานการณ์ ไม่มีสถานการณ์ใดเลยที่สามารถแปลผลออกมาได้ว่าเป็นสถานการณ์ที่บัณฑิตสามารถทำได้อย่างง่ายดาย

ในขณะที่ผลการประเมินโดยชาวญี่ปุ่นแสดงให้เห็นว่าบัณฑิตสามารถใช้ภาษาญี่ปุ่นได้ดีในสถานการณ์ที่ไม่มีความซับซ้อน เช่น การแนะนำตนเอง การกล่าวคำทักทาย เป็นต้น แต่เมื่อรูปแบบและหัวข้อการสนทนามีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ผลการประเมินตนเองของบัณฑิตและชาวญี่ปุ่นกลับมีความใกล้เคียงกัน ด้วยเหตุนี้ระดับความพึงพอใจของบัณฑิตในภาพรวมจึงมีความพึงพอใจทักษะการฟังและการพูดของตนเองในระดับปานกลาง

สมมติฐานข้อที่ 3. บัณฑิตที่ศึกษาในหลักสูตรที่เน้นพัฒนาทักษะการฟังและการพูดสามารถฟังและพูดภาษาญี่ปุ่นในสถานการณ์ต่างๆได้ในระดับดี

สมมติฐานข้อนี้เป็นจริงเพียงบางส่วน ผลการศึกษาพบว่าทักษะการฟังและการพูดภาษาญี่ปุ่นในระดับการสื่อสารในชีวิตประจำวันบัณฑิตสามารถทำได้ดี แต่เมื่อนำเนื้อหาของบทฟังและการพูดที่มีความซับซ้อนหรือเป็นเรื่องเฉพาะทางมากขึ้นพบว่ายังมีอุปสรรคอยู่บ้าง จากการประเมินตนเองของบัณฑิตเกี่ยวกับการใช้ทักษะด้านการฟังและการพูดภาษาญี่ปุ่นทั้ง 30 สถานการณ์ พบว่าไม่มีสถานการณ์ใดเลยที่บัณฑิตประเมินตนเองว่าสามารถทำได้ง่ายได้ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าบัณฑิตส่วนใหญ่ประสบความสำเร็จกับความยากลำบากในการใช้ทักษะด้านการฟังและพูดภาษาญี่ปุ่นในสถานการณ์ต่างๆ

ในทางกลับกันการประเมินโดยชาวญี่ปุ่นกลับแสดงให้เห็นว่าบัณฑิตสามารถฟังและพูดภาษาญี่ปุ่นได้ดีในสถานการณ์ที่ไม่ซับซ้อน จึงกล่าวได้ว่าสมมติฐานข้อนี้เป็นจริงบางส่วน กล่าวคือบัณฑิตสามารถสื่อสารภาษาญี่ปุ่นได้ในระดับพื้นฐาน ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าปัจจัยที่น่าจะมีอิทธิพลทำให้บัณฑิตยังไม่สามารถสื่อสารได้ในระดับดีเป็นเพราะตามผลการสำรวจในเชิงปริมาณชี้ให้เห็นว่าบัณฑิตส่วนใหญ่มีความรู้ภาษาญี่ปุ่นเทียบเท่าในระดับ 3 級 หรือระดับ N4 และบัณฑิตส่วนใหญ่ไม่มีผลสอบวัดระดับความสามารถภาษาญี่ปุ่นธุรกิจ นอกจากนี้อายุงานของบัณฑิตส่วนใหญ่อยู่ที่ระยะ 1 ถึง 4 เดือน ซึ่งถือว่าเป็นระยะเวลาที่สั้นมาก ทำให้ขาดบัณฑิตยังขาดประสบการณ์ในการทำงานและบัณฑิตส่วนใหญ่ก็ขาดประสบการณ์อาศัยอยู่ในประเทศญี่ปุ่นมาก่อน ปัจจัยต่างๆเหล่านี้ย่อมจะมีอิทธิพลต่อความสามารถในการฟังและพูดภาษาญี่ปุ่นของบัณฑิตด้วย

สมมติฐานข้อที่ 4. บริษัทญี่ปุ่นพึงพอใจความสามารถด้านการฟังและการพูดภาษาญี่ปุ่นของบัณฑิต

สมมติฐานข้อนี้เป็นจริงเพียงบางส่วน เนื่องจากบริษัทญี่ปุ่นให้ความเห็นว่าทักษะการฟังและการพูดภาษาญี่ปุ่นที่ใช้เพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน บัณฑิตสามารถทำได้ดี แต่เมื่อเนื้อหาของบทฟังและการพูดมีความซับซ้อนหรือเป็นเรื่องที่มีความเฉพาะทางมากขึ้นพบว่ายังมีอุปสรรคอยู่บ้าง และบริษัทญี่ปุ่นผู้ใช้งานบัณฑิตโดยเฉพาะบริษัทญี่ปุ่นขนาดกลางและขนาดเล็กมีความคาดหวังสูงว่าบัณฑิตจะสามารถสื่อสารได้ดี ในจำนวนทักษะการฟังและการพูดภาษาญี่ปุ่น 30 สถานการณ์ สถานการณ์ที่บริษัทญี่ปุ่นพึงพอใจความสามารถของบัณฑิตมีอยู่ทั้งหมด 9 สถานการณ์ ได้แก่ การฟังเกี่ยวกับจำนวนและตัวเลข การถามกลับเมื่อฟังไม่เข้าใจ การพูดแนะนำตนเองและผู้อื่น การเล่าเรื่อง ความสนใจส่วนตัว การพูดแสดงความรู้สึกขอบคุณและขอโทษ การพูดขออนุญาต การกล่าวคำทักทาย การพูดเพื่อร้องขอความช่วยเหลือ การพูดเพื่อเสนอตัวเข้าช่วยเหลือ ในขณะที่อีก 21 สถานการณ์ที่เหลือบริษัทญี่ปุ่นส่วนใหญ่ประเมินว่าเป็นภารกิจที่บัณฑิตสามารถทำได้ด้วยความยากลำบาก

จะเห็นได้ว่าสัดส่วนของความแตกต่างของจำนวนสถานการณ์ที่บัณฑิตและบริษัทญี่ปุ่นผู้ว่าจ้างประเมินมีความแตกต่างกันพอสมควร อาจเป็นเพราะปัจจัยที่ว่าบัณฑิตมีค่านิยมในการถ่อมตัว จึงประเมินตนเองต่ำเกินไปทั้งที่ความเป็นจริงบัณฑิตสามารถทำได้ดีกว่าที่คาดคิด ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าบัณฑิตส่วนใหญ่ใช้ทักษะด้านการฟังและพูดภาษาญี่ปุ่นในสถานการณ์ต่างๆที่เป็นการสื่อสารในชีวิตประจำวันได้ดี ในขณะที่สถานการณ์ที่เหลืออันมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับงานที่บัณฑิตรับผิดชอบบัณฑิตยังประสบกับความยากลำบาก จึงกล่าวได้ว่าสมมติฐานข้อนี้เป็นจริงบางส่วน

5.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากงานวิจัยนี้ศึกษาความสามารถด้านการใช้ทักษะการฟังและการพูดภาษาญี่ปุ่นของบัณฑิตสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นในภาพรวม ในส่วนของสถานการณ์การใช้ภาษาญี่ปุ่นทั้ง 30 สถานการณ์ ผู้วิจัยจึงไม่ได้ศึกษาแยกตามระดับความสามารถภาษาญี่ปุ่น ในการศึกษาครั้งถัดไปผู้วิจัยจึงอยากศึกษาโดยจำแนกตามระดับความสามารถภาษาญี่ปุ่นของบัณฑิต เพื่อทำการศึกษาว่าบัณฑิตที่มีความสามารถภาษาญี่ปุ่นในระดับที่แตกต่างกัน สามารถใช้ภาษาญี่ปุ่นในสถานการณ์ต่างๆได้เหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

ปราณี จงสุจริตธรรม และคณะ. ตำรา 楽しくビジネスコミュニケーション TANOSHIKU BUSINESS COMMUNICATION VOL.1 สำนักวิชาพื้นฐานและภาษา สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น.

ปราณี จงสุจริตธรรม และคณะ. ตำรา 楽しくビジネスコミュニケーション TANOSHIKU BUSINESS COMMUNICATION VOL.2 สำนักวิชาพื้นฐานและภาษา สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น.

ปราณี จงสุจริตธรรม และคณะ. ตำรา 楽しくビジネスコミュニケーション TANOSHIKU BUSINESS COMMUNICATION VOL.3 สำนักวิชาพื้นฐานและภาษา สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น.

ปราณี จงสุจริตธรรม และคณะ. ตำรา 楽しくビジネスコミュニケーション TANOSHIKU BUSINESS COMMUNICATION VOL.4 สำนักวิชาพื้นฐานและภาษา สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น.

สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น คู่มือนักศึกษาปริญญาตรี ประจำปีการศึกษา 2550.

ภาษาญี่ปุ่น

池田伸子(2003)「ビジネス会話における聞き返しストラテジーの使用傾向」
『広島大学留学生センター紀要』13号, pp.37-45, 広島大学留学生センター.

エックアリヤスィリ・エックナリン(2008)「タイ高等教育機関の日本語専攻
カリキュラム開発に関する研究—プリンス・オブ・ソンクラ大学を例に—」
『日本言語文化研究会論集』第4号, pp.117-144, 日本言語文化研究会.

片桐準二・椿弘美(2002)「タイ国の大学における日本語主専攻開設前後の卒業生
動向」『国際交流基金バンコク日本文化センター日本語教育紀要』5号,
pp.53-68, 国際交流基金バンコク日本文化センター.

カノックワン・ラオハブラナキット・片桐(2012)「タイにおける日本語教育の新展開」
『指向 日本言語文化学・応用日本語学論究』第9号, pp.14-25, 大東文化大学
大学院外国語学研究科.

国際交流基金(2010)『JF 日本語教育スタンダード 2010 利用者ガイドブック』
国際交流基金.

国際交流基金(2013)『2012 年度 日本語教育機関調査 結果概要 抜粋』
国際交流基金 (http://www.jpf.go.jp/j/japanese/survey/result/dl/survey_2012/2012_s_excerpt_j.pdf)
(参照 2014 年 1 月 18 日)

国際交流基金「日本語教育国・地域別情報 2010 年度タイ」(オンライン)
(<http://www.jpf.go.jp/j/japanese/survey/country/2010/thailand.html>)(参照 2014 年 2 月 9 日)

財団法人海外技術者研修協会(2007)「平成 18 年度構造変化に対応した雇用システムに
関する調査研究 (日本企業における外国人留学生の就業促進に関する調査研究)」
(http://www.hidajapan.or.jp/jp/project/nihongo/asia/r_info/pdf/press070514_2.pdf)
(参照 2013 年 12 月 25 日)

財団法人日本漢字能力検定協会(2012)外国人留学生の採用と日本語能力に関する調査
(http://www.kanken.or.jp/bjt/survey_reports/data/survey_reports_report01.pdf) (参照 2014 年 3 月 1 日)

島田めぐみ・渋川晶(1999)「アジア 5 都市の日系企業におけるビジネス日本語の
ニーズ」『日本語教育』103 号, pp.109-118, 日本語教育学会.

関崎博紀・酒井たか子(2011)「日本語力をより反映する Can-do-statement 項目の
検討: 話す領域を中心に」『筑波大学留学生センター日本語教育論集』26 号,
pp.19-36, 筑波大学留学生センター.

泰日工業大学「概要」(<http://www.tni.ac.th/web/tni2012-jp/index.php?option=contents&category=21&id=40>)
(オンライン) (参照 2014 年 3 月 1 日)

タナサーンセーニー美香・當山純・高坂千夏子・中井雅也・深澤伸子(2005)
「ビジネスで使う日本語を考えるー企業と教育現場の視点からー」『国際交流
基金バンコク日本文化センター日本語教育紀要』第 2 号, pp.207-22, 国際交流
基金バンコク日本文化センター.

- チンプラサートスック・パチャリー(2005)「タイ人と日本人との間のビジネス・コミュニケーションの問題に関する研究」, お茶の水女子大学日本言語文化学研究会『共生時代を生きる日本語教育-言語学博士上野田鶴子先生古稀記念論集-』編集委員会(編)『共生時代を生きる日本語教育:言語学博士上野田鶴子先生古稀記念論集』pp.349-376, 凡人社.
- 中小企業基盤整備機構(2006)「タイにおける日系中小企業の経営課題に関する実態調査」(http://www.smrj.go.jp/keiei/dbps_data/_material/_common/chushou/kokurepo/pdf/keieikadai.pdf) (参照 2013 年 11 月 7 日)
- 帝国データバンク(2011)「タイ進出企業の実態調査」(<http://www.tdb.co.jp/report/watching/press/pdf/p111105.pdf>) (参照 2014 年 2 月 8 日)
- 財団法人日本漢字能力検定協会「受験者による自己評価CAN DOレポート」『受験者による自己評価』(<http://www.kanken.or.jp/bjt/evaluation/evaluation.html>) (参照2012年3月11日)
- 国際交流基金・日本国教育支援協会(2011)日本語能力試験 Can-do 自己評価調査レポート《中間報告》(http://www.jlpt.jp/about/pdf/cds_interim_report.pdf) (参照 2012 年 3 月 11 日)
- 原田明子(2004)「バンコクの日系企業の求める日本語ニーズに関する分析—ビジネスパーソンによる日本語学習動機との比較から—」『早稲田大学日本語教育研究』5号, pp.169-181, 早稲田大学.
- 盤谷日本人商工会議所(2006)「泰日工業大学の設立に関する調査結果報告」『所報』3月号, pp.50-71, 盤谷日本人商工会議所.
- 盤谷日本人商工会議所「沿革 会員数推移」(オンライン) (<http://www.jcc.or.th/modules/doc1/content0006.html>) (参照 2014 年 2 月 8 日)
- 森本油佳子(2011)「JF 日本語教育スタンダード—Can-do の可能性—」『国際交流基金バンコク日本文化センター日本語教育紀要』8号, pp.1-14, 国際交流基金.
- ヤン・ジョンヨン(2012)「『～ができる』とは何か—日本語能力試験の「Can-do」自己評価から—」『地域政策研究』第14巻第4号, pp.33-44, 高崎経済大学.
- ルンティエラ・ワンウィモン(2008)「泰日工業大学における日本語教育—高度職業人育成の観点から—」『日本語・日本文化タイ日国際シンポジウム—研究者・高度職業人育成における日本語教育の役割—』pp.29-38, 大阪大学日本語日本文化教育センター.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อต้องการปรับปรุงหลักสูตรภาษาญี่ปุ่นของสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น ขอความร่วมมือจากบัณฑิตกรรณการกรอกข้อมูลตามความเป็นจริง ขอขอบคุณที่สละเวลาในการให้ข้อมูล

โปรดกรอกข้อความลงในช่องว่าง.....และกรุณาเขียนเครื่องหมาย✓ลงใน [] ให้ตรงกับความเป็นจริง

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1.1 คณะที่จบการศึกษา

[] บริหารธุรกิจ [] วิศวกรรมศาสตร์ [] เทคโนโลยีสารสนเทศ

1.2 ระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA)

[] ต่ำกว่า 2.00 [] 2.00-2.49 [] 2.50-3.00 [] 3.01-3.49

[] 3.50 ขึ้นไป

ตอนที่ 2 ประวัติการศึกษาภาษาญี่ปุ่น

2.1 ระดับความสามารถภาษาญี่ปุ่น (JLPT) ที่สูงที่สุดที่ท่านสอบได้ในปัจจุบัน

(กรุณาเลือกเพียงระดับเดียว)

[] ผ่าน ข้อสอบ JLPT แบบเก่า ระดับ [] 1 [] 2 [] 3 [] 4

แบบใหม่ ระดับ [] N1 [] N2 [] N3 [] N4 [] N5

[] เคยสอบแต่ไม่ผ่าน ข้อสอบ JLPT แบบเก่า ระดับ [] 1 [] 2 [] 3 [] 4

แบบใหม่ ระดับ [] N1 [] N2 [] N3 [] N4 [] N5

[] ยังไม่เคยรับการทดสอบข้อสอบ JLPT

2.2 ระดับความสามารถภาษาญี่ปุ่นธุรกิจ (BJT) ที่สูงที่สุดที่ท่านสอบได้ในปัจจุบัน (กรุณาเลือกเพียงระดับเดียว)

[] ผ่าน ข้อสอบ BJT ระดับ [] J1 [] J2 [] J3 [] J4 [] J5

[] เคยสอบแต่ไม่ผ่าน ข้อสอบ BJT ระดับ [] J1 [] J2 [] J3 [] J4 [] J5

[] ยังไม่เคยรับการทดสอบข้อสอบ BJT

2.3 ระยะเวลาในการศึกษาภาษาญี่ปุ่นของท่าน

[] น้อยกว่า 1 ปี [] 1-2 ปี [] 3-4 ปี [] 5-6 ปี [] 6 ปี ขึ้นไป

2.4 ท่านเคยอาศัยอยู่ในญี่ปุ่นหรือไม่ [] ไม่เคย

[] เคย กรุณาระบุ [] น้อยกว่า 1 ปี [] 1 ปี [] 2 ปี [] 3 ปี ขึ้นไป

2.5 ท่านมีความเห็นว่าหลักสูตรภาษาญี่ปุ่นของ TNI เป็นอย่างไร

		ระดับ		
		มาก	พอดี	น้อย
การฟัง	จำนวนวิชา			
	การฝึกฝนระหว่างเรียน			
	การบ้านหรือการฝึกนอกห้องเรียน			
การพูด	จำนวนวิชา			
	การฝึกฝนระหว่างเรียน			
	การบ้านหรือการฝึกนอกห้องเรียน			
การอ่าน	จำนวนวิชา			
	การฝึกฝนระหว่างเรียน			
	การบ้านหรือการฝึกนอกห้องเรียน			
การเขียน	จำนวนวิชา			
	การฝึกฝนระหว่างเรียน			
	การบ้านหรือการฝึกนอกห้องเรียน			
การอ่านและเขียนคั่นจิ	จำนวนวิชา			
	การฝึกฝนระหว่างเรียน			
	การบ้านหรือการฝึกนอกห้องเรียน			
คำศัพท์เฉพาะทางแต่ละสาขา	จำนวนวิชา			
	การฝึกฝนระหว่างเรียน			
	การบ้านหรือการฝึกนอกห้องเรียน			
ไวยากรณ์	จำนวนวิชา			
	การฝึกฝนระหว่างเรียน			
	การบ้านหรือการฝึกนอกห้องเรียน			

การแปลและล่าม	จำนวนวิชา			
	การฝึกฝนระหว่างเรียน			
	การบ้านหรือการฝึกนอกห้องเรียน			
สังคมและวัฒนธรรมญี่ปุ่น	จำนวนวิชา			
	การฝึกฝนระหว่างเรียน			
	การบ้านหรือการฝึกนอกห้องเรียน			

2.6 การประกอบอาชีพของท่านในขณะนี้

ทำงาน (กรุณาตอบคำถามข้อถัดไป) ไม่ได้ทำงาน (สิ้นสุดการตอบคำถามเพียงเท่านี้)

ตอนที่ 3 สถานภาพการทำงาน (ส่วนนี้เฉพาะบัณฑิตที่ทำงานแล้ว)

บริษัทญี่ปุ่น” ในแบบสอบถามนี้ หมายถึง บริษัทหรือกิจการที่มุ่งแสวงหากำไรซึ่งมีรูปแบบธุรกิจเข้าข่าย ลักษณะหนึ่งลักษณะใดใน 5 ลักษณะต่อไปนี้

1. บริษัทญี่ปุ่นที่เข้ามาตั้งสาขาในประเทศไทย
2. บริษัทที่ถูกเข้าซื้อกิจการโดยบริษัทญี่ปุ่น(Acquisitions)
3. บริษัทญี่ปุ่นที่มีการควบรวมกิจการกับบริษัทสัญชาติใดก็ตาม (Mergers)
4. บริษัทสัญชาติใดก็ตามที่ทำกิจการร่วมค้ากับบริษัทญี่ปุ่น(Joint Venture)
5. บริษัทสัญชาติใดก็ตามที่มีความร่วมมือทางธุรกิจกับบริษัทญี่ปุ่น (Business tie-up)

3.1องค์กรที่ท่านทำงานอยู่ในขณะนี้ เป็นบริษัทญี่ปุ่น

ใช่ ไม่ใช่(สิ้นสุดการตอบคำถามแต่เพียงเท่านี้)

3.2บริษัทญี่ปุ่นที่ท่านทำงานอยู่ปัจจุบันใช้ความสามารถภาษาญี่ปุ่นเป็นเงื่อนไขในการรับเข้าทำงาน

ใช่ ไม่ใช่

3.3 แรงจูงใจที่ทำให้ท่านเลือกทำงานในบริษัทญี่ปุ่นคืออะไร (สามารถตอบได้มากกว่า 1ข้อ)

ชื่อเสียงขององค์กรดี

แนวโน้มการเติบโตของบริษัทน่าจะไปได้ดี

- สนใจในรายละเอียดของเนื้อหางานที่ทำ
- อยากรู้ความรู้จากสิ่งที่ได้เรียนมาใช้ในการทำงาน
- พอใจในขนาดและความมั่นคงของบริษัท
- รายได้และผลตอบแทนดี
- มีระบบการฝึกอบรมพนักงานที่เพียงพอ
- อยากรู้ภาษาญี่ปุ่นในการทำงาน
- อื่นๆ กรุณาระบุ.....

3.4 คนญี่ปุ่นในบริษัทของท่านใช้ภาษาใดในการสื่อสารเป็นหลัก

- ภาษาญี่ปุ่น ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย
- ภาษาอื่น กรุณาระบุ.....

3.5 ท่านทำงานในบริษัทญี่ปุ่นที่สังกัดอยู่ตอนนี้มาเป็นระยะเวลาานเท่าใด

- 1-4 เดือน 5-8 เดือน 9-12 เดือน 1 ปีขึ้นไป

3.6 นับตั้งแต่ที่ท่านได้เริ่มงาน ท่านได้เปลี่ยนงานมาแล้วกี่ครั้ง

- 1-2 ครั้ง 3-4 ครั้ง 5-6 ครั้ง 6 ครั้งขึ้นไป

3.7 ทักษะภาษาญี่ปุ่นด้านใดที่ท่านคิดว่า จำเป็นในการปฏิบัติงานและท่านมีความพอใจต่อทักษะด้านนั้นของท่านเพียงใด

ทักษะ	ระดับความจำเป็น			ระดับความพึงพอใจ		
	มากที่สุด	ปานกลาง	น้อยที่สุด	มากที่สุด	ปานกลาง	น้อยที่สุด
การพูด						
การฟัง						
การอ่าน						
การเขียน						
การอ่านและเขียนคั่นจิ						

คำศัพท์เฉพาะทางในแต่ ละสาขา						
ไวยากรณ์						
การแปลและล่าม						
สังคมและวัฒนธรรมญี่ปุ่น						
อื่นๆ กรุณาระบุ						

3.8 ลักษณะงานที่ท่านต้องรับผิดชอบ

- งานเลขานุการ
- งานด้านการเงินและการบัญชี
- งานด้านการผลิต/QC
- งานด้านระบบสื่อสาร/IT
- งานด้านการวางแผน
- งานด้านการจัดซื้อ
- งานธุรการ
- งานบุคคลากร
- โลจิสติกส์
- งานด้านโฆษณา
- ประชาสัมพันธ์
- งานแปล/ล่าม
- งานด้านการวิจัยและพัฒนา
- อื่นๆ กรุณาระบุ.....

3.9 ความถี่ของการใช้ภาษาญี่ปุ่นในสถานที่ทำงานของท่านโดยเฉลี่ยเป็นอย่างไร

- ได้ใช้เป็นประจำทุกวัน
- 1-2 ครั้ง/สัปดาห์
- 1-2 ครั้ง/เดือน
- ไม่มีโอกาสได้ใช้เลย

3.10 โดยเฉลี่ยแล้วในหนึ่งสัปดาห์ โอกาสที่ท่านจะได้ติดต่อกับคนญี่ปุ่นด้วยเรื่องงานมีประมาณกี่คน

- 1-3 คน
- 4-6 คน
- 7-9 คน
- 10 คนขึ้นไป
- ไม่มีเลย

3.11 รูปแบบความสัมพันธ์ของท่านกับคนญี่ปุ่นในการทำงานเป็นลักษณะใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- เจ้านาย
- ลูกค้า
- เพื่อนร่วมงาน
- อื่นๆ กรุณาระบุ.....

ตอนที่ 4 การประเมินความสามารถภาษาญี่ปุ่นของตนเอง (ส่วนนี้เฉพาะบัณฑิตที่ทำงานแล้ว)

4.1 กรุณา หมายเลขที่ตรงกับความเห็นและความสามารถของท่านตามความเป็นจริง

- 3 คือ “สามารถทำกิจกรรมนี้ได้อย่างง่ายได้”
- 2 คือ “ทำได้ด้วยความยากลำบาก”
- 1 คือ “เป็นกิจกรรมที่ยากมากไม่สามารถทำกิจกรรมนี้ได้สำเร็จ”
- A คือ “ยังไม่เคยเจอสถานการณ์แบบนี้ในการทำงานแต่เป็นสิ่งที่อยากจะทำได้”

ความสามารถทางการฟังและการพูดภาษาญี่ปุ่น	ระดับความเห็น
1.เมื่อคนญี่ปุ่นพูดด้วยความเร็วตามปกติ สามารถฟังและเข้าใจตัวเลข เช่น การบอกจำนวน เวลา ราคา หรือ เบอร์โทรศัพท์ได้อย่างถูกต้อง	3 2 1 A
2.เมื่อคนญี่ปุ่นพูดด้วยความเร็วตามปกติ สามารถฟังและเข้าใจคำถามที่สอบถามเกี่ยวกับงานที่รับผิดชอบได้	3 2 1 A
3.เมื่อคนญี่ปุ่นพูดด้วยความเร็วตามปกติ สามารถฟังและเข้าใจคำสั่งหรือสิ่งที่ชาวญี่ปุ่นให้वानให้ทำได้	3 2 1 A
4.เมื่อคนญี่ปุ่นพูดด้วยความเร็วตามปกติ และมีเอกสาร ภาพ หรือ อุปกรณ์ประกอบ สามารถฟังและเข้าใจการอธิบายขั้นตอนในการทำงานหรือวิธีใช้เครื่องมือต่างๆที่เกี่ยวข้องกับงานของตนเองได้	3 2 1 A
5.เมื่อคนญี่ปุ่นพูดด้วยความเร็วตามปกติ และมีเอกสาร หรือ สไลด์ประกอบ และเป็นเรื่องที่สัมพันธ์กับงานที่ตนเองรับผิดชอบ สามารถฟังและเข้าใจการนำเสนอหรือการบรรยายที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับงานของตนเองได้	3 2 1 A
6.เมื่อคนญี่ปุ่นพูดด้วยความเร็วตามปกติ และมีเอกสาร หรือ สไลด์ประกอบ สามารถฟังและเข้าใจประเด็นสำคัญของการอภิปรายหรือการหารือในที่ประชุมได้	3 2 1 A
7.เมื่อคนญี่ปุ่นพูดด้วยความเร็วปกติ และ ไม่มีเอกสารประกอบ สามารถฟังและจับใจความสำคัญสุนทรพจน์ที่พูดในงานเลี้ยงภายในบริษัท เป็นต้นได้	3 2 1 A
8.เมื่อฟังสิ่งที่คนญี่ปุ่นพูดด้วยความเร็วปกติไม่เข้าใจ ท่านสามารถถามกลับเพื่อตรวจสอบความเข้าใจของตนเองได้	3 2 1 A
9.แม้ไม่ต้องเตรียมตัวล่วงหน้า สามารถพูดแนะนำตนเองหรือแนะนำผู้อื่นเป็นภาษาญี่ปุ่นได้	3 2 1 A
10.แม้ไม่ต้องเตรียมตัวล่วงหน้า สามารถพูดแนะนำสถานที่หรือแผนกต่างๆในสถานที่ทำงานเป็นภาษาญี่ปุ่นได้	3 2 1 A
11.แม้ไม่ต้องเตรียมตัวล่วงหน้า สามารถอธิบายวิธีการเดินทางมายังสถานที่หรือตำแหน่งที่ท่านอยู่เป็นภาษาญี่ปุ่นได้	3 2 1 A
12.แม้ไม่ต้องเตรียมตัวล่วงหน้า สามารถเล่าเรื่องส่วนตัว ความสนใจส่วนตัวให้คนญี่ปุ่นฟังเป็นภาษาญี่ปุ่นได้	3 2 1 A
13.แม้ไม่ต้องเตรียมตัวล่วงหน้า สามารถพูดแสดงความรู้สึกขอบคุณหรือขอโทษด้วย	3 2 1 A

ภาษาญี่ปุ่นได้	
14.แม้ไม่ต้องเตรียมตัวล่วงหน้า สามารถบอกกำหนดการหรือการเปลี่ยนแปลงการนัดหมายเป็นภาษาญี่ปุ่นได้	3 2 1 A
15.แม้ไม่ต้องเตรียมตัวล่วงหน้า สามารถพูดเพื่อร้องขอความช่วยเหลือจากคนญี่ปุ่น เช่น ขอให้ลงนามอนุมัติเอกสาร เป็นภาษาญี่ปุ่นได้	3 2 1 A
16.แม้ไม่ต้องเตรียมตัวล่วงหน้า สามารถอธิบายรายละเอียดงานที่ตนรับผิดชอบเป็นภาษาญี่ปุ่นได้	3 2 1 A
17.แม้ไม่ต้องเตรียมตัวล่วงหน้า สามารถพูดแสดงความเห็นเกี่ยวกับงานที่ตนเองรับผิดชอบเป็นภาษาญี่ปุ่นได้	3 2 1 A
18.หากมีการเตรียมตัวล่วงหน้า สามารถพูดแสดงความไม่พอใจหรือเรื่องร้องทุกข์เป็นภาษาญี่ปุ่นได้	3 2 1 A
19.หากมีการเตรียมตัวล่วงหน้า สามารถรายงานความคืบหน้าผลการทำงานที่ตนรับผิดชอบให้ชาวญี่ปุ่นที่ทำงานร่วมกันเป็นภาษาญี่ปุ่นได้	3 2 1 A
20.หากมีการเตรียมตัวล่วงหน้า สามารถพูดนำเสนอผลงานเกี่ยวกับงานที่ท่านรับผิดชอบเป็นภาษาญี่ปุ่นได้	3 2 1 A
21.หากมีการเตรียมตัวล่วงหน้า สามารถพูดสุนทรพจน์ เกี่ยวกับความรู้สึกต่องานที่ท่านทำ เป็นภาษาญี่ปุ่นได้	3 2 1 A
22.เมื่อเจอชาวญี่ปุ่นในสถานที่ทำงาน ท่านสามารถทักทายโดยใช้สำนวนคำทักทายภาษาญี่ปุ่นอย่างง่ายได้	3 2 1 A
23.สามารถพูดปฏิเสธการไหว้วานเป็นภาษาญี่ปุ่นโดยยกเหตุผลประกอบได้อย่างเหมาะสม	3 2 1 A
24.สามารถพูดขออนุญาต เช่น ขอลาหยุด เป็นภาษาญี่ปุ่นได้	3 2 1 A
25.สามารถพูดเพื่อเสนอตัวเข้าช่วยเหลือคนญี่ปุ่น เช่น ช่วยถือของเป็นภาษาญี่ปุ่นได้	3 2 1 A
26.สามารถเล่าเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันเป็นภาษาญี่ปุ่น โดยใช้คำเชื่อมเช่น しかし、そして เป็นต้นได้	3 2 1 A
27.หากมีข้อมูลอยู่ในมือ สามารถพูดโต้ตอบและให้ข้อมูลที่คู่สนทนาต้องการทางโทรศัพท์ได้	3 2 1 A

28.เวลาที่นึกคำศัพท์หรือสำนวนที่อยากจะพูดไม่ออกหรือเมื่อผู้ฟังไม่เข้าใจ สามารถเปลี่ยนวิธีพูดโดยใช้คำหรือสำนวนอื่นที่มีความหมายใกล้เคียงแทนได้	3 2 1 A
29.สามารถปรับเปลี่ยนวิธีพูดภาษาญี่ปุ่น(ภาษาสุภาพ เป็นต้น)ของตนเองให้เหมาะสมกับสถานภาพของคู่สนทนาหรือสถานการณ์ได้	3 2 1 A
30.เมื่อคนไทยและคนญี่ปุ่นสื่อสารกันไม่เข้าใจ หากเป็นเรื่องที่มีความเข้าใจหรือเชี่ยวชาญสามารถเป็นล่ามให้ทั้งสองฝ่ายเข้าใจได้	3 2 1 A

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับหลักสูตรภาษาญี่ปุ่นของTNI

ขอขอบพระคุณบัณฑิตทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

〇〇年〇〇月〇〇日

担当者様

「日系企業における泰日工業大学卒業生の日本語聴解能力、及び、会話能力についての評価・要望に関するアンケート調査」ご協力をお願い

拝啓

時下、ますますご隆盛のこととお慶び申し上げます。

私は、泰日工業大学専任教員のティティソーン・セーンウライと申します。現在、チュラーロンコーン大学文学部大学院、外国語としての日本語修士課程において、ウォラウト・チラソンバット助教授の指導のもと、泰日工業大学卒業生の日本語聴解能力と会話能力について研究しております。

この度、御社におきまして、本学卒業生が勤務しているとのことを本学の卒業生の進路・就職状況データを通し知り、ぜひ本学卒業生の日本語能力に対する率直な印象・評価などをお聞かせ願いたいと思ひ、このようなアンケート調査のご協力をお願いをさせていただきました。

私ども教育機関がより良い日本語カリキュラムを開発しうるためには、日系企業の方々にご意見を直接お聞かせいただくことが非常に重要だと考えております。ご回答いただいたデータにつきましては、本調査結果をとりまとめ、学会で発表させていただくほかに、タイ人日本語学習者の聴解能力と会話能力の向上のためのカリキュラムの研究開発に利用させていただき、後日、結果などをご報告させていただきます。また、回答内容や個人情報が目的外で使用されたり、外部に漏れたりすることは絶対にございません。

つきましては、日本人上司の方、または、日本人同僚の方で、本学卒業生と日本語でコミュニケーションを日常的に取られる方に、アンケート調査にご回答いただきたく存じます。ご多忙な中、誠に恐縮ではございますが、ご協力いただけましたらたいへん幸いです。

ご協力の程、何卒宜しくお願い申し上げます。

敬具

Thitisorn Saeng-urai (Mr.)

Japanese Lecturer

Thai-Nichi Institute of Technology

College of General Education and Languages

1771/1 Pattanakarn Rd., Suanluang, Bangkok 10250

Tel.0-2763-2600 Ext.2802 E-mail: thitisorn@tni.ac.th

調 査 主 旨 説 明 書

■調査テーマ

泰日工業大学卒業生の日本語の聴解能力と会話能力についての日系企業における評価・要望に関する調査

■調査の背景と目的

タイの日系企業に日本語ができる技術者を送り出すことが泰日工業大学の理念の一つです。（そのため、本学ではカリキュラムの特徴として全ての学生に日本語学習を義務付けています。2012年度、第2期生が卒業いたしました。その内、多数の者が日系企業に勤務しています。

本研究では、泰日工業大学の卒業生を雇用していただいている日系企業がどのような日本語能力を求めているか、又は現在の彼らの日本語能力に対してどのくらい満足しているかということについてアンケート調査を行い、本調査の結果を参考に本学の日本語カリキュラムを開発したいと考えております。

この度のアンケート調査の結果は、日本語教育に関する学会、あるいは学会誌での発表、且つ泰日工業大学の日本語カリキュラムの改善のために、使用させていただきます。

■調査ご依頼先

泰日工業大学の2012年度の卒業生を雇用していただいている日系企業

■本調査ご依頼対象

日本人の上司や日本人の同僚など御社にて泰日工業大学の卒業生と日常的に日本語でのコミュニケーションをする機会が多い方、あるいは業務上日本語でのやりとりが多い方

■ご返答時期

〇〇年〇〇月〇〇日まで ※同封の返信用封筒にてお送りください。

■本調査指導教官

ウォラウト・チラソンバット助教授

チューラーロンコーン大学 文学部 東洋言語学科

■研究者情報

ティティソン・セーンウライ

チューラーロンコーン大学 文学部 東洋言語学科

外国語としての日本語修士課程（日本語教師養成プログラム）3年生前期

泰日工業大学の卒業生の聴解能力と会話能力に関するアンケート調査

問.1 泰日工業大学の卒業生が以下のような場面で日本語を使用した場合、どの程度できるかを評価してください。

最も当てはまるものを1つ選び、○で囲んでください。

3： 簡単に遂行できる

2： なんとか遂行できる。

1： 困難でできない。

A(Aims)： この課題をしたのを見たことはないが、できるようになってほしい。

日本語での聴解力と会話力の事項	卒業生の日本語能力 に対する評価			
1. 日本人が普通に話す速度で話したとき、時間・値段・電話番号などの数字を聞いて理解することができる。	3	2	1	A
2. 日本人が普通に話す速度で話したとき、自分の担当業務についての質問を聞いて理解することができる。	3	2	1	A
3. 日本人が普通に話す速度で話したとき、日本人からの指示・依頼を聞いて理解することができる。	3	2	1	A
4. 日本人が普通に話す速度で話し、なおかつ、配布資料・絵・道具などがあった場合、自分の担当する業務に関係があれば、作業のプロセスや道具・ツールなどの使い方の説明を聞いて理解することができる。	3	2	1	A
5. 日本人が普通に話す速度で話し、なおかつ、配布資料・スライドなどがあった場合、自分の担当する業務に関係があれば、プレゼンテーション・説明を聞いて理解することができる。	3	2	1	A
6. 日本人が普通に話す速度で話し、なおかつ、配布資料・スライドなどがあった場合、会議で議論・討論の要点を聞いて理解することができる。	3	2	1	A
7. 日本人が普通に話す速度で話し、なおかつ、配布資料・スライドなどがなくても、社内の宴会などでスピーチの要点を聞いて理解することができる。	3	2	1	A
8. 日本人が普通に話す速度で話したことを聞いて分からない時、自分の理解度を確認するために、聞き返すことができる。	3	2	1	A
9. 事前準備しなくても、日本語で自己紹介、また他の人を紹介することができる。	3	2	1	A
10. 事前準備しなくても、日本語で会社の部門案内をすることができる。	3	2	1	A
11. 事前準備しなくても、今自分がいる所への行き方を日本語で説明することができる。	3	2	1	A
12. 事前準備しなくても、自分のこと・趣味を日本語で述べるることができる。	3	2	1	A
13. 事前準備しなくても、感謝・謝罪を日本語で述べるることができる。	3	2	1	A
14. 事前準備しなくても、日程の説明、またその変更を日本語で述べることができる。	3	2	1	A
15. 事前準備しなくても、日本語で日本人に書類に署名することなどの助けを求めることができる。	3	2	1	A

16. 事前準備しなくても、自分の担当する業務内容について細かく日本語で説明することができる。	3	2	1	A
17. 事前準備しなくても、自分の担当する業務に関係があれば、日本語で意見を述べることができる。	3	2	1	A
18. 事前準備すれば、自分の不満を日本語で述べるができる。	3	2	1	A
19. 事前準備すれば、自分の担当する業務の進捗状況を日本語で報告することができる。	3	2	1	A
20. 事前準備すれば、自分の担当する業務について日本語でプレゼンテーション・発表することができる。	3	2	1	A
21. 事前準備すれば、自分の仕事に対する考えを日本語でスピーチすることができる。	3	2	1	A
22. 職場で日本人に会った時、簡単な挨拶表現を使って挨拶することができる。	3	2	1	A
23. 日本語で適切な理由を述べ、頼みを断ることができる。	3	2	1	A
24. 休みをとることなどの許可を日本語で求めることができる。	3	2	1	A
25. 荷物を持つことなどを日本語で申し出ることができる。	3	2	1	A
26. 「しかし・そして」などの接続詞を使って日常生活について日本語で話すことができる。	3	2	1	A
27. 情報があれば、日本語で相手の得たい情報を与えられる、あるいは電話対応することができる。	3	2	1	A
28. 伝えたい言葉が出てこない時、あるいは相手が分からなさそうにした時、意味の似た言葉に言い方を変えることができる。	3	2	1	A
29. 場面・相手に合わせて日本語での言い方（敬語など）を変えることができる。	3	2	1	A
30. タイ人日本人間のコミュニケーションがうまくいかないとき、その分野の知識があれば、通訳して相互理解させることができる。	3	2	1	A

[] に✓をつけてください

問.2 あなたの泰日工業大学卒業生との仕事上の関係は、何ですか。

[] 上司 [] 同僚 [] その他 ()

問.3 あなたは、泰日工業大学卒業生と日本語で会話する頻度が、1週間に平均してどの程度ありますか。

[] 会話する機会はない [] 1-2回 [] 3-4回 [] 5回以上 [] 毎日

問.4 貴社の業種を以下から一つ選んでください。※日本標準産業分類(平成19年11月改定)に基づく

[] 農業・林業 [] 漁業 [] 鉱業、採石業、砂利採取業
 [] 建設業 [] 製造業 [] 電気・ガス・熱供給・水道業
 [] 情報通信業 [] 運輸業、郵便業 [] 卸売業、小売業
 [] 金融業、保険業 [] 不動産業、物品賃貸業 [] 学術研究、専門・技術サービス

- 宿泊業，飲食サービス業 生活関連サービス業，娯楽業 教育，学習支援業
 医療，福祉 複合サービス事業 サービス業（他に分類されないもの）
 公務（他に分類されるものを除く） 分類不能の産業

問.5 泰日工業大学の卒業生を採用したポイントは何ですか。（複数選択可）

- 日本語能力 英語能力 専門知識・能力 学歴・資格
 性格 向上心 人脈・紹介 年齢
 日本の文化・社会に関する一般教養的知識 その他（_____）

問.6 泰日工業大学卒業生と他大学の卒業生とを比較した場合、評価できる点がありますか。

- ない ある（問.7に回答してください。）

問.7 評価できる点は何ですか。（複数選択可）

- 長期雇用に対する理解が比較的得やすく、定着が期待できる。
 現場において日本人と上手にコミュニケーションをとることができる。
 日本人に好影響を与えることができ、社内がより活性化される。
 人脈が豊富である。
 専門的知識が豊富である。
 日本企業における働き方に理解が得やすい。
 長期的な人材育成に対する理解が得やすく、キャリアパスが比較的作りやすい。
 日本への愛着が高く、企業への愛着にも繋がりやすい。
 その他（_____）

問.8 大学在学中にどのような研修を受けてくることが望ましいですか。（複数選択可）

- ビジネス日本語
 日本語以外の語学
 グローバルなビジネスマナー（例：_____）
 日本の企業文化・商習慣（例：_____）
 日本の文化・社会に関する一般教養知識
 専門知識・技術
 インターンシップなどの擬似就業体験
 その他（_____）

その他のご意見

ご協力ありがとうございました。

〇〇年〇〇月〇〇日

〇〇株式会社

〇〇様

チュラーロンコーン大学文学部
外国語としての日本語修士課程
ティティソーン・セーンウライ

「泰日工業大学の日本語カリキュラムに関する訪問面接調査」へご協力をお願い

拝啓

時下、ますますご清栄のこととお喜び申し上げます。

私は、ティティソーン・セーンウライと申します。現在、泰日工業大学で教鞭をとる傍ら、チュラーロンコーン大学の大学院文学部外国語としての日本語修士課程において、片桐カノックワン・ラオハバラナキット准教授指導のもと、泰日工業大学の日本語カリキュラムについて研究しております。

研究を通して、この度、御社におきまして、泰日工業大学卒業生が勤務していることを知り、ぜひ卒業生の日本語能力に対する率直な印象・評価などをお聞かせ願いたいと思い、〇〇株式会社〇〇様に訪問面接調査のご協力をお願いをさせていただきたいと思う次第です。

面接調査時間はおよそ30分から1時間を予定しております。別添の回答用紙でご返答いただければ幸いです。

御多忙のところ誠に恐縮ですが、趣旨を御理解いただき、何とぞ御協力くださいますよう、よろしくお願い申し上げます。

敬具

問い合わせ先：

Thitisorn Saeng-urai (Mr.)

Chulalongkorn University, Faculty of Arts

Department of Eastern Languages, Japanese Section

Master of Arts Program in Japanese as a Foreign Language

Tel.089-240-5945

E-mail: gaidosilpakorn@gmail.com

調査主旨説明書

■ 調査テーマ

「泰日工業大学の日本語カリキュラムに関する調査研究」

■ 調査の背景と目的

タイの日系企業に日本語ができる技術者を送り出すことが泰日工業大学の理念の一つです。（そのため、本学ではカリキュラムの特徴として全ての学生に日本語学習を義務付けています。2011 から 2012 年度にかけて、第 1、第 2 期生が卒業いたしました。その内、多数の者が日系企業に勤務しています。

本研究では、泰日工業大学の卒業生を雇用していただいている日系企業がどのような日本語能力を求めているか、又、現在の彼らの日本語能力に対してどのぐらい満足しているか、現地日系企業に人材を提供するために、日系企業・日系企業関係者は在学中からどのようにタイ人の人材を育成してほしいかということについてアンケート調査とその後のフォローアップとしての訪問面接調査を行っています。現段階ではアンケート調査は終了しております。つきましては、フォローアップとしての訪問面接調査を行いたいと思います。この度の調査の結果を参考に、アンケート調査の結果を合わせ、本学の日本語カリキュラムを開発することを目指しています。

■ 調査の対象者

- (1) 泰日工業大学の卒業生を雇用していただいている現地日系企業
- (2) 現地日系企業関係者

■ 調査の条件

(1) 調査によって収集されたデータは、研究教育の目的以外には使用しません。研究教育とは、具体的には、研究会・学会などでの研究発表、学会誌などへの論文投稿を指します。

(2) 面接の録音データは、原則として文字化資料のみを上目的に限って第三者に対して公開するものとします。ただし、具体的な機関名、被面接者氏名はすべて仮名ないし略記号に変更して公開します。また、個人や機関が特定される恐れがあると判断される場合にはその部分を削除します。

■ 本調査指導教官

片桐カノックワン・ラオハブラナキット准教授

チューラーロンコーン大学 文学部 東洋言語学科 日本語講座

■ 研究者情報

ティティソーン・セーンウライ

チューラーロンコーン大学 文学部 東洋言語学科 日本語講座

外国語としての日本語修士課程（日本語教師養成プログラム）4 年生前期

別添（回答用紙）

ご記入が終わりましたら、お手数ですが、同封いたしました返信用封筒で、
ご投函くださいますようお願い申し上げます。

調査協力の承諾書

調査題目：「泰日工業大学の日本語カリキュラムに関する調査研究」

私は、調査協力依頼書の条件のもとで、上記の調査に協力することに同意し、調査を承諾します。

年 月 日

協力者

署名_____

面接可能な日時をご記入ください。

月 日（ 曜）

時から 時まで

ご協力ありがとうございました。

ภาคผนวก ข

1. การใช้ทักษะการอ่านและการเขียนภาษาญี่ปุ่นในสถานที่ทำงานและปัญหา
2. โครงสร้างตำราเรียน 楽しくビジネスコミュニケーション vol.1-4
3. เป้าหมายและเนื้อหาการเรียนรู้ของตำรา 楽しくビジネスコミュニケーション vol.1-4
4. ข้อความบรรยายความสามารถทางภาษาเพื่อการประเมินตนเองสำหรับผู้รับการทดสอบ JLPT ระดับ N1-N5 ด้านการฟังและการพูด (JLPT-Can-do)
5. ข้อความบรรยายความสามารถทางภาษาเพื่อการประเมินตนเองสำหรับผู้รับการทดสอบ BJT ระดับ J1-J5 ด้านการฟังและการพูด (BJT-Can-do)
6. บทสัมภาษณ์ชาวญี่ปุ่น

1. การใช้ทักษะการอ่านและการเขียนภาษาญี่ปุ่นในสถานที่ทำงานและปัญหา

1.1 ปัญหาด้านการอ่าน

การใช้ทักษะการอ่านภาษาญี่ปุ่นในสถานที่ทำงานและปัญหา

บัณฑิต	คณะ	ประเภทบริษัท	สถานการณ์ที่ได้ใช้การอ่านภาษาญี่ปุ่น
A	ENG	ยานยนต์	(การอ่านเอกสารที่แสดงรายละเอียดของชิ้นส่วนต่างๆ) - “อ่านเอกสาร Part Detail ²⁰ ”
B	ENG	ยานยนต์	(การอ่านรายงานการวิจัย) - “รายงานการวิจัย(รายงานการทดสอบการทดลองวิ่งของรถยนต์) ด้วย คือเป็นการทดสอบของเขา เป็นรายงานที่เขาทดสอบอันนี้ หรืออะไรต่ออะไรผลเป็นยังไง.....มันจะไม่ใช้รายงานที่มีแต่ตัวอักษรอย่างเดียว แต่ก็จะมีรูปประกอบไปด้วย แล้วก็เหมือนกับอธิบายรูปเป็นDetail ²¹ ออกมาว่าเจออะไรมาบ้างสภาพของมันเป็นยังไง” - “...คือมันก็มีประโยคบ้างมีGraph ²² ถ้าเราอ่านไม่ออกแทนไหนมันเป็นอะไรเราก็จะไม่รู้ไปเลย”
C	BA	ผลิตชิ้นส่วน	(การอ่านเอกสารเกี่ยวกับการประกันโรงงาน) - “ได้อ่านเยอะ เพราะเอกสารบริษัทเป็นภาษาญี่ปุ่น เขาจะให้ดิฉันแปลอย่างเช่น เอกสารเกี่ยวกับการประกันโรงงาน เขาให้หนูไปลองอ่านดูและสรุปให้นาย”
D	BA	ผลิตชิ้นส่วน	(การอ่านเอกสารเกี่ยวกับการแก้ปัญหาในไลน์การผลิต) - “อ่านเอกสารแก้ปัญหาในLine ²³ก็จะเป็นแบบNozzle ²⁴ เสียไม่ทำงาน เครื่องเสียไม่ทำงาน” (การอ่านจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-Mail)) - “อ่านอีเมลเป็นเมลแจ้ง เขาจะระบุชื่อเลยว่ากรุณาแจ้งคนนี้ คนนี้ติดต่อคนนี้ด้วยเรื่องนี้”
E	IT	เทคโนโลยีสารสนเทศ	(การอ่านจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-Mail)) - “มีเป็นอีเมล คือก่อนที่เขาจะแปลเป็นภาษาอังกฤษมา ไม่ใช่

²⁰ Part Detail หมายถึง เอกสารแสดงรายละเอียดทางเทคนิคเกี่ยวกับชิ้นส่วนต่างๆ

²¹ Detail หมายถึง รายละเอียด

²² Graph หมายถึง กราฟ

²³ Line ย่อมาจาก Production Line หมายถึง ไลน์การผลิต

²⁴ Nozzle หมายถึง หัวฉีด

			<p>ตอนแปลภาษาอังกฤษมาจะมีภาษาญี่ปุ่นอยู่ข้างล่างติดมาด้วย” (การอ่านคู่มือ)</p> <p>- “อ่านเอกสารตอนแปล Manual²⁵”</p>
F	IT	เทคโนโลยีสารสนเทศ	<p>(การอ่านจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-Mail))</p> <p>- “จะมีเมลจากลูกค้าที่เป็นคนญี่ปุ่นมาค้นจีเยอะเลยอ่านไม่ออก”</p>

จากตารางแสดงให้เห็นว่า สถานการณ์ที่ทำให้บัณฑิตมีโอกาสได้มีโอกาสใช้ทักษะการอ่านภาษาญี่ปุ่นมากที่สุด คือการอ่านจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-Mail) การอ่านรายงานการวิจัย การอ่านเอกสารเกี่ยวกับรายละเอียดของอะไหล่หรือชิ้นส่วนการอ่านเอกสารเกี่ยวกับการประกันโรงงานและการอ่านเอกสารเกี่ยวกับการแก้ปัญหาในไลน์การผลิต และการอ่านคู่มือต่างๆ ในส่วนของการอ่านจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ จะพบว่าเนื้อหาในจดหมายอิเล็กทรอนิกส์บางครั้งมีการแปลเป็นภาษาอังกฤษกำกับมาด้วย นอกจากนี้เมื่อพิจารณาจากตัวสารที่บัณฑิตจะต้องอ่านพบว่าการปฏิบัติงานจริง บัณฑิตมีโอกาสที่จะต้องอ่านสารขนาดยาวและเป็นทางการ เช่น รายงานการวิจัย และ เอกสารการประกันภัยของโรงงานอุตสาหกรรมด้วย

ปัญหาด้านทักษะการอ่านภาษาญี่ปุ่นที่บัณฑิตยกขึ้นมาดังต่อไปนี้

1.1.1 การอ่านค้นจี

บัณฑิตมีปัญหาด้านการอ่านค้นจี โดยเฉพาะถ้าเป็นคำย่อที่เกิดจากค้นจีหลายตัวมารวมกันจะทำให้เป็นอุปสรรคในการอ่านและทำความเข้าใจสาร

“หากพูดถึงการอ่านเอกสารหรือครับ ต้องบอกว่าเจอค้นจีเยอะมากครับ...(ละไว้)...เพราะว่าจะเป็นคำศัพท์ที่ใช้ในโรงงานคือแบบคำศัพท์จะอยู่ในรูปย่อส่วนใหญ่อย่างเช่นสมมุติเป็นค้นจีสองความหมายครับเขาก็จับเอาแค่ตัวแรกของทั้งสองตัวมาชนกัน

(บัณฑิต A)

จากประสบการณ์การทำงานของผู้วิจัยซึ่งเคยทำงานในวงการอุตสาหกรรมของญี่ปุ่น ก็เคยประสบปัญหาอย่างที่บัณฑิต A ได้ยกมา เพราะคำศัพท์ทางเทคนิคหลายๆคำที่ใช้สื่อสารภายในวงการอุตสาหกรรมบางครั้งจะมีการย่อคำให้กระชับโดยนำหน่วยคำในพยางค์แรกมาผสมกัน เช่น 生産技術 (Production Technology/เทคโนโลยีการผลิต) จะย่อเป็น 生技 หรือ 品質保証 (Quality Assurance/การประกันคุณภาพ) จะย่อเป็น 品保 ดังนั้นหากไม่ทราบคำเต็ม เวลาสืบค้นคำเหล่านี้จากพจนานุกรมก็อาจจะไม่พบความหมาย

(การอ่านเอกสารเกี่ยวกับการปัญหาในไลน์การผลิต)

“ก็จะแบบ nozzel²⁶ เสียบ้างเครื่องเสียไม่ทำงานก็คือจะเป็นศัพท์เทคนิคทั้งหมดคือแบบคันจิ ประมาณ 90% เป็นคันจิ...(ละไว้)...ปัญหาอันนี้คิดค้นเพิ่งเจอมาสดๆร้อนๆคืออ่านไม่ออกคันจินี้อ่านไม่ออกเลยเป็นศัพท์เทคนิคเปิดพจนานุกรมก็หาไม่เจอ”

(บัณฑิต E)

“ต้องบอกอย่างนี้ดีกว่าถ้าเกิดอธิบายทั้งหมดผมอ่านเข้าใจครับแต่ถ้าเกิดมันเป็นคันจิมาปั๊บผมก็จะงงๆ และถ้าเป็นตัวที่เราเคยเห็นมาก่อนผมเข้าใจถ้าเป็นตัวที่ไม่เคยเห็นตัวนี้มันคืออะไรวะ เช่น เนื้อความมี 3 ส่วนตรงกลางมีคันจิปุ๊บจะเข้าใจข้างต้นกับข้างปลายแล้วตรงกลางที่เป็นคันจิแปลว่าอะไร”

(บัณฑิต C)

1.1.2 คำเลียนเสียงธรรมชาติ

บัณฑิตให้ความเห็นว่าคำเลียนเสียงธรรมชาติเป็นอุปสรรคสำคัญ แม้ว่าจะพยายามใช้เทคนิคการเดาแล้ว แต่คำเลียนเสียงธรรมชาติเป็นสิ่งที่คาดเดาความหมายได้ยากที่สุด

“ส่วนใหญ่ผมจะใช้เทคนิคที่อาจารย์เคยสอนคือดูที่คำช่วยมันเป็นกรรมของอะไรมันขยายอะไรก็พยายามดูมาเรื่อยๆอย่างคำนี้นะเรารู้มันต้องมีความสัมพันธ์อะไรกับคำว่ารถแต่ว่าคราวนี้ไอตัวที่มันขยายมันคืออะไรที่เราไม่รู้อย่างเขาบอกว่า 车的车的口—ト มันเป็นอย่างไงหรือว่าคืออย่างพวกคำแทนเสียงก็มีเยอะ”

(บัณฑิต B)

²⁶ Nozzle หมายถึง หัวฉีด

1.1.3 ไวยากรณ์และโครงสร้างประโยค

บัณฑิตให้ความเห็นว่าโครงสร้างประโยค เช่น โครงสร้างประโยคจาก (Voice) ทำให้บัณฑิตไม่สามารถเข้าใจสารได้อย่างดี นอกจากนี้ในการแปลเอกสารต่างๆ หากบัณฑิตไม่เข้าใจโครงสร้างประโยคก็จะไม่สามารถแปลข้อความออกมาได้อย่างถูกต้อง

“อย่างเช่นรูปถูกกระทำรูปบางที่รู้หน้าว่าเป็นรูปถูกกระทำแล้วใครถูกกระทำหนูจะมีปัญหาเกี่ยวกับว่าใครกระทำใครใครไม่กระทำใคร”

(บัณฑิต D)

(การอ่านเพื่อแปลเอกสาร)

“สลับหน้าสลับหลังไม่รู้จะเรียงเอาอันไหนขึ้นก่อนขึ้นหน้าขึ้นหลัง...(ละไว้)...คือมันจะมาแบบพีดยาวๆแล้วก็มีเครื่องหมาย ㄟㄣ²⁷ และก็ตามด้วย ~ㄣ ~ㄣ แล้วcomma²⁸ แล้วก็ไปอีกอย่างนี้ก็เลยไม่รู้ว่าจะสรุปตรงไหนก่อนแล้วก็มีคำช่วย ㄟ มีคำช่วย ㄟ คือแล้วก็ต้องแปลตรง ㄟ ก่อนแล้วค่อยไปหาverb²⁹ แล้วไล่ม่าหรือว่าจะต้องทำอะไร เพราะเราไม่มีประสบการณ์เลย”

(บัณฑิต E)

²⁷ ㄟㄣ หมายถึง เครื่องหมายลูกน้ำ(Comma)ในภาษาญี่ปุ่น

²⁸ Comma หมายถึง เครื่องหมายลูกน้ำ

²⁹ Verb หมายถึง กริยา

1.2 ปัญหาด้านการเขียน

การใช้ทักษะการเขียนภาษาญี่ปุ่นในสถานที่ทำงานและปัญหา

บัณฑิต	คณะ	ประเภทบริษัท	สถานการณ์ที่ได้ใช้การเขียนภาษาญี่ปุ่น
A	ENG	ยานยนต์	- “ไม่ได้ใช้ทักษะส่วนนี้เลย”
B	ENG	ยานยนต์	(การเขียนจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-Mail)) - “อีเมลเท่าที่ดูจากรุ่นพี่ก็มีเป็นภาษาญี่ปุ่น แต่ยังไม่มีโอกาสได้อ่านเมลล์ภาษาญี่ปุ่นแต่หลังจากนี้คิดว่าได้ใช้แน่นอนคือเขาเหมือนเป็นคำสั่งมาบ้าง มีผลสอบ หรือกำหนดการทดสอบ”
C	BA	ผลิตชิ้นส่วน	(การเขียนรายงาน) - “เขียนรายงานประจำวันว่าวันนี้ดิฉันทำอะไรไปบ้างเขียนสั้นๆได้ใจความ เจ้านายจะไม่ให้เขียนอะไรเย็นเย็นๆ เช่นวันนี้ส่งงาน ก็ 出荷しました。ก็จะบอกส่งอะไรให้ใคร” (การทำป้ายเตือน) - “ทำทุกอย่างค้ะอย่างเช่นประมาณว่ามันจะมี Robot ³⁰ ที่จะเข้ามาเจ้านายก็จะบอกว่าอันตรายนะไปคิดสิจะทำยังไง ดิฉันก็จะทำเป็นแผ่นป้ายกั้นขึ้นมาแล้วก็เขียนระวังหัว 頭注意 っ っ ทำหมดเลยแล้วก็ป้ายประหยัดพลังงานก็ต้องทำ”
D	BA	ผลิตชิ้นส่วน	(การเขียนบันทึกข้อความทางโทรศัพท์) - “เขียน memo ³¹ (เวลาโทรศัพท์) บอกว่าชื่อนี้โทรมาก็ไม่มาให้ติดต่อกลับด้วย”
E	IT	เทคโนโลยีสารสนเทศ	(การเขียนจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-Mail)) - “ส่งอีเมลโต้ตอบกับคนญี่ปุ่น ...เขียนญี่ปุ่นแต่เป็นญี่ปุ่นง่ายๆ”
F	IT	เทคโนโลยีสารสนเทศ	- “ไม่ได้ใช้ทักษะส่วนนี้เลย”

จากตารางแสดงให้เห็นว่า สถานการณ์ที่ทำให้บัณฑิตมีโอกาสได้มีโอกาสเขียนภาษาญี่ปุ่นบ่อยที่สุด คือ การเขียนจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-Mail) นอกจากนี้ยังมีการเขียนรายงานหรือการ

³⁰ Robot หมายถึง หุ่นยนต์

³¹ Memo หมายถึง บันทึกข้อความทางโทรศัพท์

เขียนบันทึกข้อความทางโทรศัพท์อีกด้วย อย่างไรก็ตามจากการสัมภาษณ์ทำให้ทราบว่าบัณฑิตบางส่วนไม่ใช่ทักษะการเขียนภาษาญี่ปุ่นในการปฏิบัติงานเลย

เมื่อสอบถามเกี่ยวกับปัญหาด้านการเขียนพบว่า อุปสรรคด้านการเขียนภาษาญี่ปุ่นที่บัณฑิตเสนอมา เช่น การเขียนอีเมลแต่ละครั้งจะต้องใช้เวลาในการคิดนาน หรือ ในกรณีของการเขียนข้อความทางโทรศัพท์ ถ้าไม่สามารถฟังจับใจความได้ทันทีก็ไม่สามารถจะเขียนรายละเอียดได้

(การโต้ตอบทางโทรศัพท์)

“หัวข้อที่โทรเข้ามาติดต่อมีความยากที่สุด เพราะชื่อหัวข้อที่พูดบางทีจะมีคำศัพท์เฉพาะผสมด้วย ถ้าฟังทันทีจะจดได้ แต่ถ้าฟังไม่ทันว่าคนที่โทรมาต้องการติดต่อเรื่องอะไร ก็จะเขียนเฉพาะชื่อผู้ที่โทรมาอย่างเดียว”

(บัณฑิตE)

2. โครงสร้างตำราเรียน 楽しくビジネスコミュニケーション vol.1-4

บทเรียน	หัวข้อหลัก	คำอธิบาย
บทที่1-4	<ol style="list-style-type: none"> อักษรโรมันและคาตากานะ การออกเสียง วิธีการประสมคำ การเขียนคำที่มาจากภาษาต่างประเทศ คำที่ทักทายในสถานที่ทำงาน การพิมพ์ข้อความในเครื่องคอมพิวเตอร์ด้วยอักษรโรมัน 	
บทที่5-40	1. สถานการณ์จำลอง	เป็นบทสนทนาสถานการณ์ทั่วไปในสถานที่ทำงานในชีวิตประจำวันระหว่างคนไทยกับคนญี่ปุ่นที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย โดยคัดเลือกและเรียงลำดับความยากง่ายของสำนวนและรูปประโยคที่คนไทยสามารถเรียนรู้ได้ง่ายและใช้กันมากในสถานการณ์จริง ผู้เรียนจะได้ลองคิดและพูดคุยกันถึงเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จำลองรวมทั้งคิดว่าตนเองจะทำหรือพูดอย่างไรหากอยู่ในสถานการณ์นั้นๆ ในตอนท้ายของบทสนทนาจะมีประโยคสรุปเนื้อความของบทสนทนาด้วยรูปประโยคที่เรียนในบทนั้นๆ
	2. เป้าหมายการเรียนรู้	เพื่อให้ครูผู้สอนและผู้เรียนทราบถึงเป้าหมายของการเรียนรู้ในแต่ละบท
	3. หัวข้อการเรียนรู้	เป็นสัมฤทธิ์ผลขั้นต่ำสุดของการเรียนรู้ในแต่ละบท ผู้เรียนจะสามารถพูดสนทนาตามสถานการณ์ในหัวข้อการเรียนรู้ได้
	4. แบบฝึกฝน 4.1 แบบฝึกฝนคำศัพท์	เป็นแบบเสริมทักษะในการฝึกเขียน การพูด การฟัง และการอ่าน เป็นการฝึกฝนการพูดและจำคำศัพท์สำคัญในบทนั้นๆ ผ่านภาพประกอบ เพื่อให้สามารถนำไปใช้พูดเป็นประโยคได้ในทันที เป็นการฝึกฝนการพูดรูปประโยคและสำนวนต่างๆ

	<p>4.2 แบบฝึกเตรียมความพร้อม</p> <p>4.3 แบบฝึกฟัง</p> <p>4.3 แบบฝึกปฏิบัติ</p>	<p>ในบทนั้นๆ ในรูปแบบต่างๆเพื่อให้เกิดความคุ้นเคย และพูดได้ราบรื่นก่อนเข้าสู่สถานการณ์จริง</p> <p>เป็นการฝึกฝนการฟังคำศัพท์ รูปประโยค บทสนทนาสั้นๆ เพื่อให้คุ้นเคยกับสำเนียงของคนญี่ปุ่น ก่อนเข้าสู่การสนทนาในสถานการณ์จริง</p> <p>เป็นการฝึกการทำงานกลุ่มหรือการแสดงบทบาทสมมติในสถานการณ์ต่างๆตามลำดับขั้นตอนโดยใช้คำศัพท์ สำนวน และรูปประโยคที่เรียนมา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้และผลสำเร็จของการทำงานกลุ่ม</p>
	<p>5. คำศัพท์/สำนวนที่สำคัญ</p>	<p>เป็นการรวมคำศัพท์และสำนวนที่สำคัญซึ่งควรจดจำและฝึกพูดให้คล่องเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ของแต่ละบท</p>
	<p>6. ความรู้พื้นฐาน</p>	<p>เป็นคำอธิบายไวยากรณ์ที่จำเป็นสำหรับการสื่อสารในแต่ละบท พร้อมตัวอย่างประกอบที่เข้าใจง่าย</p>
	<p>7. แบบฝึกหัดคันจิ</p>	<p>ในแต่ละบทจะเรียนรู้คันจิ 5-6 ตัวอักษร มีแบบฝึกฝนคันจิเพื่อทดสอบความสามารถในการอ่าน เขียนและความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของคำศัพท์คันจิในแต่ละบท</p>
	<p>8. คอลัมน์</p>	<p>เป็นบทอ่านที่ให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับคนญี่ปุ่น ประเทศญี่ปุ่น ชีวิตความเป็นอยู่ สังคม ประเพณี วัฒนธรรม แนวความคิด ฯลฯ ที่ผู้เรียนจะพบในสถานที่ทำงานหรือสถานประกอบการ และข้อพึงระวังในการปฏิบัติตนให้ถูกต้องเพื่อการติดต่อสื่อสารและทำงานร่วมกับคนญี่ปุ่นได้อย่างราบรื่น</p>

3. เป้าหมายการเรียนรู้ของตำรา 楽しくビジネスコミュニケーション vol.1-4

ตำรา 楽しくビジネスコミュニケーション Vol.1	
เป้าหมายการเรียนรู้	เนื้อหาที่เรียน
สามารถใช้คำทักทายพื้นฐานได้ และสามารถออกเสียง, เขียน, ประสมตัวอักษรฮิรางานะได้	บทที่ 1 คำทักทายพื้นฐานในภาษาญี่ปุ่น สำนวนที่ใช้ในห้องเรียน การออกเสียง, การเขียน, การประสมตัวอักษร ฮิรางานะ - อักษรเสียงพื้นฐาน - อักษรเสียงขุ่นและกึ่งขุ่น
สามารถออกเสียง, เขียน, ประสมตัวอักษรฮิรางานะได้	บทที่ 2 การออกเสียง, การเขียน, การประสมตัวอักษร ฮิรางานะ - อักษรเสียงนาสิก - อักษรเสียงยาว - อักษรเสียงควบ - อักษรเสียงตัวสะกด
สามารถออกเสียง, เขียน, ประสมตัวอักษรคาตากานะได้	บทที่ 3 การออกเสียง, การเขียน, การประสมตัวอักษร คาตากานะ - อักษรเสียงพื้นฐาน - อักษรเสียงขุ่นและกึ่งขุ่น - อักษรเสียงนาสิก - อักษรเสียงยาว - อักษรเสียงควบ - อักษรเสียงตัวสะกด
สามารถออกเสียง, เขียน, ประสมตัวอักษรคาตากานะได้	บทที่ 4 การใช้อักษรคาตากานะทับศัพท์ที่มาจากภาษาต่างประเทศ - การเขียนชื่อและสถานที่
สามารถแนะนำตัวเองได้	บทที่ 5 คำศัพท์เกี่ยวกับอาชีพ วิธีการแนะนำตัว รูปประโยค ~は~です、~は~じゃないです คำแสดงคำถาม か คำช่วย の、も

สามารถบอกกำหนดการได้	บทที่ 6 คำศัพท์เกี่ยวกับสถานที่ คำศัพท์เกี่ยวกับวัน/เวลา การนับเลขหลักหน่วย/หลักสิบ หมายเลขโทรศัพท์ รูปประโยค ～から～までです รูปประโยค ～は～ですか、～ですか คำช่วย と、ね、よ คำแสดงคำถาม なんじ、なんようび
สามารถบอกวิธีการเดินทางได้	บทที่ 7 คำศัพท์เกี่ยวกับยานพาหนะ คำกริยาไป, มา, กลับ รูปประโยคเกี่ยวกับการเดินทาง ～にいきます、～でいきます คำช่วย に、で คำแสดงคำถาม どこ、どうやって、いつ
สามารถบอกเล่าถึงกิจวัตรประจำวันและความชอบของตนเอง รวมทั้งพูดชักชวนและตอบรับคำชักชวนได้	บทที่ 8 คำศัพท์เกี่ยวกับครอบครัว คำกริยารูปปฏิเสธและรูปอดีต รูปประโยค ～がすきです รูปประโยค ～ませんか คำช่วย を、で、と คำแสดงคำถาม なに、どこ、だれ คำเชื่อม それから
สามารถขอข้อมูลและคำอธิบายเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ได้	บทที่ 9 คำศัพท์เกี่ยวกับสิ่งของและตำแหน่งที่ตั้ง การนับเลขหลักร้อย/หลักหมื่น คำลักษณะนาม การใช้ これ、それ、あれ、どれ การใช้ この、その、あの、どの การใช้ ここ、そこ、あそこ、どこ รูปประโยค ～はいくらですか รูปประโยค ～をください รูปประโยค ～はどこですか
สามารถพูดอธิบายและประเมินค่าสิ่งรอบตัวได้	บทที่ 10 คำคุณศัพท์ การใช้คำคุณศัพท์ขยายคำนามและเป็นภาคแสดงของประโยค คำแสดงคำถาม どう、どんな คำเชื่อม が、でも、それに คำวิเศษณ์ とても、あまり、ぜんぜん

ตำรา 楽しくビジネスコミュニケーション Vol.2	
เป้าหมายการเรียนรู้	เนื้อหาที่เรียน
สามารถบอกความต้องการของตนเองได้	บทที่ 11 การใช้ あります/います แสดงการมีอยู่ของสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต รูปประโยค ~ほしいです/~たいです บอกความต้องการ
สามารถพูดยืนยันและทำตามที่ได้รับการขอร้องในที่ทำงานได้	บทที่ 12 คำลักษณนาม การผันคำกริยารูป ます、รูป て และรูปพจนานุกรม การใช้ で บอกวัตถุประสงค์ รูปประโยค ~おねがいます/ ~てください แสดงการขอร้อง
สามารถถามและบอกตำแหน่งที่อยู่ของคน สัตว์ สิ่งของ หรือที่ตั้งของสถานที่ได้	บทที่ 13 การใช้คำกริยารูป て บอกลำดับของการกระทำ รูปประโยค ~は~にあります/ います บอกตำแหน่งของคน, สัตว์, สิ่งของ, สถานที่
สามารถพูดยืนยันและทำตามที่ได้รับการขอร้องในที่ทำงานได้	บทที่ 14 รูปประโยค ~てくださいか/ ~てくださいませんか แสดงการขอร้อง รูปประโยค ~ています แสดงกิจวัตรและการกระทำที่กำลังเกิดขึ้น การใช้ すこし/たくさん บอกจำนวน
เพื่อให้เข้าใจคำสั่ง และสามารถยืนยันสิ่งต่างๆ ในที่ทำงานได้	บทที่ 15 การผันคำกริยารูป ない รูปประโยค ~ないてください แสดงการห้ามหรือการเตือน การใช้ という อธิบายชื่อเฉพาะของสิ่งต่างๆ การใช้คำช่วย に แสดงกรรมรองและบอกจุดหมายปลายทางของการกระทำ
สามารถบอกประสบการณ์ของตัวเองได้	บทที่ 16 การผันคำกริยารูป た รูปประโยค ~たことがあります บอกประสบการณ์ รูปประโยค ~たり~たりします บอกกิจกรรมต่างๆ ที่ทำ การใช้ ときどき、よく、あまり、ぜんぜん บอกความถี่ของการกระทำ

สามารถแนะนำสิ่งของ สถานที่ และกระบวนการทำงานใน บริษัทหรือโรงงานได้	บทที่ 17 การใช้สำนวน ごあんないします สำหรับการแนะนำสิ่งต่างๆ การใช้ こちら、そちら、あちら แนะนำสถานที่ วิธีบอกลำดับขั้นตอนโดยใช้ まず、つぎに、さいごに การใช้ そして เชื่อมประโยค
สามารถขออนุญาตลาหยุดงาน ได้	บทที่ 18 รูปธรรมดาของคำกริยา, คำนาม, คำคุณศัพท์ รูปประโยค ~ので บอกเหตุผล รูปประโยค ~てもいいですか แสดงการขออนุญาต การใช้ は บอกหัวเรื่อง
สามารถพูดคุยและโต้ตอบกับ เพื่อนและคนรุ่นเดียวกันได้	บทที่ 19 การจบประโยคด้วยรูปธรรมดา(แบบกันเอง) คำช่วย ね、の、な、なあ
สามารถอธิบายสภาพร่างกาย ของตัวเองได้	บทที่ 20 รูปประโยคแสดงสภาพร่างกาย รูปประโยค ~たほうがいいです/~ないほうがいいです แสดงการให้คำแนะนำ การใช้ ~んです บอกเหตุผล การใช้ もう、まだ บอกถึงสิ่งที่ทำแล้วและสิ่งที่ยังไม่ได้ทำ

ตำรา 楽しくビジネスコミュニケーション Vol.3	
เป้าหมายการเรียนรู้	เนื้อหาที่เรียน
สามารถบรรยายและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุการณ์ในอดีตได้	บทที่ 21 การผันคำคุณศัพท์รูปอดีต การใช้คำช่วย て บอกสาเหตุ
สามารถพูดอธิบายเกี่ยวกับสิ่งของและเรื่องราวของตนเองได้	บทที่ 22 การผันคำคุณศัพท์รูป て รูปประโยค ~ています บอกสภาพ รูปประโยค ~あげます、~くれます แสดงการให้
สามารถพูดเกี่ยวกับงานอดิเรกได้	บทที่ 23 การละเสียงในภาษาพูด รูปประโยคบอกจุดประสงค์ในการไป, มา, กลับ ~に~にい きます、きます、かえります รูปประโยคบอกงานอดิเรก しゅみは~です รูปประโยคบอกความชอบขั้นสูงสุด ~がいちばん~です
สามารถบอกเล่าถึงสิ่งที่ตนเองทำได้	บทที่ 24 การผันคำกริยารูปสามารถ รูปประโยคบอกความสามารถ ~ができます、~ことができます、~が ことができます รูปประโยคแสดงการสมมติ ~たら、~なかったら
สามารถบอกช่วงเวลาและความถี่ในการทำสิ่งต่างๆได้	บทที่ 25 การใช้ かい บอกจำนวนครั้ง รูปประโยคบอกระยะเวลาในการทำกริยาโดยใช้ どのぐらい รูปประโยคเปรียบเทียบโดยใช้ より และ ほど
สามารถอธิบายสภาพการณ์ในตอนนั้นและขอคำแนะนำได้	บทที่ 26 รูปประโยคแสดงการคาดคะเน ~かもしれません รูปประโยคขอคำแนะนำ どうしたらいいですか。、~たらいいですか
สามารถอธิบายรายละเอียดของสิ่งของหรือบุคคลได้	บทที่ 27 การใช้อนุประโยคขยายคำนาม การเปลี่ยนรูปคำคุณศัพท์เป็น ~なります、~なりました เพื่อแสดงสภาพการเปลี่ยนแปลง
สามารถพูดแสดงความคิดเห็นได้	บทที่ 28 การใช้ とき เชื่อมประโยค รูปประโยคแสดงความคิดเห็น ~と思います รูปประโยคเปรียบเทียบโดยใช้ ~のほうが~ รูปประโยคแสดงสิ่งที่คนอื่นทำให้ ~てくれます

สามารถถามยืนยัน และพูด รายงานเรื่องราวต่างๆ ได้	บทที่ 29 รูปประโยคบอกกล่าวถึงสิ่งที่เตรียมไว้ ~ておきます รูปประโยคอธิบายหน้าที่ที่ต้องทำ ~ないといけません รูปประโยคบอกวัตถุประสงค์โดยใช้ ため รูปแบบประโยคขอเสนอทำสิ่งต่างๆ ให้คู่สนทนา ~ましょうか
สามารถเข้าใจวิธีการรับ โทรศัพท์	บทที่ 30 การใช้รูปสุภาพแบบถ่อมตนในการพูดคุยทางโทรศัพท์

ตำรา 楽しくビジネスコミュニケーション Vol.4	
เป้าหมายการเรียนรู้	เนื้อหาที่เรียน
สามารถให้คำปรึกษาและรับ คำปรึกษาเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ได้	บทที่ 31 การใช้ まえ、あと บอกลำดับเหตุการณ์ รูปประโยค ~てしまいます บอกความเสียหาย รูปประโยค も...し...も แสดงการคล้ายตามกัน
สามารถจัดทำเอกสารตามคำสั่ง ที่ได้รับ	บทที่ 32 การใช้คำคุณศัพท์ตามด้วย します การใช้ て บอกสาเหตุ รูปประโยค ~すぎます บอกการทำสิ่งต่างๆ มากเกินไป รูปประโยค ~てみます บอกการลอง รูปประโยค ~てほしいです บอกความต้องการ รูปประโยค ~にくい/やすいです บอกความยากง่าย
สามารถบอกความตั้งใจของ ตนเองได้	บทที่ 33 คำกริยารูปแสดงความตั้งใจ รูปประโยค ~みたいです แสดงการคาดคะเน รูปประโยค ~もらいます/~てもらいます แสดงการรับ
สามารถรับฝากข้อความทาง โทรศัพท์และบอกต่อได้	บทที่ 34 คำสุภาพในภาษาญี่ปุ่น การใช้ たら บอกเงื่อนไข รูปประโยค ~よていす บอกกำหนดการ รูปประโยค ~そうです บอกสิ่งที่ได้ยินมา
สามารถแก้ปัญหาได้	บทที่ 35 อกรรมกริยาและสกรรมกริยา การใช้ と บอกเงื่อนไข
สามารถรายงานเรื่องต่างๆ ได้	บทที่ 36 การใช้ っ て บอกหัวเรื่อง

	การใช้คำช่วย よ รูปประโยค ~ています บอกสภาพ
สามารถเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างบริษัทไทยกับบริษัทญี่ปุ่นได้	บทที่ 37 คำกริยารูปถูกกระทำ การใช้ です เพื่อยกสถานที่ขึ้นเป็นหัวข้อเรื่อง รูปประโยค ~ながら แสดงการทำกริยาพร้อมกัน
สามารถกำหนดวันเวลาและสถานที่ได้	บทที่ 38 รูปประโยค ~と思います บอกความตั้งใจ รูปประโยค ~ことになりました แสดงเรื่องราวที่ถูกกำหนดหรือตัดสินใจไปแล้ว รูปประโยค ~にします แสดงการตัดสินใจ
สามารถนำเสนองานต่อหน้าคนญี่ปุ่นได้	บทที่ 39 การใช้คำเชื่อม でも การใช้ こと เปลี่ยนคำกริยาให้เป็นคำนาม การใช้ ために บอกวัตถุประสงค์ รูปประโยค ~ようになります บอกความสามารถ
สามารถกล่าวคำอำลาได้	บทที่ 40 การใช้คำคุณศัพท์ขยายคำกริยา รูปประโยค ~そうです บอกความคาดคะเน รูปประโยค แสดงความรู้สึกขอบคุณ

4. ข้อความบรรยายความสามารถทางภาษาเพื่อการประเมินตนเองสำหรับผู้รับการทดสอบ JLPTระดับ N1-N5 ด้านการฟังและการพูด (JLPT Can-do)

4.1 ข้อความบรรยายความสามารถทางภาษาเพื่อการประเมินตนเองสำหรับผู้รับการทดสอบ JLPTระดับ N1-N5 ด้านการฟัง

ระดับ N1-N3
Cds1. 政治や経済などについてのテレビのニュースを見て、要点が理解できる。
Cds 2. 仕事や専門に関する問い合わせを聞いて、内容が理解できる。
Cds 3. 社会問題を扱ったテレビのドキュメンタリー番組を見て、話の要点が理解できる。
Cds 4. あまりなじみのない話題の会話でも話の要点が理解できる。
Cds 5. フォーマルな場 (例: 歓迎会) でのスピーチを聞いて、だいたいの内容が理解できる。
Cds 6. 最近メディアで話題になっていることについての会話で、だいたいの内容が理解でき
Cds 7. 関心あるテーマの議論や討論で、だいたいの内容が理解できる。
Cds 8. 学校や職場の会議で、話の流れが理解できる。
Cds 9. 関心あるテーマの講義や講演を聞いて、だいたいの内容が理解できる。
Cds 10. 思いがけない出来事 (例: 事故など) についてのアナウンスを聞いてだいた
Cds 11. 身近にある機器 (例: コピー機) の使い方の説明を聞いて、理解できる。
Cds 12. 身近で日常的な話題についてのニュース (例: 天気予報、祭り、事故) を聞いて、だいたい理解できる。
Cds 13. 身近で日常的な内容のテレビ番組 (例: 料理、旅行) を見て、だいたいの内容が理解できる。
Cds 14. 店での商品の説明を聞いて、知りたいこと (例: 特徴など) がわかる。
Cds 15. 駅やデパートでのアナウンスを聞いて、だいたい理解できる。
Cds 16. 身近で日常的な話題 (例: 旅行の計画、パーティーの準備) についての話し合いで、話の流れが理解できる。
Cds 17. アニメや若者向け映画のような単純なストーリーのテレビドラマや映画を見て、だいたいの内容が理解できる。
Cds 18. 標準的な話し方のテレビドラマや映画を見て、だいたい理解できる。
Cds 19. 周りの人との雑談や自由な会話で、だいたいの内容が理解できる。
ระดับ N4-N5
Cds 20. 簡単な道順や乗り換えについての説明を聞いて、理解できる。
Cds 21. 身近で日常的な話題 (例: 趣味、食べ物、週末の予定) についての会話がだいたい理解できる。
Cds 22. 簡単な指示を聞いて、何をすべきか理解できる。
Cds 23. 先生からのお知らせを聞いて、集合時間、場所などがわかる。

4.2 ข้อความบรรยายความสามารถทางภาษาเพื่อการประเมินตนเองสำหรับผู้รับการทดสอบ JLPTระดับ N1-N5 ด้านการพูด

ระดับ N1-N3
Cds 1. 関心ある話題の議論や討論に参加して、意見を論理的に述べることができる。
Cds 2. 思いがけない出来事（例：事故など）の経緯と原因について説明することができる。
Cds 3. 相手や状況に応じて、丁寧な言い方とくだけた言い方が使い分けられる。
Cds 4. 最近メディアで話題になっていることについて質問したり、意見を言ったりすることができる。
Cds 5. 準備をしていれば、自分の専門の話題やよく知っている話題についてプレゼンテーションができる。
Cds 6. 使い慣れた機器（例：自分のカメラなど）の使い方を説明することができる。
Cds 7. クラスのディスカッションで、相手の意見に賛成か反対かを理由とともに述べることができる。
Cds 8. アルバイトや仕事の面接で、希望や経験を言うことができる。（例：勤務時間、経験した仕事）。
Cds 9. 旅行中のトラブル（例：飛行機のキャンセル、ホテルの部屋の変更）にだいたい対応できる。
Cds 10. 最近見た映画や読んだ本のだいたいのストーリーを紹介することができる。
Cds 11. 旅行会社や駅で、ホテルや電車の予約をすることができる。
Cds 12. 準備をしていれば、自分の送別会などフォーマルな場で短いスピーチをすることができる。
Cds 13. よく知っている場所の道順や乗り換えについて説明することができる。
Cds 14. 友人や同僚と、旅行の計画やパーティーの準備などについて話し合うことができる。
Cds 15. 体験したこと（例：旅行、ホームステイ）とその感想について話すことができる。
Cds 16. 店で買いたいものについて質問したり、希望や条件を説明したりすることができる。
Cds 17. 電話で遅刻や欠席の連絡ができる。
Cds 18. 相手の都合を聞いて、会う日時を決めることができる。
Cds 19. 身近で日常的な話題（例：趣味、週末の予定）について会話ができる。
ระดับ N4-N5
Cds 20. 自分の家族や町など身近な話題について説明することができる。
Cds 21. 観光地などで会った人に声をかけて、簡単な会話ができる。
Cds 22. 自分の部屋について説明することができる。

Cds 23. 驚き、嬉しさなどの自分の気持ちと、その理由を簡単なことばで説明することができる。
Cds 24. 日常的なあいさつと、その後の短いやりとりができる。(例：「いい天気ですね」など)
Cds 25. 趣味や興味のあることについて、話すことができる。
Cds 26. 店、郵便局、駅などで、よく使われることば(例：「いくらですか」「〇〇をください」)を使って、簡単なやりとりができる。
Cds 27. 自己紹介をしたり、自分についての簡単な質問に答えたりすることができる。

ที่มา 国際交流基金・日本国教育支援協会 (2011)日本語能力試験 Can-do 自己評価調査レポート《中間報告》(http://www.jlpt.jp/about/pdf/cds_interim_report.pdf) (参照 2012 年 3 月 11 日)

5. ข้อความบรรยายความสามารถทางภาษาเพื่อการประเมินตนเองสำหรับผู้รับการทดสอบ BJT ระดับ J1-J5 ด้านการฟังและการพูด (BJT Can-do)

5.1 ข้อความบรรยายความสามารถทางภาษาเพื่อการประเมินตนเองสำหรับผู้รับการทดสอบ BJT ระดับ J1-J5 ด้านการฟังและการพูด

ระดับ J1-J5
Cds 1. 簡単な自己紹介ができる。
Cds 2. 日常のあいさつができる。
Cds 3. 物の値段や時間など数字を聞き取れる。
Cds 4. 道に迷ったとき、人に尋ねることができる。
Cds 5. 約束や予約の変更を伝えることができる。
Cds 6. 他人を紹介することができる。
Cds 7. 仕事以外のおしゃべりができる。
Cds 8. 感謝や謝罪の気持ちを伝えることができる。
Cds 9. 困ったとき助けを求めることができる。
Cds 10. 自分の仕事を人に説明ができる。
Cds 11. 商品について質問ができる。
Cds 12. 駅や工場や店内の放送がわかる。
Cds 13. 物・場所の名前が聞き取れる。
Cds 14. 文句や苦情を言うことができる。
Cds 15. 道順を説明ができる。
Cds 16. 依頼をうまく断ることができる。
Cds 17. 自分の病気・ケガについて説明できる。

Cds 18. プレゼンテーションや講演などの内容がわかる。
Cds 19. 会議やシンポジウムの議論がわかる。
Cds 20. 公式な席でスピーチができる。

ที่มา 財団法人日本漢字能力検定協会「受験者による自己評価CAN DOレポート」
『受験者による自己評価』（<http://www.kanken.or.jp/bjt/evaluation/evaluation.html>）
(参照2012年3月11日)

6. บทสัมภาษณ์ชาวญี่ปุ่น

6.1 ตัวอย่างคำถามในการสัมภาษณ์

インタビューの質問項目 (案)

インタビュー実施当日の質問項目を前以ってご案内させていただきます。

- 1) 業務の上で、具体的にどのような即戦力が必要でしょうか。もしくは、日系企業が期待する即戦力のある人材はどんな人材でしょうか。
- 2) 他の大学の卒業生と比べましたら、泰日大の即戦力はどうなっているのでしょうか。
- 3) 他の大学の卒業生と比べましたら、泰日大の専門知識はどうなっているのでしょうか。
- 4) 泰日大の卒業生に仕事を頼む上で、何か問題がありますか。卒業生は頼んだ通り、課題遂行ができますか。
- 5) 卒業生と打ち合わせする際に、卒業生は打ち合わせした内容に対してどのくらい理解できますでしょうか。卒業生と打ち合わせする上で、何か問題がありますでしょうか。
- 6) 卒業生は話したことを聞いて分からないとき、どんな反応をしますか。ちゃんと意思表示しますか。
- 7) 卒業生の報・連・相を行う上で何か問題ありますか。
- 5) 日本語能力に関しては、卒業生は日本語を使ってどのくらい課題遂行できますか。
- 6) タイにおける日系企業は、卒業生の日本語能力をどのくらい期待しているのでしょうか。母語話者のようになめらかに日本語ができるようになってほしいのでしょうか。もしくは、母語話者ほどではなくてもいいのでしょうか。なんとか日本語ができる人材が望ましいでしょうか。

6.2 บทสัมภาษณ์ชาวญี่ปุ่นบริษัท A

A: 前に回答して頂いたアンケートを見ると、日本語能力を結構高く評価してくださっていますが、卒業生の日本語能力について、問題点や足りない点、伸びていない点などはありませんか？

B: まず、私達の会社には今、泰日工業大学の卒業生は、DさんとFさんの二人がいます。それはご存知ですか？

A: はい。

B:二人とも？

A:はい。

B:私達の会社は、主に日本の企業がタイに出て来る時に、最初のスタートアップをする会社です。場所としていろいろな場所をお貸しするのとともに、タイに出てきた際の会社設立や、会計などといった、いろいろなサービスを提供しています。なので、まず基本的にほとんど9割以上、日系企業がお客さんです。今だいたい20社ぐらいのお客さんをサポートをしています。業種は製造業が一番多いですが、ITとか、日本からの会計会社とか、飲食業とか、いろいろな業種の方がタイで事業を始めるスタートアップのお手伝いをしています。なので、スタッフはもちろん日本語でお客さんのいろいろなサポートをすることが要求されます。私達のサービスの一つに『秘書サービス』というのがあるんですが、これは場所をお貸しするのと、お客さんの行ったり来たりとか、バンコクに普段あまりいらっしやらないお客さんもいるので、それを電話代行をしています。

A:卒業生達が日本人のお客様と接触するのは毎日ですか？

B:はい、毎日です。

A:今まで日本語を使ってお客様とやり取りをしてきて、日本語能力に対して、お客様からクレームなどはありませんでしたか？

B:まず、マネージャーとして動いているAさんというのがいるんですが、彼女は日本語は1級で、日本でも3年ぐらい働いてきたので、彼女を中心に一番は対応しています。彼女の日本語はほとんど日本人と変わらないレベルです。で、そのAさんをサポートするのに、他の3人がいるんです。3人でAさんをサポートしてもらっている状態ですね。Dさんは、卒業した時にもうすでに2級を持っていて、引き続き日本語を一生懸命勉強してくれているみたいなので、結構日本人との対応もしてもらっています。

A:十分ということですか？

B:まあ、それはもっともっとしゃべれるようになるといいですが、普段のコミュニケーションはそんなに問題はないです。

A:仕事の場面ではどうですか？

B:うちの電話代行、電話は難しいですね。Aさんが出られない時に、Dさんに出てもらったりしますが、電話はやっぱりちょっと難しいです。ただ、お客さんに「今おりません。後で担当者から電話します。」と伝える、基本的にはそれだけの対応なので、そんなに難しい電話の内容は必要ないんですが、電話で細かいことを聞かれたりすると、ちょっとまだ難しいですね。

A:ちゃんと伝言メモを取っているんですか？

B:はい。お客さんの名前と連絡先、それだけは忘れないように繰り返し確認して、電話を終わるようにしています。

A:次に、例えばDさんとFさんが社長と会話している時などに、聞いてわからない場合、何か確認プロセスのようなことはありますか？

B:そうですね。正直言うと、DさんとFさんを比べるとDさんの方が少し喋れるし、コミュニケーション、メールを書いたりするのも上手です。卒業した時、二人はそれぞれ2級と3級でしたからね。でも、日本語はその級だけではもちろん評価はできないんですよ。3級だけど、よく仕事で使ってたからよっぽど2級の人より喋れる人もいるし、3級も取っていないのに、コミュニケーションがほとんど100%の人もいますしね。だから、もちろん2級3級4級とかそれだけではわからないんですが、やっ

ぱり2級ということは、ある程度メールを書いたり、文章を読んだりするテストをしてきていると思うので、一つの目安としては2級3級4級というのは十分評価できると思います。また、特にコミュニケーションに関しては、使ってるかどうかが大きな部分だと思います。まあ、でも、大学を卒業して2級3級ということは、まだそれほど世の中で日本語を使う機会はそれまでなかったと思うので、やっぱり大学を卒業したばかりの人にとって、2級か3級かというのは大きな違いだと思います。

A:そして、社長が仕事を頼む時は、やっぱり日本語で指示しますよね?その時、DさんとFさんは日本語を使ってどのぐらい課題遂行できますか?

B:いろいろな会社のいろいろなサポートをしないといけないんですけども、今はちょっと二人の役割分担が違っています。特にDさんは入った時にはそんなに知識はなかったと思うんですが、特に、会計の部分でプラスアルファでかなり覚えてくれたと思います。やっぱり新卒だと、タイの実際の会社の会計とか、まあ、習ったかもしれないですけど、実際の経験はなかったと思うんですが、入ってからこの半年ちょっとでかなり会計の部分を覚えてくれました。それは、とても感謝してます。Fさんは、どちらかというイラストレーターとかが使えるので、お客さんが「名刺を作って」とか「チラシを作って」とかいうのを、お客さんとコミュニケーションをして、名刺を作ったりチラシを作ったりする仕事をしていますね。

A:そのチラシやパンフレットなどは日本語ですか?

B:はい。日本語です。

A:Fさんが作ったパンフレットなどは、その後、誰が日本語をチェックするんですか?

B:お客さんもしますし、私とかAさんもします。例えばこのチラシも、ベースはできていたんですけども、Fさんにいろいろ修正してもらって、きれいにしてもらいました。

A:そして、書く能力はどうですか?パンフレットを作る時、大切ですよ?

B:テキストを全部ゼロから、というのはちょっとまだ難しいですね。まあ、お客さんから基本的には「ここにはこういう文章を入れて」って出てくるのでね。それがちゃんと読めて、内容を理解できているので、今のところはそれで十分だと思いますが、もし例えば、本当に日本人向け、日本の会社向けにデザイン会社をするといったら、もうちょっと日本語を理解できないといけないと思います。

A:いろいろな分野の会社と接触する上で、専門用語についてはどうですか?

B:それは難しいと思います。うちの仕事自体が、いろいろなお客さんがいらっしやるんでね。製造業もあるし、商社の販売する会社もあるし、タイから日本に輸入する会社もあるし、飲食店もあるし、いろいろなサービス業もあるので、それ全部の専門分野はやっぱり難しいと思います。今もここで会社を作られたお客さんの中で、タイ人のスタッフが欲しいという声もたくさんあります。なので、ちょっといい卒業生の方たちをぜひ紹介して欲しいんですが、日本の企業が出てきた時に、まずみんな人材を探しますが、今タイはとても人材不足というか、日系企業が一番多く出て来ていて、みんな人材を欲しがっていますよね。日系の人材会社もたくさんあるけれども、需要と供給で言ったら、やっぱり供給が追いついていない状況ですね。なので、泰日工業大学さんみたいな大学は、とても日系企業にはいい大学で、これからもみんな期待していると思います。

A:そして、より良い日本語カリキュラムを作るために、泰日工業大学の卒業生の評価、ご意見を頂きたいのですが。

B:卒業生というか、一般的に、日系企業が最初タイ人のスタッフが欲しいとなった時に、大半、まあ7-8割はジェネラリスト、いろいろな事ができるタイ人が欲しいというのは、まずあると思いますね。要は、一人マネージャーとして、例えば、会社の事とか、会社設立の事、会計の事、輸出入の事、営業

の事、技術の事、いろいろなことを要求されて、とても難しいとは思いますが。例えば、日本である程度大きい会社でも、タイに出て来た時には、本当に一人二人の小さな会社から始まります。その時に、日本だったら、人事とか、会計とか、いろいろな部署が全部ちゃんとあるんですけども、タイに出て来たら、出て来た日本人とタイ人の二人でその全てをやらないといけません。そうなると、いろいろな会社の手続きの事とか、ワークパーミットのこと、ビザのこと、全部を要求される場合があるので、なかなか難しいとは思いますが。最低限、日本語でコミュニケーションができると、タイの方は頭も良くて器用な方が多いので、コミュニケーションさえできれば、ビザってどうやってやるのか、会社ってどうやってできるのか、日本の会社が出て来た時にどういう条件で作らないといけないか、タイ人のパートナーを探さないといけないとか、一人の日本人を雇うためには200万バツの会社を作って、それで四人のタイ人を雇わないと実際はその日本人のワークパーミットが出ないとか、そういう具体的なところは、後からでも、実際身についていくと思います。最低限レベルのコミュニケーションができれば、後からいろいろ身についていくのでね、まずはコミュニケーションができること。いろいろなチャンスがあると思うし、日本語がしゃべれるしゃべれないでお給料の差も卒業生でも違ってくるとは思いますね。

A: ちなみに、日本人のCEOの視点から見て、タイにおける日系企業が期待している「即戦力がある人材」とは、具体的にどんな人材ですか？

B: やっぱり求められるものとして、さっきの、スペシャリストかジェネラリストかで言ったら、やっぱりジェネラリストの方が多いと思います。スペシャリスト、例えば、本当に製造業の中でも金型のとてもスペシャルな部分、いきなりそこをタイの人に求めるよりは、多分出て来た時にいろいろなサポートをしてくれる人材を求めるでしょう。今大学でどういうカリキュラムがあるかはちょっとわかりませんが、日本語が必須であるというのはとてもいいと思います。プラス、例えば、日系企業で働く学生は多いと思うので、日本の企業がタイに会社を作るというのはどういう仕組み、ルールになっているのか、どういう条件があるのかも勉強するといいですね。後は、その経済の流れの中で、中国をやめてタイに来るといって会社がたくさん今出て来ているので、大きな経済の流れとかも理解した上で、なぜ日系企業がすでにたくさんあるのに、まだいっぱい来ようとしているのか、それは、3年後にアセアンに統合していく中でバンコクを中心としていくという考えの企業がたくさんあるからだと、そういう事を学生さんに理解してもらおうといいですね。タイの人と日本の人が一緒に、タイを中心にアセアンをマーケットとして盛り上げていくという大きな目標が、タイと日本にあると思うので、そこを学生にもわかってもらいたいです。日系企業がタイに来て、タイにいろいろな技術や情報を提供して、一緒に頑張っていて、いろいろな周辺国とか、行く行くはインドとかアフリカに行くようなパートナーだと思います。

A: やっぱり日本語能力だけでなく、幅広い分野の知識を持った方がいいですね。

B: 一番はそうですね。まあ、もちろん一番は日本語なんです。やっぱり大学なのでね、日本語学校じゃないのでね。泰日工業大学というからには、やっぱり日本語ですね、日本というのが一つ入ってるのでね。工業大学ということですが、製造業が日本では多いですが、製造業の細かいところじゃなくてもいいかもしれません。もちろんそういう人はそういう人で必要ですが、スペシャリスト、エンジニアとして働けるような人も必要なんですけど、それはもう専門家に任せるとしてね。そうじゃなくて、泰日工業大学を卒業された学生には、いろいろな流れの中で、日本の製造業がたくさんここに来て、タイと一緒に頑張っていてベトナムを開拓したり、ミャンマーを開拓したり、いろいろな展開になっていくと思います。

A: こちらの会社は、ほとんどが泰日工業大学の卒業生だそうですが。

B: ええ、そうですね。4人中2人が、泰日工業大学からですね。

A: 他の大学の卒業生はいますか？

B: 一人は人材会社から紹介されたBさんという方で、彼女は4級です。

A:日本語専攻だったんですか？

B:専攻じゃなかったと思うんですが、勉強はしていたと思います。

A:もしうちの卒業生と比べたら、どうですか？

B:ほとんど学業時期が一緒ですが、ただ、4級3級2級という差はやっぱり感じます。Dさんはまだ大学院に行って勉強していますが、この半年、一年近くで、どんどんまだ勉強している。この期間でも上達したと私も思いますし、そうやって勉強しているので、その効果、結果は出ていると思います。

A:うちの大学日本語カリキュラムでは、日本の報・連・相という原則をしっかりと教えているんですが、実際、卒業生は報・連・相をしっかりとしていますか？

B:一般的に日本人とタイ人の違う部分はあると思うんですけど、一般的に言われているよりは、卒業生の方は日本的なそういうところを身につけていると思います。ちょっとした問題があった時に、自分の中で終わらせるんじゃなくて相談する、というのは、そういうえよくあると思うので、そこはとてもいいと思います。言わずに終わってしまって、自分の中で後で問題になったりするよりは、ちゃんと最初から問題があったら言ってもらった方がいいと思うし、それは実行できていると思います。

A:それは即戦力と言えますか？

B:そうですね。日本の会社も、出て来て、違う部分は違う部分と理解した上で一緒に働くべきだとは思いますが。日本人もそれができない人はたくさんいます。でもそれが、卒業生が自然に身につけて出て来ると、当たり前のように、タイ人もこういう感じなんだと思うかもしれません。でも、そういうのを習っていないで出て来る子は、そういうのはできないだろうし、それはとてもいいと思います。

A:細かい質問になるんですが、前のアンケートの中で、DさんとFさんにいろいろな課題を出して、簡単に遂行できるかどうかを評価して頂きました。その中には、「なんとか遂行できる」という場面もあります。例えば、時間とか値段とか電話番号とか数字を聞いて理解することができるという場面です。でも、もし日本人のお客様が速いスピードで言ったら、大丈夫ですか？聞き取れなくて、仕事に被害や影響を与えたとか、今まで何か問題はありませんでしたか？

B:被害、問題が発生したというのではないですね。基本的にちょっと難しい内容についてはAさんが対応するようにしていますね。もちろんAさんがいない時、外出してしまう時もたくさんあるので、その時にはお客さんとのやり取りをDさんもFさんももちろんしますけれど、お客さんも日本人と同じように速く言うような事はしませんからね。もし自分の会社として雇ったら、もっと頑張ってるかもしれないですけど、丁寧に言ってくれるお客さんが多いので、問題になることはそんなにないですね。

A:そして、他の能力についてなんですが、例えばプレゼンテーション能力は、こちらの会社で卒業生は使うことはありますか？

B:私達のサービスはいろいろなサービスをしないといけません。一緒に働くからには、いろいろなチャレンジして欲しいし、会社の中でいろいろやりたい事があれば、私はこういうサービスをやってみたいとか、企画やプロジェクトを作りたいとか、そういうのをもっと言って欲しいです。でも、みんなが働き出してくれたのと、この会社を作ったのがほとんど同じ時期なので、みんなで一緒に力を合わせて頑張ってきているところなんです。これからちょっと時間に余裕ができたなら、もっといろいろなサービス、例えば、タイでインターネットショッピングを日本人がやりたいと来た時に、一緒にサポートできるように、自分たちでインターネットショッピングをちょっとやってみるとか、そういうのをスタッフ、例えばFさんがやりたいということになったら、そのためにプレゼンテーションをすることになります。プレゼンテーションするには、こういう事をやりたい、なぜやりたいか、やるとうどうい結果になるのか、というのをちゃんと作って、まあ、パワーポイント中心だと思うんですけど、そういう企画、プレゼンテーションはこれからはもっと欲しいと思います。僕も卒業して働いた会社がコンサルティング

の会社だったので、毎日毎日プレゼンテーションを作るのが仕事でした。ロジカルに、論理的にこれがこうなるとこうなって、というようにちゃんと順序立てて、インターネットショップをやりたい、こういうお客さんがいるからやりたい、じゃあやるといくらかかるか、いくら儲かるか、これでどういうお客さんがまた興味を持ってくれるかとか、そういうプレゼンテーションをして欲しいと思います。

A: コンサルティング関係の仕事では、お客様からのご意見も聞くし、自分から意見を言うことももちろんありますよね。卒業生は日本語で自分の意見や提案をちゃんと伝えることはできますか？

B: たぶんまだ卒業して一年経っていないので、まだうちの会社は日本語を使う機会がたくさんあると思うんですが、それでも、使う機会が多いというわけじゃありません。卒業して一年ぐらいの話なので、まだたぶん自信がないというのがあると思います。もっとしゃべって、間違ってもいいから、もっとコミュニケーションをすればいいと思います。うちのお客さんも100点を求めているわけじゃなくて、もっとコミュニケーションをして、もっとしゃべりたい人達がいると思うので、もっと積極的にしゃべれば、使う場面をもっと増やせば、もっと上達すると思うんです。とにかく使わないとね。まあ、日本人もタイ人も恥ずかしがり屋な部分があると思うので。日本人もね、英語とかみんな読めるし書けるんだけど、絶対しゃべれないし、ちょっと間違うと、やっぱりプライドもあるし、間違ったことを言うのが恥ずかしいというのもあると思います。たぶんそういう性格に近いから、タイに日本の会社がたくさん来て仕事しやすい、というのもあると思います。でも、そこはやっぱり、殻を破って、もっと積極的に使うといいんじゃないかと思っています。

A: 卒業生達はほとんど会社の中で働いているんですか？外出はしますか？

B: 外出はしないです。基本的にはこの会社にいろいろなお客さんが来るので、その対応をします。

A: 卒業生達は、通訳能力を使っていますか？

B: 会社に来てもらったお客さんの通訳をすることはあります。例えば、ここで打ち合わせをするので、お客さんが違うお客さんを連れて来て通訳をするとかはあります。でも、例えば一緒に展示会に行って通訳をするとか、他の会社に行って通訳をするというのは、今のところはしていませんね。していきたいと思いますが、そこまでできるにはやっぱりちょっとまだですね。Aさんだったら、正直経験もあるので大丈夫ですが、彼女が外に出てしまうとこの業務があれなので、まだできない状況です。

A: 卒業生の通訳能力については、社長はどのぐらい評価していますか？

B: やっぱりDさんは結構できるし、Fさんもだいたい理解しているんですが、二人ともちょっとまだ恥ずかしがり屋なところがあって、もっと使えばもっと改善されると思います。

A: タイにおけるコンサルティング関係の日系企業では、通訳能力は必要ですか？

B: 日本の結構大きな会社はもう昔からタイで事業をしています。例えば、T社のエンジンを作っているとか、部品を作っているとか、それの中の大きな会社ももうすでに前から来ています。その更に下の、エンジンの更にコアの部分の技術を持っているとか、そういう会社がまだ日本にはたくさんあって、そういう会社が今来ようとしてるといって、来ているところです。そうすると、そんなに大きい会社じゃないことが多いです。そうすると、会社の中に英語をしゃべれる人なんていません。T社もH社もみんな地方の会社なので、やっぱりタイのことも何も知りません。会社もいろいろ人材がいるわけじゃありません。そういう中で来られると、英語でコミュニケーションできる会社ならいいんですが、日本語でとなると人材も少ないですし、それで日本語でコミュニケーションをすることが望まれているんですね。うちのお客さんでもタイが初めて、海外が初めてというお客さんも多くて、「日本語でコミュニケーションできるスタッフ探して」「誰かいい人いない？」と言っている会社が、うちだけでも今4-5社あります。

A: 在学中に、タイ人の学生達にもっとしっかり勉強して欲しい事や、先生にもっとしっかり教育して欲しい事などはありますか？

B: まず一つは、さっき話した、なぜ日本の企業がたくさんタイに来ているのか、大きな流れの中で、なぜタイで日本企業が仕事をさせてもらっているのか、一緒に働かせてもらっているのか、という熱い思いをみんな理解してくれると、もっと勉強してくれると思います。ただ、最初のきっかけは何でもいいと思います。日本食が好きとか、漫画が好きとか、日本になんとか行ってみたいとか。じゃあ、なぜここに日系企業がそれだけ来ているか、その「なぜ」という部分を知ると、自分達が一緒にサポートして、タイと日本と一緒に成長していくようになるというような、大きな思いの中で勉強するとやっぱり違ってくると思います。そういうことをまず伝えてもらうと、一番勉強の糧にもなると思いますし、一番大切な部分だと思っています。それに加えて、もし大体の学生が日系企業で働くことになるのであれば、タイに日本の会社が出て来た時に、どういうルールがあるかとか、普通の一般企業を作る時にどういうルールがあるかとか、さっきの資本金の問題とか、ビザの問題とか、そういう条件みたいなものを、せっかくほとんどみんなが日系企業で働くのであれば、一般的なビジネス知識として、そういうクラスがあるといいかもしれませんね。それは、今学校の中でやってるかどうかは知らないんですけど、例えば、僕みたいな人を外から呼んで、私達は今タイ人と一緒に働いてます、日本の会社で働くというのはこういうことです、とかいうカリキュラムがあってもいいと思います。何なら、インターンシップで学生の頃から、例えば夏休みの最初の一週間どこかの企業に入れて勉強させるとかね。まあ、インターンシップはあった方がいいと思います。

A: DさんとFさんのビジネスマナーはどうですか？

B: 二人とも、とてもしっかりしているところがあります。泰日工業大学で勉強してきたというのはやっぱりあると思います。新卒でほとんど社会経験もないのに、しっかりしているところがあるので、それは学校でちゃんと勉強してきたからでしょう。

A: 足りない点はありませんか？

B: 新卒の卒業生としては、とてもよくできます。もちろんもっと日本語を勉強してくれるといいし、もし即戦力ということで考えたら、やっぱりさっき言った、タイで日本の会社を作る時のような条件とかビザの問題とか、そういうのも最初から知っていると、最初もっとスムーズに仕事ができると思います。

A: 最後に、いい日本語カリキュラムを作るために、何かアドバイスはありませんか？

B: 大学で、書くとか読むとかというのはベースとしてももちろん必要なんですけど、使う機会をもっと与えてあげる、どこまで今やられているかわからないんですけど、たぶんやられているとは思いますが、もっと日本人に触れ合う機会を増やしてあげて欲しいですね。面白いパーティーでもいいし、固い真面目なインターンシップでもいいと思います。もしそういうのを言ってもらえれば、例えば僕とか、タイにいる私の友達、自分で会社をやっている日本人、そういう人達が集まって学生と交流して、卒業したら一緒に働こうねとか、できると思います。そういうパーティーみたいなことをして、日本の経営者を呼んでコミュニケーションするとか、何か固くても柔らかくてもいいので、もっと触れ合う機会があるともっと日本語を使う機会もできると思います。さっき言った、なぜタイに日本企業がいっぱい来ているのかとかも、社会の経験を元に感じるものもあると思います。せっかくこんなに日本人すぐ近くにいるので、もっとコミュニケーションをする機会が持てるといいんじゃないかと思っています。

A: もしよろしかったら、大学に来ていただいて、学生達とコミュニケーションをしていただければと思います。

B: この会社のタイ人のパートナーはウィワットとあって、昔、泰日工業大学にも関わったことがあると思います。日本語もペラペラで、ASOKのBBビルというところで日本のオンラインゲーム展開したり、監視カメラを作ったり、あるシステムを作って日系企業とかに行ったりしています。彼も日本で勉強し

て来て、博士課程を卒業をしてこちらに帰ってきて、いろいろな日本の大手のゲーム会社と一緒に会社を作ったりしています。そういう人と呼んで、日本語プラス、日本語を勉強していくとこういうチャンスがあるよと、例えば毎週一回誰か日本語を勉強して成功した人の体験を聞けるような場とか、日系企業の経営者とかを呼んで、一緒に働いたらこういういいことがあるよとか、こういうことを期待してるよとか、毎週どこかの社長とかを呼んでそういうことができるよというと思います。もし、カリキュラムの中でそういうことが学生を集めてできるのであれば、ぜひ協力したいと思っています。

A:他の大学の日本語カリキュラムは、今までの英語教育のようにほとんど読み書き中心で、卒業してもなかなかコミュニケーションができない学生が多いようです。泰日工業大学の日本語カリキュラムは、その足りない点を埋めるためにほとんど会話や聴解を中心としています。それは、卒業したら日本人とスムーズにやりとりをして欲しいなと思っているからですが、今日社長のいろいろなご意見を聞いてみて、やっぱり読み書き能力も必要なんだと思いました。

B:それはね、大学だから読み書きは読み書きでちゃんとやらないといけないと思います。あとは、泰日工業大学の特徴として、日系企業とかに即戦力とかを期待される部分が多いと思うので、日系企業の経営者とかを招いて、例えば月に一回セミナーをしたりするといいですね。僕の大学の時にはどっちもありました。一つは毎週いろいろな会社の人に来て授業をしてくれました。いろいろな事業で活躍している人達の話の聞くというコースが毎週あって、それはとても参考になりました。もう一つは、僕は理工学部で設計とかを勉強していたんですけど、自分の教授がいろいろな企業に送ってくれたんです。今タイでもやっているんですが、学生を企業に送り込んで2、3週間インターンシップをさせる、というものです。

A:今うちの大学もインターンシップのシステムがあります。3年生の後期に必ずみんな日系企業に行つて、仕事の雰囲気とかを見学します。

大学を作る前にタイの日系企業にお願いしたアンケートの結果では、やっぱり日本語ができる専門家が欲しいということでした。だから、専門の科目だけではなくて、プラスアルファで日本語を勉強させてきましたが、今実際にどのぐらい日本語ができるのか、教師達のみんなが知りたいと思っています。うちの大学は7年目で、Dさんは2期生です。1期生と2期生の日本語能力を、日系企業はどのぐらい評価しているのか、満足しているのかどうかを、知りたかったんです。今日の社長のご意見を参考にさせて頂いて、より良い日本語カリキュラムに改善しようと思っています。

B:よくできる学生がたくさんいるし、大学としてもレベルがどんどん高くなっていると思うので、更にもっと期待されると思います。もし、日系企業の人を呼んで授業をするというのも一つだし、ちゃんとした日本人と触れ合う機会、将来の社会のこととかを話せるような機会とかね、もうパーティーみたいなものでもいいと思うんです。あまり固いと、勉強勉強ってなってしまうのでね。例えば、企業の経営者と交わる会主催して、学生に来てもらって、いろいろ日本食を食べながら、「卒業したら何をしたいの?」とか、「決まっていなかったら一緒に働かない?」とか、そういうことができたなら面白いと思いますね。

6.3 บทสัมภาษณ์ชาวญี่ปุ่นบริษัท B

A:一つ目の質問なんですが、業務の上で、具体的にどのような即戦力が必要ですか。また、日系企業が期待する「即戦力のある人材」とはどんな人材ですか。

B:特に私どもの会社なんですけれども、お客さんからの技術的な指示が、日本語で来る場合が多いんですよね。だからどちらかというと、その指示をトランスレーターなんか使ってもいいんで、その100パーセント書いてあることを理解してもらえるとありがたいんです。例えば、特に「キャド」を使って…。「キャド」をご存知ですか。

A:コンピューターのプログラムですか?

B: ええ、そうです。これを使って技術的な条件をクリアしながらモデリングをしていくので、いろいろなイニシャルコンディションがたくさんあるんです。例えばなんですが、当然お客さんはタイ語が使えないので、今日である場合、こういう指示が来るんですよ。「***は他の部品と***しています」とか、「なんとかを実施してください」とか、こういうことが書いてあるんです。それで、今こういうものに対して、実は私はいつも日本にいて彼らに指示をしているんですが、こうやって私が英語をつけているんです。本当はお客さんからダイレクトに仕事が行くといいんですけど、やっぱりワンクッション私が入って全部訳して、それで業務を指示しています。だから、そんなに難しい文章ではないので、こういう事を理解してもらえると助かることは助かるんですよ。漢字は全部理解するのは無理だと思いますので、トランスレーターを使ってもいいので、お客さんが言ってることは理解して欲しいです。

A: このような資料がある場合は、通訳にタイ語にしてもらって、ITのタイ人の係を呼んでもらうというやり方ですか？

B: いや、こういう場合は、私が英語に訳して、言っているんです。

A: やっぱり日本語の指示文が読めたらいいですね。専門用語も結構入っていますね。うちの卒業生は専門用語がまだ足りないということですか？

B: 専門用語というところまでは言わないんですけど、トランスレーター、例えばGoogleのトランスレーターとかありますよね、あれを使ってもいいから分かってくれるとありがたいですよ。まあ、即戦力という、やっぱりそうなっちゃいますね。ただ、私は去年彼らに日本語教育とかやってたんですけど、日常の会話はもちろん彼らは理解できるので、そういう意味では問題ありません。でも、やっぱりテクニカルな事になると、伝えたことが、後の結果を見ると70%しか通じてないという感じがありますね。

A: やっぱり100%まで理解して欲しいですか？

B: お客さんはやっぱり100%じゃないと満足しないのでね。

A: 70%ということは、ミスとか誤解とか、正しく理解していない部分があるということですね。

B: あと、ジャパニーズの仕事の仕方は細かいじゃないですか、ご存知だと思いますけど。細かいところが違っていると結構ダメな部分があって、細かいからそんなこといいじゃないかとか思って手を抜くとダメな場合が多いんです。まあ、そういうところは文化の違いかも知れないですけどね。

A: こちらの仕事の上では、会話能力より読み書き能力が必要なんですか？

B: そうですね。まあ、今離れているんでね。お客さんと仕事をやる場合は、どうしても口だけじゃ全部伝えきれないので、ドキュメントとか、「指示書」とか、デリバリータイムとか、こういうのが来るんですよ。まあ、これは一応英語併記になってますけどね。こういう英語併記のやつはいいんですけども、基本的にはオートモーティングのエレクトリックのパーソンソールですけど、全ての寸法があつてないとNGなんですよ。「70%OK」とかは有り得ないんです。100%でOKになるのでね。もしかしたら文化の違いがあるかもしれないですけど、そこらへんはやっぱり一番難しいところだと思いますね。

A:他に日本語能力についての問題はありますか？

B: 問題というほどでもないですけど、隣にいる場合に求められる能力と、離れている場合に求められる能力はやっぱり違うんです。そばにいる時には英語で何回も確認したりできますからね。

A: 誤解があった時や卒業生が正しく理解していない時、確認プロセスはありますか？

B:「わからないところは聞いてくれ」とよく言うんですけど、やっぱり半分ぐらいしか聞いてくれないですね。もうちょっと、80パーセントぐらいですかね。だから、わかっているなど思っているけど、結果を見るとやっぱりわかっていなかったということもあります。本人は理解しているつもりだけど、こっちが言ったことと違っていたりね。やっぱり難しいんですよね。いざ仕事を始めると、結構細かいところのやり取りもあるのですね。でも、それを大学4年間で全部理解するというのはものすごく難しいというのはこちらもわかってますけど。

A:わからない時はハッキリ言った方がいいですね。

B:もちろん、そうですね。

A:誤解や、理解していなかったのが原因で、仕事上でのミスや被害などはありましたか？

B:ミスはやっぱりありますね。カスタマーズリクエストに対してNGだったりすることはあります。一番望ましいのは、もちろんやられていると思いますけど、日本人とマンツーマンでやる習慣みたいなものがあるといいのかもしれないですね。もし大学時代にできるとすれば、短い期間でも実際日本に行って、という機会があるのが本当は一番いいかもしれません。在学中にどのぐらいの人が日本に行ったりするんですか？

A:5%、10%ぐらいですね。一年間ぐらい留学する人もいますが、ほとんどの学生は3-4ヶ月ぐらいです。

A:他の大学の卒業生と比べて、即戦力はどうですか？

B:日本語能力はやっぱり入って来る時は高いですね。日常のコミュニケーション能力も高いです。

A:ビジネスの場面での、会話能力はどうですか？

B:やっぱりお客さんが日本人だとしゃべれないですね。社内の人間だと、コミュニケーション能力が高いです。そういう意味では、日系企業に入った最初の時は全然違うと思います。そういう意味ではやっぱり効果はあると思いますね。日本人に対してフレンドリーですし、それからレスポンスもしてくれるし。

A:雇用する前に、日本語での面接試験などはありますか？

B:私は日本の社員なのでちょっと…。こっちの社長が日本人でNというんですが、あの調子でボンと言うので、やっぱり明るく元気というのがいいのかもしれないですね。ストレスなく仕事ができる人材がやっぱりいいですね。そういう意味では、さっきも言ったように、日本人には結構細かい人がいるし、エンジニアによっては結構細かいところにいつも文句を言う人もいるので、それでも明るく仕事ができる人、ストレスをためない人がいいです。

A:今おっしゃっていた日本人の仕事の細かさや正確さは、とても望ましいと思いますが、うちの卒業生が油断しているところや、もっと注意して欲しいところはあるですか？

B:技術の世界は100%じゃないとお客さんは満足してくれないんです。言ったことが全部OKじゃないとOKしてくれないという、そのところがなかなか理解してもらえません。例えば、95点だったらいいんじゃないかというのものもあるじゃないですか。それは、いわゆる文系ではそんなことがあります。でもエンジニアの世界だったら、5%間違いだったら、エラーというか被害が出ますよね。そういうところがまだ理解しきれない部分があると思います。例えば、日本で仕事すると、間違っていると、面と向かって怒られるんです。図面でも、チェックしてNGされて「すぐ直して来い」と言われるわけじゃないですか。でも、こっちだと離れているし、それからワンクッション僕が入っているのだから、ちょっとぐらい間違ってもしょうがないなって、それで何回かやり取りする感じになってしまうんですが。そう

いうところは難しいですね。まあ、エンジニアリングはそういうところだということは、教育して欲しいところがあります。特にメカニカルとかですね。まあ、それが分からないと社会人になってから苦労すると思いますよ。

A:うちの卒業生の専門知識について、他の大学の卒業生と比べて、どう考えていますか？

B:そこはそんなに問題ないと思います。いきなり専門的な事をやるわけではないのでね、いわゆるエンジニアリングの一般常識というか、コモンセンスというところは問題なくやり取りできます。メカニカル系の方はそれなりのレベルにあると思いますね。やっぱり泰日工業大学さんは自動車関係の就職先が多いんですか？

A:そうですね。でも、産業ではなくて、生産の方が多いです。

B:今、泰日工業大学の人って、自動車免許はどのぐらいの割合で持っているんですか？

A:それについては、ちょっと情報がありませんね。

B:まあ、だいたいと言うと？大学時代から車乗ると言う人は、あまりいないんですか？

A:まあ、いないことはないですね。

B:ライセンスって、大学時代に取りますか？就職してから取るんですか？

A:免許を持っているのは20%ぐらいです。結構最近では若者が運転して事故を起こすこともどんどん多くなっています。

B:そうですね。やっぱり就職先として自動車関係が多いと思うので、自動車に対して興味をもっともらえるとありがたいですね。自動車関係って、自動車が好きとか運転が好きとか、そういう人が結果的に多くなると思うので、バイクも含めてね。知っていればその仕事に入りやすいという部分はあるかもしれませんが。全然知らないパーツをやるよりは、というのがあると思います。まあ、日本で言うと、極端なところで言うと、自動車免許を持っていなくて自動車会社に入る人はいないわけですよ。例えば、H社さんに入るのに、「私、車の免許は持っていません。H社に入りたいです」って言ってもね。あるじゃないですか、そういうの。

A:でも、車を持っている学生はほとんどお金持ちの家庭から来ていますね。

B:まあ、持ってなくてもいいですけど、車に興味があると云った方が、就職はもちろんいいと思います。

A:うちの大学にもそのような学生はいっぱいいます。大学では毎年日本に行って、レースカーのコンペティションに参加しています。自分の車を持ってなくても、車のことに興味を持っている学生がいっぱいいます。

B:ああ、それはいいと思いますね。結果的に、就職にも有利ですよ。

A:鈴木さんが卒業生達に仕事を頼んだ時、どのぐらい課題遂行できますか？

B:やっぱり一回目だと70%ぐらいですかね。そんなにイージーなことをそもそも指示していないので、やっぱり70%ぐらいですね。全部がOKになるのはまだまだ難しいです。それは、社会人としての仕事のまとめ方みたいなのがまだわかっていないという部分があるので、別に泰日工業大学さんのレベル云々じゃなくて、学生として社会人になった直後ってというのはそんなもんだと思います。あとは、目的とか、何のためにこの仕事をやってるのかとか、そういうところをきちんと理解して欲しいと思います

ね。ただ言われたことをやるだけじゃなくて、何のためにやっているのか、そういうところを理解して欲しいと思います。

A:仕事を頼む時は、メールで頼むんですか？直接会話して頼むんですか？

B:私はいつもは日本にいますので、基本的にはさっきみたいにパワーポイントと、メールでですね。あそここの彼といつもやり取りしているんですけども、彼とはいつもパワーポイントと、あとメールでもやり取りしていますね。ただメールは日本語併記しているんですけどね。だから、Routine Work じゃないけど、いつもやるが決まっているものであれば、さっき言った指示書とメールで技術的やり取りはだいたいできますね。ただ、それをやるためのトレーニングを6ヶ月ぐらいはやってるんですよ。入社後に、「キヤド」のトレーニングと、お客様のカスタムトレーニングというのを3ヶ月間ぐらいやっています。それでトータル6ヶ月ぐらいトレーニングをやった後だと、私が日本にいても仕事ができるレベルになりますね。

A:Sさんがこちらに出張した時、よくどんな場面で卒業生と会話をしますか？会議や打ち合わせなどですか？

B:もちろん会議とか技術的打ち合わせもしますし、やっぱり離れてると顔色が見えないので、元気だとか、元気がないとか、そういう事が気になります。特に、来た時にはなるべく話をするようにしますね。「元気でやってるか？」って肩たたいたり、日本に行っていたら「日本どうだった？」とかね。隣にいる時に細かいところでコンプレインを言うよりも、一緒にいる時に顔色を見ながら会話するようにしています。まあ、仕事は一生懸命やってもらうしかないんですけどね。それと、やっぱりこっち来る時で言うと、納期が大丈夫かって聞きますね。今だいたい平均的に2週間ぐらいのスパンの仕事をしているので、日常でも気になるんですけど、納期がディレイしてるのかオンタイムなのかアヘッドかのかが、一番気になります。あとは、トラブルがないかとか、トラブルがあって遅れていないかとか。

A:それは、日本の報・連・相という原則に関係がありますね？

B:そうですね。

A:うちの卒業生が報・連・相を行う時、何か問題はありますか？

B:そのままにしているところはやっぱり問題なので、いろいろそれはちょっと工夫をしています。まあ、何もないとなかなか教えてくれないので、こうやって「プログレスシート」というのがあって、プランと実際の状況を毎日書かせているんです。この「プログレスシート」を書かせるようにして、アヘッドしているのかディレイしてるのかというのが、やっとわかるようになりました。でも、まだちょっとね…。まあ、最近では慣れてきましたね。トラブルがあると連絡が来るようになったし、例えば「来週休みがあるので、私は来週いません」とやっと言うようになったし、そういう意味では、最近になってだんだんよくなってきましたね。「来週ナショナルホリデーがあるので、月曜日は休みです」とかね、突然その日になっていないというのが、前もって言うようになりましてからね。だんだん慣れてきたのかもしれないですね、デリバリータイムを守るという意味でですね。まあ、最初からできるかということ、難しいかもしれないですね。それが、二年目ぐらいになってくるとだんだん慣れてくるということでしょうね。

A:Tさんは日本語通訳をしています、通訳能力や翻訳能力について、どう評価していますか？

B:Tさんは日本語能力が一番高いと思いますね。私にいろいろ提案してきますしね。一回言った事でも、トラブっていると見に来てくれたり、そういったフォローを非常によくしてくれます。そういった意味で、彼女は優秀だと思います。まあ、うちの社長のNさんがワーツという人なので、Nさんの対応はお

そらく大変だと思います。ただ、一般的にタニカさんは能力が高いと思いますね。よく細かいところも気がつくし、しっかりしていると思います。

A:今の話の中で、TさんがSさんに何かを提案することがあるということですが、それは即戦力の一つと言えますか？

B:まあ、そうだと思います。

A:自ら判断できるという意味で？

B:そうですね。「これがダメだったらこれはどうでしょう？」とか、他のアイデアを出してくれたりします。頼んだことを最後までフォローしてくれますね。返事をしたら終わるんじゃないくて、RESULTまでOKかどうかを気にしてくれます。

A:日本語能力というより、判断能力が優れているということですか？

B:ええ、そうですね。でも、日本語能力も、うちの会社では彼女が一番じゃないですかね。

A:今の卒業生の日本語能力は、十分だと思いますか？

B:足りないところがあるかどうかって言われたら、それは足りないですけどね。でも、他の大学の卒業生の方と比べれば、やっぱりもとのレベルが高いですね。まあ、大学でそんなペラペラの日本語まで成長するのは実際には難しいと思うので、そこまではいいですけどね。とにかく、最初の話に戻りますけど、特にエンジニアの世界では、トランスレーターとか、何を使ってもいいから、言葉の一個一個まで全部理解して欲しいというのがあります。難しいかもしれないですけどね。

A:私は泰日工業大学の日本語カリキュラムを改善しようと思っているんですが、在学中にもっとしっかり教育して欲しいということはあるですか？

B:ジャパニーズのレベル云々じゃないかもしれないですね。やっぱり、何というでしょうね、日本人の行動パターンというか、さっきも言ったように、特にエンジニアだと100%じゃないとNGだとか、時間に対してパンクチュアルであるとか、まあ、それは人にもよりますけど、日本のカルチャーとか、そういうところを知っておいて欲しいというのがありますね。大学に日本の人が来て、何か講演する機会も結構あるんですよね？まあ、いろいろ文化が違いますからね。あまりタイの人は怒られるということがないんですよね。なので、怒られるのに慣れて欲しいという部分がありますね。別に、嫌いだから怒っているわけじゃなくて、育って欲しいから怒るところを理解して欲しいです。怒られてやめちゃう人も結構いますからね。怒られるということに少し慣れて欲しいっていうところはありますね。

A:この前、こちらのアンケートにお答え頂きました。今回、もう一度聞きたいのですが、このリストの中で、仕事上で必要になる場面、もっとしっかり教えて欲しい場面はどれですか？

B:漢字ですかね。例えば、メールの中に漢字がよく入ってるんじゃないですか。そういうのをあまり恐れずにどんどん調べて欲しいというところはあります。別に書けなくてもいいし、読めなくてもいいんです。調べられるという能力があると助かりますね。あとは、やっぱり私なんかはどうしても理解できない場合は英語になるんです。でも、英語であれば通じるので、そこは助かります。私のこの技術資料もそうですけど、必ず最後に英語をつけざるを得ないですね。まあ、英語なしに理解してもらえると、一番助かりますけどね。英語はみなさん、高校時代で結構しゃべれるんですか？

A:そうですね。タイ人の子供達は12年間英語を勉強します。小学校の時からずっとです。

B:本当は日本人が英語を使えばいいのかもしれないですけどね。

A:きっとタイ人と日本人の英語は同じレベルだと思います。ほとんど読み書き中心なので、会話はあまりできません。そういった英語教育の問題点を受けて、タイにある日系企業にいい人材を提供するために、うちの大学の日本語カリキュラムを、もっと会話能力や聴解能力が身につくものに改善したいと思っています。

B:タイで日系企業で働く場合は、やっぱりコミュニケーション能力が大事ですね。仕事があったら、うまくいっているとか、遅れているとか、そういうことをちゃんとと言えるというのがね。

A:卒業生達のビジネスマナーはどうですか？

B:マナーはいいですね。再度トレーニングしているというのもありますけれども、ちゃんと挨拶はしますね。帰る時にも「お先に失礼します」とちゃんと言えますし、「おはようございます」とかね。まあ、それができれば挨拶はいいので。

A:人間関係も良くなりますよね。

B:そうですね。

A:卒業生達がお客様と接触するのは、ほとんどメールですか？お客様が会社を訪問することもありますか？

B:たまにあります。日本人のお客さんが来る場合は、お客さんがタイ人と一緒に来る場合なんかもありますが、日本人のお客さんが来るとやっぱりしゃべれないですね、直接はね。日本人のお客さんが来ても、Nさんがいたり私がいったりすると、日本人同士で話してしまうので、ただ聞いているだけになってしまいますね。ただし、タイ人のお客さんが来た時には、ちゃんと技術的なやり取りをしていますよ。そういう意味では、エンジニアとしても結構育つてると思います。ただ、日本語が入るといろいろ大変だと思えますね。

A:さっきの話の中で、Tさんはちゃんと提案や意見を言えるということでしたが、他の卒業生はどうですか？

B:まあ、それは人によりますね。Tさんはアドミニストレーターとしては能力が高いと思いますね。マネジメントとか、いろいろなことを幅広く知っていますね。でも、そこはやっぱり個人によりますよ。

A:NさんとSさんと、話すスピードが全く違いますが、そのスピードの違いについて、卒業生達はどう対応しますか？

B:Nさんが速いということですよ？Nさんの日本語は理解できないと思いますよ。おそらくNさんが言っていることは、20%ぐらいしか理解できないんじゃないですかね。Nさんの難しいところは、Nさんは言ってるわかったつもりだけど、理解してるのは20%ぐらいで、後から怒られるんですよ。それはみんなに聞けばわかりますけど。Nさんはやっぱりスピードも速いし、怒るような言い方もするので、結構大変だと思います。あまり笑顔でそんなに言ってくれないしね。私だったら笑いながら言ったりするんですけど。まあ、いろいろな人がいますからね。

A:聴解能力がまだまだということですね？

B:まあ、確かにNさんが言っていることは難しいですよ。あのスピードで日本語で言っても、わからないですよ、外国人の方。Nさんみたいな人には、もう一回聞くということをやらないといけないかもしれないですね。まあ、もう一回聞くと怒られるというのもありますけど。***さんみたいな人がち

やんともう一回聞くというのをやらないとね。Nさんは、言って質問がなかったら、理解したと思ってしまいますからね。僕なんかは、一回言っても100%は理解していないと思うから、後でもう一回フォローしたりするんですけど。聞いてこないってことは理解したって思ってしまいますから、Nさんあたりだとね。

A: やっぱり、わからない時はもう一度確認した方がいいですね。

そして、こちらには泰日工業大学の卒業生が何人かいますが、Sさんは、どのくらい満足していますか？

B: 私は日本語講師をやるんですけど、泰日工業大学以外の方はちょっと日本語能力が低いんですね。そういう時にはフォローしてくれますね、こういうことなんだよとか。僕が日本語で言ってる事がわからない時は、彼らは調べるのも速いので、調べてくれて、その言葉の意味をタイ語で他の人に説明したりしてくれますね。わからなかったらみんなまずTさんの顔を見るんです。そういう意味ではフォローしてくれて、他の人にも説明してくれます。

A: 日本語カリキュラムを改善するために、コメントやアドバイスはありますか？

B: やっぱり、仕事の状況報告がちゃんとできるかどうかというのが大事かもしれないですね。「これこれトラブルあってちょっと遅れています」とか、あまり言葉のセンテンスを覚えなくてもいいので、そういう状況報告ができるっていうのがいいのかもしれないですね。まあ、カリキュラムとなると、ちょっと私はわからないですね。さっきも言いましたけど、日本語で来たメールを自分で翻訳して理解できるという能力ですかね。日本語で文章を書くところまでは要求しないんですね。お客さんや私達が書いた日本語をちゃんと理解できる能力があると助かります。理解してくれたかどうかというのは、英語で書いてもらえば我々もわかるし、お客さんも英語でちゃんと書いてあればわかるので、やっぱりメールの内容を理解するというのが、一番かもしれないですね。

A: プレゼンテーションをすることもあると思いますが、卒業生はどのくらいできますか？

B: Nさんに、例えば事務所のニューオフィスのレイアウトとかそういうのを報告する場合、どうだろう、日本語でやると難しいかもしれないなあ…。それは、日本語はあまり関係ないかもしれないですね。日本語ではなくて、あえて言えば、パワーポイントで資料を作れるというのが重要かもしれないですね。

A: 読む能力も、やっぱり必要ですか？

B: そうですね。やっぱり最近ではメールでのやり取りが増えているのでね。ただ、プレゼンテーションは英語でも大丈夫ですよ。

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายธิดิสรณ์ แสงอุไร เกิดวันที่ 24 พฤษภาคม พ.ศ. 2526 ที่จังหวัดสระบุรี สำเร็จการศึกษาอักษรศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ 2) สาขาภาษาญี่ปุ่น ภาควิชาภาษาปัจจุบันตะวันออก มหาวิทยาลัยศิลปากร เมื่อปีการศึกษา 2549 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาต่างประเทศ ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2553 ปัจจุบันเป็นอาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น สำนักวิชาพื้นฐานและภาษา สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น กรุงเทพมหานคร